

MIKE

Mednarodna
klasifikacija
funkcioniranja,
zmanjšane
zmožnosti
in
zdravja

**SZO, Ženeva
IVZ RS in IRSR, Ljubljana**

Naslov:

Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja (MKF)

Naslov izvirnika:

International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)

Copyright:

WHO Geneva 2006

Izdala in založila:

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije (IVZ RS)

Inštitut Republike Slovenije za rehabilitacijo (IRSR)

Za izdajatelja in založnika:

Ada Hočevar Grom

Robert Cugelj

Koordinirala in uredila:

Daša Moravec Berger

Prevedli:

Leja Jecelj, Irena Kovačič

Konzultanti:

Nacionalna delovna skupina za uvajanje Mednarodne klasifikacije okvar, prizadetosti in oviranosti - MKOPOV pri Vladi Republike Slovenije (mandat 2001 - 2005),
predsednica Andrejka Fatur Videtič

Katedra za rehabilitacijo in fizikalno medicino Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, predstojnik Črt Marinček

Lektorirala:

Cvetana Tavzes

Korekture:

Viljam Prodan

Oblikovali in tiskali:

Tiskarna knjigoveznica Radovljica d.o.o.

Naklada: 500 izvodov

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

61(083.72)
001.82:61

MEDNARODNA klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja:
MKF / [prevedli Leja Jecelj, Irena Kovačič]. - Ljubljana:
Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije (IVZ RS):
Inštitut Republike Slovenije za rehabilitacijo (IRSR), 2006

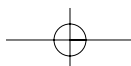
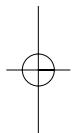
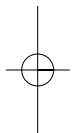
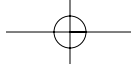
Prevod dela: International classification of functioning, disability and health (ICF)

ISBN 961-6202-82-0 (IVZ RS)

226777344

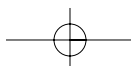
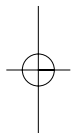
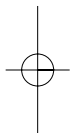
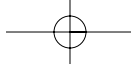
Kazalo

A. Uvod	1
1. Ozadje nastanka	3
2. Cilji MKF	5
3. Lastnosti MKF	7
4. Pregled razdelkov MKF	10
5. Model funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/ invalidnosti	18
6. Uporaba MKF	21
B. Klasifikacija na eni ravni	27
C. Klasifikacija na dveh ravneh	31
D. Podrobna klasifikacija z definicijami	45
Telesne funkcije	47
Telesne zgradbe	105
Dejavnosti in sodelovanje	123
Okoljski dejavniki	171
E. Priloga	209
1. Taksonomska in terminološka vprašanja	211
2. Navodila za kodiranje v MKF	219
3. Možne uporabe seznama Dejavnosti in sodelovanje	234
4. Praktični primeri	238
5. MKF in osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/ invalidnostmi	242
6. Etične smernice za uporabo MKF	244
7. Povzetek procesa revizije	246
8. MKF v prihodnosti	250
9. Predogi idealnega in minimalnega nabora MKF podatkov za zdravstvene informacijske sisteme ali za raziskave prebivalstva	253
10. Zahvale	254
F. Indeks	267

MIKE

Uvod

1. Ozadje nastanka

Ta priročnik vsebuje *Mednarodno klasifikacijo funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja* (MKF).¹ Glavni namen klasifikacije MKF je zagotoviti enoten in standarden jezik in okvir za opisovanje zdravja in z zdravjem povezanih stanj. Opredeljuje prvine zdravja ter nekatere z zdravjem povezane prvine blaginje (na primer izobraževanje in zaposlitev). Področja, ki jih opredeljuje MKF, tako lahko razumemo kot *področja zdravja* in *z zdravjem povezana področja*. Opisana so z vidika telesa, posameznika in družbe, in sicer v dveh osnovnih seznamih: (1) Telesne funkcije in zgradbe; (2) Dejavnosti in sodelovanje.² Ker je klasifikacija, MKF sistematično združuje v skupine različna področja,³ značilna za posameznika z določenim zdravstvenim stanjem (npr. kaj dela ali kaj zmore oseba z določeno boleznijo ali motnjo). *Funkcioniranje* je krovni izraz za vse telesne funkcije, dejavnosti in sodelovanje; podobno je *zmanjšana zmožnost/invalidnost* krovni termin za okvare, omejitve dejavnosti ali omejitve sodelovanja.* MKF opredeljuje tudi okoljske dejavnike, ki vplivajo na prvine teh podrazdelkov. Tako uporabniku omogoča učinkovit popis posameznikovega funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti/invalidnosti in zdravja na različnih področjih..

MKF sodi v "družino" mednarodnih klasifikacij, ki so jih strokovnjaki Svetovne zdravstvene organizacije razvili za različne vidike zdravja. Družina mednarodnih klasifikacij SZO tako omogoča kodiranje najrazličnejših zdravstvenih podatkov (npr. diagnoza, funkcioniranje in zmanjšana zmožnost/invalidnost, razlogi za stik z zdravstvenimi službami) in uporablja standardiziran splošen jezik, kar omogoča komunikacijo o zdravju in zdravstvenem varstvu med uporabniki z vsega sveta in v okviru različnih strok in znanosti.

*Opomba k slovenski izdaji: po mnenju Svetovne zdravstvene organizacije je izraz »zmanjšana zmožnost« primernejši, ker ima širši in vseobsegajoč pomen, kar je v skladu z vsebino MKF. Zato je v naslovu dovoljen samo izraz »zmanjšana zmožnost«. V Sloveniji je izraz »zmanjšana zmožnost« dobro sprejet v različnih okoljih, vključno na področju klinične medicine, epidemiologije in statistike. Ob upoštevanju, da se v Sloveniji na področju predpisov s področja socialne varnosti oziroma politike in v organizacijah invalidov na široko uporablja tudi izraz invalidnost, je SZO odobrila predlog, da v besedilu uporabimo oba izraza kot prevodni ustreznici pod pogojem, da ju razumemo kot sopomenki za angleški izraz »disability« v sobesedilu MKF.

¹ Priročnik je revidirana izdaja Mednarodne klasifikacije okvar, prizadetosti in oviranosti (MKOPOV), ki jo je Svetovna zdravstvena organizacija prvič poskusno izdala leta 1980. Oblikovan je na podlagi sistematične poskusne uporabe in mednarodnih posvetovanj v preteklih petih letih. Njegovo mednarodno uporabo je podprla 54. skupščina Svetovne zdravstvene organizacije na zasedanju 22. maja 2001 (resolucija WHA54.21).

² Našteti izrazi, ki zamenjujejo prej uporabljane "okvara", "prizadetost" in "oviranost", imajo širši pomen in omogočajo tudi kodiranje pozitivnih izkušenj. Natančneje so opredeljeni v Uvodu in podrobneje razdelani v klasifikaciji. Potrebno je poudariti, da se uporabljajo s specifičnimi pomeni, ki se lahko razlikujejo od vsakdanje rabe teh izrazov.

³ Področje je praktičen in smislen nabor med seboj povezanih fizioloških funkcij, anatomskih zgradb, dejanj, opravil ali področij življenja.

V mednarodnih klasifikacijah SZO so zdravstvena stanja (bolezni, motnje, poškodbe itd.) prvotno klasificirana v MKB-10 (angl. ICD-10, International

Classification of Diseases, Tenth Revision, slov. MKB – Mednarodna klasifikacija bolezni – deseta revizija)⁴, ki predstavlja etiološki okvir.

Funkcioniranje in zmanjšana zmožnost/invalidnost, ki sta povezani z različnimi zdravstvenimi stanji, sta klasificirani v MKF. MKB-10 in MKF se tako dopolnjujeta⁵ in uporabnikom svetujemo, da ju uporabljajo skupaj.

MKB-10 omogoča "diagnozo" bolezni, motenj ali drugih zdravstvenih stanj, to informacijo pa dopolnjuje informacija o funkcioniranju, ki jo omogoča MKF.⁶ Če to dvoje, podatke o diagnozah in podatke o funkcioniranju, povežemo, dobimo širšo in bolj smiselno podobo zdravja ljudi ali populacije, ki jo lahko nato uporabimo pri sprejemanju odločitev.

Družina mednarodnih klasifikacij SZO je dragoceno orodje za opisovanje in primerjavo zdravja populacij v mednarodnem merilu. Informacije o umrljivosti (ki jih omogoča MKB-10) ter o zdravstvenih izidih (ki jih omogoča MKF) lahko združimo v strnjene ocene zdravja populacij, s katerimi lahko spremljamo zdravje populacije in njegove teritorialne ali družbene posebnosti ter ocenjujemo, koliko k njim prispevajo različni vzroki umrljivosti in obolevnosti.

MKF je iz klasifikacije "posledic bolezni" (verzija iz leta 1980) postala klasifikacija "prvin zdravja". "Prvine zdravja" opredeljujejo sestavne dele zdravja, medtem ko se "posledice" osredotočajo na učinke bolezni ali drugih zdravstvenih stanj, ki so lahko njihova posledica. MKF zavzema nevtralni položaj do etiologije in tako dopušča raziskovalcem, da s pomočjo ustreznih znanstvenih metod ugotavljajo vzročna razmerja. Ta pristop se razlikuje tudi od pristopov, ki temeljijo na "determinantah zdravja" ali "dejavniki tveganja". Omogoča pa tudi preučevanje tako determinant zdravja kot dejavnikov tveganja, in sicer s pomočjo seznama okoljskih dejavnikov, ki opisujejo okoliščine, v katerih posameznik živi.

⁴ Mednarodna klasifikacija bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene, deseta revizija, Zvezek 1-3, Ženeva, Svetovna zdravstvena organizacija, 1992-1994

⁵ Pomembno je opozoriti na prekrivanje MKB-10 in MKF. Obe klasifikaciji se pričneta s telesnimi sistemi. Okvare se nanašajo na telesne zgradbe in funkcije, ki so običajno del "bolezenskega procesa" in so uporabljene tudi v klasifikacijskem sistemu MKB. Vendar pa MKB uporablja izraz okvare (kot znaki ali simptomi) kot del klasifikacije "bolezni" ali pa občasno kot razlog za potrebo po zdravstvenih storitvah, medtem ko MKF uporablja izraz "okvare" v pomenu problemov, ki se zaradi določenega zdravstvenega stanja pojavljajo v telesnih funkcijah ali zgradbah.

⁶ Dve osebi z enako boleznijo lahko funkcionirata različno, prav tako pa ni nujno, da bi bilo zdravstveno stanje dveh oseb, ki funkcionirata podobno, enako. Zato je kakovost podatkov ob skupni uporabi obeh klasifikacij boljša. Uporaba klasifikacije MKF ne sme biti razlog, da ne bi izvedli rednih diagnostičnih postopkov. V drugih primerih pa lahko MKF uporabljamo samostojno.

2. Cilji MKF

MKF je večnamenska klasifikacija za uporabo v različnih strokah in na različnih področjih. Njene cilje lahko povzamemo v naslednjih točkah:

- nuditi znanstveno podlago za razumevanje in proučevanje zdravja in z zdravjem povezanih stanj, izidov in determinant;
- uveljaviti skupen jezik za opisovanje zdravja in z zdravjem povezanih stanj, kar naj bi omogočilo boljšo komunikacijo med različnimi uporabniki, npr. zdravstvenimi delavci, raziskovalci, načrtovalci zdravstvene politike in javnostjo, vključno z osebami z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi;
- omogočiti primerjavo podatkov med deželami, dejavnostmi zdravstvenega varstva, službami in časovnimi obdobji;
- ponuditi shemo za sistematično kodiranje podatkov za zdravstvene informacijske sisteme.

Navedeni nameni se prepletajo, kajti potrebe, zaradi katerih je MKF nastala, zahtevajo smislen in praktičen sistem, ustrezen za različne uporabnike, ki jim lahko pomaga pri načrtovanju zdravstvene politike, zagotavljanju kakovosti zdravstvenega varstva in ocenjevanja izidov zdravstvenih stanj v različnih kulturah.

2.1. Uporaba MKF

Od objave prve poskusne izdaje leta 1980 se je MKOPOv uporabljala v različne namene, na primer:

- kot statistično orodje – pri zbiranju in zapisovanju podatkov (npr. v raziskavah o zdravstvenem stanju populacij ali pri sistemih za vodenje podatkov);
- kot raziskovalno orodje – za merjenje izidov, kakovosti življenja ali okoljskih dejavnikov;
- kot klinično orodje – pri ocenjevanju potreb, določanju ustreznega zdravljenja za posamezna stanja, ocenjevanju zaposlitvenih možnosti, ocenjevanju poteka rehabilitacije in njenih izidov;
- kot orodje pri oblikovanju socialne politike – pri načrtovanju socialne varnosti, sistema nadomestil, pri oblikovanju in izvajanju politike;
- kot izobraževalno orodje – pri oblikovanju učnih načrtov, za osveščanje prebivalstva in za izvajanje družbenih ukrepov.

Čeprav je MKF v prvi vrsti zdravstvena in z zdravjem povezana klasifikacija, se lahko uporablja tudi na drugih področjih, kot so zavarovanje, socialna varnost, zaposlovanje, izobraževanje, gospodarstvo, razvijanje socialne politike in splošne zakonodaje ter za prilagajanje okolja. Organizacija združenih narodov jo je sprejela kot eno izmed svojih socialnih klasifikacij in jo omenja ter vključuje v svoja *Standardna pravila za izenačevanje možnosti invalidov*.⁷ MKF je tako ustrezen instrument za uresničevanje konvencij o mednarodnih človekovih pravicah ter državnih zakonodaj.

MKF je široko uporabna klasifikacija, na primer na področju socialne varnosti, ocenjevanja in vodenja zdravstvega varstva ali pri popisih zdravstvenega stanja na krajevni, državni ali mednarodni ravni. Ponuja pojmovni informacijski okvir, ki ga lahko uporabimo pri osebнем zdravstvenem varstvu, vključno s preventivo, spodbujanju skrbi za zdravje in izboljševanju sodelovanja z odpravljanjem ali zmanjševanjem družbenih ovir in spodbujanjem družbene podpore in olajševalnih dejavnikov. Klasifikacija je uporabna tudi za preučevanje sistemov zdravstvenega varstva, tako pri njihovem ocenjevanju, kot načrtovanju.

⁷ *Standardna pravila za izenačevanje možnosti invalidov. Sprejeta na generalnem zasedanju Združenih narodov, 48. zasedanje, 20. december 1993 (resolucija 48/96). New York, NY, United Nations Department of Public Information, 1994. Slovenski prevod: Ljubljana, Urad Vlade RS za invalide, 1996.*

3. Lastnosti MKF

Za vsako klasifikacijo mora biti jasno opredeljeno, kaj razvršča: katero vsebino pokriva, kaj vse obsega, kakšne so klasifikacijske enote, kako je urejena in v kakšnem medsebojnem strukturnem odnosu so te prvine. Za MKF so te osnovne lastnosti naslednje.

3.1. Vsebina MKF

MKF obsega vse vidike človeškega zdravja in nekatere za zdravje pomembne prvine blaginje. Opisuje jih kot *področja zdravja in z zdravjem povezana področja*⁸. Klasifikacija ostaja v širokem kontekstu zdravja in ne vključuje okoliščin, ki niso povezane z zdravjem, na primer posledic družbeno ekonomskih dejavnikov. Na primer, osebo lahko pri izvajanju opravil v trenutnem okolju ovirajo rasa, spol, veroizpoved ali druge družbeno ekonomske značilnosti, vendar pa teh MKF ne uvršča med omejitve sodelovanja, ki so povezane z zdravjem.

Zelo je razširjeno zmotno prepričanje, da MKF govori le o osebah z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi; v resnici govori o *vseh ljudeh*. Omogoča nam opisovanje zdravstvenih statusov in z zdravjem povezanih statusov za katerokoli zdravstveno stanje. Drugače povedano, MKF je vesplošno uporabna.⁹

3.2. Obseg MKF

MKF podaja opise situacij glede na človeško funkcioniranje in njegove omejitve in nudi okvir za organizacijo podatkov o tem. Te podatke ureja na smisel, medsebojno povezan in lahko dostopen način.

Podatki so razdeljeni na dva dela: (1) Funkcioniranje in zmanjšana zmožnost/invalidnost, in (2) Spremljajoči dejavniki. Vsak del ima dva razdelka:

1. Razdelka Funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti

Razdelek **Telo** sestavljata dve klasifikaciji: ena za funkcije telesnih sistemov in druga za telesne zgradbe. Poglavlja obeh klasifikacij so razvrščena glede na telesne sisteme.

⁸ Zdravstvena področja so na primer vid, sluh, hoja, učenje in spominjanje, primeri z zdravjem povezanih področij pa gibanje, izobraževanje, sodelovanje v družbi itd.

⁹ Bickenbach JE, Chatterji S, Badley EM, Ustun TB (1999) Models of disablement, universalism and the ICIDH, *Social Science and Medicine*, 48:1173-1187.

Razdelek **Dejavnosti in sodelovanje** pokriva vsa področja, ki so pomembna za opredelitev funkcioniranja tako z vidika posameznika kot družbenega življenja.

2. Razdelka Spremljajočih dejavnikov

Prvi razdelek Spremljajočih dejavnikov je seznam **Okoljski dejavniki**. Okoljski dejavniki vplivajo na vse sestavne dele Funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti in so razvrščeni od dejavnikov v posameznikovi neposredni okolici do dejavnikov splošnega okolja.

Osební dejavniki so prav tako razdelek Spremljajočih dejavnikov, vendar pa so v različnih družbah in kulturah tako različni, da jih MKF ne klasificira.

Razdelka Funkcioniranje in zmanjšana zmožnost/invalidnost v prvem delu MKF lahko izrazimo na *dva načina*. Lahko ju uporabimo za prikaz problemov (npr. okvara, omejitev pri izvajanju dejavnosti ali sodelovanju, ki jih zajema krovni izraz *zmanjšana zmožnost/invalidnost*). Lahko pa ju uporabimo za prikaz neproblematičnih (to je nevtrálnih) vidikov zdravstvenih in z zdravjem povezanih statusov (te povzema krovni izraz *funkcioniranje*).

Ta dva razdelka interpretiramo s štirimi ločenimi, vendar medsebojno povezanimi *podrazdelki*. Vrednosti podrazdelkov izrazimo z *opisovalci*. Telesne funkcije in zgradbe lahko interpretiramo s pomočjo sprememb v fizioloških sistemih ali anatomskih zgradbah. Za razdelek Dejavnosti in sodelovanje sta na voljo dva podrazdelka: *zmoqljivost* in *učinkovitost* (glej poglavje 4.2).

Posameznikovo funkcioniranje in zmanjšano zmožnost/invalidnost pojmuemo kot dinamično interakcijo¹⁰ med zdravstvenimi stanji (bolezni, motnje, poškodbe, travme itd.) in spremljajočimi dejavniki. Spremljajoči dejavniki vključujejo tako osebne dejavnike, kot okoljske dejavnike. MKF vsebuje obsežen seznam okoljskih dejavnikov, ki je njen bistven razdelek. Dejavniki okolja vplivajo na vse razdelke funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti. Osnovni podrazdelek okoljskih dejavnikov je olajševalni ali oteževalni vpliv lastnosti fizičnega in družbenega okolja ali družbenih stališč.

3.3. Klasifikacijska enota

MKF klasificira zdravstvene statuse in z zdravjem povezane statuse. Klasifikacijska enota so torej *kategorije* znotraj vsakega zdravstvenega ali z zdravjem povezanega področja. Pomembno je poudariti, da klasifikacijska enota MKF niso osebe. To pomeni, da ne klasificiramo ljudi, temveč opisujemo položaj vsakega posameznika na nizu zdravstvenih in z zdravjem povezanih področij. Poleg tega je opis tega položaja vedno umeščen v kontekst okoljskih in osebnih dejavnikov.

¹⁰ To interakcijo lahko razumemo kot proces ali kot posledico, odvisno od uporabnika.

3.4. Dve različici MKF

Dve različni izdaji MKF zadovoljujeta potrebe različnih uporabnikov, ki želijo bolj ali manj podrobno klasifikacijo.

Popolna izdaja, kakršna je podana v tej knjigi, je klasifikacija na štirih ravneh podrobnosti. Te štiri ravni lahko združimo v splošnejši klasifikacijski sistem, ki na drugi ravni vključuje vsa področja. Klasifikacija na dveh ravneh je na voljo tudi kot *kratka različica* MKF.

4. Pregled razdelkov MKF

DEFINICIJE¹¹

V kontekstu zdravlja:

Telesne funkcije so fiziološke funkcije telesnih sistemov (vključno s psihološkimi funkcijami).

Telesne zgradbe so anatomske deli telesa, na primer organi, udi in njihovi deli.

Okvare so motnje v telesnih funkcijah ali zgradbah, ki se izražajo kot hujša nepravilnost ali izguba.

Dejavnost je posameznikovo izvajanje opravila ali dejanja.

Sodelovanje je vključevanje posameznika v življenjske situacije.

Omejitve dejavnosti so težave, ki jih ima lahko posameznik pri izvajanju dejavnosti.

Omejitve sodelovanja so problemi, ki jih lahko posameznik doživlja pri vključevanju v življenjske situacije.

Okoljski dejavniki so značilnosti fizičnega in družbenega okolja, v katerem posameznik živi in deluje, ter stališč tega okolja.

Pregled teh pojmov je podan v preglednici 1, podrobneje pa so opisani v poglavju 5.1. Iz preglednice je razvidno naslednje:

- MKF je razdeljena na dva *dela*, vsak del pa ima dva *razdelka*:
 1. del: Funkcioniranje in zmanjšana zmožnost/invalidnost
 - (a) Telesne funkcije in zgradbe
 - (b) Dejavnosti in sodelovanje
 2. del: Spremljajoči dejavniki
 - (c) Okoljski dejavniki
 - (d) Osebni dejavniki
- Vsebinsko vsakega razdelka lahko izrazimo *pozitivno* ali *negativno*.
- Vsak razdelek je sestavljen iz različnih področij, ta pa se naprej delijo na kategorije, ki so klasifikacijske enote. Zdravstvene in z zdravjem povezane statusne posameznika opišemo tako, da izberemo ustrezno kodo

¹¹ Glej tudi Prilogo 1, Taksonomska in terminološka vprašanja

ali kode za konkretno kategorijo, nato pa dodamo še *opisovalce*, številске kode, ki izražajo obseg ali stopnjo funkcioniranja ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti v dani kategoriji ali povedo, koliko kak neki okoljski dejavnik olajšuje ali otežkoča položaj.

Preglednica 1. Pregled MKF

	Prvi del: Funkcioniranje in zmanjšana zmožnost/invalidnost		Drugi del: Spremljajoči dejavniki	
Razdelki	Telesne funkcije in zgradbe	Dejavnosti in sodelovanje	Okoljski dejavniki	Osební dejavniki
Področja	Telesne funkcije Telesni deli	Področja življenja (opravila, dejavnosti)	Zunanji vplivi na funkcioniranje in zmanjšano zmožnost/invalidnost	Notranji vplivi na funkcioniranje in zmanjšano zmožnost/invalidnost
Podrazdelki	Spremembe v telesnih funkcijah (fiziološke) Spremembe v telesni zgradbi (anatomske)	<i>Zmožljivost</i> izvajanje opravila v standardnem okolju <i>Učinkovitost</i> izvajanje opravila v trenutnem okolju	Olajševalni ali oteževalni vpliv značilnosti fizičnega sveta, družbe ter njenih stališč	Vpliv osebnih lastnosti posameznika
Pozitiven vidik	Neokrnjenost funkcij in zgradb	Dejavnosti Sodelovanje	Olajševalci	neuporabljivo
	Funkcioniranje			
Negativen vidik	Okvara	Omejitve dejavnosti Omejitve sodelovanja	Oteževalci (ovire)	neuporabljivo
	Zmanjšana zmožnost/invalidnost			

4.1. Telesne funkcije in zgradbe ter okvare

Definicije: **Telesne funkcije** so fiziološke funkcije telesnih sistemov (vključno s psihološkimi funkcijami)

Telesne zgradbe so anatomske deli telesa, na primer organi, udi in njihovi sestavni deli.

Okvare so motnje v telesnih funkcijah ali zgradbah, ki se izražajo kot težja nepravilnost ali izguba.

- (1) Telesne funkcije in telesne zgradbe so klasificirane ločeno, vendar sta klasifikaciji zasnovani vzporedno. Na primer, telesne funkcije vključujejo osnovne človeške čute, kot so "funkcije vida", vzporedna telesna zgradba pa je "oko in sorodne zgradbe."
- (2) "Telo" se nanaša na človeški organizem v celoti; tako vključuje tudi možgane in njihove funkcije, torej duševnost. Duševne (ali psihološke) funkcije so torej podskupina telesnih funkcij.
- (3) Telesne funkcije in zgradbe so klasificirane glede na telesne sisteme; zato telesnih zgradb ne pojmujejo kot organe.¹²
- (4) Okvare telesnih zgradb lahko vključujejo nepravilnosti, poškodbe, izgubo ali druge večje odklone v telesnih zgradbah. Okvare so pojmovane v skladu z biološkim znanjem na ravni tkiv ali celic in na podcelični ali molekularni ravni. Zaradi praktičnih razlogov pa te ravni niso podane¹³. Klasifikacija temelji na bioloških osnovah okvar in mogoče bi jo bilo razširiti tudi na celično ali molekularno raven. Medicinski strokovnjaki morajo upoštevati, da okvare niso enake patologiji, ki je njihova osnova, temveč so izrazi te patologije.
- (5) Okvare predstavljajo odklon v biomedicinskem statusu telesa in njegovih funkcij od določenih splošno veljavnih standardov, ki veljajo v dani populaciji. Definirajo jih predvsem strokovnjaki, ki so usposobljeni za presojanje telesnih in duševnih funkcij po teh standardih.
- (6) Okvare so lahko začasne ali trajne; napredujoče, manjšajoče se ali mirujoče; s prekinitvami ali neprekinjene. Odklon od splošne norme, ki je veljavna za populacijo, je lahko majhen ali velik in se lahko spreminja. Te značilnosti povzemajo opisi v nadaljevanju, predvsem v obliki kod, in sicer s pomočjo opisovalcev za piko.

¹² Čeprav MKOPOv iz leta 1980 omenja raven organov, je definicija "organa" nejasna. Tradicionalno prištevamo oko in uho med organe; vendar pa je težko določiti in definirati njune meje, kar velja tudi za ude in notranje organe. Namesto pristopa, ki uporablja pojem "organi", kar narekuje obstoj entitete ali enote v telesu, MKF nadomešča ta izraz s "telesna zgradba."

¹³ Tako lahko okvare, ki jih kodira MKF, zaznajo ali opazijo drugi ali sama oseba z okvaro, bodisi z neposrednim opazovanjem ali s sklepanjem na podlagi opazovanja.

- (7) Okvare niso pogojene z etiologijo ali z načinom razvoja; na primer, izguba vida ali uda je lahko posledica genske nepravilnosti ali poškodbe. Prisotnost okvare pomeni, da obstaja tudi njen vzrok; vendar ta vzrok sam ne zadošča vedno za pojasnitev okvare. Prav tako je ob okvari moteno funkcioniranje telesnih funkcij ali zgradb, vendar je to lahko povezano z mnogimi boleznimi, motnjami ali fiziološkimi stanji.
- (8) Okvara je lahko del ali izraz določenega zdravstvenega stanja, vendar sama po sebi ne dokazuje prisotnosti bolezni ali potrebe po tem, da bi posameznika obravnavali kot bolnika.
- (9) Okvare so širši pojem in vključujejo več kot motnje ali bolezni; na primer, izguba noge je okvara telesne zgradbe, ni pa motnja ali bolezen.
- (10) Okvare lahko povzročijo nove okvare; na primer, pomanjkanje mišične moči lahko povzroči okvaro gibalnih funkcij, funkcije srca so lahko povezane s poslabšanjem dihalnih funkcij in okvara dojemanja lahko vpliva na miselne funkcije.
- (11) Zdi se, da se nekatere kategorije telesnih funkcij in zgradb in kategorije v klasifikaciji MKB-10 prekrivajo, posebno pri podajanju simptomov in znakov. Vendar pa sta namena klasifikacij različna. MKB-10 razvršča simptome v posebnem poglavju za dokumentiranje umrljivosti in potreb po storitvah, medtem ko jih MKF prikazuje kot del telesnih funkcij in te podatke lahko uporabimo za preventivo ali pa pri prepoznavanju bolnikovih potreb. Pomembno je, da je v MKF klasifikacija Telesne funkcije in telesne zgradbe mišljena za uporabo skupaj s kategorijami razdelka Dejavnosti in sodelovanje.
- (12) Okvare so razvrščene v kategorije na podlagi določenih identifikacijskih kriterijev (npr. prisotnost ali odsotnost okvare glede na prag). Ti kriteriji so enaki za funkcije in zgradbe, in sicer: (a) izguba ali pomanjkanje; (b) zmanjšanje; (c) dodatek ali preseganje; in (d) odklon. Kadar ugotovimo okvaro, lahko ovrednotimo njeno stopnjo, in sicer s pomočjo splošnega opisovalca.
- (13) Med okoljskimi dejavniki in telesnimi funkcijami obstaja medsebojno delovanje, na primer med kakovostjo zraka in dihanjem, svetlobo in vidom, zvoki in sluhom, motečimi dražljaji in pozornostjo, sestavo tal in ravnotežjem ali temperaturo okolja in uravnavanjem telesne temperature.

4.2. Dejavnosti in sodelovanje / omejitve dejavnosti in omejitve sodelovanja

Definicije: **Dejavnost** je posameznikova izvedba opravila ali dejanja.

Sodelovanje je posameznikovo vključevanje v življenjske situacije.

Omejitve dejavnosti so težave, ki jih lahko ima posameznik pri izvajanju dejavnosti.

Omejitve sodelovanja so problemi, ki jih lahko doživlja posameznik pri vključevanju v življenjske situacije.

- (1) Področja v razdelku Dejavnosti in sodelovanje so podana v *enovitem seznamu*, ki zajema vsa področja življenja (npr. od osnovnega učenja in opazovanja do sestavljenih področij, kot so medosebna interakcija ali zaposlitev). Razdelek lahko uporabimo tako, da določa samo dejavnosti (a - angl. **activities**) ali sodelovanje (p - angl. **participation**) ali pa oboje (d - angl. **domains of activities and participation**). Področja so opredeljena z opisovalcema *učinkovitosti* in *zmogljivosti*. Podatki, zbrani z uporabo tega seznama, so tako urejeni v matrični zapis, v katerem se nič ne pokriva in ni nič odveč (glej preglednico 2).

Preglednica 2: Dejavnosti in sodelovanje: matrični zapis

Področja		Opisovalci	
		Učinkovitost	Zmogljivost
d1	Učenje in uporaba znanja		
d2	Splošna opravila in zahteve		
d3	Sporazumevanje		
d4	Gibanje		
d5	Skrb zase		
d6	Življenje doma		
d7	Medosebni stiki in odnosi		
d8	Najpomembnejša področja življenja		
d9	Življenje v skupnosti, družbi in državi		

- (2) Opisovalec *učinkovitosti* opisuje, kaj posameznik dela v trenutnem okolju. Ker trenutno okolje spada v širše družbeno okolje, lahko učinkovitost razumemo tudi kot "vključenost v življenjsko situacijo" ali "doživete izkušnje" oseb v dejanskem okolju, v katerem živijo.¹⁴ To vključuje okoljske dejavnike – vse vidike fizičnega in družbenega sveta ter njegovih stališč, ki jih lahko kodiramo s pomočjo razdelka Okoljski dejavniki.
- (3) Opisovalec *zmogljivosti* opisuje posameznikovo sposobnost za izvedbo opravila ali dejanja. Namen tega podrazdelka je določitev najvišje možne ravni funkcioniranja, ki jo lahko doseže posameznik na danem področju v danem času. Za oceno najvišje zmogljivosti posameznika bi potrebovali »standardizirano« okolje, da bi nevtraliziralo spremenljive vplive različnih okolij na zmogljivosti posameznika. Tako standardizirano okolje je lahko: (a) dejansko okolje, ki ga običajno uporabljamo za ocenjevanje zmogljivosti; kadar to ni možno (b) namišljeno okolje, ki naj bi imelo enoten vpliv. To okolje lahko imenujemo "poenoteno" ali "standardno" okolje. Tako zmogljivost odraža okolju prilagojeno sposobnost posameznika. Zavoljo mednarodnih primerjav mora biti ta prilagoditev enaka za vse osebe v vseh deželah. Značilnosti poenotene ali standardnega okolja lahko kodiramo s pomočjo klasifikacije Okoljski dejavniki. Vrzel med zmogljivostjo in učinkovitostjo odraža razliko med vplivom trenutnega in poenotene okolja in tako služi kot vodilo, kaj bi bilo mogoče spremeniti v posameznikovem okolju, da bi izboljšali njegovo učinkovitost.
- (4) Opisovalca *zmogljivosti* in *učinkovitosti* lahko nadalje uporabimo za osebe, ki uporabljajo ali ne uporabljajo pripomočkov ali osebne pomoči. Čeprav niti pripomočki niti osebna pomoč ne odstranijo okvar, lahko odpravijo omejitve funkcioniranja na določenih področjih. Tovrstno kodiranje je posebej uporabno pri prepoznavanju omejitev funkcioniranja posameznika, ki bi nastale, če pripomočkov ne bi uporabljal (glej Navodila za kodiranje, Priloga 2).
- (5) Težave ali problemi na teh področjih se pojavijo ob kvalitativnih ali kvantitativnih spremembah pri načinu izvajanja funkcij. *Omejitve dejavnosti* ali *omejitve sodelovanja* so ocenjene v primerjavi s splošno veljavnimi standardi v dani populaciji. Standard ali norma, s katero primerjamo posameznikovo zmogljivost in učinkovitost, je standard ali norma posameznika, ki nima podobnega zdravstvenega stanja (bolezni, motnje ali poškodbe itd.) Omejitev dejavnosti ali omejitev sodelovanja prikazuje razhajanje med opazovano in pričakovano učinkovitostjo.

¹⁴ Definicija sodelovanja vpelje pojem vključenosti. Nekatere predlagane definicije "vključenosti" vsebujejo sodelovanje, vpletenost v področje življenja, sprejetost ali dostop do potrebnih virov. V okviru zgornjega matričnega zapisa je edini možni pokazatelj sodelovanja kodiranje s pomočjo učinkovitosti. Kar pa ne pomeni, da je sodelovanje samodejno izenačeno z učinkovitostjo. Koncept vključevanja moramo razlikovati tudi od subjektivnega doživljanja vključenosti (občutek "pripadnosti"). Uporabniki, ki želijo vključenost kodirati ločeno, naj upoštevajo navodila za kodiranje v Prilogi 2.

Pričakovana učinkovitost je učinkovitost, značilna za povprečno osebo v dani populaciji brez določenih zdravstvenih stanj. Enako primerjavo z normo uporabimo tudi za opisovalec *zmogljivosti* in ta primerjava opozarja, kako bi bilo potrebno spremeniti okolje, da bi izboljšali posameznikovo učinkovitost.

- (6) Zmanjšana učinkovitost je lahko neposredna posledica družbenega okolja, čeprav oseba nima nikakršne okvare. Nekdo, ki je HIV pozitiven, vendar brez simptomov ali bolezni, ali nekdo, ki je gensko nagnjen k določeni bolezni, lahko nima nikakršnih okvar in je sposoben za delo, vendar je nezaposlen, ker mu družba ne dovoli dostopa do storitev, ga diskriminira ali ožigosa.
- (7) Razlikovanje med "Dejavnostmi" in "Sodelovanjem" na podlagi področij v tem razdelku je težavno. Podobno na podlagi področij ni mogoče razlikovati med "individualnimi" in "družbenimi" vidiki, saj so razlike v različnih družbah, v pristopih strokovnjakov in v teoretičnih okvirih prevelike. MKF tako podaja enovit seznam, ki ga lahko uporabniki po želji prilagodijo in razlikujejo med dejavnostmi in sodelovanjem. Ta možnost je natančneje razložena v Prilogi 3. Obstajajo štirje možni načini:
 - (a) nekatera področja opredelimo kot dejavnosti, druga kot sodelovanje, a tako, da se med seboj ne prekrivajo;
 - (b) enako kot pod (a), vendar z delnim prekrivanjem;
 - (c) vsa podrobna področja opredelimo kot dejavnosti, vse splošnejše kategorije pa kot sodelovanje;
 - (d) vsa področja uporabljamo kot dejavnosti in kot sodelovanje.

4.3. Spremljajoči dejavniki

Spremljajoči dejavniki predstavljajo celotno ozadje posameznikovega življenja. Delijo se na dva razdelka, okoljske dejavnike in osebne dejavnike, ki lahko vplivajo na posameznika z določenim zdravstvenim stanjem in na njegov splošni zdravstveni ali z zdravjem povezan status.

Okoljski dejavniki obsegajo fizično in družbeno okolje, v katerem živijo posamezniki, ter njegova stališča. S stališča posameznika so to zunanji dejavniki in lahko pozitivno ali negativno vplivajo na njegovo učinkovitost kot člana družbe, na njegovo zmogljivost opravljanja dejanj ali opravil ali na njegove telesne funkcije ali zgradbe.

- (1) Okoljski dejavniki so v klasifikaciji razvrščeni tako, da se osredotočajo na dve različni ravni:

- (a) *Individualno* – neposredno osebno okolje posameznika, vključno z okolji, kot so dom, delovno mesto in šola. Vključuje fizične in materialne značilnosti okolja, s katerimi je posameznik v neposrednem stiku, in tudi neposreden osebni stik z drugimi osebami, na primer z družino, znanci, sovrstniki ali tujci.
- (b) *Družbeno* – formalne in neformalne družbene strukture, storitve in usklajeni pristopi ali sistemi v skupnosti ali družbi, ki vplivajo na posameznika. Vključuje organizacije in storitve, povezane z delovnim okoljem, dejavnosti družbenih skupnosti, vladne organe, komunikacijske in prevozne storitve, neformalne družbene mreže ter zakone, predpise, uradna in neuradna pravila, stališča in ideologije.
- (2) *Okoljski dejavniki* nastopajo v medsebojnem delovanju z razdelkoma Telesne funkcije in zgradbe ter Dejavnosti in sodelovanje. Za vsak razdelek posebej bo s prihodnjim znanstvenim delom mogoče natančneje opredeliti naravo in obseg tega medsebojnega delovanja. Zmanjšana zmožnost/invalidnost je opredeljena kot izid ali rezultat zapletenega odnosa med posameznikovim zdravstvenim stanjem in osebnimi dejavniki ter zunanjimi dejavniki, ki predstavljajo okoliščine, v katerih posameznik živi. Zaradi tega odnosa imajo lahko različna okolja zelo različen vpliv na istega posameznika z danim zdravstvenim stanjem. Okolje z oteževalci ali brez olajševalcev omejuje posameznikovo učinkovitost. Ta pa se lahko izboljša v okolju, ki nudi več olajševalcev. Družba lahko posameznikovo učinkovitost zavira, ker ustvarja ovire (npr. nedostopne zgradbe) ali pa ne zagotavlja olajševalnih okoliščin (npr. nedostopnost pripomočkov).

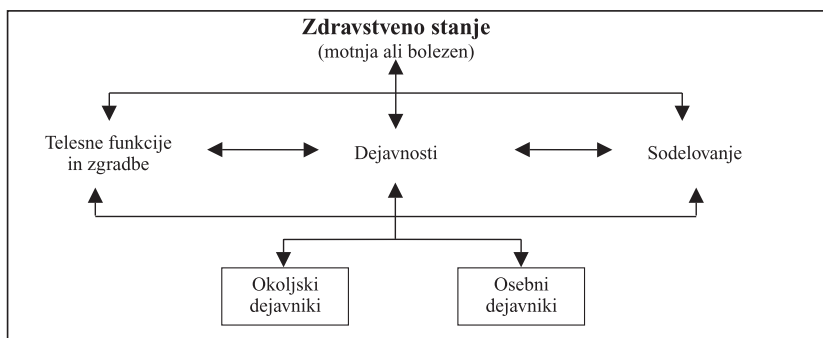
Osebni dejavniki so specifično ozadje posameznikovega načina življenja. Vključujejo značilnosti posameznika, ki niso del njegovega zdravstvenega stanja ali zdravstvenih statusov. Med njimi so lahko spol, rasa, starost, druga zdravstvena stanja, telesna pripravljenost, življenjski slog, navade, vzgoja, načini soočanja s težavami, družbeno ozadje, izobrazba, poklic, pretekle in sedanje izkušnje (pretekli in sedanji dogodki v življenju), splošni vedenjski vzorci in značaj, individualne psihološke lastnosti in druge značilnosti, ki vse skupaj ali posamično lahko vplivajo na zmanjšano zmožnost/invalidnost na katerikoli ravni. MKF osebnih dejavnikov ne klasificira, so pa vključeni v sliko 1, da vidimo, kako lahko prispevajo k izidu različnih posegov.

5. Model funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti

5.1. Proces funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti

MKF ni model, ki bi ponazarjal “proces” funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti. Lahko pa jo uporabimo za opis tega procesa, saj nam omogoča, da ugotovljamo, kako se prekrivajo različni podrazdelki in področja. Omogoča nam, da pri razvrščanju funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti kot interaktivnega in razvijajočega se procesa povežemo več zornih kotov. Uporabnikom, ki želijo zgraditi take modele in raziskovati različne vidike tega procesa, ponuja “zidake” za njihovo gradnjo. Tako lahko na MKF gledamo kot na neke vrste jezik: besedila, ki jih z njo ustvarimo, so odvisna od uporabnikov, njihove ustvarjalnosti in znanstvene usmeritve. Kako danes razumemo medsebojno vplivanje razdelkov MKB, ponazarja diagram na Sliki 1.¹⁵

Slika 1: Medsebojno vplivanje med razdelki MKF

¹⁵ MKF se bistveno razlikuje od verzije MKOPOv iz leta 1980 v predstavitvi medsebojnih povezanosti med funkcioniranjem in zmanjšano zmožnostjo/invalidnostjo. Potrebno se je zavedati, da so diagrami lahko nepopolni in pogosto napačno interpretirani zaradi zapletenosti medsebojnega vplivanja v večdimenzionalnem modelu. Z modelom na sliki 1 želimo ponazoriti večkratno medsebojno vplivanje. Prav gotovo bi lahko grafična ponazoritev bila tudi drugačna, če bi se osredotočili na druge pomembne točke v procesu. Različne so lahko tudi interpretacije medsebojnega vplivanja med različnimi razdelki in podrazdelki (npr. vpliv dejavnikov okolja na telesne funkcije se prav gotovo razlikuje od njihovega vpliva na sodelovanje).

Kot prikazuje diagram, je posameznikovo funkcioniranje na določenem področju rezultat medsebojnega vplivanja ali zapletenih odnosov med zdravstvenim stanjem in spremljajočimi dejavniki (to je osebnimi in okoljskimi dejavniki). Med temi prvinami obstaja dinamično medsebojno delovanje: s posegom v eno prvino lahko povzročimo spremembe v eni ali več drugih. Ta medsebojna delovanja so specifična in tudi če vemo, med katerima dvema prvinama se vzpostavljajo, jih včasih ne moremo vnaprej predvideti. Medsebojno vplivanje poteka v obeh smereh; tudi prisotnost zmanjšane zmožnosti/invalidnosti lahko vpliva na samo zdravstveno stanje. Pogosto je smiselno, da sklepamo o omejitvi zmogljivosti zaradi ene ali več okvar ali o oviranju učinkovitosti zaradi ene ali več omejitev. Vendar pa je pomembno, da podatke o teh podrazdelkih najprej zberemo neodvisno in nato raziskujemo povezave med njimi. Če želimo opisati celovito zdravstveno izkušnjo, so koristni vsi razdelki. Na primer, posameznik:

- ima lahko okvare, ki pa ne omejujejo zmogljivosti (npr. iznakaženost pri gobavosti morda ne vpliva na posameznikovo zmogljivost);
- ima lahko težave z učinkovitostjo in omejitve zmogljivosti, pa nima očitnih okvar (npr. zmanjšana učinkovitost pri opravljanju dnevnih dejavnosti, povezana z mnogimi boleznimi);
- ima lahko težave z učinkovitostjo, vendar nima okvar ali omejitev zmogljivosti (npr. posameznik, ki je HIV pozitiven, ali posameznik, ki je ozdravel po duševni bolezni in naleti na ožigovanje ali diskriminacijo v medosebnih odnosih ali pri delu);
- ima lahko omejitve zmogljivosti, kadar nima pomoči, v trenutnem okolju pa nima težav z učinkovitostjo (npr. posamezniku z omejitvami gibanja lahko družba preskrbi potrebne tehnične pripomočke, ki mu omogočajo gibanje);
- lahko doživlja določene vplive v obratni smeri (npr. premajhna uporaba udov lahko povzroči mišično atrofijo; institucionalizacija lahko vodi v izgubo socialnih veščin).

Več primerov možnega medsebojnega vplivanja med podrazdelki najdete v Prilogi 4.

Iz slike 1 je razvidna vloga, ki jo v procesu funkcioniranja igrajo spremljajoči dejavniki (to je, okoljski in osebni dejavniki). Ti dejavniki sovpivajo na posameznika z nekim zdravstvenim stanjem in določajo raven in obseg njegovega funkcioniranja. Okoljski dejavniki so za posameznika zunanji dejavniki (npr. družbena stališča in odnos, arhitekturne značilnosti, pravni sistem) in so klasificirani v razdelku Okoljski dejavniki. Osebnih dejavnikov pričujoča verzija MKF ne klasificira, vključujejo pa spol, raso, starost, telesno pripravljenost, življenjski slog, navade, načine soočanja s težavami in podobne dejavnike. Uporabniku MKF je prepuščeno, kdaj in kako bo ovrednotil te dejavnike.

5.2. Medicinski in družbeni modeli

Za razumevanje in razlago zmanjšane zmožnosti/invalidnosti in funkcioniranja so strokovnjaki doslej predlagali že več pojmovnih modelov.¹⁶ Zmanjšano zmožnost/invalidnost in funkcioniranje lahko izrazimo kot dialektično razmerje med "medicinskim modelom" in "družbenim modelom". *Medicinski model* pojmuje zmanjšano zmožnost/invalidnost kot težavo posameznika, ki jo je neposredno povzročila bolezen, poškodba ali drugo zdravstveno stanje in ki zahteva medicinsko oskrbo v obliki individualne obravnave, ki jo nudijo strokovnjaki. Glavni cilj pri obravnavi zmanjšane zmožnosti/invalidnosti je ozdravljenje ali človekova prilagoditev in sprememba vedenja. V središču pozornosti je zdravstvena oskrba. Na družbenopolitični ravni se to kaže v obliki prizadevanj za spreminjanje in reformiranje politike zdravstvenega varstva. *Družbeni model* pa na drugi strani pojmuje zmanjšano zmožnost/invalidnost predvsem kot težavo, ki jo ustvarijo družbene okoliščine, in predvsem kot vprašanje popolne integracije posameznika v družbo. Zmanjšana zmožnost/invalidnost ni pripisana posamezniku, temveč je kompleksen sklop okoliščin, ki jih v veliki meri ustvarja družbeno okolje. Zato so za reševanje tega vprašanja potrebni družbeni ukrepi. Spremembe okolja, ki so potrebne za popolno sodelovanje oseb z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi na vseh področjih družbenega življenja, so skupinska odgovornost celotne družbe. Gre torej za spreminjanje stališč in ideologije družbe. Na politični ravni to postane vprašanje človekovih pravic. Za ta model je zmanjšana zmožnost/invalidnost politično vprašanje.

MKF združuje ta dva nasprotujoča si modela in v ta namen uporabi "biopsihosocialni" pristop. Poskuša ponuditi sintezo, usklajen pogled na zdravje iz različnih zornih kotov, biološkega, osebnega in družbenega.¹⁷

¹⁶ Izraz "model" tukaj pomeni podrazdelek ali paradigmo in ima torej drugačen pomen kot v prejšnjem poglavju.

¹⁷ Glej tudi Prilogo 5 - "MKF in osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi"

6. Uporaba MKF

MKF je klasifikacija človeškega funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti. Sistematično razvršča v skupine področja zdravja in z zdravjem povezana področja. V vsakem razdelku so področja še nadalje urejena v skupine glede na skupne značilnosti (na primer njihov izvor, tip ali podobnosti) in razvrščena v smiselnem zaporedju. Klasifikacija je zgrajena po določenih načelih (glej Prilogo 1), ki uravnavajo medsebojno prepletanje ravni in hierarhijo klasifikacije (skupine ravni). Nekatere kategorije pa so razvrščene nehierarhično, brez nadrejenosti ali podrejenosti, pač pa kot enakovredni člani svoje skupine.

V nadaljevanju so opisane značilnosti zgradbe klasifikacije, ki vplivajo na njeno uporabo.

- (1) MKF podaja standardne operativne definicije zdravja in z zdravjem povezanih področij in ne "laičnih" definicij zdravja. Definicije opisujejo bistvene lastnosti posameznih področij (npr. značilnosti, posebnosti in odnose do drugih), vsebujejo pa tudi podatke o tem, kaj določeno področje vključuje in kaj izključuje. Definicije vsebujejo splošno uporabljane oporne točke za ocenjevanje posameznikovega stanja, ki jih je mogoče uporabiti pri sestavljanju različnih vprašalnikov. Velja tudi obratno - rezultate obstoječih pripomočkov za ocenjevanje posameznikovega stanja lahko pretvorimo v kode MKF. Na primer, "funkcije vida" so opredeljene kot funkcije zaznavanja oblik in obrisov, in to v različni oddaljenosti ter z uporabo enega ali obeh oči, in po teh parametrih lahko stopnjo težav z vidom kodiramo kot majhno, zmerno, veliko ali popolno.
- (2) MKF uporablja črkovno-številski sistem, v katerem črke označujejo razdelke klasifikacije: **b** pomeni telesne funkcije (angl. **b**ody functions), **s** so telesne zgradbe (angl. **b**ody structures), **d** so dejavnosti in sodelovanje (angl. **d**omains of activities and participation) in **e** so okoljski dejavniki (angl. **e**nvironmental factors). Črkam sledi številski koda, ki se začne s številko poglavja (ena številka), tej sledijo druga raven (dve številki) ter tretja in četrta raven (vsaka s po eno številko).
- (3) Kategorije v MKF so organizirane kot "gnezda": splošnejše kategorije so opredeljene tako, da vključujejo podrobnejše podkategorije višje starševske kategorije (npr. četrto poglavje v razdelku Dejavnosti in sodelovanje, ki obravnava gibanje, vključuje ločene kategorije stanje, sedenje, hoja, nošnja predmetov itd.). Skrajšana (zgoščena) izdaja MKF obsega dve ravni, popolna (podrobna) izdaja pa pokriva vse štiri ravni. Kode v obeh izdajah sovpadajo, tako da lahko zgoščeno različico dobimo s skrajšanjem podrobne.
- (4) Stanje posameznika lahko opišemo z več kodami na vsaki ravni. Te so lahko neodvisne ali pa medsebojno povezane.

- (5) Kode so popolne le ob prisotnosti opisovalca, ki označuje stopnjo ravni zdravja (npr. resnost problema). Opisovalci so kodirani z eno, dvema ali več števki, ki sledijo piki (*ločevalcu*). Vsaka koda mora imeti vsaj en opisovalec. Brez opisovalcev so kode brez pomena.
- (6) Prvi opisovalec za razdelek Telesne funkcije in zgradbe, opisovalca učinkovitosti in zmogljivosti za Dejavnosti in sodelovanje in prvi opisovalec za Okoljske dejavnike opisujejo obseg problema znotraj danega razdelka.
- (7) Za vse razdelke (Telesne funkcije, Dejavnosti in sodelovanje ter Okoljski dejavniki) uporabljamo isto splošno kvantifikacijsko lestvico. Problem lahko pomeni okvaro, omejitev dejavnosti, omejitev sodelovanja ali oviro, odvisno od podrazdelka. Izbrati moramo ustrezne opisne besede, kot je spodaj prikazano v oklepajih, glede na določeno klasifikacijsko področje (xxx pomeni številko področja na dvostopenjski ravni). Da bi to lestvico lahko uporabljali univerzalno, bo treba z raziskovalnim delom razviti postopke ocenjevanja. Za primere, ko so na voljo umerjeni instrumenti za ocenjevanje ali drugi standardi za ugotavljanje okvare, omejitve zmogljivosti in težav ali ovir pri učinkovitosti, so intervali odstotkov v tej lestvici precej široki. Na primer, kadar ugotovimo stanje "ni problema" ali "popoln problem", je možno odstopanje do 5 %. "Zmeren problem" je običajno na sredini stopenjske lestvice. Odstotke je potrebno umeriti za vsako področje posebej, in sicer glede na standarde, ugotovljene za dano populacijo.
xxx.0	NI problema	(ne obstaja, odsoten, zanemarljiv,)	0-4 %
xxx.1	MAJHEN problem	(lahek, blag, ...)	5-24 %
xxx.2	ZMEREN problem	(srednji, znaten, ...)	25-49 %
xxx.3	VELIK problem	(težek, resen, hud, ...)	50-95 %
xxx.4	POPOLN problem	(v celoti)	96-100 %
xxx.8	neopredeljeno		
xxx.9	neuporabljivo		
- (8) Pri okoljskih dejavnikih lahko prvi opisovalec določa tudi stopnjo pozitivnih vidikov okolja, tako imenovanih olajševalcev, ali pa negativnih učinkov, tako imenovanih oteževalcev. Za oboje uporabljamo enako lestvico od 0 do 4, vendar za olajševalce piko zamenjamo z znakom plus: npr. e110+2. Okoljske dejavnike lahko kodiramo (a) v odnosu do vsakega posameznega podrazdelka ali (b) nasploh, brez ocenjevanja odnosa do kateregakoli posameznega podrazdelka. Boljši je prvi način, saj jasneje izraža vpliv in vzročnost.
- (9) Za različne uporabnike je lahko primerno ali koristno, da kodi dodajo še druge vrste informacij. V ta namen lahko uporabijo različne dodatne opisovalce. V preglednici 3 so navedene podrobnosti opisovalcev za posamezne razdelke in predlogi za dodatne opisovalce.

- (10) Opisi področij zdravja in z zdravjem povezanih področij se nanašajo na njihovo uporabo v danem trenutku (torej kot pri fotografski sliki). Če pa jih ponovimo večkrat, lahko tako opišemo potek dogajanja ali razvoj procesa v danem obdobju.
- (11) MKF omogoča opis posameznikovega zdravstvenega statusa in z zdravjem povezanega statusa s širokim razponom kod, ki pokrivajo oba dela klasifikacije. Tako lahko status posameznika popišemo z do 34 kodami na enomestni ravni (8 kod za telesne funkcije, 8 za telesne zgradbe, 9 za učinkovitost in 9 za zmogljivoost). Za postavke na dvomestni ravni je na voljo skupno 362 kod. Na podrobnejših ravneh skupno število kod naraste na 1424. V praktični uporabi lahko zadošča sklop 3 do 18 kod, če želimo primer opisati dvostopenjsko (s tremi števki). Običajno se podrobnejše, štiristopenjsko kodiranje uporablja v specialističnih službah (npr. izidi rehabilitacije, geriatrija itd.), medtem ko lahko dvostopenjsko klasifikacijo uporabljamo v populacijskih raziskavah in pri ocenjevanju kliničnih izidov.

Dodatna navodila za kodiranje so v Prilogi 2. Uporabnikom svetujemo, da se za uporabo klasifikacije usposobijo preko SZO in njenih sodelovalnih centrov.

Preglednica 3. Opisovalci

Razdelek	Prvi opisovalec	Drugi opisovalec
Telesne funkcije (b)	Splošni opisovalec z negativno lestvico, s katerim izrazimo obseg ali stopnjo okvare Primer: b167.3 označuje težko okvaro v specifičnih duševnih funkcijah jezika	Ne obstaja
Telesne zgradbe (s)	Splošni opisovalec z negativno lestvico, s katerim izrazimo obseg ali stopnjo okvare Primer: s730.3 označuje težko okvaro zgornjega uda	Označuje naravo spremembe v dani telesni zgradbi 0 ni spremembe v zgradbi 1 popolna odsotnost 2 delna odsotnost 3 dodatni del 4 neskladne dimenzije 5 prekinjeno zaporedje 6 nepravilna pozicija 7 kakovostne spremembe v zgradbi, vključno z nabiranjem tekočine 8 neopredeljeno 9 neuporabljivo Primer: s730.32 označuje delno odsotnost zgornjega uda
Dejavnost in sodelovanje (d)	Učinkovitost Splošni opisovalec Problem v posameznikovem trenutnem okolju Primer: d5101.1_ označuje manjšo težavo pri kopanju telesa z uporabo posebnih pripomočkov, ki so posamezniku na voljo v njegovem trenutnem okolju	Zmogljivost Splošni opisovalec Omejitev brez pomoči Primer: d5101._2 označuje zmerno težavo pri kopanju telesa brez uporabe posebnih pripomočkov ali osebne pomoči
Okoljski dejavniki (e)	Splošni opisovalec z negativno in pozitivno lestvico, s katerim izrazimo prisotnost oteževalcev oziroma olajševalcev Primer: e130.2 označuje, da so izdelki, namenjeni izobraževanju, zmerni oteževalci. Nasprotno bi koda e130+2 pomenila, da so izobraževalni izdelki zmerni olajševalci.	Ne obstaja

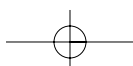
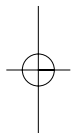
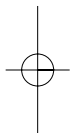
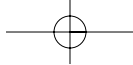
Mednarodno uporabo MKF je podprla Svetovna zdravstvena skupščina na svojem 54. zasedanju

Resolucija WHA54.21 se glasi:

Svetovna zdravstvena skupščina na 54. zasedanju

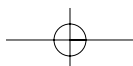
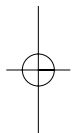
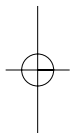
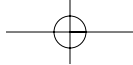
1. **PODPIRA** drugo izdajo Mednarodne klasifikacije okvar, prizadetosti in oviranosti (MKOPOv)* z naslovom Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja (odslej s kratico MKF);
2. **POZIVA** države članice, naj ustrezno uporabljajo MKF pri raziskavah, spremljanju stanja in poročilih ter pri tem upoštevajo svoje specifične razmere, zlasti v luči možnih prihodnjih izpopolnjenih izdaj;
3. **PROSI** generalnega direktorja, naj državam članicam na njihovo prošnjo nudi podporo pri uporabi MKF.

*Originalni naslov prve izdaje: *International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH)*

MIKE

Klasifikacija na eni ravni

Telesne funkcije

1. poglavje Duševne funkcije
2. poglavje Funkcije čutil in bolečina
3. poglavje Glasovne in govorne funkcije
4. poglavje Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema
5. poglavje Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema
6. poglavje Genito-urinarne in reproduktivne funkcije
7. poglavje Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije
8. poglavje Funkcije kože in sorodnih zgradb

Telesne zgradbe

1. poglavje Zgradbe živčevja
2. poglavje Oko, uho in sorodne zgradbe
3. poglavje Zgradbe, povezane z glasom in govorom
4. poglavje Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema
5. poglavje Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom
6. poglavje Zgradbe, povezane z genito-urinarim in reproduktivnim sistemom
7. poglavje Z gibanjem povezane zgradbe
8. poglavje Koža in sorodne zgradbe

Dejavnosti in sodelovanje

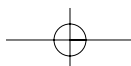
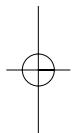
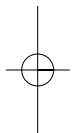
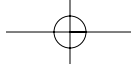
1. poglavje Učenje in uporaba znanja
2. poglavje Splošna opravila in zahteve
3. poglavje Sporazumevanje
4. poglavje Gibanje
5. poglavje Skrb zase
6. poglavje Življenje doma
7. poglavje Medosebni stiki in odnosi
8. poglavje Glavna življenjska področja
9. poglavje Življenje v skupnosti, družbi in državi

Okoljski dejavniki

1. poglavje Izdelki in tehnologija
2. poglavje Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek
3. poglavje Podpora in odnosi
4. poglavje Stališča
5. poglavje Službe, sistemi in politika

MIKE

Klasifikacija na dveh ravneh

Telesne funkcije

1. poglavje Duševne funkcije

Splošne duševne funkcije (b110-b139)

- b110 Funkcije zavesti
- b114 Funkcije orientacije
- b117 Umske funkcije
- b122 Splošne psihosocialne funkcije
- b126 Funkcije temperamenta in značaja
- b130 Funkcije energije in zagona
- b134 Funkcije spanja
- b139 Splošne duševne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Specifične duševne funkcije (b140 - b189)

- b140 Funkcije pozornosti
- b144 Funkcije spomina
- b147 Psihomotorične funkcije
- b152 Funkcije čustev
- b156 Funkcije dožemanja
- b160 Miselne funkcije
- b164 Višje spoznavne funkcije
- b167 Duševne funkcije jezika
- b172 Funkcije računanja
- b176 Duševna funkcija zaporednega urejanja kompleksnih gibov
- b180 Funkcije doživljanja sebe in časa
- b189 Specifične duševne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b198 Duševne funkcije, drugo opredeljeno
- b199 Duševne funkcije, neopredeljeno

2. poglavje Funkcije čutil in bolečina

Vid in sorodne funkcije (b210-b229)

- b210 Funkcije vida
- b215 Funkcije zgradb, pridruženih očesu
- b220 Občutki, povezani z očesom in bližnjimi zgradbami
- b229 Funkcije vida in sorodne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Sluh in vestibularne funkcije (b230-b249)

- b230 Funkcije sluha
- b235 Vestibularne funkcije
- b240 Občutki, povezani s sluhom in vestibularnimi funkcijami
- b249 Sluh in vestibularne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Dodatne funkcije čutil (b250-b289)

- b250 Funkcija okusa
- b255 Funkcija voha
- b260 Proprioceptivna funkcija
- b265 Funkcija dotika
- b270 Funkcije čutil, povezane s temperaturo in drugimi dražljaji

b279 Dodatne funkcije čutil, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Bolečina (b280 -b289)

- b280 Občutek bolečine
- b289 Občutek bolečine, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b298 Funkcije čutil in bolečina, drugo opredeljeno
- b299 Funkcije čutil in bolečina, neopredeljeno

3. poglavje Glasovne in govorne funkcije

- b310 Glasovne funkcije
- b320 Funkcije izgovarjave
- b330 Funkcije govornega toka in ritma
- b340 Funkcije drugačnega glasovnega izražanja
- b398 Glasovne in govorne funkcije, drugo opredeljeno
- b399 Glasovne in govorne funkcije, neopredeljeno

4. poglavje Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema

Funkcije srčno-žilnega sistema (b410-b429)

- b410 Funkcije srca
- b415 Funkcije žilja
- b420 Funkcije krvnega tlaka
- b429 Funkcije srčno-žilnega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Funkcije krvnega in imunskega sistema (b430-b439)

- b430 Funkcije krvnega sistema
- b435 Funkcije imunskega sistema
- b439 Funkcije krvnega in imunskega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Funkcije dihalnega sistema (b440-b449)

- b440 Dihalne funkcije
- b445 Funkcije dihalnih mišic
- b449 Funkcije dihalnega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Dodatne funkcije in občutki srčno-žilnega in dihalnega sistema (b450-b469)

- b450 Dodatne dihalne funkcije
- b455 Funkcije vadbene vzdržljivosti
- b460 Občutki, povezani s srčno-žilnim in dihalnim sistemom
- b469 Dodatne funkcije in občutki srčno-žilnega in dihalnega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b498 Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema, drugo opredeljeno
- b499 Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema, neopredeljeno

5. poglavje Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema

Funkcije, povezane s prebavnim sistemom (b510-b539)

- b510 Funkcije zaužitja hrane
- b515 Funkcije prebave
- b520 Funkcije asimilacije
- b525 Funkcije odvajanja blata
- b530 Funkcije vzdrževanja telesne teže
- b535 Občutki, povezani s prebavnim sistemom
- b539 Funkcije, povezane s prebavnim sistemom, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Funkcije, povezane z metaboličnim in endokrinim sistemom (b540-b559)

- b540 Splošne metabolične funkcije
- b545 Funkcije ravnotežja vode, rudnin in elektrolitov
- b550 Funkcije termoregulacije
- b555 Funkcije endokrinih žlez
- b559 Funkcije, povezane z metabolizmom in endokrinim sistemom, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b598 Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema, drugo opredeljeno
- b599 Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema, neopredeljeno

6. poglavje Genito-urinarne in reproduktivne funkcije

Funkcije sečil (b610-b639)

- b610 Izločevalne funkcije sečil
- b620 Funkcije odvajanja urina
- b630 Občutki, povezani s funkcijami sečil
- b639 Funkcije sečil, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Genitalne in reproduktivne funkcije (b640-b679)

- b640 Spolne funkcije
- b650 Menstruacijske funkcije
- b660 Prokreacijske funkcije
- b670 Občutki, povezani z genitalnimi in reproduktivnimi funkcijami
- b679 Genitalne in reproduktivne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b698 Genito-urinarne in reproduktivne funkcije, drugo opredeljeno
- b699 Genito-urinarne in reproduktivne funkcije, neopredeljeno

7. poglavje Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije

Funkcije sklepov in kosti (b710-b729)

- b710 Funkcije gibljivosti sklepov
- b715 Funkcije stabilnosti sklepov
- b720 Funkcije gibljivosti kosti
- b729 Funkcije sklepov in kosti, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Funkcije mišičja (b730-b749)

- b730 Funkcije mišične moči
- b735 Funkcije mišičnega tonusa
- b740 Funkcije mišične vzdržljivosti
- b749 Funkcije mišičja, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Gibalne funkcije (b750-b779)

- b750 Funkcije motoričnih refleksov
- b755 Funkcije nehotnih odzivov z gibom
- b760 Funkcije nadzora hotnih gibov
- b765 Funkcije nehotnih gibov
- b770 Funkcije vzorcev hoje
- b780 Občutki, povezani z mišičjem in gibalnimi funkcijami
- b789 Gibalne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b798 Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije, drugo opredeljeno
- b799 Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije, neopredeljeno

8. poglavje Funkcije kože in sorodnih zgradb**Funkcije kože (b810-b849)**

- b810 Zaščitne funkcije kože
- b820 Funkcije obnavljanja kože
- b830 Druge funkcije kože
- b840 Občutki, povezani s kožo
- b849 Funkcije kože, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Funkcije las in nohtov (b850-b869)

- b850 Funkcije las
- b860 Funkcije nohtov
- b869 Funkcije las in nohtov, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- b898 Funkcije kože in sorodnih zgradb, drugo opredeljeno
- b899 Funkcije kože in sorodnih zgradb, neopredeljeno

Telesne zgradbe

1. poglavje Zgradbe živčevja

- s110 Možgani
- s120 Hrbtenjača in sorodne zgradbe
- s130 Možganske ovojnice
- s140 Simpatično živčevje
- s150 Parasimpatično živčevje
- s198 Živčevje, drugo opredeljeno
- s199 Živčevje, neopredeljeno

2. poglavje Oko, uho in sorodne zgradbe

- s210 Očesna jamica
- s220 Zrklo
- s230 Zgradbe v bližini očesa
- s240 Zunanje uho
- s250 Srednje uho
- s260 Notranje uho
- s298 Oko, uho in sorodne zgradbe, drugo opredeljeno
- s299 Oko, uho in sorodne zgradbe, neopredeljeno

3. poglavje Zgradbe, povezane z glasom in govorom

- s310 Nos
- s320 Usta
- s330 Žrelo
- s340 Grlo
- s398 Zgradbe, povezane z glasom in govorom, drugo opredeljeno
- s399 Zgradbe, povezane z glasom in govorom, neopredeljeno

4. poglavje Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema

- s410 Srčno-žilni sistem
- s420 Imunski sistem
- s430 Dihalni sistem
- s498 Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema, drugo opredeljeno
- s499 Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema, neopredeljeno

5. poglavje Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom

- s510 Slinavke
- s520 Požiralnik
- s530 Želodec
- s540 Črevo
- s550 Trebušna slinavka
- s560 Jetra

- s570 Žolčnik in žolčevodi
- s580 Endokrine žleze
- s598 Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom, drugo opredeljeno
- s599 Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom, neopredeljeno

6. poglavje Zgradbe, povezane z genito-urinarnim in reproduktivnim sistemom

- s610 Sečila
- s620 Medenično dno
- s630 Reproductivni sistem
- s698 Zgradbe, povezane z genito-urinarnim in reproduktivnim sistemom, drugo opredeljeno
- s699 Zgradbe, povezane z genito-urinarnim in reproduktivnim sistemom, neopredeljeno

7. poglavje Z gibanjem povezane zgradbe

- s710 Področje glave in vratu
- s720 Področje rame
- s730 Zgornji ud
- s740 Področje medenice
- s750 Spodnji ud
- s760 Trup
- s770 Pomožne zgradbe mišičja in okostja, povezane z gibanjem
- s798 Z gibanjem povezane zgradbe, drugo opredeljeno
- a799 Z gibanjem povezane zgradbe, neopredeljeno

8. poglavje Koža in sorodne zgradbe

- s810 Kožna področja
- s820 Kožne žleze
- s830 Noht
- s840 Lasje
- s898 Koža in sorodne zgradbe, drugo opredeljeno
- s899 Koža in sorodne zgradbe, neopredeljeno

Dejavnosti in sodelovanje

1. poglavje Učenje in uporaba znanja

Namensko doživljanje s čutili (d110-d129)

- d110 Gledanje
- d115 Poslušanje
- d120 Drugo namensko uporabljanje čutil
- d129 Namenska zaznavanja, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Osnovno učenje (d130-d159)

- d130 Posnemanje
- d135 Vaja s ponavljanjem
- d140 Učenje branja
- d145 Učenje pisanja
- d150 Učenje računanja
- d155 Pridobivanje veščin
- d159 Osnovno učenje, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Uporaba znanja (d160-d179)

- d160 Osredotočanje pozornosti
- d163 Razmišljanje
- d166 Branje
- d170 Pisanje
- d172 Računanje
- d175 Reševanje problemov
- d177 Sprejemanje odločitev
- d179 Uporaba znanja, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- d198 Učenje in uporaba znanja, drugo opredeljeno
- d199 Učenje in uporaba znanja, neopredeljeno

2. poglavje Splošna opravila in zahteve

- d210 Opravljanje posameznih opravil
- d220 Opravljanje več opravil
- d230 Opravljanje vsakodnevne rutine
- d240 Obvladovanje stresa in drugih psiholoških zahtev
- d298 Splošna opravila in zahteve, drugo opredeljeno
- d299 Splošna opravila in zahteve, neopredeljeno

3. poglavje Sporazumevanje

Sporazumevanje - sprejemanje (d310-d329)

- d310 Sporazumevanje - sprejemanje - govorna sporočila
- d315 Sporazumevanje - sprejemanje - negovorna sporočila
- d320 Sporazumevanje - sprejemanje - uradni znakovni jezik
- d325 Sporazumevanje - sprejemanje - pisna sporočila
- d329 Sporazumevanje - sprejemanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Sporazumevanje - tvorjenje sporočil (d330-d349)

- d330 Govorjenje
- d335 Negovorno sporočanje
- d340 Sporočanje v uradnem znakovnem jeziku
- d345 Pisno sporočanje
- d349 Sporazumevanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Pogovor in uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje (d350-d369)

- d350 Pogovor
- d355 Razprava
- d360 Uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje
- d369 Pogovor in uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- d398 Sporazumevanje, drugo neopredeljeno
- d399 Sporazumevanje, neopredeljeno

4. poglavje Gibanje***Spreminjanje in vzdrževanje telesnega položaja (d410-d429)***

- d410 Spreminjanje osnovnega telesnega položaja
- d415 Vzdrževanje telesnega položaja
- 420 Premeščanje samega sebe
- d429 Spreminjanje in vzdrževanje telesnega položaja, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Prenašanje, premikanje in ravnanje s predmeti (d430-d449)

- d430 Dvigovanje in prenašanje predmetov
- d435 Premikanje predmetov s spodnjimi udi
- d440 Fina ročna motorika
- d445 Uporaba rok in lakti
- d449 Prenašanje, premikanje in ravnanje s predmeti, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Hoja in premikanje (d450-d469)

- d450 Hoja
- d455 Premikanje
- d460 Premikanje na različnih lokacijah
- d465 Premikanje z uporabo opreme
- d469 Hoja in premikanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Premikanje s prevoznimi sredstvi (d470-d489)

- d470 Uporaba prevoznih sredstev
- d475 Vožnja
- d480 Jahanje transportnih živali
- d489 Premikanje v prostoru s prevoznimi sredstvi, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- d498 Gibanje, drugo opredeljeno
- d499 Gibanje, neopredeljeno

5. poglavje Skrb zase

- d510 Umivanje telesa
- d520 Skrb za telesne dele
- d530 Opravljanje toalete
- d540 Oblačenje
- d550 Hranjenje
- d560 Pitje
- d570 Skrb za lastno zdravje
- d598 Skrb zase, drugo opredeljeno
- d599 Skrb zase, neopredeljeno

6. poglavje Življenje doma

Zagotavljanje osnovnih potreb (d610-d629)

- d610 Zagotavljanje bivališča
- d620 Zagotavljanje dobrin in storitev
- d629 Zagotavljanje osnovnih potreb, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Gospodinjska opravila (d630-d649)

- d630 Pripravljanje obrokov
- d640 Pospravljanje
- d649 Gospodinjska opravila, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Skrb za dom in pomoč drugim (d650-d669)

- d650 Skrb za dom
- d660 Pomoč drugim
- d669 Skrb za dom in pomoč drugim, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- d698 Življenje doma, drugo opredeljeno
- d699 Življenje doma, neopredeljeno

7. poglavje Medosebni stiki in odnosi

Splošni medosebni stiki (d710-d729)

- d710 Osnovni medosebni stiki
- d720 Kompleksni medosebni stiki
- d729 Splošni medosebni stiki, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Posebni medosebni odnosi (d730-d779)

- d730 Odnosi z neznanci
- d740 Uradni odnosi
- d750 Neuradni odnosi
- d760 Družinski odnosi
- d770 Intimna razmerja
- d779 Posebni medosebni odnosi, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- d798 Medosebni stiki in odnosi, drugo opredeljeno
- d799 Medosebni stiki in odnosi, neopredeljeno

8. poglavje Glavna življenjska področja

Izobraževanje (d810-d839)

- d810 Neformalno izobraževanje
- d815 Predšolsko izobraževanje
- d820 Šolsko izobraževanje
- d825 Poklicno usposabljanje
- d830 Visokošolsko izobraževanje
- d839 Izobraževanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Delo in zaposlitev (d840-d859)

- d840 Pripravnništvo (priprava na delo)
- d845 Pridobitev, ohranjanje in zaključevanje zaposlitve
- d850 Plačana zaposlitev
- d855 Neplačano delo
- d859 Delo in zaposlitev, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Ekonomsko življenje (d860-d879)

- d860 Osnovni ekonomski posli
- d865 Kompleksni ekonomski posli
- d870 Ekonomska samozadostnost
- d879 Ekonomsko življenje, drugo opredeljeno in neopredeljeno
- d898 Glavna življenjska področja, drugo opredeljeno
- d899 Glavna življenjska področja, neopredeljeno

9. poglavje Življenje v skupnosti, družbi in državi

- d910 Življenje v skupnosti
- d920 Rekreativna in prosti čas
- d930 Vera in duhovnost
- d940 Človekove pravice
- d950 Politično življenje in državljanstvo
- d998 Življenje v skupnosti, družbi in državi, drugo opredeljeno
- d999 Življenje v skupnosti, družbi in državi, neopredeljeno

Okoljski dejavniki

1. poglavje Izdelki in tehnologija

- e110 Izdelki ali snovi za zaužitje
- e115 Izdelki in tehnologija za vsakodnevno osebno rabo
- e120 Izdelki in tehnologija za gibanje in transport v prostoru in na prostem
- e125 Izdelki in tehnologija za sporazumevanje
- e130 Izdelki in tehnologija za izobraževanje
- e135 Izdelki in tehnologija za zaposlovanje
- e140 Izdelki in tehnologija za kulturo, rekreacijo in šport
- e145 Izdelki in tehnologija za versko in duhovno dejavnost
- e150 Izdelki in tehnologija za načrtovanje in gradnjo javnih zgradb
- e155 Izdelki in tehnologija za načrtovanje in gradnjo zasebnih zgradb
- e160 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj
- e165 Premoženje
- e198 Izdelki in tehnologija, drugo opredeljeno
- e199 Izdelki in tehnologija, neopredeljeno

2. poglavje Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek

- e210 Fizična geografija
- e215 Prebivalstvo
- e220 Živalstvo in rastlinstvo
- e225 Podnebje
- e230 Naravni dogodki
- e235 Dogodki, ki jih povzroča človek
- e240 Svetloba
- e245 Časovne spremembe
- e250 Zvok
- e255 Vibracija
- e260 Kakovost zraka
- e298 Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek, drugo opredeljeno
- e299 Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek, neopredeljeno

3. poglavje Podpora in odnosi

- e310 Ožja družina
- e315 Širša družina
- e320 Prijatelji
- e325 Znanci, vrstniki, sodelavci, sosedge in člani družbene skupnosti
- e330 Osebe na vplivnih položajih
- e335 Osebe na podrejenih položajih
- e340 Negovalci in osebni pomočniki
- e345 Neznanci

- e350 Udomačene živali
- e355 Zdravstveni strokovnjaki
- e360 Strokovnjaki na področju, ki je povezano z zdravjem
- e398 Podpora in odnosi, drugo opredeljeno
- e399 Podpora in odnosi, neopredeljeno

4. poglavje Stališča

- e410 Individualna stališča članov ožje družine
- e415 Individualna stališča članov širše družine
- e420 Individualna stališča prijateljev
- e425 Individualna stališča znancev, vrstnikov, sodelavcev, sosedov in članov družbene skupnosti
- e430 Individualna stališča oseb na vplivnih položajih
- e435 Individualna stališča oseb na podrejenih položajih
- e440 Individualna stališča negovalcev in osebnih pomočnikov
- e445 Individualna stališča neznancev
- e450 Individualna stališča zdravstvenih strokovnjakov
- e455 Individualna stališča nezdravstvenih strokovnjakov
- e460 Družbena stališča
- e465 Družbene norme, običaji in ideologije
- e498 Stališča, drugo opredeljeno
- e499 Stališča, neopredeljeno

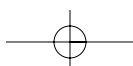
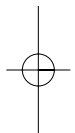
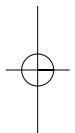
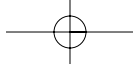
5. poglavje Službe, sistemi in politika

- e510 Službe, sistemi in politika na področju proizvodnje izdelkov za široko porabo
- e515 Službe, sistemi in politika na področjih arhitekture in gradnje
- e520 Službe, sistemi in politika na področju prostorskega načrtovanja
- e525 Stanovanjske službe, sistemi in politika
- e530 Komunalne službe, sistemi in politika
- e535 Komunikacijske službe, sistemi in politika
- e540 Transportne službe, sistemi in politika
- e545 Službe, sistemi in politika civilne zaščite
- e550 Pravne službe, sistemi in politika
- e555 Združenja in organizacijske službe, sistemi in politika
- e560 Službe, sistemi in politika javnega obveščanja
- e565 Gospodarske službe, sistemi in politika
- e570 Službe, sistemi in politika socialne varnosti
- e575 Službe, sistemi in politika splošne socialne pomoči
- e580 Zdravstvene službe, sistemi in politika
- e585 Službe, sistemi in politika na področjih izobraževanja in usposabljanja
- e590 Službe, sistemi in politika na področjih dela in zaposlovanja
- e595 Politične službe, sistemi in strategije
- e598 Službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno
- e599 Službe, sistemi in politika, neopredeljeno

MIKF

Podrobna klasifikacija z definicijami

**Vse kategorije klasifikacije, njihove
definicije, vključevanja in izključevanja**

TELESNE FUNKCIJE

Definicija: ***Telesne funkcije** so fiziološke funkcije telesnih sistemov (vključno s psihološkimi funkcijami).*
***Okvare** so motnje v telesnih funkcijah ali zgradbah, ki se izražajo kot težja nepravilnost ali izguba.*

Opisovalec

Splošni opisovalec z negativno lestvico, ki označuje obseg ali težo okvare:

xxx.0	NI okvare	(ne obstaja, zanemarljiva, ...)	0-4 %
xxx.1	MAJHNA okvara	(lahka, blaga, ...)	5-24 %
xxx.2	ZMERNNA okvara	(srednja, znatna, ...)	25-49 %
xxx.3	VELIKA okvara	(težka, resna, huda, ...)	50-95 %
xxx.4	POPOLNA okvara	(v celoti,)	96-100 %
xxx.8	neopredeljeno		
xxx.9	neuporabljivo		

Za primere, ko so na voljo umerjeni instrumenti za ocenjevanje ali drugi standardi za ugotavljanje okvare telesne funkcije, so intervali odstotkov v tej lestvici precej široki. Na primer, kadar ugotovimo stanje »ni okvare« ali »popolna okvara«, je možno odstopanje do 5 %. »Zmerna okvara« je običajno na sredini stopenjske lestvice. Odstotke je potrebno umeriti za vsako področje posebej kot percentile, glede na standarde, ugotovljene za dano populacijo. Da bi to kvantifikacijsko lestvico lahko uporabljali univerzalno, bo treba z raziskovalnim delom razviti postopke ocenjevanja.

Priloga 2 vsebuje dodatna pojasnila o kodiranju v MKF.

1. poglavje

Duševne funkcije

Poglavje obravnava funkcije možganov, tako splošne duševne funkcije, kot so zavest, energija in zagon, ter specifične funkcije, kot so spomin, jezik in računanje.

Splošne duševne funkcije (b110-b139)

b110 Funkcije zavesti

Splošne duševne funkcije stanja zavedanja in pozornosti, vključno z jasnostjo in neprekinjenostjo budnega stanja.

Vključeno: funkcije stanja, neprekinjenosti in kakovosti zavesti; izguba zavesti, koma, vegetativna stanja, fuge, transi, obsedenost, spremembe zavesti zaradi jemanja psihoaktivnih snovi, delirij, stupor

Izključeno: funkcije orientacije (b114); funkcije energije in zagona (b130); funkcije spanja (b134)

b1100 Stanje zavesti

Duševne funkcije, ki ob spremembi povzročijo stanja, kot so skaljenost zavesti, stupor ali koma.

b1101 Neprekinjenost zavesti

Duševne funkcije, ki povzročijo nepretrgano budnost, pozornost in zavedanje ter ob motnjah vodijo v fuge, trans ali podobna stanja.

b1102 Kakovost zavesti

Duševne funkcije, ki ob motnjah povzročijo spremembe budnosti, pozornosti in zavedanja, na primer delirij ali spremenjena stanja zaradi jemanja psihoaktivnih snovi.

b1108 Funkcije zavesti, drugo opredeljeno

b1109 Funkcije zavesti, neopredeljeno

b114 Funkcije orientacije

Splošne duševne funkcije zavedanja in določanja odnosa do sebe, drugih, časa in okolja.

Vključeno: funkcije časovne, prostorske in osebne orientacije; orientacija do sebe in drugih; dezorientacije v času, prostoru in osebi

Izključeno: funkcije zavesti (b110); funkcije pozornosti (b140); funkcije spomina (b144)

b1140 Časovna orientacija

Duševne funkcije, ki omogočajo zavedanje dneva, datuma, meseca in leta.

b1141 Prostorska orientacija

Duševne funkcije, ki omogočajo zavedanje lastne lokacije, na primer neposredne okolice, mesta in države.

b1142 Orientacija o osebah

Duševne funkcije, ki omogočajo zavedanje lastne identitete in identitete posameznikov v neposrednem okolju.

b11420 Orientacija o sebi

Duševne funkcije, ki omogočajo zavedanje lastne identitete.

b11421 Orientacija o drugih

Duševne funkcije, ki omogočijo zavedanje identitete drugih posameznikov v neposrednem okolju.

b11428 Orientacija o osebah, drugo opredeljeno**b11429 Orientacija o osebah, neopredeljeno****b1148 Funkcije orientacije, drugo opredeljeno****b1149 Funkcije orientacije, neopredeljeno****b117 Umske funkcije**

Splošne duševne funkcije, potrebne za razumevanje in konstruktivno povezovanje različnih duševnih funkcij, vključno z vsemi spoznavnimi funkcijami in njihovim razvojem v času življenja.

Vključeno: funkcije umskega razvoja; umska manjrazvitost; duševna manjrazvitost; dementnost

Izključeno: funkcije spomina (b144), miselne funkcije (b160); višje spoznavne funkcije (b164)

b122 Splošne psihosocialne funkcije

Splošne duševne funkcije, ki se razvijejo v času življenja in so potrebne za razumevanje in konstruktivno povezovanje duševnih funkcij, ki vodijo v oblikovanje veščin, potrebnih za ustvarjanje vzajemnega, medosebnega družbenega delovanja, tako po smislu kot namenu.

Vključeno: kot pri avtizmu

b126 Funkcije temperamenta in značaja

Splošne duševne funkcije posameznikove prirojene nagnjenosti, da se na okoliščine odziva na določen način, vključno s skupino duševnih značilnosti, ki posameznika razlikuje od ostalih.

Vključeno: funkcije ekstrovertiranosti, introvertiranosti, priljudnosti, vestnosti, duševne in čustvene stabilnosti, odprtosti za doživetja; optimizem; iskanje novega; samozavest; zanesljivost

Izključeno: umske funkcije (b117); funkcije energije in zagona (b130); psihomotorične funkcije (b147); čustvene funkcije (b152)

b1260 Ekstrovertiranost

Duševne funkcije, ki oblikujejo odprto, družabno in odkrito osebnost, v nasprotju s sramežljivo, zadržano ali zaprto osebnostjo.

b1261 Priljudnost

Duševne funkcije, ki oblikujejo osebne lastnosti, zaradi katerih je oseba nagnjena k sodelovanju, prijaznosti in prilagodljivosti, v nasprotju z osebo, ki je neprijazna, nasprotuje ali kljubuje.

b1262 Vestnost

Duševne funkcije, ki oblikujejo metodično, natančno in delovno osebnost, v nasprotju z leno, nezanesljivo in neodgovorno osebnostjo.

b1263 Psihična stabilnost

Duševne funkcije, ki oblikujejo uravnoteženo, mirno in zbrano osebnost, v nasprotju z razdražljivo, zaskrbljeno, nedosledno in muhasto osebnostjo.

b1264 Odprtost za doživetja

Duševne funkcije, ki oblikujejo osebnost, ki je radovedna, uporablja domišljijo, je vedoželjna in išče izkušnje, v nasprotju z osebnostjo, ki ne napreduje, je nepozorna in čustveno neizrazna.

b1265 Optimizem

Duševne funkcije, ki oblikujejo veselo, živahno in optimistično osebnost, v nasprotju s potrto, žalostno in obupajočo osebnostjo.

b1266 Samozavest

Duševne funkcije, ki oblikujejo samozavestno, drzno in odločno osebnost, v nasprotju s plašno, negotovo in pretirano skromno osebnostjo.

b1267 Zanesljivost

Duševne funkcije, ki oblikujejo zanesljivo in načelno osebnost, v nasprotju z lažnivo in antisocialno osebnostjo.

b1268 Funkcije temperamenta in osebnosti, drugo opredeljeno**b1269 Funkcije temperamenta in osebnosti, neopredeljeno****b130 Funkcije energije in zagona**

Splošne duševne funkcije fizioloških in psiholoških mehanizmov, ki povzročijo, da posameznik vztrajno napreduje proti zadovoljitvi specifičnih potreb in splošnih ciljev.

Vključeno: funkcije ravni energije, motivacija, apetit, hlepenje po določenih snoveh (vključno s snovmi, ki povzročajo odvisnost), nadzor impulzov

Izključeno: funkcije zavesti (b110); temperament (b126); funkcije spanja (b134); psihomotorične funkcije (b147); čustvene funkcije (b152)

b1300 Raven energije

Duševne funkcije, ki povzročajo vitalnost in vzdržljivost.

b1301 Motivacija

Duševne funkcije, ki spodbudijo dejanje; zavedna ali nezavedna gonilna sila, ki vodi v dejanje.

b1302 Apetit

Duševne funkcije, ki povzročajo željo ali hrepenenje, posebno naravno in ponavljajočo se željo po hrani in pijači.

b1303 Hlepenje (craving)

Duševne funkcije, ki povzročajo nujno po uporabi določenih snovi, vključno s snovmi, ki lahko povzročajo odvisnost.

b1304 Obvladovanje impulzov

Duševne funkcije, ki uravnavajo in zadržujejo nenadno, močno nujno po dejanju.

b1308 Funkcije energije in zagona, drugo opredeljeno

b1309 Funkcije energije in zagona, neopredeljeno**b134 Funkcije spanja**

Splošne duševne funkcije periodičnega, ponovljivega in selektivnega telesnega in duševnega odklopa iz neposrednega okolja, ki ga spremljajo značilne fiziološke spremembe.

Vključeno: funkcije količine spanja, nastopa spanja, ohranjanja spanja in kakovosti spanja; funkcije, ki vključujejo spalni cikel, kot npr. pri nespečnosti, hipersomniji in narkolepsiji

Izključeno: funkcije zavesti (b110); funkcije energije in zagona (b130); funkcije pozornosti (b140); psihomotorične funkcije (b147)

b1340 Količina spanja

Duševne funkcije povezane s trajanjem spanja in ritmom menjavanja spanja in budnosti (cirkadijskim ritmom).

b1341 Nastop spanja

Duševne funkcije, ki povzročijo prehod med budnostjo in spanjem.

b1342 Vzdrževanje spanja

Duševne funkcije, ki vzdržujejo stanje spanja.

b1343 Kakovost spanja

Duševne funkcije za nastanek naravnega spanja, ki vodi do optimalnega telesnega in duševnega počitka in sprostitve.

b1344 Funkcije spalnega ciklusa

Duševne funkcije, ki povzročajo spanje REM (povezano s sanjanjem) ter spanje ne-REM (za katerega je značilno tradicionalno pojmovanje spanja, ko je zmanjšana fiziološka in psihološka dejavnost).

b1348 Funkcije spanja, drugo opredeljeno**b1349 Funkcije spanja, neopredeljeno****b139 Splošne duševne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno**

Specifične duševne funkcije (b140 – b189)

b140 Funkcije pozornosti

Specifične duševne funkcije osredotočanja na zunanje dražljaje ali notranje doživljanje v določenem času.

Vključeno: funkcije ohranjanja pozornosti, preusmeritve pozornosti, razporeditev pozornosti, deljena pozornost; koncentracija; raztresenost

Izključeno: funkcije zavesti (b110); funkcije energije in zagona (b130); funkcije spanja (b134); funkcije spomina (b144), psihomotorične funkcije (b147); funkcije dojetanja (b156)

b1400 Vzdrževanje pozornosti

Duševne funkcije, ki ustvarjajo potrebno koncentracijo v določenem času.

b1401 Preusmeritev pozornosti

Duševne funkcije, ki omogočajo premik osredotočanja z enega dražljaja na drugega.

b1402 Razporeditev pozornosti

Duševne funkcije, ki omogočajo osredotočanje na dva dražljaja ali več dražljajev hkrati.

b1403 Deljenje pozornosti

Duševne funkcije, ki dvema osebama ali več osebam omogočajo osredotočenje na en dražljaj; npr. otrok in negovalec se oba osredotočita na igračo.

b1408 Funkcije pozornosti, drugo opredeljeno

b 1409 Funkcije pozornosti, neopredeljeno

b144 Funkcije spomina

Specifične duševne funkcije sprejemanja in shranjevanja informacij ter po potrebi njihovega priklica.

Vključeno: funkcije kratkoročnega in dolgoročnega spomina, takojšnji, nedavni in oddaljeni spomin; obseg spomina; priklic spomina; spominjanje; funkcije, uporabljane pri spominjanju in učenju; kot npr. pri nominalni, selektivni in disociativni amneziji

Izključeno: funkcije zavesti (b110); funkcije orientacije (b114); umske funkcije (b117); funkcije pozornosti (b140); funkcije dojetanja (b156); miselne funkcije (b160); višje spoznavne funkcije (b164); duševne funkcije jezika (b167); funkcije računanja (b172)

b1440 Kratkoročni spomin

Duševne funkcije, ki omogočajo začasno, prekinljivo spominsko shranjevanje za približno trideset sekund, katerega informacije se izgubijo, če se ne shranijo v dolgoročni spomin.

b1441 Dolgoročni spomin

Duševne funkcije, ki omogočajo spominski sistem za dolgoročno shranjevanje informacij iz kratkoročnega spomina; obstajata dve različni vrsti dolgoročnega spomina: avtobiografski spomin na pretekle dogodke in semantični spomin za jezik in podatke.

b1442 Priklic spomina

Specifične duševne funkcije priklica informacij, shranjenih v dolgotrajnem spominu in njihovo ozaveščanje.

b1448 Funkcije spomina, drugo opredeljeno**b1449 Funkcije spomina, neopredeljeno****b147 Psihomotorične funkcije**

Specifične duševne funkcije nadzora motoričnih in psiholoških dogajanj na telesni ravni.

Vključeno: funkcije psihomotoričnega nadzora, kot npr. psihomotorična manjrazvitost, vzburljenje in agitiranost, afektacija, katatonija, negativizem, ambitendenca, ehopraksija in eholalija; kakovost psihomotorične funkcije

Izključeno: funkcije zavesti (b110); funkcije orientacije (b114); umske funkcije (b117); funkcije energije in zagona (b130); funkcije pozornosti (b140); duševne funkcije jezika (b167); duševne funkcije zaporednega urejanja kompleksnih gibov (b176)

b1470 Psihomotorični nadzor

Duševne funkcije, ki uravnavajo hitrost vedenja ali reakcijskega časa, ki vključuje tako motorne kot psihološke sestavine, npr. pri motnjah nadzora, ki povzročajo psihomotorično manjrazvitost (počasno gibanje ali govorjenje; zmanjšana gestikulacija in spontanost) ali psihomotorično vzburljenje (čezmerna vedenjska in spoznavna dejavnost, običajno neproduktivna in kot odziv na notranjo napetost, npr. potrkavanje s prsti, zvižanje rok, agitacija ali nemir).

b1471 Kakovost psihomotoričnih funkcij

Duševne funkcije, ki omogočajo nebesedno vedenje, katerega sestavni deli imajo ustrezno zaporedje in lastnosti, npr. koordinacija rok in oči ali hoja.

b1478 Psihomotorične funkcije, drugo opredeljeno

b1479 Psihomotorične funkcije, neopredeljeno**b152 Funkcije čustev**

Specifične duševne funkcije, povezane z občutji in čustvenimi sestavinami duševnih procesov.

Vključeno: funkcije ustreznosti čustev, nadzora in razpona čustev; afekt; žalost, zadovoljnost, ljubezen, strah, jeza, sovraštvo, napetost, zaskrbljenost, radost, obžalovanje; čustvena labilnost; potlačitev afekta

Izključeno: funkcije temperamenta in osebnosti (b126); funkcije energije in zagona (b130)

b1520 Ustreznost čustev

Duševna funkcija, ki omoča skladnost občutij ali čustev z okoliščinami, npr. veselje ob dobri novici.

b1521 Nadzor čustev

Duševne funkcije, ki nadzirajo doživljanje in izražanje čustev.

b1522 Razpon čustev

Duševne funkcije, ki omogočajo spekter doživljanja prebujenih čustev ali občutij, kot so ljubezen, sovraštvo, tesnoba, obžalovanje, radost, strah in jeza.

b1528 Funkcije čustev, drugo neopredeljeno**b1529 Funkcije čustev, neopredeljeno****b156 Funkcije dojetanja**

Specifične duševne funkcije prepoznavanja in interpretacije čutnih dražljajev.

Vključeno: funkcije vidnega, slušnega, vohalnega, okušalnega, tipnega in vidno-prostorskega dojetanja, kot npr. halucinacija ali varanje čutov

Izključeno: funkcije zavesti (b110); funkcije orientacije (b114); funkcije pozornosti (b140); funkcije spomina (b144); specifične duševne funkcije jezika (b167); vid in sorodne funkcije (b210-b229); sluh in vestibularne funkcije (b230-b249); dodatne funkcije čutil (b250-b279)

b1560 Slušno dojetanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri razlikovanju zvoka, višine tona in drugih slušnih dražljajev.

b1561 Vidno dožemanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri razlikovanju oblik, velikosti, barv in drugih vidnih dražljajev.

b1562 Vohalno dožemanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri razlikovanju vonjev.

b1563 Okušalno dožemanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri razlikovanju okusov, npr. sladki, kisli, slani in grenki dražljaji, ki jih zaznava jezik.

b1564 Tipno dožemanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri razlikovanju tekstur, npr. hrapavi ali gladki dražljaji, ki jih zaznava tip.

b1565 Vidno-prostorsko dožemanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri vidnem razlikovanju relativnih položajev predmetov v okolju ali v odnosu do sebe.

b1568 Funkcije dožemanja, drugo opredeljeno**b1569 Funkcije dožemanja, neopredeljeno****b160 Miselne funkcije**

Specifične duševne funkcije, povezane s predstavno komponento duševnosti.

Vključeno: funkcije hitrosti, oblike, nadzora in vsebine mišljenja; miselne funkcije, usmerjene v določen cilj, miselne funkcije, ki niso usmerjene v določen cilj; funkcije logičnega mišljenja, kot npr. vsiljevanje misli, beg idej, miselna blokada, nepovezanost misli, površnost, dolgoveznost, blodnje, prisilne misli in prisilna dejanja

Izključeno: umske funkcije (b117); funkcije spomina (b144); psiho-motorične funkcije (b147); funkcije dožemanja (b156); višje spoznavne funkcije (b164); specifične duševne funkcije jezika (b167); funkcije računanja (b172)

b1600 Hitrost mišljenja

Duševne funkcije, ki povzročajo hitrost miselnega procesa.

b1601 Oblika mišljenja

Duševne funkcije, ki urejajo povezanost in logiko miselnega procesa.

Vključeno: miselna perseveracija, površnost in dolgo-veznost

b1602 Vsebina mišljenja

Duševne funkcije, ki jih sestavljajo ideje, prisotne v miselnem procesu, in kar se oblikuje v smiselno vsebino.

Vključeno: blodnje, precejene ideje in somatizacija

b1603 Nadzor mišljenja

Duševne funkcije, ki omogočajo hotno nadziranje miselnega procesa in jih oseba kot take prepozna.

Vključeno: ruminacija, prisilne misli, miselna razpršenost in vstavljanje misli

b1608 Funkcije mišljenja, drugo opredeljeno**b1609 Funkcije mišljenja, neopredeljeno****b164 Višje spoznavne funkcije**

Specifične duševne funkcije, ki jih nadzirata predvsem čelna možganska režnja, vključno z zapletenim, ciljno usmerjenim vedenjem, kot je npr. sprejemanje odločitev, abstraktno razmišljanje, načrtovanje in izvedba načrtov, duševna prožnost in odločanje o ustreznem vedenju v določenih okoliščinah; pogosto imenovane izvršilne funkcije.

Vključeno: funkcije abstrakcije in organiziranja idej; obvladovanje časa, vpogled in presojanje; oblikovanje pojmov, kategorizacija in spoznavna prožnost

Izključeno: funkcije spomina (b144); funkcije mišljenja (b160); duševne funkcije jezika (b167); funkcije računanja (b172)

b1640 Abstrakcija

Duševne funkcije ustvarjanja splošnih idej, lastnosti ali značilnosti iz konkretne realnosti, specifičnih predmetov ali dejanskih primerov in razlikovanje med splošnimi idejami, lastnostmi ali značilnostmi ter konkretno realnostjo, specifičnimi predmeti ali dejanskimi primeri.

b1641 Organiziranje in načrtovanje

Duševne funkcije organiziranja delov v celoto, sistematizacije; duševna funkcija, ki sodeluje pri razvoju metode ukrepanja ali delovanja.

b1642 Obvladovanje časa

Duševne funkcije urejanja dogodkov v kronološko zaporedje in namenjanja količine časa dogodkom in dejavnostim.

b1643 Spoznavna prožnost

Duševne funkcije spreminjanja strategij, premikov v mišljenju, posebej pri reševanju problemov.

b1644 Vpogled

Duševne funkcije zavedanja in razumevanja sebe in lastnega vedenja.

b1645 Presojanje

Duševne funkcije, ki sodelujejo pri razlikovanju in ocenjevanju različnih možnosti, na primer pri oblikovanju mnenja.

b1646 Reševanje problemov

Duševne funkcije določanja, analiziranja in združevanja neskladnih ali nasprotujočih si informacij v rešitev.

b1648 Višje spoznavne funkcije, drugo opredeljeno**b1649 Višje spoznavne funkcije, neopredeljeno****b167 Duševne funkcije jezika**

Specifične duševne funkcije prepoznavanja in uporabe znakov, simbolov in drugih sestavin jezika.

Vključeno: funkcije sprejemanja in razbiranja govornih, pisnih ali drugih oblik jezika, npr. znakovni jezik; funkcije govornega ali pisnega izražanja ali izražanja v drugih oblikah jezika; integracijske funkcije govornega in pisnega jezika, kot npr. pri receptivni, ekspresivni, Brocajevi, Wernickejevi in konduktivni afaziji

Izključeno: funkcije pozornosti (b140); funkcije spomina (b144); funkcije dojetja (b156), funkcije mišljenja (b160); višje spoznavne funkcije (b164); funkcije računanja (b172); duševne funkcije zaporednega urejanja kompleksnih gibov (b176); 2. poglavje: Funkcije čutil in bolečina; 3. poglavje: Glasovne in govorne funkcije

b1670 Sprejemanje jezika

Specifične duševne funkcije razbiranja sporočil v govorni, pisni ali drugi jezikovni obliki, npr. znakovni jezik, z namenom razumeti njihov pomen.

b16700 Sprejemanje govornega jezika

Duševne funkcije razbiranja govornih sporočil, z namenom razumeti njihov pomen.

b16701 Sprejemanje pisnega jezika

Duševne funkcije razbiranja pisnih sporočil, z namenom razumeti njihov pomen.

b16702 Sprejemanje znakovnega jezika

Duševne funkcije razbiranja sporočil v jeziku, ki za znake uporablja premike rok ali druge premike, z namenom razumeti njihov pomen.

b16708 Sprejemanja jezika, drugo opredeljeno**b16709 Sprejemanja jezika, neopredeljeno****b1671 Jezikovno izražanje**

Specifične duševne funkcije, ki so potrebne za tvorjenje smiselnih sporočil v pisnem, govornem, znakovnem ali drugem jeziku.

b16710 Govorno jezikovno izražanje

Duševne funkcije tvorjenja smiselnih govornih sporočil.

b16711 Pisno jezikovno izražanje

Duševne funkcije tvorjenja smiselnih pisnih sporočil.

b16712 Znakovno jezikovno izražanje

Duševne funkcije tvorjenja smiselnih sporočil v jeziku, ki za znake uporablja premike rok ali druge premike.

b16718 Jezikovno izražanje, drugo opredeljeno**b16719 Jezikovno izražanje, neopredeljeno****b1672 Integracijske funkcije jezika**

Duševne funkcije, ki urejajo semantični in simbolični pomen, slovnično zgradbo in ideje za oblikovanje sporočil v govorni, pisni ali drugi obliki.

b1678 Duševne funkcije jezika, drugo opredeljeno**b1679 Duševne funkcije jezika, neopredeljeno**

b172 Funkcije računanja

Specifične duševne funkcije določanja, približnega ocenjevanja in ravnanja z matematičnimi simboli in procesi.

Vključeno: funkcije seštevanja, odštevanja in drugih preprostih matematičnih operacij; funkcije kompleksnih matematičnih operacij

Izključeno: funkcije pozornosti (b140); funkcije spomina (b144); miselne funkcije (b160); višje spoznavne funkcije (b164); duševne funkcije jezika (b167)

b1720 Preprosto računanje

Duševne funkcije računanja s števili, npr. seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje.

b1721 Kompleksno računanje

Duševne funkcije pretvorbe besednih problemov v računske postopke, prenosa matematičnih formul v računske postopke in drugo kompleksno ravnanje s števili.

b1728 Funkcije računanja, drugo opredeljeno**b1729 Funkcije računanja, neopredeljeno****b176 Duševna funkcija zaporednega urejanja kompleksnih gibov**

Specifične duševne funkcije zaporednega urejanja in koordinacije kompleksnih, namenskih gibov.

Vključeno: okvare, kot npr. pri apraksiji mišljenja, ideomotorike, oblačenja, okulomotorike in govora

Izključeno: psihomotorične funkcije (b147); višje spoznavne funkcije (b164); 7. Poglavje: Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije

b180 Funkcije doživljanja sebe in časa

Specifične duševne funkcije, povezane z zavedanjem lastne identitete, telesa in pozicije v realnosti neposrednega okolja in časa.

Vključeno: funkcije doživljanja sebe, telesne podobe in časa

b1800 Doživljanje sebe

Specifične duševne funkcije zavedanja lastne identitete in lastne pozicije v realnosti neposrednega okolja.

Vključeno: okvare, kot npr. depersonalizacija in derealizacija

b1801 Telesna podoba

Specifične duševne funkcije, povezane s predstavo in zavedanjem lastnega telesa.

Vključeno: okvare, kot npr. fantomski ud in občutek čezmerne debelosti ali suhosti

b1802 Doživljanje časa

Specifične duševne funkcije subjektivnega doživljanja dolžine in minevanja časa.

Vključeno: okvare, kot npr. jamais vu in déjà vu

b1808 Funkcije doživljanja sebe in časa, drugo opredeljeno**b1809 Funkcije doživljanja sebe in časa, neopredeljeno****b189 Specifične duševne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno****b198 Duševne funkcije, drugo opredeljeno****b199 Duševne funkcije, neopredeljeno**

2. poglavje

Funkcije čutil in bolečina

Poglavje obsega funkcije čutov vida, sluha, okusa itd. ter občutenje bolečine.

Vid in sorodne funkcije (b210-b229)

b210 Funkcije vida

Funkcije čutil za zaznavanje prisotnosti svetlobe in zaznavanje oblike, velikosti in barve vidnih dražljajev.

Vključeno: funkcije ostrine vida; funkcije vidnega polja; kakovost vida; funkcije zaznavanja svetlobe in barve, ostrina vida na blizu in daleč, monokularni in binokularni vid; kakovost vidne slike; okvare, kot npr. miopija, hipermetropija, astigmatizem, hemianopsija, barvna slepota, tunnelski vid, centralni in periferni skotom, diplopija, nočna slepota in okvarjena prilagodljivost na svetlobo

Izključeno: funkcije dojetanja (b156)

b2100 Funkcije ostrine vida

Funkcije vida za zaznavanje oblike in obrisa, monokularno in binokularno, na blizu in na daleč.

b21000 Binokularna ostrina vida na daleč

Funkcije vida za zaznavanje velikosti, oblike in obrisa oddaljenih predmetov z obema očesoma.

b21001 Monokularna ostrina vida na daleč

Funkcije vida za zaznavanje velikosti, oblike in obrisa oddaljenih predmetov le z levim ali desnim očesom.

b21002 Binokularna ostrina vida na blizu

Funkcije vida za zaznavanje velikosti, oblike in obrisa bližnjih predmetov z obema očesoma.

b21003 Monokularna ostrina vida na blizu

Funkcije vida za zaznavanje velikosti, oblike in obrisa bližnjih predmetov z izključno levim ali desnim očesom.

b21008 Funkcije ostrine vida, drugo opredeljeno

b21009 Funkcije ostrine vida, neopredeljeno

b2101 Funkcije vidnega polja

Funkcije vida, povezane s celotim območjem, vidnim ob fiksaciji pogleda.

Vključeno: okvare, kot npr. pri skotomu, tunnelskem vidu in anopsiji

b2102 Kakovost vida

Funkcije vida, ki vključujejo občutljivost za svetlobo, zaznavanje barv, občutljivost za kontrast in splošno kakovost vidne slike.

b21020 Občutljivost za svetlobo

Funkcije vida za zaznavanje minimalne svetlobe (svetlobni minimum) in minimalne spremembe v intenziteti (svetlobna razlika).

Vključeno: funkcije prilagajanja na temo; okvare, kot npr. nočna slepota (hiposenzitivnost za svetlobo), in fotofobija (hipersenzitivnost za svetlobo)

b21021 Barvni vid

Funkcije vida za razlikovanje in primerjanje barv.

b21022 Občutljivost za kontrast

Funkcije vida za ločevanje slike od ozadja z minimalno količino potrebne osvetlitve.

b21023 Kakovost vidne slike

Funkcije vida, ki vključujejo kakovost slike.

Vključeno: okvare, kot npr. pri zaznavanju zabludele svetlobe, popačeni kakovosti slike (lise ali zamrežena slika), popačeni sliki in zaznavanju zvezd ali bliskov

b21028 Kakovost vida, drugo opredeljeno**b21029 Kakovost vida, neopredeljeno****b2108 Funkcije vida, drugo opredeljeno****b2109 Funkcije vida, neopredeljeno**

b215 Funkcije zgradb, pridruženih očesu

Funkcije zgradb v očesu in okoli njega, ki omogočajo funkcije vida.

Vključeno: funkcije notranjih očesnih mišic, veke, zunanjih očesnih mišic, vključno s hotnimi in sledilnimi gibi in fiksacijo očesa, solznimi žlezami, prilagoditvijo, refleksom zenice; okvare, kot npr. nistagmus, kseroftalmija in ptoza

Izključeno: funkcije vida (b210); 7. poglavje: Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije

b2150 Funkcije notranjih očesnih mišic

Funkcije mišic znotraj očesa, npr. šarenica, ki uravnavajo obliko in velikost zenice in očesne leče.

Vključeno: funkcije prilagajanja; refleks zenice

b2151 Funkcije veke

Funkcije veke, npr. zaščitni refleks.

b2152 Funkcije zunanjih očesnih mišic

Funkcije mišic, ki omogočajo gledanje v različne smeri, sledenje predmeta, ki se giblje preko vidnega polja, hitre preskoke očesa, ki sledi gibajoči se tarči, ter fiksiranje očesa.

Vključeno: nistagmus; sodelovanje obeh oči

b2153 Funkcije solznic

Funkcije solznih žlez in kanalčkov.

b2158 Funkcije zgradb, pridruženih očesu, drugo opredeljeno**b2159 Funkcije zgradb, pridruženih očesu, neopredeljeno****b220 Občutki, povezani z očesom in bližnjimi zgradbami**

Občutek utrujenega, suhega in srbečega očesa in sorodni občutki.

Vključeno: občutek pritiska za očesom, tujka v očesu, napenjanje očesa, pekoč občutek v očesu; razdraženost očesa

Izključeno: občutek bolečine (b280)

b229 Funkcije vida in sorodne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Sluh in vestibularne funkcije (b230-b249)

b230 Funkcije sluha

Funkcije čutil za zaznavanje zvoka in razločevanje lokacije, tonske višine, glasnosti in kakovosti zvoka.

Vključeno: funkcije sluha, slušnega razlikovanja, lokalizacije izvora zvoka, lateralizacija zvoka, razločevanje govora; okvare, kot npr. gluhost, okvara sluha in izguba sluha

Izključeno: funkcije dojetanja (b156) in duševne funkcije jezika (b167)

b2300 Zaznavanje zvoka

Funkcije čutil za zaznavanje zvoka.

b2301 Razlikovanje zvokov

Funkcije čutil za zaznavanje zvoka, ki vključujejo razlikovanje ozadja in binavralno sintezo, ločevanje in združevanje.

b2302 Lokalizacija izvora zvoka

Funkcije čutil za določanje lokacije izvora zvoka.

b2303 Lateralizacija zvoka

Funkcije čutil za ugotavljanje, ali zvok prihaja z leve ali desne strani.

b2304 Razločevanje govora

Funkcije čutil za prepoznavanje govornega jezika in razločevanje govora od drugih zvokov.

b2308 Funkcije sluha, drugo opredeljeno

b2309 Funkcije sluha, neopredeljeno

b235 Vestibularne funkcije

Zaznavne funkcije notranjega ušesa, povezane s položajem, ravnotežjem in gibanjem.

Vključeno: funkcije položaja in občutka za položaj; funkcije telesnega ravnotežja in gibanja

Izključeno: občutki, povezani s sluhom in vestibularnimi funkcijami (b240)

- b2350 Vestibularna funkcija položaja**
Čutilne funkcije notranjega ušesa za določanje telesnega položaja.
- b2351 Vestibularna funkcija ravnotežja**
Čutilne funkcije notranjega ušesa za določanje ravnotežja.
- b2352 Vestibularna funkcija določanja gibanja**
Čutilne funkcije notranjega ušesa za določanje telesnega gibanja, vključno s smerjo in hitrostjo gibanja.
- b2358 Vestibularne funkcije, drugo opredeljeno**
- b2359 Vestibularne funkcije, neopredeljeno**
- b240 Občutki, povezani s sluhom in vestibularnimi funkcijami**
Občutki omotice, padanja, šumenja in vrtoglavice.
Vključeno: občutek šumenja v ušesih, vnetje ušesa, pritisk v ušesu, slabost zaradi omotice ali vrtoglavice
Izključeno: vestibularne funkcije (b235); občutek bolečine (b280)
- b2400 Zvonjenje v ušesih ali tinitus**
Občutek nizkih tonov bučanja, sikanja ali zvonjenja v ušesih.
- b2401 Omotica**
Občutek gibanja lastnega telesa ali okolice; občutek vrtenja, zibanja ali nagibanja.
- b2402 Občutek padanja**
Občutek izgube opore in občutek padanja.
- b2403 Slabost zaradi omotice ali vrtoglavice**
Siljenje na bruhanje zaradi omotice ali vrtoglavice.
- b2404 Draženje v ušesu**
Občutek srbenja ali drugi podobni občutki v ušesu.
- b2405 Pritisk v ušesu**
Občutek pritiska v ušesu.
- b2408 Občutki, povezani s sluhom in vestibularnimi funkcijami, drugo opredeljeno**

b2409 Občutki, povezani s sluhom in vestibularnimi funkcijami, neopredeljeno

b249 Sluh in vestibularne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Dodatne funkcije čutil (b250-b289)

b250 Funkcija okusa

Funkcije čutil za zaznavanje grenkega, sladkega, kislega in slanega.

Vključeno: okušalne funkcije; okvare, kot npr. agevzija in hipogevzija

b255 Funkcija voaha

Funkcije čutil za zaznavanje dišav in vonjev.

Vključeno: vohalne funkcije; okvare, kot npr. anosmija ali hiposmija

b260 Proprioceptivna funkcija

Funkcije čutil za zaznavanje relativnega položaja telesnih delov.

Vključeno: funkcije statestezije in kinestezije

Izključeno: vestibularne funkcije (b235); občutki, povezani z mišičjem in gibalnimi funkcijami (b780)

b265 Funkcija dotika

Funkcije čutil za zaznavanje površin in njihove teksture ali lastnosti.

Vključeno: funkcije dotikanja, občutek dotika; okvare, kot npr. otrplost, anestezijska, ščemenje, parestezijska, hiperestezijska

Izključeno: funkcije čutil, povezane s temperaturo in drugimi dražljaji (b270)

b270 Funkcije čutil, povezane s temperaturo in drugimi dražljaji

Funkcije čutil za zaznavanje temperature, vibracije, pritiska in škodljivih dražljajev.

Vključeno: funkcije občutljivosti za temperaturo, vibracijo, tresenje ali oscilacijo, pritisk na površini, globok pritisk, pekoč občutek ali škodljiv dražljaj

Izključeno: funkcije dotika (b265); občutek bolečine (b280)

b2700 Občutljivost za temperaturo

Funkcije čutil za zaznavanje mraza in vročine.

b2701 Občutljivost za vibracijo

Funkcije čutil za zaznavanje tresenja ali oscilacije.

b2702 Občutljivost za pritisk

Funkcije čutil za zaznavanje pritiska ob ali na kožo.

Vključeno: okvare, kot npr. občutljivost za dotik, otrplost, hipestezija, hiperestezija, parestezija in ščemenje

b2703 Občutljivost za škodljiv dražljaj

Funkcije čutil za zaznavanje bolečih ali neprijetnih občutkov.

Vključeno: okvare, kot npr. hipalgezija, hiperpatija, alo-dinija, analgezija in anaesthesia dolorosa

b2708 Funkcije čutil, povezane s temperaturo in drugimi dražljaji, drugo opredeljeno**b2708 Funkcije čutil, povezane s temperaturo in drugimi dražljaji, neopredeljeno****b279 Dodatne funkcije čutil, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Bolečina (b280 –b289)*****b280 Občutek bolečine**

Zaznavanje neprijetnega občutka, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

Vključeno: občutek splošne ali lokalne bolečine, v enem delu ali več delih telesa, bolečina v dermatomu, prebadajoča bolečina, pekoča bolečina, topa bolečina, enakomerna bolečina; okvare, kot npr. malgija, analgezija in hiperalgezija

b2800 Splošna bolečina

Zaznavanje neprijetnega občutka, splošno ali po vsem telesu, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b2801 Bolečina v delu telesa

Zaznavanje neprijetnega občutka v določenem delu telesa ali delih telesa, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b28010 Bolečina v glavi in vratu

Zaznavanje neprijetnega občutka v glavi in vratu, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b28011 Bolečina v prsnem košu

Zaznavanje neprijetnega občutka v prsnem košu, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b28012 Bolečina v želodcu ali trebuhu

Zaznavanje neprijetnega občutka v želodcu ali trebuhu, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

Vključeno: bolečina v področju medenice

b28013 Bolečina v hrbtu

Zaznavanje neprijetnega občutka v hrbtu, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

Vključeno: bolečina v trupu; bolečina v križu

b28014 Bolečina v zgornjem udu

Zaznavanje neprijetnega občutka v enem zgornjem udu ali obeh zgornjih udih, vključno z dlanmi, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b28015 Bolečina v spodnjem udu

Zaznavanje neprijetnega občutka v enem spodnjem udu ali obeh spodnjih udih, vključno s stopali, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b28016 Bolečina v sklepih

Zaznavanje neprijetnega občutka v enem sklepu ali več sklepih, vključno z malimi in velikimi sklepi, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

Vključeno: bolečina v kolku; bolečina v ramenu

b28018 Bolečina v delu telesa, drugo opredeljeno**b28019 Bolečina v delu telesa, neopredeljeno**

b2802 Bolečina v več delih telesa

Zaznavanje neprijetnega občutka v več delih telesa, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b2803 Pekoča bolečina v dermatomu

Zaznavanje neprijetnega občutka na območju kože, ki ga oživčuje isti živčni koren, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b2804 Pekoča bolečina v segmentu ali področju

Zaznavanje neprijetnega občutka na območju kože po različnih delih telesa ali na območjih, ki jih ne oživčuje isti živčni koren, ki nakazuje možno ali dejansko poškodbo telesne zgradbe.

b289 Občutek bolečine, drugo opredeljeno in neopredeljeno**b298 Funkcije čutil in bolečina, drugo opredeljeno****b299 Funkcije čutil in bolečina, neopredeljeno**

3. poglavje

Glasovne in govorne funkcije

Poglavje obsega funkcije ustvarjanja glasu in govora

b310 Glasovne funkcije

Funkcije ustvarjanja različnih glasov s pretokom zraka skozi grlo.

Vključeno: funkcije tvorbe in kakovosti glasu; funkcije fonacije, tvorbe tonske višine, glasnosti in drugih značilnosti glasu; okvare, kot npr. afonija, disfonija, hripavost, hipernazalnost in hiponazalnost

Izključeno: duševne funkcije jezika (b167); funkcije izgovarjave (b320)

b3100 Tvorba glasu

Funkcije tvorbe glasu ob usklajevanju grla in sosednjih mišic z dihalnim sistemom.

Vključeno: funkcije fonacije, glasnost; afonija

b3101 Kakovost glasu

Funkcije tvorbe značilnosti glasu, vključno z višino tona, resonanco in drugimi lastnostmi.

Vključeno: funkcije visokih ali nizkih tonov, okvare, kot npr. hipernazalnost, hiponazalnost, disfonija, hripavost ali rezkost

b3108 Funkcije glasu, drugo opredeljeno

b3109 Funkcije glasu, neopredeljeno

b320 Funkcije izgovarjave

Funkcije tvorbe govornih glasov.

Vključeno: funkcije izgovarjave, oblikovanja fonemov; spastična, ataktična, flakidna disartrija; anartrija

Izključeno: duševne funkcije jezika (b167); glasovne funkcije (b310)

b330 Funkcije govornega toka in ritma

Funkcije tvorbe toka in hitrosti govora.

Vključeno: funkcije govornega toka, ritma, hitrosti in melodije; prozodija in intonacija; okvare, kot npr. zatikanje v govoru, jecljanje, blebetanje, bradilalija in tahilalija

Izključeno: duševne funkcije jezika (b167); glasovne funkcije (b310); funkcije izgovarjave (b320)

b3300 Tok govora

Funkcije tvorbe gladkega, neprekinjenega govornega toka.

Vključeno: funkcije tekočega govora; okvare, kot npr. zatikanje v govoru, jecljanje, blebetanje, nepovezanost, ponavljanje glasov, besed ali delov besed in neenakomerni premori v govoru

b3301 Ritem govora

Funkcije modulacije, hitrosti in poudarka v govoru.

Vključeno: okvare, kot npr. stereotipična ali ponavljajoča se govorna kadenca

b3302 Hitrost govora

Funkcije hitrosti govorjenja.

Vključeno: okvare, kot npr. bradilalija in tahilalija

b3303 Melodija govora

Funkcije modulacije tonskih višin v govoru.

Vključeno: prozodija govora, intonacija, melodija govora ; okvare, kot npr. monoton govor

b3308 Funkcije govornega toka in ritma, drugo opredeljeno**b3309 Funkcije govornega toka in ritma, neopredeljeno****b340 Funkcije drugačnega glasovnega izražanja**

Funkcije tvorbe drugih načinov glasovnega izražanja.

Vključeno: funkcije tvorbe tonov in različnih vrst glasu, kot npr. pri petju, ritmičnem ponavljanju glasov, čebljanju, brundanju pesmi; glasen jok in kričanje

Izključeno: duševne funkcije jezika (b167); glasovne funkcije (b310); funkcije izgovorjave (b320); funkcije govornega toka in ritma (b330)

b3400 Tvorjenje tonov

Funkcije tvorbe glasbenih vokalnih zvokov.

Vključeno: ohranjanje, modulacija in zaključek enojnih ali povezanih glasov, s spremembami v tonski višini, kot npr. pri petju, brundanju pesmi in ritmičnem ponavljanju glasov

b3401 Tvorjenje različnih glasov

Funkcije tvorbe različnega glasovnega izražanja.

Vključeno: funkcije čebljanja pri otrocih

b3408 Funkcije drugačnega glasovnega izražanja, drugo opredeljeno**b3409 Funkcije drugačnega glasovnega izražanja, neopredeljeno****b389 Glasovne in govorne funkcije, drugo opredeljeno****b399 Glasovne in govorne funkcije, neopredeljeno**

4. poglavje

Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema

Poglavje obsega funkcije srčnožilnega sistema (funkcije srca in žilja), krvnega in imunskega sistema (sistema proizvodnje krvi in imunosti) in dihalnega sistema (funkcije dihanja in vadbeno vzdržljivost)

Funkcije srčno-žilnega sistema (b410-b429)

b410 Funkcije srca

Funkcije črpanja krvi v telo, v zadostnih ali potrebnih količinah in z zadostnim ali potrebnim tlakom.

Vključeno: funkcije hitrosti srčnega utripa, ritma in iztisnega volumna; kontrakcijska moč ventrikularnih mišic; funkcije srčnih zaklopk; črpanje krvi skozi pljučni obtok; dinamika toka krvi proti srcu; okvare, kot npr. tahikardija, bradikardija in nepravilni pulz kot pri odpovedi srca, kardiomiopatiji, miokarditisu in koronarni insuficienci,

Izključeno: funkcije žilja (b415); funkcije krvnega tlaka (b420); funkcije vadbene vzdržljivosti (b455)

b4100 Srčni utrip

Funkcije, povezane s številom srčnih kontrakcij na minuto.

Vključeno: okvare, kot npr. prehiter utrip (tahikardija) ali prepočasen utrip (bradikardija)

b4101 Ritem srca

Funkcije, povezane z ritmičnim utripanjem srca.

Vključeno: okvare, kot npr. aritmije

b4102 Kontrakcijska sila ventrikularnih mišic

Funkcije, povezane s količino krvi, ki jo med vsakim utripom črpajo ventrikularne mišice.

Vključeno: okvare, kot npr. zmanjšan iztisni volumen srca

b4103 Oskrba srca s krvjo

Funkcije, povezane s količino krvi, ki je na voljo srčni mišici.

Vključeno: okvare, kot npr. koronarna ishemija

b4108 Funkcije srca, drugo opredeljeno**b4109 Funkcije srca, neopredeljeno****b415 Funkcije žilja**

Funkcije transporta krvi po telesu.

Vključeno: funkcije arterij, kapilar in ven; funkcija vazomotorike; funkcije pljučnih arterij, kapilar in ven; funkcije venskih zaklopk; okvare, kot npr. pri blokadi ali zožitvi arterij; ateroskleroza, arterioskleroza, trombembolizem in krčne žile

Izključeno: funkcije srca (b410); funkcije krvnega tlaka (b420); funkcije krvnega sistema (b430); funkcije vadbene vzdržljivosti (b455)

b4150 Funkcije arterij

Funkcije, povezane s krvnim pretokom v arterijah.

Vključeno: okvare, kot npr. širjenje arterij; krčenje arterij npr. pri intermitentni klavdikaciji

b4151 Funkcije kapilar

Funkcije, povezane s krvnim pretokom v kapilarah.

b4152 Funkcije ven

Funkcije, povezane s krvnim pretokom v venah, in funkcije venskih zaklopk.

Vključeno: okvare, npr. širjenje ven; krčenje ven, nezadostno zapiranje venskih zaklopk, kot pri krčnih žilah

b1458 Funkcije žilja, drugo opredeljeno**b1459 Funkcije žilja, neopredeljeno**

b420 Funkcije krvnega tlaka

Funkcije ohranjanja arterijskega krvnega tlaka.

Vključeno: funkcije ohranjanja krvnega tlak; zvišan in znižan krvni tlak; okvare, kot npr. pri hipotenziji, hipertenziji in posturalni hipotenziji

Izključeno: funkcije srca (b410); funkcije žilja (b415); funkcije vadbene vzdržljivosti (b455)

b4200 Zvišan krvni tlak

Funkcije, povezane z dvigom sistoličnega ali diastoličnega tlaka nad mejo, normalno za določeno starost.

b4201 Znižan krvni tlak

Funkcije, povezane s padcem sistoličnega ali diastoličnega tlaka pod mejo, normalno za določeno starost.

b4202 Vzdrževanje krvnega tlaka

Funkcije, povezane z vzdrževanjem ustreznega krvnega tlaka kot odziv na telesne spremembe.

b4208 Funkcije krvnega tlaka, drugo opredeljeno**b4209 Funkcije krvnega tlaka, neopredeljeno****b429 Funkcije srčno-žilnega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Funkcije krvnega in imunskega sistema (b430-b439)*****b430 Funkcije krvnega sistema**

Funkcije proizvodnje krvi, funkcije prenosa kisika in metabolitov ter funkcije strjevanja.

Vključeno: funkcije proizvodnje krvi in kostnega mozga; funkcije krvi za prenos kisika; funkcije vranice, povezane s krvjo; funkcije krvi za prenos metabolitov; strjevanje; okvare, kot npr. anemija, hemofilija in druge disfunkcije strjevanja

Izključeno: funkcije srčno-žilnega sistema (b410-b429); funkcije imunskega sistema (b435); funkcije vadbene vzdržljivosti (b455)

b4300 Proizvodnja krvi

Funkcije, povezane s proizvodnjo krvi in vseh njenih sestavin.

b4301 Funkcije krvi za prenos kisika

Funkcije, povezane s sposobnostjo krvi za prenos kisika po telesu.

b4302 Funkcije krvi za prenos metabolitov

Funkcije, povezane s sposobnostjo krvi za prenos metabolitov po telesu.

b4303 Funkcije strjevanja krvi

Funkcije, povezane s strjevanjem krvi, npr. na mestu poškodbe.

b4308 Funkcije krvnega sistema, drugo opredeljeno**b4309 Funkcije krvnega sistema, neopredeljeno****b435 Funkcije imunskega sistema**

Funkcije telesa, povezane z zaščito proti tujkom s specifičnimi ali nespecifičnimi imunskimi odzivi, vključno z okužbami.

Vključeno: imunski odziv (specifičen in nespecifičen); hipersenzitivne reakcije; funkcije bezgavk in limfnega žilja; funkcije celične imunosti, protitelesna imunost; odziv na imunizacijo; okvare, kot npr. pri avtoimunosti, alergijskih reakcijah, limfadenitisu in limfedemu

Izključeno: funkcije krvnega sistema (b430)

b4350 Imunski odziv

Funkcije odziva telesa v obliki občutljivosti za tujke, vključno z okužbami.

b43500 Specifičen imunski odziv

Funkcije odziva telesa v obliki občutljivosti za specifične tujke.

b43501 Nespecifičen imunski odziv

Funkcije splošnega odziva telesa v obliki občutljivosti za tujke, vključno z okužbami.

b43508 Imunski odziv, drugo opredeljeno**b43509 Imunski odziv, neopredeljeno**

b4351 Hipersenzitivne reakcije

Funkcije odziva telesa v obliki pretirane občutljivosti na tuje snovi, kot npr. občutljivost za različne antigene

Vključeno: okvare, npr. hipersenzitivnost ali alergije

Izključeno: toleranca za hrano (b5153)

b4352 Funkcije limfnega žilja

Funkcije, povezane z žilnimi vodi, ki prenašajo limfo.

b4353 Funkcije bezgavk

Funkcije, povezane z žlezami limfnega žilja.

b4358 Funkcije imunskega sistema, drugo opredeljeno**b4359 Funkcije imunskega sistema, neopredeljeno****b439 Funkcije krvnega in imunskega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Funkcije dihalnega sistema (b440-b449)*****b440 Dihalne funkcije**

Funkcije vdihavanja zraka v pljuča, izmenjave plinov med zrakom in krvjo in izdihavanja zraka.

Vključeno: funkcije hitrosti, ritma in globine dihanja; okvare, kot npr. apneja, hiperventilacija, nepravilno dihanje, paradokсно dihanje, bronhialni spazem in pljučni emfizem

Izključeno: funkcije dihalnih mišic (b445); dodatne dihalne funkcije (b450); funkcije vadbene vzdržljivosti (b455)

b4400 Hitrost dihanja

Funkcije, povezane s številom vdihov na minuto.

Vključeno: okvare, kot npr. prehitro dihanje (tahipneja) ali prepočasnno dihanje (bradipneja)

b4401 Ritem dihanja

Funkcije, povezane s periodičnostjo in pravilnostjo dihanja.

Vključeno: okvare, kot npr. nepravilno dihanje

b4402 Globina dihanja

Funkcije, povezane s prostornino razširitve pljuč med dihanjem.

Vključeno: okvare, kot npr. površno ali plitvo dihanje

b4408 Dihalne funkcije, drugo opredeljeno**b4409 Dihalne funkcije, neopredeljeno****b445 Funkcije dihalnih mišic**

Funkcije mišic, ki sodelujejo pri dihanju.

Vključeno: funkcije prsnih dihalnih mišic; funkcije trebušne prepone; funkcije pomožnih dihalnih mišic

Izključeno: dihalne funkcije (b440); dodatne dihalne funkcije (b450); funkcije vadbene vzdržljivosti (b455)

b4450 Funkcije prsnih dihalnih mišic

Funkcije prsnih mišic, ki sodelujejo pri dihanju.

b4451 Funkcije trebušne prepone

Funkcije trebušne prepone pri dihanju.

b4452 Funkcije pomožnih dihalnih mišic

Funkcije pomožnih mišic, ki sodelujejo pri dihanju.

b4458 Funkcije dihalnih mišic, drugo opredeljeno**b4459 Funkcije dihalnih mišic, neopredeljeno****b449 Funkcije dihalnega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Dodatne funkcije in občutki srčno-žilnega in dihalnega sistema (b450-b469)*****b450 Dodatne dihalne funkcije**

Dodatne funkcije, povezane z dihanjem, npr. kašljanje, kihanje in zehanje.

Vključeno: funkcije pihanja, žvižganja in dihanja skozi usta

b455 Funkcije vadbene vzdržljivosti

Funkcije, povezane z dihalno in srčno-žilno kapaciteto, ki je potrebna za vzdržljivost med telesnim naporom.

Vključeno: funkcije telesne vzdržljivosti, aerobne kapacitete, vitalnosti in utrudljivosti

Izključeno: funkcije srčno-žilnega sistema (b410-b429); funkcije krvnega sistema (b430); dihalne funkcije (b440); funkcije dihalnih mišic (b445); dodatne dihalne funkcije (b450)

b4550 Splošna telesna vzdržljivost

Funkcije, povezane s splošno ravni vzdržljivosti med telesno aktivnostjo ali vitalnost.

b4551 Aerobna kapaciteta

Funkcije, povezane z obsegom vadbe, ki jo oseba zmore in se pri tem ne zadiha.

b4552 Utrudljivost

Funkcije, povezane z dovzetnostjo za utrujenost, na kakršnikoli ravni vadbe.

b4558 Funkcije vadbene vzdržljivosti, drugo opredeljeno**b4559 Funkcije vadbene vzdržljivosti, neopredeljeno****b460 Občutki, povezani s funkcijami srčno-žilnega in dihalnega sistema**

Občutki, kot npr. manjkajoč srčni utrip, palpitacija in zadihanost.

Vključeno: občutek stiskanja v prsih, občutek nepravilnega srčnega utripa, dispneja, hlastanje za zrakom, dušenje, davljenje in sopenje

Izključeno: občutek bolečine (b280)

b469 Dodatne funkcije in občutki srčno-žilnega in dihalnega sistema, drugo opredeljeno in neopredeljeno**b498 Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema, drugo opredeljeno****b499 Funkcije srčno-žilnega, krvnega, imunskega in dihalnega sistema, neopredeljeno**

5. poglavje

Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema

Poglavje obsega funkcije uživanje hrane, prebave in izločanja ter funkcije metabolizma in endokrinih žlez.

Funkcije, povezane s prebavnim sistemom (b510-b539)

b510 Funkcije uživanja hrane

Funkcije, ki sodelujejo pri vnašanju in premikanju trdnih snovi ali tekočin skozi usta v telo.

Vključeno: funkcije sesanja, žvečenja in grizenja, premikanja hrane v ustih, nastajanja sline, požiranja, riganja, regurgitacije, pljuvanja in bruhanja; okvare, kot npr. disfagija, aspiracija hrane, aerofagija, pretirano nastajanje sline, slinjenje in nezadostno nastajanje sline

Izključeno: občutki, povezani s prebavnim sistemom (b535)

b5100 Sesanje

Funkcije vsesavanja v usta s sesalno silo, ki jo ustvarijo gibi lic, ustnic in jezika.

b5101 Grizenje

Funkcije odsekanja, prebadanja ali trganja hrane s sprednjimi zobmi.

b5102 Žvečenje

Funkcije drobljenja, mletja in žvečenja hrane z zadnjimi zobmi (kočniki).

b5103 Premikanje hrane v ustih

Funkcije premikanja hrane v ustih z zobmi in jezikom.

b5104 Nastajanje sline

Funkcije ustvarjanja sline v ustih.

b5105 Požiranje

Funkcije premikanja hrane in pijače skozi ustno votlino, žrelo in požiralnik v želodec z ustreznim ritmom in hitrostjo.

Vključeno: oralna disfagija, disfagija žrela ali požiralnika; okvare pri prehodu hrane skozi požiralnik

b51050 Požiranje v ustih

Funkcija požiranja hrane in pijače skozi ustno votlino z ustreznim ritmom in hitrostjo.

b51051 Požiranje v žrelu

Funkcija požiranja hrane in pijače skozi žrelo z ustreznim ritmom in hitrostjo.

b51052 Požiranje v požiralniku

Funkcija požiranja hrane in pijače skozi požiralnik z ustreznim ritmom in hitrostjo.

b51058 Požiranje, drugo opredeljeno**b51059 Požiranje, neopredeljeno****b5106 Regurgitacija in bruhanje**

Funkcije premikanja hrane ali tekočine v nasprotni smeri kot pri uživanju hrane, iz želodca v požiralnik, iz požiralnika v usta in ven.

b5108 Funkcije uživanja hrane, drugo opredeljeno**b5109 Funkcije uživanja hrane, neopredeljeno****b515 Funkcije prebave**

Funkcije prenosa hrane skozi prebavni trakt, razgradnje hrane in absorpcije hranil.

Vključeno: funkcije prenosa hrane skozi želodec, funkcije peristaltike; razgradnja hrane, nastajanje in dejavnost encimov v želodcu in črevesu; absorpcija hranil in prenašanje (toleranca) hrane; okvare, kot npr. pri hiperacidnosit želodca, slabi absorpciji, neprenašanju hrane, pretiranem gibanje črevesja, paralizi črevesja, zapori črevesja in zmanjšani proizvodnji žolča

Izključeno: funkcije uživanja hrane (b510); funkcije asimilacije (b520); funkcije odvajanja blata (b525); občutki, povezani s prebavnim sistemom (b535)

b5150 Prenos hrane skozi želodec in črevesje

Peristaltika in sorodne funkcije, ki mehansko premikajo hrano skozi želodec in črevesje.

b5151 Razgradnja hrane

Funkcije mehanske razgradnje hrane na manjše delce v prebavnem traktu.

b5152 Absorpcija hranil

Funkcije vnosa hranil iz hrane in pijače v kri skozi črevesje.

b5153 Toleranca za hrano

Funkcije telesa za sprejemanje in prebavljanje ustrezne hrane in pijače ter zavračanje neustrezne hrane in pijače.

Vključeno: okvare, kot npr. hipersenzitivnosti, neprenašanje glutena

b5158 Funkcije prebave, drugo opredeljeno**b5159 Funkcije prebave, neopredeljeno****b520 Funkcije asimilacije**

Funkcije, ki preobražajo hranila v sestavne dele živega telesa.

Vključeno: funkcije shranjevanja hranil v telesu

Izključeno: funkcije prebave (b515); funkcije odvajanja blata (b525); funkcije ohranjanja telesne teže (b530); splošne metabolične funkcije (b540)

b525 Funkcije odvajanja blata

Funkcije odvajanja odpadnih snovi in neprebavljene hrane v obliki blata in sorodne funkcije.

Vključeno: funkcije izločanja, konsistence blata, pogostnosti odvajanja blata; fekalna kontinenca, flatulenca; okvare, kot npr. zaprtje, diareja, vodena stolica in inkompetenca analnega sfinktra ali inkontinenca

Izključeno: funkcije prebave (b515); funkcije asimilacije (b520); občutki, povezani s prebavnim sistemom (b535)

b5250 Izločanje blata

Funkcije izločanja odpadkov iz danke, vključno s funkcijami krčenja trebušnih mišic med izločanjem.

b5251 Konsistenca blata

Konsistenca blata, npr. trdo, čvrsto, mehko ali vodeno.

b5252 Pogostnost odvajanja blata

Funkcije, ki sodelujejo pri pogostnosti odvajanja blata.

b5253 Fekalna kontinenca

Funkcije hotnega nadzora izločanja.

b5254 Flatulenca

Funkcije pri odvajanju čezmernih količin zraka ali plinov iz črevesa.

b5258 Funkcije odvajanja blata, drugo opredeljeno**b5259 Funkcije odvajanja blata, neopredeljeno****b530 Funkcije vzdrževanja telesne teže**

Funkcije ohranjanja primerne telesne teže, vključno s pridobivanjem teže v razvojnem obdobju

Vključeno: funkcije ohranjanja primerne indeksa telesne mase; okvare, kot npr. nezadostna telesna teža, kaheksija, hiranje, prevelika telesna teža, hujšanje, primarna in sekundarna debelost

Izključeno: funkcije asimilacije (b520); splošne metabolične funkcije (b540); funkcije endokrinih žlez (b555)

b535 Občutki, povezani s prebavnim sistemom

Občutki, ki nastanejo ob hranjenju, pitju in sorodnih prebavnih funkcijah.

Vključeno: občutek navzeje, napihnjenosti in občutek trebušnega krča; polnost želodca, tiščanje, želodčni krči, plini v želodcu in zgaga

Izključeno: občutek bolečine (b280); funkcije uživanje hrane (b510); funkcije prebave (b515); funkcije odvajanja blata (b525)

b5350 Navzeja

Občutek siljenja na bruhanje.

b5351 Občutek napihnjenosti

Občutek napihnjenosti želodca ali trebuha.

b5352 Trebušni krči

Občutek spastičnega ali bolečega mišičnega krčenja gladkih mišic v prebavnem traktu.

b5358 Občutki, povezani s prebavnim sistemom, drugo opredeljeno**b5359 Občutki, povezani s prebavnim sistemom, neopredeljeno****b539 Funkcije, povezane s prebavnim sistemom, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Funkcije, povezane z metaboličnim in endokrinim sistemom (b540-b559)*****b540 Splošne metabolične funkcije**

Funkcije nadzora osnovnih sestavin telesa, kot so ogljikovi hidrati, beljakovine in maščobe, njihova pretvorba in razgradnja v energijo.

Vključeno: funkcije metabolizma, bazalni metabolizem, metabolizem ogljikovih hidratov, beljakovin in maščob, katabolizem, anabolizem, proizvodnja energije v telesu; povečan ali zmanjšan metabolizem

Izključeno: funkcije asimilacije (b520); funkcije ohranjanja telesne teže (b530); funkcije ravnotežja vode, rudnin in elektrolitov (545); funkcije termoregulacije (b550); funkcije endokrinih žlez (b555)

b5400 Bazalni metabolizem

Funkcije, ki sodelujejo pri telesni porabi kisika pri opredeljenih pogojih glede počitka in temperature.

Vključeno: povečan ali zmanjšan bazalni metabolizem, okvare, kot npr. pri hipertirozi in hipotirozi

b5401 Presnova ogljikovih hidratov

Funkcije procesa, ki shranjuje ogljikove hidrate iz hrane, jih razgrajuje v glukozo in nato v ogljikov dioksid in vodo.

b5402 Presnova beljakovin

Funkcije procesa, ki beljakovine iz hrane v telesu pretvarja v aminokisline in jih nadalje razgrajuje.

b5403 Presnova maščob

Funkcije procesa, ki v telesu shranjuje in razgrajuje maščobe iz hrane.

b5408 Splošne metabolične funkcije, drugo opredeljeno**b5409 Splošne metabolične funkcije, neopredeljeno****b545 Funkcije ravnotežja vode, rudnin in elektrolitov**

Funkcije uravnavanja vode, rudnin in elektrolitov v telesu

Vključeno: funkcije ravnotežja vode, ravnotežja rudnin, kot so kalcij, cink, železo, in ravnotežja elektrolitov, kot so natrij in kalij; okvare, kot npr. pri zadrževanju vode, dehidraciji, hiperkalcemiji, hipokalcemiji, pomanjkanju železa, hipernatriemiji, hiponatriemiji, hiperkalemiji in hipokalemiji

Izključeno: funkcije krvnega sistema (b430); splošne metabolične funkcije (b540); funkcije endokrinih žlez (b555)

b5450 Ravnotežje vode

Funkcije uravnavanja ravni ali količine vode v telesu.

Vključeno: okvare, kot npr. pri dehidraciji in rehidraciji

b54501 Zadrževanje vode

Funkcije zadrževanja vode v telesu.

b54502 Vzdrževanje ravnotežja vode

Funkcije vzdrževanja optimalne količine vode v telesu.

b54508 Funkcije ravnotežja vode, drugo opredeljeno**b54509 Funkcije ravnotežja vode, neopredeljeno****b5451 Ravnotežje rudnin**

Funkcije vzdrževanja ravnotežja med vnosom, shranjevanjem, porabo in izločanjem rudnin v telesu.

b5452 Ravnotežje elektrolitov

Funkcije vzdrževanja ravnotežja med vnosom, shranjevanjem, porabo in izločanjem elektrolitov v telesu.

b5458 Funkcije ravnotežja vode, rudnin in elektrolitov, drugo opredeljeno

b5459 Funkcije ravnotežja vode, rudnin in elektrolitov, neopredeljeno

b550 Funkcije termoregulacije

Funkcije uravnavanja telesne temperature.

Vključeno: funkcije vzdrževanja telesne temperature; okvare, kot npr. pri hipotermiji in hipertermiji

Izključeno: splošne metabolične funkcije (b540); funkcije endokrinih žlez (b555)

b5500 Telesna temperatura

Funkcije nadziranje osrednje telesne temperature.

Vključeno: okvare, kot npr. pri hipertermiji ali hipotermiji

b5501 Vzdrževanje telesne temperature

Funkcije vzdrževanja optimalne telesne temperature ob temperaturnih spremembah v okolju.

Vključeno: prenašanje vročine ali mraza

b5508 Funkcije termoregulacije, drugo opredeljeno

b5509 Funkcije termoregulacije, neopredeljeno

b555 Funkcije endokrinih žlez

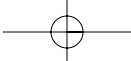
Funkcije nastajanja in nadziranja hormonskih ravni v telesu, vključno s cikličnimi spremembami.

Vključeno: funkcije hormonskega ravnotežja; hiperpituitarizem, hipopituitarizem, hipertiroidizem, hipotiroidizem, hiperadrenalizem, hipoadrenalizem, hiperparatiroidizem, hipoparatiroidizem, hiper-gonadizem, hipogonadizem

Izključeno: splošne metabolične funkcije (b540); funkcije ravnotežja vode, rudnin in elektrolitov (b545); funkcije termoregulacije (b550); spolne funkcije (b640); menstruacijske funkcije (b650)

b559 Funkcije, povezane z metabolizmom in endokrinim sistemom, drugo opredeljeno in neopredeljeno

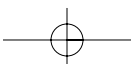
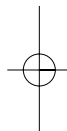
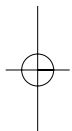
b598 Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema, drugo opredeljeno

Telesne funkcije

MKF

**b599 Funkcije prebavnega, metaboličnega in endokrinega sistema,
neopredeljeno**

6. poglavje

Genito-urinarne in reproduktivne funkcije

Poglavje obsega funkcije odvajanja urina in reprodukcije, vključno s spolnimi in prokreacijskimi funkcijami.

Funkcije sečil (b610-b639)

b610 Izločevalne funkcije sečil

Funkcije filtriranja in zbiranja urina.

Vključeno: funkcije filtriranja urina, zbiranja urina; okvare, kot npr. pri renalni insuficienci, anuriji, oliguriji, hidronefrozi, hipotoničnem mehurju in zapori sečevoda

Izključeno: funkcije odvajanja urina (b620)

b6100 Filtriranje urina

Funkcije filtriranja urina, ki ga opravljajo ledvice.

b6101 Zbiranje urina

Funkcije zbiranja in zadrževanja urina, ki jih opravljajo sečevod in mehur.

b6108 Izločevalne funkcije sečil, drugo opredeljeno

b6109 Izločevalne funkcije sečil, neopredeljeno

b620 Funkcije odvajanja urina

Funkcije izločanja urina iz mehurja.

Vključeno: funkcije odvajanja urina, pogostnost odvajanja urina, kontinenca sečil; okvare, kot npr. pri stresni, urgentni, refleksni inkontinenci, prelivni inkontinenci, popolni inkontinenci, uhajanju urina, samodejnem mehurju, poliuriji, retenciji urina in nuji po mokrenju

Izključeno: izločevalne funkcije sečil (b610); občutki, povezani s funkcijami sečil (b630)

b6200 Odvajanje urina

Funkcije praznjenja mehurja.

Vključeno: okvare, kot npr. pri retenciji urina

b6201 Pogostnost odvajanja urina

Funkcije pogostnosti odvajanja urina.

b6202 Kontinenca sečil

Funkcije nadzora nad odvajanjem urina.

Vključeno: okvare npr. pri stresni, urgentni, refleksni, popolni in mešani inkontinenci

b6208 Funkcije odvajanja urina, drugo opredeljeno**b6209 Funkcije odvajanja urina, neopredeljeno****b630 Občutki, povezani s funkcijami sečil**

Občutki kot je pekoč občutek med odvajanjem urina in močna želja po odvajanju.

Vključeno: občutek nepopolnega praznjenja mehurja, občutek polnega mehurja

Izključeno: občutki bolečine (b280); funkcije odvajanja urina (b620)

b639 Funkcije sečil, drugo opredeljeno in neopredeljeno***Genitalne in reproduktivne funkcije (b640-b679)*****b640 Spolne funkcije**

Duševne in telesne funkcije, povezane s spolnim odnosom, vključno s fazami vzburjenja, priprave, orgazma in zaključka.

Vključeno: funkcije faz spolnega vzburjenja, priprave, orgazma in zaključka; funkcije, povezane z zanimanjem za spolnost, spolno sposobnostjo, erekcijo spolnega uda, erekcijo ščegetavčka, vaginalno lubrikacijo, ejakulacijo, orgazmom; okvare, kot npr. impotenca, frigidnost, vaginizem, prezgodnja ejakulacija, priapizem in zapoznela ejakulacija

Izključeno: prokreacijske funkcije (b660); občutki, povezani z genitalnimi in reproduktivnimi funkcijami (b670)

b6400 Funkcije faze vzburjenja

Funkcije zanimanja za spolnost in spolnega vzburjenja.

b6401 Funkcije faze priprave na spolni odnos

Funkcije sodelovanja v spolnem odnosu.

b6402 Funkcije faze orgazma

Funkcije doseganja orgazma.

b6403 Funkcije faze zaključka spolnega odnosa

Funkcije zadovoljstva po orgazmu in spremljajoče sprostitve.

Vključeno: okvare, kot npr. nezadovoljnost z orgazmom

b6408 Spolne funkcije, drugo opredeljeno**b6409 Spolne funkcije, neopredeljeno****b650 Menstruacijske funkcije**

Funkcije, povezane z menstruacijskim ciklusom, vključno z redno menstruacijo in izločanjem menstrualnih tekočin.

Vključeno: funkcije rednosti in časovnega presledka med menstruacijami, obseg menstrualne krvavitve, menarha, menopavza; okvare, kot npr. predmenstrualna napetost, primarna in sekundarna amenoreja, menoragija, polimenoreja in retrogradna menstruacija

Izključeno: spolne funkcije (b640); prokreacijske funkcije (b660); občutki, povezani z genitalnimi in reproduktivnimi funkcijami (b670); občutek bolečine (b280)

b6500 Rednost menstruacijskega ciklusa

Funkcije, ki sodelujejo pri rednosti menstruacijskega ciklusa.

Vključeno: prepogost ali prerede nastop menstruacije

b6501 Časovni presledek med menstruacijami

Obdobje med dvema menstruacijama.

b6502 Obseg menstruacijske krvavitve

Funkcije, ki sodelujejo pri količini menstruacijskega iztoka.

Vključeno: premalo menstruacijske krvavitve (hipomenoreja); preveč menstruacijske krvavitve (menoragija, hipermenoreja)

b6508 Menstruacijske funkcije, drugo opredeljeno**b6509 Menstruacijske funkcije, neopredeljeno**

b660 Prokreacijske funkcije

Funkcije, povezane s plodnostjo, nosečnostjo, porodom in laktacijo.

Vključeno: funkcije moške plodnosti in ženske plodnosti, nosečnosti in poroda ter laktacije; okvare, npr. azoospermija, oligospermija, agalaktoreja, galaktoreja, alaktacija, subfertilnost, sterilnost, spontani splav, zunajmaternična nosečnost, splav, majhen plod, hidramniji in prezgodnji porod, zakasneli porod

Izključeno: spolne funkcije (b640); menstruacijske funkcije (b650)

b6600 Funkcije, povezane s plodnostjo

Funkcije, povezane s sposobnostjo proizvajanja gamet za razmnoževanje.

Vključeno: okvare, kot npr. pri subfertilnosti in sterilnosti

Izključeno: spolne funkcije (b640)

b6601 Funkcije, povezane z nosečnostjo

Funkcije, ki sodelujejo pri nastanku in procesu nosečnosti.

b6602 Funkcije, povezane s porodom

Funkcije, ki sodelujejo pri porodu.

b6603 Laktacija

Funkcije, ki sodelujejo pri nastajanju mleka in dojenju.

b6608 Prokreacijske funkcije, drugo opredeljeno**b6609 Prokreacijske funkcije, neopredeljeno****b670 Občutki, povezani z genitalnimi in reproduktivnimi funkcijami**

Občutki, kot npr. nelagodje med spolnim odnosom in med menstruacijskim ciklusom.

Vključeno: občutki disparevnije, dismenoreja, vročinski valovi med menopavzo in nočno potenje med menopavzo

Izključeno: občutki bolečine (b280); občutki, povezani s funkcijami sečil (b630); spolne funkcije (b640); menstruacijske funkcije (b650); prokreacijske funkcije (b660)

b6700 Nelagodje med spolnim odnosom

Občutki, povezani s spolnim vznburjenjem, pripravo, odnosom, orgazmom in zaključkom.

- b6701 Nelagodje med menstruacijskim ciklusom**
Občutki, povezani z menstruacijo, vključno s fazami pred menstruacijo in po njej.
- b6702 Nelagodje med menopavzo**
Občutki, povezani s prenehanjem menstruacijskega ciklusa.
Vključeno: vročinski valovi in nočno potenje med menopavzo
- b6708 Občutki, povezani z genitalnimi in reproduktivnimi funkcijami, drugo opredeljeno**
- b6709 Občutki, povezani z genitalnimi in reproduktivnimi funkcijami, neopredeljeno**
- b679 Genitalne in reproduktivne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno**
- b698 Genito-urinarne in reproduktivne funkcije, drugo opredeljeno**
- b699 Genito-urinarne in reproduktivne funkcije, neopredeljeno**

7. poglavje

Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije

Poglavje obsega funkcije gibanja in gibljivosti, vključno s funkcijami sklepov, kosti, refleksov in mišic.

Funkcije sklepov in kosti (b710-b729)

b710 Funkcije gibljivosti sklepov

Funkcije obsega in lahkote gibanja sklepov.

Vključeno: funkcije gibljivosti enega sklepa ali več sklepov, hrbtenice, ramen, komolcev, zapestja, kolkov, gleženjev, majhnih sklepov dlani in stopal; splošna gibljivost sklepov; okvare, kot npr. pri hiper mobilnosti sklepov, negibljivih sklepih, negibljivem ramenskem sklepu, artritisu

Izključeno: funkcije stabilnosti sklepov (b715); funkcije nadzora hotnih gibov (b760)

b7100 Gibljivost enega sklepa

Funkcije obsega in lahkote gibanja enega sklepa.

b7101 Gibljivost več sklepov

Funkcije obsega in lahkote gibanja več kot enega sklepa.

b7108 Splošna gibljivost sklepov

Funkcije obsega in lahkote gibanja sklepov vsega telesa.

b7108 Funkcije gibljivosti sklepov, drugo opredeljeno

b7109 Funkcije gibljivosti sklepov, neopredeljeno

b715 Funkcije stabilnosti sklepov

Funkcije ohranjanja strukturne celosti sklepov.

Vključeno: funkcije stabilnosti enega sklepa, več sklepov in sklepov na splošno; okvare, kot npr. pri nestabilnem ramenskem sklepu, izpahu sklepa, izpahu ramena in kolka

Izključeno: funkcije gibljivosti sklepov (b710)

- b7150 Stabilnost enega sklepa**
Funkcije ohranjanja strukturne celosti sklepa.
- b7151 Stabilnost več sklepov**
Funkcije ohranjanja strukturne celosti več kot enega sklepa.
- b7152 Splošna stabilnost sklepov**
Funkcije ohranjanja strukturne celosti sklepov po vsem telesu.
- b7158 Funkcije stabilnosti sklepov, drugo opredeljeno**
- b7159 Funkcije stabilnosti sklepov, neopredeljeno**
- b720 Funkcije gibljivosti kosti**
Funkcije obsega in lahkote gibanja lopatice, medenice, zapestnih in gleženjskih kosti.
Vključeno: okvare, kot npr. negibljiva lopatica in negibljiva medenica
Izključeno: funkcije gibljivosti sklepov (b710)
- b7200 Gibljivost lopatice**
Funkcije obsega in lahkote gibanja lopatice.
Vključeno: okvare, kot npr. štrleča, pogreznjena lopatica, lateralna rotacija in medialna rotacija lopatice
- b7201 Gibljivost medenice**
Funkcije obsega in lahkote gibanja medenice.
Vključeno: rotacija medenice
- b7202 Gibljivost zapestnih kosti**
Funkcije obsega in lahkote gibanja zapestnih kosti.
- b7203 Gibljivost gleženjskih kosti**
Funkcije obsega in lahkote gibanja gleženjskih kosti.
- b7208 Funkcije gibljivosti kosti, drugo opredeljeno**
- b7209 Funkcije gibljivosti kosti, neopredeljeno**
- b729 Funkcije sklepov in kosti, drugo opredeljeno in neopredeljeno**

Funkcije mišičja (b730-b749)

b730 Funkcije mišične moči

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju mišice ali mišične skupine.

Vključeno: funkcije, povezane z močjo specifičnih mišic ali mišičnih skupin, mišic enega uda, ene strani telesa, spodnjega dela telesa, vseh udov, trupa in mišic celotnega telesa; okvare, kot npr. šibkost malih mišic v dlaneh in stopalih, mišična pareza, mišična paraliza, monoplegija, hemiplegija, paraplegija, tetraplegija in akinetični mutizem

Izključeno: funkcije zgradb v bližini očesa (b215); funkcije mišičnega tonusa (b735); funkcije mišične vzdržljivosti (b740)

b7300 Moč izoliranih mišic in mišičnih skupin

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob skrčenju specifičnih in izoliranih mišic in mišičnih skupin.

Vključeno: okvare, kot npr. šibkost malih mišic dlani in stopala

b7301 Moč mišic enega uda

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju mišic in mišičnih skupin ene noge ali roke.

Vključeno: okvare, kot npr. monopareza in monoplegija

b7302 Moč mišic ene strani telesa

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju mišic in mišičnih skupin na levi ali desni strani telesa.

Vključeno: okvare, kot npr. hemipareza in hemiplegija

b7303 Moč mišic spodnjega dela telesa

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju mišic in mišičnih skupin v spodnjem delu telesa.

Vključeno: okvare, kot npr. parapareza in paraplegija

b7304 Moč mišic vseh udov

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju mišic in mišičnih skupin v vseh štirih udih.

Vključeno: okvare, kot npr. tetrapareza in tetraplegija

b7305 Moč mišic trupa

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju mišic in mišičnih skupin v trupu.

b7306 Moč vseh telesnih mišic

Funkcije, povezane z močjo, ki nastane ob krčenju vseh mišic in mišičnih skupin v telesu.

Vključeno: okvare, kot npr. akinetični mutizem

b7308 Funkcije mišične moči, drugo opredeljeno**b7309 Funkcije mišične moči, neopredeljeno****b735 Funkcije mišičnega tonusa**

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujoči mišici in upor ob poskusu pasivnega premika mišice.

Vključeno: funkcije, povezane z napetostjo izoliranih mišic in mišičnih skupin, mišic enega uda, ene strani telesa, spodnjega dela telesa, mišic vseh udov, mišic trupa in vseh telesnih mišic; okvare, kot npr. hipotonija, hipertoniya in mišična spastičnost

Izključeno: funkcije mišične moči (b730); funkcije mišične vzdržljivosti (b740)

b7350 Tonus izoliranih mišic in mišičnih skupin

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih izoliranih mišicah in mišičnih skupinah ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

Vključeno: okvare, kot npr. pri fokalnih distonijah, npr. tortikolis

b7351 Tonus mišic enega uda

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih mišicah in mišičnih skupinah ene roke ali noge ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

Vključeno: okvare, povezane z monoparezo in monoplegijo

b7352 Tonus mišic ene strani telesa

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih mišicah in mišičnih skupinah leve ali desne strani telesa ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

Vključeno: okvare, povezane s hemiparezo in hemiplegijo

b7353 Tonus mišic spodnjega dela telesa

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih mišicah in mišičnih skupinah spodnjega dela telesa ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

Vključeno: okvare, povezane s paraparezo in paraplegijo

b7354 Tonus mišic vseh udov

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih mišicah in mišičnih skupinah v vseh štirih udih ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

Vključeno: okvare, povezane s tetraparezo in tetraplegijo

b7355 Tonus mišic trupa

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih mišicah in mišičnih skupinah trupa ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

b7356 Tonus vseh telesnih mišic

Funkcije, povezane z napetostjo v mirujočih mišicah in mišičnih skupinah celotnega telesa ter upor ob poskusu pasivnega premika teh mišic.

Vključeno: okvare, kot npr. pri splošnih distonijah in Parkinsonovi bolezni ali splošni parezi in paralizi

b7358 Funkcije mišičnega tonusa, drugo opredeljeno**b7359 Funkcije mišičnega tonusa, neopredeljeno****b740 Funkcije mišične vzdržljivosti**

Funkcije, povezane z vzdrževanjem mišičnega skrčenja za določen čas.

Vključeno: funkcije, povezane z vzdrževanjem mišičnega skrčenja v izoliranih mišicah in mišičnih skupinah in v vseh telesnih mišicah; okvare, kot npr. pri miasteniji gravis

Izključeno: funkcije vadbene vzdržljivosti (b455); funkcije mišične moči (b730); funkcije mišičnega tonusa (b735)

b7400 Vzdržljivost posameznih mišic

Funkcije, povezane z vzdrževanjem mišičnega skrčenja v posamezni mišici za določen čas.

b7401 Vzdržljivost mišičnih skupin

Funkcije, povezane z vzdrževanjem mišičnega skrčenja v posameznih mišičnih skupinah za določen čas.

Vključeno: okvare, povezane z monoparezo, monoplegijo, hemiparezo in hemiplegijo, paraparezo in paraplegijo

b7402 Vzdržljivost vseh telesnih mišic

Funkcije, povezane z vzdrževanjem mišičnega skrčenja vseh telesnih mišic za določen čas.

Vključeno: okvare, povezane s tetraparezo, tetraplegijo, splošno parezo in paralizo

b7408 Funkcije mišične vzdržljivosti, drugo opredeljeno**b7409 Funkcije mišične vzdržljivosti, neopredeljeno****b749 Funkcije mišičja, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Gibalne funkcije (b750-b779)*****b750 Funkcije motoričnih refleksov**

Funkcije nehotnega krčenja mišic, ki ga samodejno izzove specifičen dražljaj.

Vključeno: funkcije motoričnega refleksa na nateg, samodejnega lokalnega refleksa sklepov, refleksov, ki jih izzovejo škodljivi dražljaji in drugi eksteroreceptivni dražljaji; umaknitveni refleks, bicepsov refleks, brahioradialni relfeks, kvadricepsov refleks, patelarni refleks, refleks gležnja, ahilov refleks

b7500 Motorični refleks na nateg

Funkcije nehotnega krčenja mišic, ki ga samodejno izzove raztezanje.

b7501 Refleksi, ki jih izzovejo škodljivi dražljaji

Funkcije nehotnega krčenja mišic, ki ga samodejno izzove boleč ali drug škodljiv dražljaj.

Vključeno: umaknitveni refleks

b7502 Refleksi, ki jih izzovejo drugi eksteroreceptivni dražljaji

Funkcije nehotnega krčenja mišic, ki ga samodejno izzovejo drugi zunanji dražljaji.

b7508 Funkcije motoričnih refleksov, drugo opredeljeno

b7509 Funkcije motoričnih refleksov, neopredeljeno**b755 Funkcije nehotnih odzivov z gibom**

Funkcije nehotnih krčenj velikih mišic ali celotnega telesa, ki jih izzove telesni položaj, ravnotežje in ogrožajoči dražljaji.

Vključeno: funkcije posturalnih reakcij, reakcij zravnjanja prilagoditve položaja telesa, ravnotežnih reakcij, opornih reakcij, obrambnih reakcij

Izključeno: funkcije motoričnih refleksov (b750)

b760 Funkcije nadzora hotnih gibov

Funkcije, povezane z nadzorom in koordinacijo hotnih gibov.

Vključeno: funkcije nadzora enostavnih hotnih gibov, kompleksnih hotnih gibov, koordinacije hotnih gibov, oporne funkcije noge ali roke, motorična koordinacija med levo in desno stranjo, koordinacija med očesom in roko, koordinacija med očesom in stopalom; težave s koordinacijo in nadzorom, npr. disdiadohokinezija

Izključeno: funkcije mišične moči (b730); funkcije nehotnih gibov (b765); funkcije vzorca hoje (b770)

b7600 Nadzor enostavnih hotnih gibov

Funkcije, povezane z nadzorom in koordinacijo enostavnih ali posameznih hotnih gibov.

b7601 Nadzor kompleksnih hotnih gibov

Funkcije, povezane z nadzorom in koordinacijo kompleksnih hotnih gibov.

b7602 Koordinacija hotnih gibov

Funkcije, povezane s koordinacijo preprostih in kompleksnih hotnih gibov, izvajanje gibov v pravilnem zaporedju.

Vključeno: koordinacija med levo in desno stranjo, koordinacija vizualno usmerjenih gibov, npr. koordinacija med očesom in roko ter očesom in stopalom; okvare, kot npr. disdiadohokinezija

b7603 Oporne funkcije roke ali noge

Funkcije, povezane z nadzorom in koordinacijo hotnih gibov s prenosom teže na roke (komolce ali dlani) ali noge (kolena ali stopala).

b7608 Funkcije nadzora hotnih gibov, drugo opredeljeno

b7609 Funkcije nadzora hotnih gibov, neopredeljeno**b765 Funkcije nehotnih gibov**

Funkcije nenamernih, nenamenskih ali polnamenskih nehotnih krčenj mišic ali mišičnih skupin.

Vključeno: nehotno krčenje mišic; okvare, kot npr. tremor, tiki, manirizem, stereotipije, motorična perseveracija, horea, atetoza, glasovni tiki, distonični gibi in diskinezija

Izključeno: funkcije nadzora hotnih gibov (b760); funkcije vzorca hoje (b770)

b7650 Nehotno krčenje mišic

Funkcije nenamerne, nenamenske ali polnamenske nehotne krčenja mišice ali mišične skupine, npr. kot del psiholoških disfunkcij.

Vključeno: gibi pri horei ali atetozii; motnje gibov, povezane s spanjem

b7651 Tremor

Funkcije izmeničnega krčenja in sproščanja mišične skupine okoli sklepa s posledičnim drhtenjem.

b7652 Tiki in manirizmi

Funkcije ponavljajočih, navidezno namenskih, nehotnih krčenj mišične skupine.

Vključeno: okvare, kot npr. glasovni tiki, koproalija in bruksizem

b7653 Stereotipije in motorična perseveracija

Funkcije spontanih, nenamenskih gibov, npr. ponavljajoče se zibanje naprej in nazaj, kimanje z glavo ali zvijanje.

b7658 Funkcije nehotnih gibov, drugo opredeljeno**b7659 Funkcije nehotnih gibov, neopredeljeno**

b770 Funkcije vzorcev hoje

Funkcije gibalnih vzorcev, povezane s hojo, tekom ali drugim gibanjem vsega telesa.

Vključeno: vzorci hoje in vzorci teka; okvare, kot npr. spastična hoja, hemiplegična hoja, paraplegična hoja, asimetrična hoja, šepanje in vzorec rigidne hoje

Izključeno: funkcije mišične moči (b730); funkcije mišičnega tonusa (b735); funkcije nadzora hotnih gibov (b760); funkcije nehotnih gibov (b765)

b780 Občutki, povezani z mišičjem in gibalnimi funkcijami

Občutki, povezani s telesnimi mišicami ali mišičnimi skupinami in njihovim gibanjem.

Vključeno: občutki mišične rigidnosti ali napetosti, mišičnih krčev ali zakrčenosti, občutek težkih mišic

Izključeno: občutek bolečine (b280)

b7800 Občutek rigidnih mišic

Občutek napetih ali trdih mišic.

b7801 Občutek mišičnega krča

Občutek nehotnega krčenja mišice ali mišične skupine.

b7808 Občutki, povezani z mišičjem in gibalnimi funkcijami, drugo opredeljeno**b7809 Občutki, povezani z mišičjem in gibalnimi funkcijami, neopredeljeno****b789 Gibalne funkcije, drugo opredeljeno in neopredeljeno****b798 Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije, drugo opredeljeno****b799 Funkcije živčevja, mišičja in okostja ter z gibanjem povezane funkcije, neopredeljeno**

8. poglavje

Funkcije kože in sorodnih zgradb

Poglavje obsega funkcije kože, nohtov in las.

Funkcije kože (b810-b849)

b810 Zaščitne funkcije kože

Funkcije kože za zaščito telesa pred fizičnimi, kemičnimi in biološkimi nevarnostmi.

Vključeno: funkcije zaščite pred soncem in drugim sevanjem, fotosenzitivnost, pigmentacija, kakovost kože; izolacijska funkcije kože, nastajanje otiščancev, otrdelost kože; okvare, kot npr. razpokana koža, razjeda, preležanina in tanjšanje kože

Izključeno: funkcije obnavljanja kože (b820); druge funkcije kože (b830)

b820 Funkcije obnavljanja kože

Funkcije kože za celjenje razpok ali drugih poškodb kože.

Vključeno: funkcije nastajanja krast, celjenja, nastajanja brazgotin; nastajanje podplutb in keloida

Izključeno: zaščitne funkcije kože (b810); druge funkcije kože (b830)

b830 Druge funkcije kože

Druge funkcije kože, razen funkcij obnavljanja in zaščite, npr. ohlajanje in potenje.

Vključeno: funkcije potenja, žlezne funkcije kože in posledični telesni vonj

Izključeno: zaščitne funkcije kože (b810); funkcije obnavljanja kože (b820)

b840 Občutki, povezani s kožo

Občutki, povezani s kožo, npr. srbenje, pekoč občutek in ščemenje.

Vključeno: okvare, kot npr. občutek mravljinčenja in kurje polti

Izključeno: občutek bolečine (b280)

b849 Funkcije kože, drugo opredeljeno in neopredeljeno***Funkcije las in nohtov (b850-b869)*****b850 Funkcije las**

Funkcije las, npr. zaščita, barva in videz.

Vključeno: funkcije rasti las, lasne pigmentacije, lokacije las; okvare, kot npr. izguba las ali alopecija

b860 Funkcije nohtov

Funkcije nohtov, npr. zaščita, praskanje in videz.

Vključeno: rast in pigmentacija nohtov, kakovost nohtov

b869 Funkcije las in nohtov, drugo opredeljeno in neopredeljeno**b898 Funkcije kože in sorodnih zgradb, drugo opredeljeno****b899 Funkcije kože in sorodnih zgradb, neopredeljeno**

TELESNE ZGRADBE

Definicije: *Telesne zgradbe so anatomske deli telesa, npr. organi, udi in njihovi sestavni deli.*

Okvare so motnje v telesnih funkcijah ali zgradbah, ki se izražajo kot težja nepravilnost ali izguba.

Prvi opisovalec

Splošni opisovalec z negativno lestvico, ki označuje obseg ali težo okvare:

xxx.0	NI okvare	(ne obstaja, odsotna, zanemarljiva, ...)	0-4 %
xxx.1	MAJHNA okvara	(lahka, blaga, ...)	5-24 %
xxx.2	ZMERNNA okvara	(srednja, znatna, ...)	25-49 %
xxx.3	VELIKA okvara	(težka, resna, huda, ...)	50-95 %
xxx.4	POPOLNA okvara	(v celoti,)	96-100 %
xxx.8	neopredeljeno		
xxx.9	neuporabljivo		

Za primere, ko so na voljo umerjeni instrumenti za ocenjevanje ali drugi standardi za ugotavljanje okvare v telesni zgradbi, so intervali odstotkov v tej lestvici precej široki. Na primer, kadar ugotovimo stanje »ni okvare« ali »popolna okvara«, je možno odstopanje do 5 %. »Zmerna okvara« je običajno na sredini stopenjske lestvice. Odstotke je potrebno umeriti za vsako področje posebej kot percentile, glede na standarde, ugotovljene za dano populacijo. Da bi to kvantifikacijsko lestvico lahko uporabljali univerzalno, bo treba z raziskovalnim delom razviti postopke ocenjevanja.

Drugi opisovalec

Določa naravo spremembe v telesni zgradbi:

- 0 ni spremembe v zgradbi
- 1 popolna odsotnost
- 2 delna odsotnost
- 3 dodatni del
- 4 neskladne dimenzije
- 5 prekinjenost
- 6 nepravilna pozicija
- 7 kakovostne spremembe zgradbe, vključno z nabiranjem tekočine
- 8 neopredeljeno
- 9 neuporabljivo

Tretji opisovalec (predlog)

Še ni izdelan. Razvili bi ga za označevanje lokacije:

- 0 več kot eno področje
- 1 desno
- 2 levo
- 3 obe strani
- 4 spredaj
- 5 zadaj
- 6 proksimalno
- 7 distalno
- 8 neopredeljeno
- 9 neuporabljivo

Priloga 2 vsebuje dodatna pojasnila o kodiranju v MKF.

1. poglavje

Zgradbe živčevja

s110 Možgani

s1100 Kortikalni režnji

s11000 Čelni reženj

s11001 Senčni reženj

s11002 Temenski reženj

s11003 Zatilni reženj

s11008 Kortikalni režnji, drugo opredeljeno

s11009 Kortikalni režnji, neopredeljeno

s1101 Srednji možgani

s1102 Diencefalon

s1103 Bazalni gangliji in sorodne zgradbe

s1104 Mali možgani

s1105 Možgansko deblo

s11050 Podaljšana hrbtenjača

s11051 Varolijev most

s11058 Možgansko deblo, drugo opredeljeno

s11059 Možgansko deblo, neopredeljeno

s1106 Možganski živci

s1108 Možgani, drugo opredeljeno

s1109 Možgani, neopredeljeno

s120 Hrbtenjača in sorodne zgradbe

s1200 Hrbtenjača

s12000 Vratna hrbtenjača

s12001 Prsna hrbtenjača

- s12002** Ledveno-križnična hrbtenjača
- s12003** Cauda equina
- s12008** Hrbtenjača, drugo opredeljeno
- s12009** Hrbtenjača, neopredeljeno
- s1201** Hrbtenjačni živci
- s1208** Hrbtenjača in sorodne zgradbe, drugo opredeljeno
- s1209** Hrbtenjača in sorodne zgradbe, neopredeljeno
- s130** Možganske ovojnice
- s140** Simpatično živčevje
- s150** Parasimpatično živčevje
- s198** Živčevje, drugo opredeljeno
- s199** Živčevje, neopredeljeno

2. poglavje

Oko, uho in sorodne zgradbe

- s210 Očesna jamica**
- s220 Zrklo**
 - s2200 Očesna veznica, beločnica, žilnica**
 - s2201 Roženica**
 - s2202 Šarenica**
 - s2203 Očesna mrežnica**
 - s2204 Očesna leča**
 - s2205 Steklovina**
 - s2208 Zrklo, drugo opredeljeno**
 - s2209 Zrklo, neopredeljeno**
- s230 Zgradbe v bližini očesa**
 - s2300 Solzna žleza in sorodne zgradbe**
 - s2301 Veka**
 - s2302 Obrv**
 - s2303 Zunanje očesne mišice**
 - s2308 Zgradbe v bližini očesa, drugo opredeljeno**
 - s2309 Zgradbe v bližini očesa, neopredeljeno**
- s240 Zunanje uho**
- s250 Srednje uho**
 - s2500 Bobnič**
 - s2501 Evstahijeva cev**
 - s2501 Slušne koščice**
 - s2508 Srednje uho, drugo opredeljeno**

- s2509 Srednje uho, neopredeljeno**
- s260 Notranje uho**
 - s2600 Polž**
 - s2601 Vestibularni labirint**
 - s2602 Polkrožni kanalčki**
 - s2603 Notranji sluhovod**
 - s2608 Notranje uho, drugo opredeljeno**
 - s2609 Notranje uho, neopredeljeno**
- s298 Oko, uho in sorodne zgradbe, drugo opredeljeno**
- s299 Oko, uho in sorodne zgradbe, neopredeljeno**

3. poglavje

Zgradbe, povezane z glasom in govorom

s310 Nos

s3100 Zunanji nos

s3101 Nosni pretin

s3102 Nosna votlina

s3108 Nos, drugo opredeljeno

s3109 Nos, neopredeljeno

s320 Usta

s3200 Zobje

s3201 Dlesni

s3202 Nebo

s32020 Trdo nebo

s32021 Mehko nebo

s3203 Jezik

s3204 Ustnice

s32040 Zgornja ustnica

s32041 Spodnja ustnica

s3208 Usta, drugo opredeljeno

s3209 Usta, neopredeljeno

s330 Žrelo

s3300 Nosni del žrela

s3301 Ustni del žrela

s3308 Žrelo, drugo opredeljeno

s3309 Žrelo, neopredeljeno

s340 Grlo

s3400 Glasilki

s3408 Grlo, drugo opredeljeno

s3409 Grlo, neopredeljeno

s398 Zgradbe, povezane z glasom in govorom, drugo opredeljeno

s399 Zgradbe, povezane z glasom in govorom, neopredeljeno

4. poglavje

Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema

s410 Srčno-žilni sistem

s4100 Srce

s41000 Preddvori

s41001 Prekati

s41008 Srce, drugo opredeljeno

s41009 Srce, neopredeljeno

s4101 Arterije

s4102 Vene

s4103 Kapilare

s4108 Srčno-žilni sistem, drugo opredeljeno

s4109 Srčno-žilni sistem, neopredeljeno

s420 Imunski sistem

s4200 Limfno žilje

s4201 Bezgavke

s4202 Priželjc

s4203 Vranica

s4204 Kostni mozeg

s4208 Imunski sistem, drugo opredeljeno

s4209 Imunski sistem, neopredeljeno

s430 Dihalni sistem

s4300 Sapnik

- s4301 Pljuča**
 - s43010 Bronhialno drevo**
 - s43011 Pljučni mešički**
 - s43018 Pljuča, drugo opredeljeno**
 - s43019 Pljuča, neopredeljeno**
- s4302 Prsni koš**
- s4303 Dihalne mišice**
 - s43030 Medrebrne mišice**
 - s43031 Trebušna prepona**
 - s43038 Dihalne mišice, drugo opredeljeno**
 - s43039 Dihalne mišice, neopredeljeno**
- s4308 Dihalni sistem, drugo opredeljeno**
- s4309 Dihalni sistem, neopredeljeno**
- s498 Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema, drugo opredeljeno**
- s499 Zgradbe srčno-žilnega, imunskega in dihalnega sistema, neopredeljeno**

5. poglavje

Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom

- s510 Slinavke
- s520 Požiralnik
- s530 Želodec
- s540 Črevo
 - s5400 Tanko črevo
 - s5401 Debelo črevo
 - s5408 Črevo, drugo opredeljeno
 - s5409 Črevo, neopredeljeno
- s550 Trebušna slinavka
- s560 Jetra
- s570 Žolčnik in žolčevodi
- s580 Endokrine žleze
 - s5800 Hipofiza
 - s5801 Ščitnica
 - s5802 Obščitnica
 - s5803 Nadledvična žleza
 - s5808 Endokrine žleze, drugo opredeljeno
 - s5809 Endokrine žleze, neopredeljeno
- s598 Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom, drugo opredeljeno
- s599 Zgradbe, povezane s prebavnim sistemom, metabolizmom in endokrinim sistemom, neopredeljeno

6. poglavje

Zgradbe, povezane z genito-urinarnim in reproduktivnim sistemom

s610 Sečila

s6100 Ledvici

s6101 Sečevod

s6102 Sečni mehur

s6103 Sečnica

s6108 Sečila, drugo opredeljeno

s6109 Sečila, neopredeljeno

s620 Medenično dno

s630 Reproductivni sistem

s6300 Jajčnika

s6301 Maternica

s63010 Maternično telo

s63011 Maternični vrat

s63012 Jajcevoda

s63018 Maternica, drugo opredeljeno

s63019 Maternica, neopredeljeno

s6302 Dojka in prsna bradavica

s6303 Nožnica in zunanji spolni organi

s63030 Ščegetavček

s63031 Velike sramne ustne

s63032 Male sramne ustne

s63033 Nožnični kanal

- s6304 Moda**
- s6305 Moški spolni ud**
 - s63050 Glavica moškega spolnega uda**
 - s63051 Telo moškega spolnega uda**
 - s63058 Moški spolni ud, drugo opredeljeno**
 - s63059 Moški spolni ud, neopredeljeno**
- s6306 Prostata**
- s6308 Zgradbe reproduktivnega sistema, drugo opredeljeno**
- s6309 Zgradbe reproduktivnega sistema, neopredeljeno**
- s698 Zgradbe, povezane z genito-urinarnim in reproduktivnim sistemom, drugo opredeljeno**
- s699 Zgradbe, povezane z genito-urinarnim in reproduktivnim sistemom, neopredeljeno**

7. poglavje

Z gibanjem povezane zgradbe

s710 Področje glave in vratu

s7100 Lobanjske kosti

s7101 Obrazne kosti

s7102 Kosti področja vratu

s7103 Sklepi področja glave in vratu

s7104 Mišice področja glave in vratu

s7105 Vezi in mišične ovojnice področja glave in vratu

s7108 Področje glave in vratu, drugo opredeljeno

s7109 Področje glave in vratu neopredeljeno

s720 Področje rame

s7200 Kosti področja rame

s7201 Sklepi področja rame

s7203 Mišice področja rame

s7204 Vezi in mišične ovojnice področja rame

s7208 Področje rame, drugo opredeljeno

s7209 Področje rame, neopredeljeno

s730 Zgornji ud

s7300 Nadlaket

s73000 Nadlaktnica

s73001 Komolčni sklep

s73002 Nadlaktne mišice

s73003 Nadlaktne vezi in mišične ovojnice

s73008 Nadlaket, drugo opredeljeno

- s73009 Nadlaket, neopredeljeno**
- s7301 Podlaket**
 - s73010 Podlaktne kosti**
 - s73011 Zapestni sklep**
 - s73012 Podlaktne mišice**
 - s73013 Podlaktne vezi in mišične ovojnice**
 - s73018 Podlaket, drugo opredeljeno**
 - s73019 Podlaket, neopredeljeno**
- s7302 Roka**
 - s73020 Kosti roke**
 - s73021 Sklepi roke in prstni sklepi**
 - s73022 Mišice roke**
 - s73023 Vezi in mišične ovojnice roke**
 - s73028 Roka, drugo opredeljeno**
 - s73029 Roka, neopredeljeno**
- s7308 Zgornji ud, drugo opredeljeno**
- s7309 Zgornji ud, neopredeljeno**
- s740 Področje medenice**
 - s7400 Kosti področja medenice**
 - s7401 Sklepi področja medenice**
 - s7402 Mišice področja medenice**
 - s7403 Vezi in mišične ovojnice področja medenice**
 - s7408 Področje medenice, drugo opredeljeno**
 - s7409 Področje medenice, neopredeljeno**
- s750 Spodnji ud**
 - s7500 Stegno**

- s75000 Stegnenica**
- s75001 Kolčni sklep**
- s75002 Stegenske mišice**
- s75003 Stegenske vezi in mišične ovojnice**
- s75008 Stegno, drugo opredeljeno**
- s75009 Stegno, neopredeljeno**
- s7501 Golen**
 - s75010 Golenske kosti**
 - s75011 Kolenski sklep**
 - s75012 Golenske mišice**
 - s75013 Golenske vezi in mišične ovojnice**
 - s75018 Golen, drugo opredeljeno**
 - s75079 Golen, neopredeljeno**
- s7502 Gleženj in stopalo**
 - s75020 Gleženjske in stopalne kosti**
 - s75021 Gleženjski sklep in sklepi stopal in prstov**
 - s75022 Gleženjske in stopalne mišice**
 - s75023 Gleženjske in stopalne vezi in mišične ovojnice**
 - s75028 Gleženj in stopalo, drugo opredeljeno**
 - s75029 Gleženj in stopalo, neopredeljeno**
- s7508 Spodnji ud, drugo opredeljeno**
- s7509 Spodnji ud, neopredeljeno**
- s760 Trup**
 - s7600 Hrbtenica**
 - s76000 Vratna hrbtenica**
 - s76001 Prsna hrbtenica**

- s76002** Ledvena hrbtenica
- s76003** Križnična hrbtenica
- s76004** Trtica
- s76008** Hrbtenica, drugo opredeljeno
- s76009** Hrbtenica, neopredeljeno
- s7601** Mišice trupa
- s7602** Vezi in mišične ovojnice trupa
- s7608** Trup, drugo opredeljeno
- s7609** Trup, neopredeljeno
- s770** Pomožne zgradbe mišičja in okostja, povezane z gibanjem
 - s7700** Kosti
 - s7701** Sklepi
 - s7702** Mišice
 - s7703** Zunajsklepne vezi, mišične ovojnice, ekstramuskularne aponevroze, retinakuli, septi, burze, neopredeljeno
 - s7708** Pomožne zgradbe mišičja in okostja, povezane z gibanjem, drugo opredeljeno
 - s7709** Pomožne zgradbe mišičja in okostja, povezane z gibanjem, neopredeljeno
- s798** Z gibanjem povezane zgradbe, drugo opredeljeno
- a799** Z gibanjem povezane zgradbe, neopredeljeno

8. poglavje

Koža in sorodne zgradbe

- s810 Kožna področja**
 - s8100 Koža področja glave in vratu**
 - s8101 Koža področja rame**
 - s8102 Koža zgornjega uda**
 - s8103 Koža medeničnega področja**
 - s8104 Koža spodnjega uda**
 - s8105 Koža trupa in hrbta**
 - s8108 Kožna področja, drugo opredeljeno**
 - s8109 Kožna področja, neopredeljeno**
- s820 Kožne žleze**
 - s8200 Znojnice**
 - s8201 Lojnice**
 - s8208 Kožne žleze, drugo opredeljeno**
 - s8209 Kožne žleze, neopredeljeno**
- s830 Noht**
 - s8300 Nohti prstov na roki**
 - s8301 Nohti prstov na nogi**
 - s8308 Noht, drugo opredeljeno**
 - s8309 Noht, neopredeljeno**
- s840 Lasje**
- s898 Koža in sorodne zgradbe, drugo opredeljeno**
- s899 Koža in sorodne zgradbe, neopredeljeno**

DEJAVNOSTI IN SODELOVANJE

Definicije: **Dejavnost** je posameznikova izvedba opravila ali dejanja.

Sodelovanje je posameznikovo vključevanje v življenjske situacije.

Omejitve dejavnosti so težave, ki jih lahko ima posameznik pri izvajanju dejavnosti.

Omejitve sodelovanja so problemi, ki jih lahko doživlja posameznik pri vključevanju v življenjske situacije.

Oznake

Področja v razdelku Dejavnosti in sodelovanje so podana v enem seznamu, ki pokriva celoten razpon življenjskih področij (od osnovnega učenja in gledanja do sestavljenih področij, kot so npr. družbene naloge). Razdelek lahko uporabimo za označitev (a) “aktivnosti” ali (p) “sodelovanja” ali obeh.

Za razdelek Dejavnosti in sodelovanje obstajata dve oznaki in sicer *učinkovitost* in *zmogljivost*. Opisovalec učinkovitosti označuje, kaj posameznik dela v svojem trenutnem okolju. Ker okolje vnaša družbeni kontekst, lahko uspešnost, ki jo označuje ta opisovalec, razumemo tudi kot “vključevanje v življenjske okoliščine” ali “doživete izkušnje” oseb v dejanskem okolju, kjer te osebe živijo. To vključuje dejavnike okolja – vse vidike fizičnega in družbenega sveta ter njegovih stališč, ki jih lahko kodiramo z Dejavniki okolja.

Opisovalec zmogljivosti opisuje posameznikovo sposobnost izvajanja naloge ali dejanja. Ta opisovalec označuje najvišjo možno raven funkcioniranja, ki ga lahko doseže oseba na danem področju v danem trenutku. Zmogljivost se meri v enotnem ali standardnem okolju in tako odraža posameznikovo sposobnost, ki je prirejena okolju. Razdelek Dejavniki okolja lahko uporabimo za opis značilnosti enotnega ali standardnega okolja.

Opisovalca učinkovitosti in zmogljivosti lahko uporabimo glede na uporabo ali neuporabo tehničnih pripomočkov ali osebne pomoči ter v skladu z naslednjo lestvico:

xxx.0	NI težave	(ne obstaja, odsotna, zanemarljiva, ...)	0-4 %
xxx.1	MAJHNA težava	(lahka, blaga, ...)	5-24 %
xxx.2	ZMERNNA težava	(srednja, znatna, ...)	25-49 %
xxx.3	VELIKA težava	(težka, resna, huda, ...)	50-95 %
xxx.4	POPOLNA težava	(v celoti,)	96-100 %
xxx.8	neopredeljeno		
xxx.9	neuporabljivo		

Za primere, ko so na voljo umerjeni instrumenti za ocenjevanje ali drugi standardi za ugotavljanje težave pri učinkovitosti ali omejitvi zmogljivosti so intervali odstotkov v tej lestvici precej široki. Na primer, kadar ugotovimo stanje ni težave ali popolna težava, je možno odstopanje do 5 %. Zmerna težava je običajno na sredini težavnostne lestvice. Odstotke je potrebno umeriti za vsako področje posebej, kot percentile, glede na standarde, ugotovljene za dano populacijo. Da bi to kvantifikacijsko lestvico lahko uporabljali univerzalno, bo treba z raziskovalnim delom razviti postopke ocenjevanja.

Priloga 2 vsebuje dodatna pojasnila o kodiranju v MKF.

1. poglavje

Učenje in uporaba znanja

Poglavje govori o učenju, uporabi naučenega znanja, razmišljanju, reševanju problemov in sprejemanju odločitev.

Namensko doživljanje s čutili (d110-d129)

d110 Gledanje

Uporaba vida z namenom doživljanja vidnih dražljajev, npr. gledanje športne prireditve ali otrok pri igri.

d115 Poslušanje

Uporaba sluha z namenom doživljanja slušnih dražljajev, npr. poslušanje radia, glasbe ali predavanja.

d120 Drugo namensko uporabljane čutil

Uporaba drugih telesnih čutil z namenom doživljanja dražljajev, npr. dotikanje in tipanje tekstur, okušanje sladkarij ali vohanje rož.

d129 Namenska zaznavanja, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Osnovno učenje (d130-d159)

d130 Posnemanje

Oponašanje ali posnemanje kot osnovna sestavina učenja, npr. posnemanje kretnje, zvoka ali črk abecede.

d135 Vaja s ponavljanjem

Ponavljjanje zaporedja dogodkov ali simbolov kot osnovna sestavina učenja, npr. štetje po desetih ali ponavljanje recitacije pesmi.

d140 Učenje branja

Razvijanje sposobnosti tekočega in natančnega branja pisnih gradiv (vključno z Braillovo pisavo), npr. prepoznavanje črk abecede, pravilno izgovarjanje besed in razumevanje besed in stavkov.

d145 Učenje pisanja

Razvijanje sposobnosti za pisanje simbolov, ki predstavljajo zvoke, besede ali stavke, z namenom sporočanja (vključno z Braillovo pisavo), npr. učinkovito črkovanje in pravilna uporaba slovnice.

d150 Učenje računanja

Razvijanje sposobnosti za obvladovanje števil in izvajanje preprostih in kompleksnih matematičnih operacij, npr. uporaba matematičnih znakov pri seštevanju in odštevanju in uporaba ustrezne matematične operacije pri reševanju problema.

d155 Pridobivanje veščin

Razvijanje osnovnih in kompleksnih sposobnosti v strnjenih nizih dejanj ali nalog z namenom, da začnemo in osvojimo večšino, npr. uporabo orodij ali igranje šaha.

Vključeno: pridobivanje osnovnih in kompleksnih veščin

d1550 Pridobivanje osnovnih veščin

Učenje osnovnih, pomembnih dejavnosti, npr. učenje uporabe jedilnega pribora, svinčnika ali preprostega orodja.

d1551 Pridobivanje kompleksnih veščin

Učenje strnjenih nizov dejanj z namenom upoštevanja pravil, zaporednega izvajanja gibov in koordiniranja gibov, npr. učenje iger, kot je nogomet, ali učenje uporabe gradbenega orodja.

d1558 Pridobivanje veščin, drugo opredeljeno**d1559 Pridobivanje veščin, neopredeljeno****d159 Osnovno učenje, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Uporaba znanja (d160-d179)*****d160 Osredotočanje pozornosti**

Namensko osredotočenje na določen dražljaj, npr. z izločanjem motečih zvokov.

d163 Razmišljanje

Oblikovanje in manipulacija idej, pojmov in podob, ki sta lahko usmerjena proti cilju ali neusmerjena in ju lahko izvajamo sami ali z drugimi, npr. zmišljanje, dokazovanje teorema, poigravanje z idejami, skupinsko pretresanje idej, poglobljanje, razglabljanje, premišljevanje.

Izključeno: reševanje problemov (d175); sprejemanje odločitev (d177)

d166 Branje

Izvajanje dejavnosti, ki so del razumevanja in interpretacije pisnega jezika (npr. knjige, navodila ali časopisi v besedilni obliki ali Braillovi pisavi) z namenom pridobivanja splošnega znanja ali specifičnih informacij.

Izključeno: učenje branja (d140)

d170 Pisanje

Uporaba simbolov ali jezika za sporočanje informacij, npr. pisanje o dogodku ali idejah ali sestavljanje pisma.

Izključeno: učenje pisanja (d145)

d172 Računanje

Izvajanje računskih operacij z uporabo matematičnih načel pri reševanju problemov, ki so opisani z besedami, ter predstavitev ali prikaz rezultatov, npr. seštevanje treh števil ali deljenje enega števila z drugim.

Izključeno: učenje računanja (d150)

d175 Reševanje problemov

Iskanje rešitev za probleme, kar vključuje določitev in analizo bistvenih vprašanj, razvijanje možnosti in rešitev, ocenjevanje možnih učinkov rešitve in izvedbo izbrane rešitve, npr. rešitev spora med dvema osebama.

Vključeno: reševanje enostavnih in kompleksnih problemov

Izključeno: razmišljanje (d163); sprejemanje odločitev (d177)

d1750 Reševanje enostavnih problemov

Iskanje rešitev za enostaven problem, povezan z enim vprašanjem ali zadevo, kar vključuje določitev in analizo bistvenih vprašanj, razvijanje rešitev, ocenjevanje možnih učinkov rešitve in izvedbo izbrane rešitve.

d1751 Reševanje kompleksnih problemov

Iskanje rešitev za kompleksen problem, povezan z več med seboj prepletenimi vprašanji, kar vključuje določitev in analizo bistvenih vprašanj, razvijanje rešitev, ocenjevanje možnih učinkov rešitve in izvedbo izbrane rešitve.

d1758 Reševanje problemov, drugo opredeljeno**d1759 Reševanje problemov, neopredeljeno**

d177 Sprejemanje odločitev

Izbira med različnimi možnostmi, udejanjanje izbire in ocenjevanje njenega učinka, npr. izbira in nakup določenega izdelka ali izbiranje določene naloge izmed več nalog, ki morajo biti opravljene, ter izvedba te naloge.

Izključeno: razmišljanje (d163); reševanje problemov (d175)

d179 Uporaba znanja, drugo opredeljeno in neopredeljeno**d198 Učenje in uporaba znanja, drugo opredeljeno****d199 Učenje in uporaba znanja, neopredeljeno**

2. poglavje

Splošna opravila in zahteve

Poglavje obsega splošne vidike izvajanja posameznega opravila ali več opravil, organiziranja rutinskih dejanj in obvladovanja stresa. Posamezne točke lahko uporabimo v kombinaciji z bolj specifičnimi opravili ali dejanji in s tem ugotovimo osnovne značilnosti izvajanja opravil v različnih okoliščinah.

d210 Opravljanje posameznih opravil

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj, povezanih z duševnimi in telesnimi sestavinami posameznega opravila, npr. začenjanje opravila, organizacija časa, prostora in gradiva za opravila, uravnavanje hitrosti pri izvajanju opravil ter izvajanje, dokončanje in nadaljevanje opravila.

Vključeno: opravljanje enostavnega ali kompleksnega opravila; opravljanje posameznega opravila samostojno ali v skupini

Izključeno: pridobivanje veščin (d155); reševanje problemov (d175); sprejemanje odločitev (d177); opravljanje več opravil (d220)

d2100 Opravljanje enostavnega opravila

Priprava, začenjanje in organiziranje časa in prostora za enostavno opravilo; izpeljava enostavne opravilo z enim glavnim sestavnim delom, npr. branje knjige, pisanje pisma ali pospravljanje postelje.

d2101 Opravljanje kompleksnega opravila

Priprava, začenjanje in organiziranje časa in prostora za posamezno kompleksno opravilo; izpeljava kompleksne naloge z več sestavnimi deli, ki jih izvedemo v zaporedju ali sočasno, npr. urejanje pohištva v svojem domu ali dokončanje šolske naloge.

d2102 Samostojno opravljanje posameznega opravila

Samostojna priprava, začenjanje in organiziranje časa in prostora za enostavno ali kompleksno opravilo; samostojno obvladovanje in izpeljava opravila, brez pomoči drugih.

d2103 Opravljanje posameznega opravila v skupini

Priprava, začenjanje in organiziranje časa in prostora za enostavno ali kompleksno opravilo; obvladovanje in izpeljava naloge z osebami, ki sodelujejo pri nekaterih ali pri vseh korakih izvrševanja naloge.

d2108 Opravljanje posameznih opravil, drugo opredeljeno

d2109 Opravljanje posameznih opravil, neopredeljeno

d220 Opravljanje več opravil

Sočasno ali zaporedno izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj, ki so sestavni deli več, integriranih in kompleksnih opravil.

Vključeno: izvajanje več opravil; dokončevanje več opravil; opravljanje več opravil samostojno ali v skupini

Izključeno: pridobivanje veščin (d155); reševanje problemov (175); sprejemanje odločitev (d177); opravljanje posameznega opravila (d210)

d2200 Izvajanje več opravil

Priprava, začetek opravljanja in organiziranje časa in prostora za opravljanje več opravil ter obvladovanje in izpeljava več opravil sočasno ali zaporedno.

d2201 Dokončevanje več opravil

Dokončevanje več opravil sočasno ali zaporedno.

d2202 Samostojno opravljanje več opravil

Samostojna priprava, začetek opravljanja in organiziranje časa in prostora za opravljanje več opravil, samostojno obvladovanje in izpeljava več opravil sočasno ali zaporedno, brez pomoči drugih.

d2203 Opravljanje več opravil v skupini

Priprava, začetek opravljanja in organiziranje časa in prostora za opravljanje več opravil, ter obvladovanje in izpeljava več opravil sočasno ali zaporedno, z drugimi osebami, ki sodelujejo pri nekaterih ali vseh stopnjah.

d2208 Opravljanje več opravil, drugo opredeljeno**d2209 Opravljanje več opravil, neopredeljeno****d230 Opravljanje vsakodnevne rutine**

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj z namenom načrtovanja, vodenja in dokončevanja vsakodnevnih opravil ali dolžnosti, npr. razporejanje časa in načrtovanje posameznih dnevnih dejavnosti.

Vključeno: vodenje in dokončevanje vsakodnevne rutine; vodenje lastne ravni dejavnosti

Izključeno: opravljanje več opravil (d220)

d2301 Vodenje vsakodnevne rutine

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj z namenom načrtovanja in obvladovanja vsakodnevnih opravil ali dolžnosti.

d2302 Dokončevanje vsakodnevne rutine

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in koordiniranih dejanj z namenom dokončevanja vsakodnevnih opravil in dolžnosti.

d2303 Vodenje lastne ravni dejavnosti

Izvajanje dejanj in vedenj, s katerimi uredimo potrebe po energiji in času za vsakodnevna opravila ali dolžnosti.

d2308 Opravljanje vsakodnevne rutine, drugo opredeljeno**d2309 Opravljanje vsakodnevne rutine, neopredeljeno****d240 Obvladovanje stresa in drugih psiholoških zahtev**

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj za obvladovanje in nadzor psiholoških zahtev pri izvajanju nalog, ki zahtevajo veliko odgovornosti in vključujejo stres, moteče vplive ali krizne trenutke, npr. vožnja avtomobila v gostem prometu ali ukvarjanje z več otroki.

Vključeno: obvladovanje odgovornosti; obvladovanje stresa in krize

d2400 Obvladovanje odgovornosti

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj za izpolnjevanje dolžnosti, ki jih prinaša naloga, in ocenjevanje zahtev, ki jih te dolžnosti predstavljajo.

d2401 Obvladovanje stresa

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj za obvladovanje pritiskov, težavnih položajev ali stresa, ki jih prinaša izpeljava naloge.

d2402 Obvladovanje krize

Izvajanje enostavnih ali kompleksnih in usklajenih dejanj za obvladovanje odločilnih trenutkov v okoliščinah ali obdobju resne nevarnosti ali težav.

d2408 Obvladovanje stresa in drugih psiholoških zahtev, drugo opredeljeno

d2409 Obvladovanje stresa in drugih psiholoških zahtev, neopredeljeno

d298 Splošna opravila in zahteve, drugo opredeljeno

d299 Splošna opravila in zahteve, neopredeljeno

3. poglavje

Sporazumevanje

Poglavje obsega splošne in specifične značilnosti sporazumevanja s pomočjo jezika, znakov in simbolov, vključno s sprejemanjem in ustvarjanjem sporočil, pogovarjanjem in uporabo pripomočkov in tehnik za sporazumevanje.

Sporazumevanje – sprejemanje sporočil (d310-d329)

d310 Sporazumevanje – sprejemanje – govorjena sporočila

Razumevanje dobesednih in prenesenih pomenov sporočil govornega jezika, npr. razumevanje, da izjava podaja dejstvo ali pa je idiomatičen izraz.

d315 Sporazumevanje – sprejemanje – negovorjena sporočila

Razumevanje dobesednega in prenesenega pomena sporočil, ki so podana s telesnimi gibi, simboli ali slikami, npr. razumevanje, da je otrok utrujen, ko si mane oči ali da alarm pomeni bližino požara.

Vključeno: sporazumevanje – sprejemanje – telesni gibi, splošni znaki in simboli, risbe in fotografije

d3150 Sporazumevanje – sprejemanje – telesni gibi

Razumevanje pomena, ki ga sporočajo izrazi na obrazu, gibi ali znaki z rokami, telesni položaji in druge oblike jezika telesa.

d3151 Sporazumevanje – sprejemanje – splošni znaki in simboli

Razumevanje pomena, ki ga predstavljajo javni znaki in simboli, npr. prometni znaki, opozorilni simboli, glasbeni ali znanstveni simboli, in ikone.

d3152 Sporazumevanje – sprejemanje – z risbe in fotografije

Razumevanje pomena, ki ga predstavljajo risbe (npr. enostavne risbe, izdelki grafičnega oblikovanja, slike, tridimenzionalne podobe), grafi, diagrami in fotografije, npr. razumevanje, da dvigajoča se črta na grafu višine pomeni rast otroka.

d3158 Sporazumevanje – sprejemanje – negovorjena sporočila, drugo opredeljeno

d3159 Sporazumevanje – sprejemanje – negovorjena sporočila, neopredeljeno

- d320 Sporazumevanje – sprejemanje – uradni znakovni jezik**
Sprejemanje in razumevanje dobesednega in prenesenega pomena sporočil v uradnem znakovnem jeziku.
- d325 Sporazumevanje – sprejemanje – pisna sporočila**
Razumevanje dobesednega in prenesenega pomena sporočil, ki jih podaja pisani jezik (vključno z Braillovo pisavo), npr. sledenje političnim dogajanjem v dnevnem časopisju ali razumevanje verske literature.
- d329 Sporazumevanje – sprejemanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno**

Sporazumevanje – tvorjenje sporočil (d330-d349)

- d330 Govorjenje**
Govorno sporočanje besed, stavkov ali daljših odstavkov z dobesednim in prenesenim pomenom, npr. ustno izražanje dejstev ali pripovedovanje zgodb.
- d335 Negovorno sporočanje**
Uporabljanje telesnih gibov, simbolov in risb za sporočanje, npr. gib glave, ki izraža nestrinjanje, ali risanje slike ali diagrama, ki sporoča dejstvo ali kompleksno idejo.
Vključeno: sporočanje s telesnimi gibi, znaki, simboli, risbami in fotografijami
- d3350 Sporočanje s telesnimi gibi**
Sporočanje pomena s premiki telesa, npr. izrazi na obrazu (smehljanje, gubanje čela, mežikanje), premiki in položaji rok in dlani (npr. objem kot izraz naklonjenosti).
- d3351 Sporočanje z znaki in simboli**
Sporočanje pomena z znaki in simboli (npr. ikone, sheme, znanstveni simboli) in sistemi simbolov, npr. uporaba notnega zapisa za sporočanje melodije.
- d3352 Sporočanje z risbami in fotografijami**
Sporočanje pomena z risanjem, slikanjem, skiciranjem in izdelovanjem diagramov, slik ali fotografij, npr. risanje zemljevida v pomoč pri navodilih za pot.
- d3358 Negovorno sporočanje, drugo opredeljeno**
- d3359 Negovorno sporočanje, neopredeljeno**

- d340 Sporočanje v uradnem znakovnem jeziku**
Sporočanje dobesednih in prenesenih pomenov v uradnem znakovnem jeziku.
- d345 Pisno sporočanje**
Sporočanje dobesednih in prenesenih pomenov v pisni obliki, npr. pisanje pisma prijatelju.
- d349 Sporazumevanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno**

Pogovor in uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje (d350-d369)

- d350 Pogovor**
Začenjanje, nadaljevanje in zaključevanje izmenjave misli in idej z govorjenim, pisanim, znakovnim ali drugim jezikom, z eno osebo ali več poznanimi ali neznanimi osebami, v uradnem ali neuradnem okolju.
Vključeno: začenjanje, nadaljevanje in zaključevanje pogovora; pogovor z eno osebo ali več osebami
- d3500 Začenjanje pogovora**
Začenjanje dialoga ali izmenjave mnenj, npr. z osebnim predstavljanjem, izrekanjem običajnih pozdravov ter z uvajanjem tem ali spraševanjem.
- d3501 Nadaljevanje pogovora**
Nadaljevanje in oblikovanje dialoga ali izmenjave z dodajanjem idej, uvajanjem nove teme ali že omenjene teme, ter z medsebojnim menjavanjem mnenj med govorjenjem ali kazanjem znakov.
- d3502 Zaključevanje pogovora**
Dokončanje dialoga ali izmenjave mnenj z običajnimi zaključnimi frazami ali izrazi ter z zaključevanjem teme, o kateri teče pogovor.
- d3503 Pogovor z eno osebo**
Začenjanje, nadaljevanje, oblikovanje in zaključevanje dialoga ali izmenjave mnenj eno osebo, npr. pogovor o vrenju s prijateljem.

d3504 Pogovor z več osebami

Začenjanje, nadaljevanje, oblikovanje in zaključevanje pogovora ali izmenjave mnenj z več kot eno osebo, npr. začenjanje in sodelovanje v skupinskem pogovoru.

d3508 Pogovor, drugo opredeljeno**d3509 Pogovor, neopredeljeno****d355 Razprava**

Začenjanje, nadaljevanje in zaključevanje razprave o določeni zadevi, z argumenti za ali proti, ali pogovora z govorjenim, pisnim ali drugim sporazumevanjem, z eno osebo ali več znanimi ali nepoznanimi osebami, v uradnem ali neuradnem okolju.

Vključeno: razprava z eno osebo ali več osebami

d3550 Razprava z eno osebo

Začenjanje, nadaljevanje, oblikovanje ali zaključevanje razprave ali pogovora z eno osebo.

d3551 Razprava z več osebami

Začenjanje, nadaljevanje, oblikovanje ali zaključevanje razprave ali pogovora z več kot eno osebo.

d3558 Razprava, drugo opredeljeno**d3559 Razprava, neopredeljeno****d360 Uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje**

Uporaba pripomočkov, tehnik ali drugih načinov za sporazumevanje, npr. telefoniranje prijatelju.

Vključeno: uporaba telekomunikacijskih naprav, uporaba naprav za pisanje in tehnik za sporazumevanje

d3600 Uporaba telekomunikacijskih naprav

Uporaba telefonov in drugih naprav za sporazumevanje, npr. telefaks ali teleks.

d3601 Uporaba naprav za pisanje

Uporaba naprav za pisanje z namenom sporazumevanja, npr. pisalni stroj, osebni računalnik in Braillov pisalni stroj.

d3602 Uporaba tehnik za sporazumevanje

Izvajanje dejanj in nalog, ki so del tehnik za sporazumevanje, npr. branje z ustnic.

- d3608 Uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje,
drugo opredeljeno**
- d3609 Uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje,
neopredeljeno**
- d369 Pogovor in uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje,
drugo opredeljeno in neopredeljeno**
- d398 Sporazumevanje, drugo neopredeljeno**
- d399 Sporazumevanje, neopredeljeno**

4. poglavje

Gibanje

Poglavje govori o gibanju s spreminjanjem telesnega položaja ali lokacije ali s premeščanjem z enega mesta na drugo, s prenašanjem, premikanjem ali manipulacijo predmetov, s hojo, tekom ali vzpenjanjem in z uporabo različnih prevoznih sredstev.

Spreminjanje in vzdrževanje telesnega položaja (d410-d429)

d410 Spreminjanje osnovnega telesnega položaja

Spreminjanje telesnega položaja in premikanje z ene lokacije na drugo, npr. vstajanje s stola in leganje na posteljo, ter nameščanje telesa v klečanje ali čepenje in vstajanje iz pokleka ali počepa.

Vključeno: spreminjanje telesnega položaja iz ležanja, čepenja ali klečanja, sedenja ali stanja, upogibanje telesa in premikanje telesnega težišča

Izključeno: premeščanje samega sebe (d420)

d4100 Leganje

Premikanje telesa v ležeči položaj ali iz ležečega položaja ali spreminjanje položaja iz vodoravnega v drug položaj, npr. v sedeči ali stoječi položaj.

Vključeno: nameščanje telesa v položaj leže na trebuhu

d4101 Počepanje

Premikanje telesa v sedeči ali čepeči položaj ali iz sedečega ali čepečega položaja z oporo rok na stegnih in s približanima kolenoma ali sedeč na petah, kot je npr. potrebno pri talnih straniščih, ali spreminjanje telesnega položaja iz čepenja v drug položaj, npr. v stoječi položaj.

d4102 Poklekanje

Premikanje telesa v položaj ali iz položaja, v katerem se telo opira na kolena, nogi pa sta upognjeni, npr. med molitvijo, ali spreminjanje telesnega položaja iz klečanja v drug položaj, npr. v stoječi položaj.

d4103 Sedanje

Premikanje telesa v sedeči položaj ali iz sedečega položaja in spreminjanje telesnega položaja iz sedenja v drug položaj, npr. v stoječi ali ležeči položaj.

Vključeno: nameščanje telesa v sedeč položaj z upognjenima ali prekrižanima nogama; nameščanje telesa v sedeč položaj s stopaloma, oprtima ali neoprtime ob tla

d4104 Vstajanje

Premikanje telesa v stoječi položaj ali iz stoječega položaja ali spreminjanje telesnega položaja iz stanja v drug položaj, npr. v ležeči ali sedeči položaj.

d4105 Upogibanje

Upogibanje trupa navzdol ali vstran, npr. pri priklonu ali dvigovanju predmetov.

d4106 Premikanje telesnega težišča

Prilagajanje ali premikanje teže telesa iz enega položaja v drugega med sedenjem, stanjem ali ležanjem, npr. prestopanje z ene noge na drugo.

Izključeno: premeščanje samega sebe (d420); hoja (d450)

d4108 Spreminjanje osnovnih telesnih položajev, drugo opredeljeno**d4109 Spreminjanje osnovnih telesnih položajev, neopredeljeno****d415 Vzdrževanje telesnega položaja**

Ohranjanje določenega telesnega položaja, npr. sedenja ali stanja pri delu ali v šoli.

Vključeno: vzdrževanje ležečega, čepečega, klečečega, sedečega in stoječega položaja

d4150 Vzdrževanje ležečega položaja

Ohranjanje ležečega položaja za določen čas, npr. ležanje na trebuhu v postelji.

Vključeno: vzdrževanje ležečega položaja na trebuhu, na hrbtu ali na boku

d4151 Vzdrževanje čepečega položaja

Ohranjanje čepečega položaja za določen čas, npr. sedenje na tleh brez sedeža.

d4152 Vzdrževanje klečečega položaja

Ohranjanje klečečega položaja, pri katerem se telo opira na kolena in sta nogi upognjeni, za določen čas, npr. med molitvijo v cerkvi.

d4153 Vzdrževanje sedečega položaja

Ohranjanje sedečega položaja na stolu ali na tleh, za določen čas, npr. sedenje ob mizi.

Vključeno: ohranjanje sedečega položaja z upognjenima ali prekrizanimi nogama, s stopaloma, oprtima ali neoprta ob tla

d4154 Vzdrževanje stoječega položaja

Ohranjanje stoječega položaja za določen čas, npr. stanje v vrsti.

Vključeno: stanje na pobočju, na drsečih ali trdnih tleh

d4158 Vzdrževanje telesnega položaja, drugo opredeljeno**d4159 Vzdrževanje telesnega položaja, neopredeljeno****d420 Premeščanje samega sebe**

Premikanje z ene površine na drugo, npr. drsni premik po klopi ali premeščanje s postelje na stol brez spreminjanja telesnega položaja.

Vključeno: premeščanje samega sebe med sedenjem ali ležanjem

Izključeno: spreminjanje osnovnega telesnega položaja (d410)

d4200 Premeščanje samega sebe med sedenjem

Premikanje v sedečem položaju z enega sedeža na drugega enake ali drugačne višine, npr. premikanje s stola na posteljo.

Vključeno: premikanje s stola na drug sedež, npr. straniščno školjko; premikanje z invalidskega vozička na avtomobilski sedež

Izključeno: spreminjanje osnovnega telesnega položaja (d410)

d4201 Premeščanje samega sebe med ležanjem

Premikanje iz enega ležečega položaja v drugega na enaki ali drugačni višini, npr. premikanje z ene postelje na drugo

Izključeno: spreminjanje osnovnega telesnega položaja (d410)

d4208 Premeščanje samega sebe, drugo opredeljeno**d4209 Premeščanje samega sebe, neopredeljeno**

d429 Spreminjanje in vzdrževanje telesnega položaja, drugo opredeljeno in neopredeljeno

***Prenašanje, premikanje in ravnanje s predmeti
(d430-d449)***

d430 Dvigovanje in prenašanje predmetov

Dvigovanje predmetov ali prenašanje predmeta z enega mesta na drugo, npr. dvig skodelice ali prenašanje otroka iz ene sobe v drugo.

Vključeno: dvigovanje, prenašanje z laktmi ali rokami, ali na ramenih, bokih, hrbtu ali glavi; odlaganje

d4300 Dvigovanje

Dvigovanje predmetov z nižje ravni na višjo raven, npr. dvig kozarca z mize.

d4301 Prenašanje z rokami

Prenašanje predmeta z enega mesta na drugo mesto z rokami (dlanmi in prsti), npr. prenašanje kozarca ali kovčka.

d4302 Prenašanje z laktmi in rokami

Prenašanje predmeta z enega mesta na drugo mesto z laktmi in rokami, npr. prenašanje otroka.

d4303 Prenašanje na ramenih, bokih in hrbtu

Prenašanje predmeta z enega mesta na drugo mesto na ramenih, bokih ali hrbtu ali v kombinaciji teh položajev, npr. prenašanje velikega paketa.

d4304 Prenašanje na glavi

Prenašanje predmeta z enega mesta na drugo mesto na glavi, npr. prenašanje vrča z vodo na glavi.

d4305 Odlaganje predmetov

Uporaba rok, lakti ali drugih telesnih delov za odlaganje predmeta na površino ali v prostor, npr. odlaganje vrča z vodo na tla.

d4306 Dvigovanje in prenašanje predmetov, drugo opredeljeno

d4307 Dvigovanje in prenašanje predmetov, neopredeljeno

d435 Premikanje predmetov s spodnjimi udi

Izvajanje usklajenih gibov za premikanje predmetov z nogami in stopali, npr. brcanje žoge ali poganjanje kolesa.

Vključeno: potiskanje s spodnjimi udi; brcanje

d4350 Potiskanje s spodnjimi udi

Uporaba nog in stopal za potiskanje predmeta od sebe, npr. odiranje stola s stopalom.

d4351 Brcanje

Uporaba nog in stopal za brcanje predmeta od sebe, npr. brcanje žoge.

d4358 Premikanje predmetov s spodnjimi udi, drugo opredeljeno**d4359 Premikanje predmetov s spodnjimi udi, neopredeljeno****d440 Fina motorika rok**

Izvajanje usklajenih gibov za ravnanje s predmeti, pobiranje in spuščanje z eno roko, prsti in palcem, npr. pobiranje kovanca z mize ali obračanje stikala.

Vključeno: pobiranje, prijemanje, ravnanje s predmeti in spuščanje

Izključeno: dviganje in prenašanje predmetov (d430)

d4400 Pobiranje

Dviganje ali pobiranje majhnega predmeta z dlanjo in prsti, npr. pobiranje svinčnika.

d4401 Prijemanje

Uporaba ene roke ali obeh rok za držanje predmeta, npr. prijemanje orodja ali kljuke na vratih.

d4402 Ravnanje s predmeti

Uporaba prstov in rok za nadzorovanje, usmerjanje ali vodenje predmetov, npr. ravnanje s kovanci ali drugimi majhnimi predmeti.

d4403 Spuščanje

Uporaba prstov in rok za spuščanje predmetov, tako da padejo ali spremenijo položaj, npr. spuščanje oblačila.

d4408 Fina motorika rok, drugo opredeljeno**d4409 Fina motorika rok, neopredeljeno**

d445 Uporaba rok in lakti

Izvajanje usklajenih dejanj za premikanje ali ravnanje s predmeti z rokami ali laktmi, npr. obračanje kljuke na vratih ali lovljenje predmeta.

Vključeno: vlečenje ali potiskanje predmetov; seganje; obračanje ali zvijanje rok ali lakti; metanje; lovljenje

Izključeno: fina motorika rok (d440)

d4450 Vlečenje

Uporaba prstov, rok in lakti za primikanje predmetov ali za premikanje predmeta z mesta na mesto, npr. zapiranje vrat.

d4451 Potiskanje

Uporaba prstov, rok in lakti za odmikanje predmetov ali za premikanje predmeta z mesta na mesto, npr. odiranje živali v stran.

d4452 Seganje

Uporaba rok in lakti za iztezanje in dotikanje ter prijemanje predmetov, npr. seganje po knjigi preko mize.

d4453 Obračanje ali zvijanje rok ali lakti

Uporaba prstov, rok in lakti za vrtenje, obračanje ali ukrivljanje predmetov, npr. pri uporabi orodij ali instrumentov.

d4454 Metanje

Uporaba prstov, rok in lakti za dviganje in metanje predmetov po zraku, npr. lučanje žoge.

d4455 Lovljenje

Uporaba prstov, rok in lakti za prijemanje, ustavljanje in držanje gibajočega se predmeta, npr. lovljenje žoge.

d4458 Uporaba rok in lakti, drugo opredeljeno**d4459 Uporaba rok in lakti, neopredeljeno****d449 Prenašanje, premikanje in ravnanje s predmeti, drugo opredeljeno in neopredeljeno**

Hoja in premikanje (d450-d469)

d450 Hoja

Premikanje po površini peš, korak za korakom, tako da je eno stopalo vedno na tleh, npr. pri sprehajanju, pohajkovanju, hoji naprej, nazaj in vstran.

Vključeno: hoja na kratke ali dolge razdalje; hoja po različnih površinah; hoja okoli ovir

Izključeno: premeščanje samega sebe (d420); premikanje v prostoru (d455)

d4500 Hoja na kratke razdalje

Hoja manj kot 1 km, npr. hoja po sobah ali hodnikih v zgradbi ali na kratki razdalji na prostem.

d4501 Hoja na dolge razdalje

Hoja več kot 1 km, npr. skozi vas ali mesto, med vasmi ali preko odprtih prostorov.

d4502 Hoja po različnih površinah

Hoja po nagnjenih, neravnih ali premikajočih se površinah, npr. po travi, pesku, ledu in snegu, ali po ladijski palubi, v vlaku ali drugih vozilih.

d4503 Hoja okoli ovir

Hoja z izogibanjem premikajočim se ali mirujočim predmetom, osebam, živalim in vozilom, npr. hoja po tržnici ali trgovini, okoli prometne množice ali v prometnem vrvežu ali drugi množici.

d4508 Hoja, drugo opredeljeno

d4509 Hoja, neopredeljeno

d455 Premikanje

Premikanje celotnega telesa z enega mesta na drugo mesto, razen s hojo, npr. plezanje preko skale, tek po ulici, poskakovanje, hitenje, skakanje, prevračanje kozolcev ali tek okoli ovir.

Vključeno: plazenje, plezanje, tek, tekanje, skakanje in plavanje

Izključeno: premeščanje samega sebe (d420); hoja (d450)

d4550 Plazenje

Premikanje celotnega telesa v položaju na trebuhu z enega mesta na drugo na dlaneh ali na dlaneh in rokah ter kolenih.

d4551 Plezanje

Premikanje celotnega telesa navzgor ali navzdol, preko površin ali predmetov, npr. vzpenjanje po stopnicah, plezanje po skalah, vzpenjanje po lestvi ali stopnišču, na robnike ali druge predmete.

d4552 Tekanje

Premikanje s hitrimi koraki, tako da sta obe stopali sočasno v zraku.

d4553 Skakanje

Premikanje s tal z upogibom in iztegovanjem nog, npr. skakanje na eni nogi, poskakovanje in skakanje v vodo.

d4554 Plavanje

Poganzanje celotnega telesa skozi vodo s premiki trupa in udov in brez opiranja na tla.

d4558 Premikanje, drugo opredeljeno**d4559 Premikanje, neopredeljeno****d460 Premikanje na različnih lokacijah**

Hoja in premikanje na različnih mestih in v različnih okoliščinah, npr. hoja po sobah v hiši, hoja v zgradbi ali po ulici v mestu.

Vključeno: premikanje doma, plazenje in vzpenjanje doma; hoja ali premikanje v zgradbah zunaj doma in na prostem

d4600 Premikanje doma

Hoja in premikanje doma, v sobi, med sobami in po vsem domu ali prebivališču.

Vključeno: premikanje iz nadstropja v nadstropje, na balkon, dvorišče, teraso ali vrt

d4601 Premikanje v zgradbah zunaj doma

Hoja in premikanje v zgradbah zunaj doma, npr. premikanje v domovih drugih oseb, v drugih zasebnih zgradbah, v občinskih in zasebnih ter javnih zgradbah ter zaprtih prostorih.

Vključeno: premikanje po vseh delih zgradbe ali zaprtega prostora, med nadstropji, znotraj, zunaj in okoli zgradbe, v zasebnih in javnih zgradbah

d4602 Premikanje zunaj doma ali drugih zgradb

Hoja in premikanje blizu ali daleč od doma in drugih zgradb, brez uporabe prevoznih sredstev, zasebnih ali javnih, npr. hoja na kratko ali dolgo razdaljo po vasi ali mestu

Vključeno: hoja in premikanje po ulici v soseski, mestu ali vasi; premikanje med mesti in na daljše razdalje, brez uporabe prevoznih sredstev

d4608 Premikanje na različnih lokacijah, drugo opredeljeno**d4609 Premikanje na različnih lokacijah, neopredeljeno****d465 Premikanje z uporabo opreme**

Premikanje celotnega telesa z mesta na mesto, na različnih površinah ali v različnih prostorih, z uporabo posebnih pripomočkov za gibanje ali za druge oblike premikanja, npr. drsalke, smuči ali potapljaška oprema, ali premikanje po ulici na invalidskem vozičku ali s hojico.

Izključeno: premeščanje samega sebe (d420); hoja (d450); premikanje (d455); uporaba prevoznih sredstev (d470); vožnja (d475)

d469 Hoja in premikanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno***Premikanje s prevoznimi sredstvi (d470-d489)*****d470 Uporaba prevoznih sredstev**

Uporaba prevoznih sredstev za premikanje, npr. potovanje z avtom ali avtobusom, rikšo, na živali ali na vozilu z živalsko vprego, z zasebnim ali javnim taksijem, avtobusom, vlakom, tramvajem, podzemno železnico, plovilom ali letalom.

Vključeno: uporaba prevoznih sredstev na človeški pogon; uporaba zasebnih ali javnih prevoznih sredstev na motorni pogon

Izključeno: premikanje z uporabo opreme (d465); vožnja (d475)

d4700 Uporaba prevoznihi sredstev na človeški pogon
Prevažanje na prevoznihi sredstvih, ki jih poganja ena oseba ali več oseb, npr. prevažanje z rikšo ali čolnom na vesla.

d4701 Uporaba zasebnihi prevoznihi sredstev na motorni pogon
Prevažanje z zasebnimi motornimi vozili po kopnem, vodi ali zraku, npr. taksi ali zasebno letalo ali plovilo.

d4702 Uporaba javnihi prevoznihi sredstev
Prevažanje z motornimi vozili za javne prevoze po kopnem, vodi ali zraku, npr. z avtobusom, vlakom, podzemno železnico ali letalom.

d4708 Uporaba prevoznihi sredstev, drugo opredeljeno

d4709 Uporaba prevoznihi sredstev, neopredeljeno

d475 Vožnja

Upravljanje in premikanje vozila ali živali, ki je vanj vprežena, samostojno potovanje ali razpolaganje s prevoznim sredstvom, npr. avtomobilom, kolesom, plovilom ali živalsko vprego.

Vključeno: vožnja prevoznihi sredstev na človeški pogon, vožnja motornih prevoznihi sredstev in sredstev z živalsko vprego; jahanje

Izključeno: premikanje z uporabo opreme (d465); uporaba prevoznihi sredstev (d470)

d4750 Vožnja prevoznihi sredstev na človeški pogon
Upravljanje vozila na človeški pogon, npr. kolesa, tricikla ali čolna na vesla.

d4751 Vožnja motornih prevoznihi sredstev
Upravljanje vozila z motorjem, npr. avtomobila motornega kolesa, motornega čolna ali letala.

d4752 Vožnja prevoznihi sredstev z živalsko vprego
Upravljanje vozila z živalsko vprego, npr. voza s konjsko vprego.

d4758 Vožnja, drugo opredeljeno

d4759 Vožnja, neopredeljeno

d480 Jahanje transportnih živali

Potovanje na hrbtu živali, npr. na konju, volu, kameli ali slonu.

Izključeno: vožnja (d475); rekreacija in prosti čas (d920)

**d489 Premikanje v prostoru s prevoznimi sredstvi, drugo opredeljeno
in neopredeljeno**

d498 Gibanje, drugo opredeljeno

d499 Gibanje, neopredeljeno

5. poglavje

Skrb zase

Poglavje govori o osebni negi, umivanju in brisanju, skrbi za telo in telesne dele, oblačenju, hranjenju in pitju ter o skrbi za lastno zdravje

d510 Umivanje telesa

Umivanje in brisanje celotnega telesa, ali telesnih delov, z vodo in ustreznimi čistilnimi in sušilnimi sredstvi ali metodami, npr. kopanje, tuširanje, umivanje rok in nog, obraza in las; in brisanje z brisačo.

Vključeno: umivanje telesnih delov, vsega telesa; brisanje telesa

Izključeno: skrb za telesne dele (d520); opravljanje toalete (d530)

d5100 Umivanje telesnih delov

Nanašanje vode, mila in drugih sredstev na telesne dele, npr. na dlani, obraz, stopala, lase ali nohte, z namenom umivanja.

d5101 Umivanje vsega telesa

Nanašanje vode, mila in drugih sredstev na vse telo z namenom umivanja, npr. kopanje ali tuširanje.

d5102 Brisanje telesa

Uporaba brisače ali drugih načinov za brisanje dela ali delov telesa ali vsega telesa, npr. po umivanju.

d5108 Umivanje telesa, drugo opredeljeno

d5109 Umivanje telesa, neopredeljeno

d520 Skrb za telesne dele

Skrb za tiste dele telesa, ki zahtevajo več kot umivanje in brisanje, npr. koža, obraz, zobje, lasje, nohti in spolovila.

Vključeno: skrb za kožo, zobe, lase, nohte na roki in nogi

Izključeno: umivanje (d510); opravljanje toalete (d530)

d5200 Skrb za kožo

Skrb za površino in vlažnost kože, npr. odstranjevanje otiščancev ali kurjih oces ali uporaba vlažilnih krem ali kozmetičnih preparatov.

d5201 Skrb za zobe

Skrb za zobno higieno, npr. ščetkanje, uporaba zobne nitke, skrb za zobno protezo ali ortozo.

d5202 Skrb za lase

Skrb za lase in dlake na obrazu, npr. česanje, urejanje, britje ali striženje.

d5203 Skrb za nohte na roki

Čiščenje, striženje ali lakiranje nohtov na roki.

d5204 Skrb za nohte na nogi

Čiščenje, striženje ali lakiranje nohtov na nogi.

d5208 Skrb za telesne dele, drugo opredeljeno**d5209 Skrb za telesne dele, neopredeljeno****d530 Opravljanje toalete**

Načrtovanje in izvajanje odvajanja človeških odpadkov (menstruacija, odvajanje urina in odvajanje blata) ter čiščenje po opravljenem odvajanju.

Vključeno: obladovanje odvajanja urina, odvajanja blata in menstruacijska nega

Izključeno: umivanje telesa (d510); skrb za telesne dele (d520)

d5300 Obvladovanje odvajanja urina

Usklajevanje in obvladovanje odvajanja urina, npr. nakazovanje potrebe, zavzemanje ustreznega položaja, izbiranje in uporaba ustreznega prostora za uriniranje, ravnanje z oblačili pred uriniranjem in po njem in čiščenje telesa po uriniranju.

d5301 Obvladovanje odvajanja blata

Usklajevanje in obvladovanje odvajanja blata, npr. nakazovanje potrebe, zavzemanje ustreznega položaja, izbiranje in uporaba ustreznega prostora za odvajanje blata, ravnanje z oblačili pred odvajanjem in po odvajanju in čiščenje telesa po odvajanju.

d5302 Menstruacijska nega

Usklajevanje, načrtovanje in skrb za menstruacijo, npr. s pričakovanjem menstruacije in uporabo higienskih vložkov.

d5308 Opravljanje toalete, drugo opredeljeno

d5309 Opravljanje toalete, neopredeljeno**d540 Oblačenje**

Izvajanje usklajenih dejanj in nalog za oblačenje in slačenje ter obuvanje in sezuvanje po vrstnem redu in v skladu s klimatskimi in družbenimi razmerami, npr. oblačenje/obuvanje, nameščanje in slačenje/sezuvanje srajce, krila, bluže, hlače, spodnjega perila, sarija, kimona, trikoja, pokrival, rokavic, čevljev, škornjev, sandalov in copat.

Vključeno: oblačenje in slačenje ter obuvanje in sezuvanje, izbira ustreznih oblačil

d5400 Oblačenje

Izvajanje usklajenih nalog pri oblačenju različnih delov telesa, npr. oblačenje preko glave, rok in ramen, oblačenje spodnje in zgornje polovice telesa; natikanje rokavic in pokrival.

d5401 Slačenje

Izvajanje usklajenih nalog pri slačenju različnih delov telesa, npr. slačenje preko glave, rok in ramen, slačenje spodnje in zgornje polovice telesa; snemanje rokavic in pokrival.

d5402 Obuvanje

Izvajanje usklajenih nalog pri obuvanju nogavic, dolgih nogavic in obutve.

d5403 Sezuvanje

Izvajanje usklajenih nalog pri sezuvanju nogavic, dolgih nogavic in obutve.

d5404 Izbiranje ustreznih oblačil

Upoštevanje implicitnih in eksplicitnih družbenih ali kulturnih norm in izbiranje oblačil, ki ustrezajo klimatskim razmeram.

d5408 Oblačenje, drugo opredeljeno**d5409 Oblačenje, neopredeljeno****d550 Hranjenje**

Izvajanje usklajenih nalog in dejanj pri hranjenju s postreženo hrano, prinašanje hrane do ust in zaužitje na kulturno sprejemljiv način, rezanje ali lomljenje hrane na koščke, odpiranje steklenic in pločevink, uporaba jedilnega pribora, zaužitje obrokov, večerjanje ali praznično obedovanje.

Izključeno: pitje (d560)

d560 Pitje

Prijemanje pijače, prinašanje do ust in zaužitje na kulturno sprejemljiv način, mešanje in nalivanje pijač, odpiranje steklenic in pločevink, pitje po slamici ali pitje tekoče vode npr. iz pipe ali izvira; dojenje.

Izključeno: hranjenje (d550)

d570 Skrb za lastno zdravje

Zagotavljanje telesnega ugodja, zdravja ter telesnega in duševnega blagostanja, npr. z uravnoteženo prehrano, ustrezno količino telesne aktivnosti, segrevanjem ali hlajenjem telesa, izogibanjem zdravju škodljivim stvarjem, varnimi spolnimi odnosi, vključno z uporabo kondoma, s cepljenjem in rednimi zdravstvenimi pregledi.

Vključeno: zagotavljanje telesnega ugodja; prehrana in telesna pripravljenost; vzdrževanje zdravja

d5700 Zagotavljanje telesnega ugodja

Skrb zase z zavedanjem in zagotavljanjem, da je telo v udobnem položaju, da ni prevroče ali premrzlo in z zagotavljanjem ustrezne svetlobe.

d5701 Prehranjevanje in telesna pripravljenost

Skrb zase z zavedanjem o potrebah in z izbiranjem in zaužitjem hranljive prehrane in ohranjanjem telesne pripravljenosti.

d5702 Vzdrževanje zdravja

Skrb zase z zavedanjem o potrebah in z dejavnostjo, ki je potrebna za zagotavljanje zdravja, z odzivi na ogroženo zdravje in preprečevanjem bolezni, npr. iskanje strokovne pomoči; upoštevanje zdravstvenih in drugih nasvetov o zdravju; izogibanje tveganjem npr. telesnim poškodbam, nalezljivim boleznim, jemanju mamil in spolno prenosljivim boleznim.

d5708 Skrb za lastno zdravje, drugo opredeljeno**d5709 Skrb za lastno zdravje, neopredeljeno****d598 Skrb zase, drugo opredeljeno****d599 Skrb zase, neopredeljeno**

6. poglavje

Življenje doma

Poglavje govori o izvajanju domačih in vsakodnevnih opravil in nalog. Področja domačega življenja vključujejo zagotavljanje bivališča, hrane, oblačil in drugih osnovnih potreb, gospodinjsko čiščenje in popravila, skrb za osebne in druge gospodinjske predmete in pomoč drugim.

Zagotavljanje osnovnih potreb (d610-d629)

d610 Zagotavljanje bivališča

Nakup, najem, opremljanje in urejanje hiše, stanovanja ali drugega bivališča.

Vključeno: nakup ali najem bivališča in opremljanje bivališča

Izključeno: zagotavljanje dobrin in storitev (d620); skrb za dom (d650)

d6100 Nakup bivališča

Pridobitev lastništva hiše, stanovanja ali drugega bivališča.

d6101 Najem bivališča

Pridobitev dovoljenja za uporabo hiše, stanovanja ali drugega bivališča v lasti druge osebe proti plačilu.

d6102 Opremljanje bivališča

Opremljanje in urejanje bivalnega prostora s pohištvom, napeljavo in drugo opremo in dekoracija sob.

d6108 Zagotavljanje bivališča, drugo opredeljeno

d6109 Zagotavljanje bivališča, neopredeljeno

d620 Zagotavljanje dobrin in storitev

Izbiranje, nakup in prevoz vseh dobrin in storitev, ki so potrebne za vsakodnevno življenje, npr. izbiranje, nakup in prevoz ter shranjevanje hrane, pijače, oblačil, čistil, goriva, gospodinjskih predmetov, pribora, posode, gospodinjskih aparatov in orodja; preskrba s potrebščinami in drugimi gospodinjskimi storitvami.

Vključeno: nakupovanje in nabiranje osnovnih potrebščin

Izključeno: zagotavljanje bivališča (d610)

d6200 Nakupovanje

Nakupovanje blaga in storitev, potrebnih za vsakodnevno življenje (vključno z dajanjem navodil in nadziranjem posrednika, ki opravi nakupe), npr. izbiranje hrane, pijače, čistil, gospodinjskih predmetov ali oblačil v trgovini ali na tržnici; primerjanje kakovosti in cene potrebnih predmetov, pogajanje in plačevanje izbranega blaga in storitev in transport dobrin.

d6201 Nabiranje osnovnih potrebščin

Pridobivanje dobrin in storitev, potrebnih za vsakodnevno življenje (vključno z dajanjem navodil in nadziranjem posrednika, ki opravi nabiranje), npr. z nabiranjem zelenjave in sadja, prinašanjem vode in goriva.

d6208 Zagotavljanje dobrin in storitev, drugo opredeljeno**d6209 Zagotavljanje dobrin in storitev, neopredeljeno****d629 Zagotavljanje osnovnih potreb, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Gospodinjska opravila (d630-d649)*****d630 Pripravljanje obrokov**

Načrtovanje, organiziranje, kuhanje in strežba enostavnih in zahtevnejših obrokov zase in za druge, npr. sestavljanje jedilnika, izbiranje užitne hrane in pijače, zbiranje sestavin za pripravljanje obroka, kuhanje in pripravljanje hladne hrane in pijače, postrežba hrane.

Vključeno: pripravljanje enostavnih in zahtevnejših obrokov

Izključeno: hranjenje (d550); pitje (d560); zagotavljanje dobrin in storitev (d620); opravljanje gospodinjskih opravil (d640); skrb za dom (d650); skrb za druge (d660)

d6300 Pripravljanje enostavnih obrokov

Organiziranje, kuhanje in strežba obrokov z malo sestavinami, ki ne zahtevajo zapletene priprave in postrežbe, npr. pripravljanje malice ali majhnega obroka, in predelovanje sestavin z rezanjem in mešanjem, kuhanjem in pogrevanjem, npr. riža ali krompirja.

d6301 Pripravljanje zahtevnejših obrokov

Načrtovanje, organiziranje, kuhanje in strežba obrokov z veliko sestavinami, ki zahtevajo zapleteno pripravo in strežbo, npr. načrtovanje obroka z več jedmi, in predelovanje sestavin s kombiniranjem lupljenja, rezanja, mešanja, gnetenja, nameščanja in strežbe hrane na način, ki ustreza priložnosti in običajem.

Izključeno: uporaba gospodinjskih aparatov (d6403)

d6308 Pripravljanje obrokov, drugo opredeljeno**d6309 Pripravljanje obrokov, neopredeljeno****d640 Pospravljanje**

Vodenje gospodinjstva s čiščenjem bivališča, pranjem oblačil, uporabo gospodinjskih aparatov, shranjevanjem hrane in odnašanjem odpadkov, npr. pometanje, pomivanje tal, brisanje pul-tov, sten in drugih površin; zbiranje in odnašanje gospodinjskih odpadkov; pospravljanje sob, omar in predalov; zbiranje, pranje, sušenje, likanje in zlaganje perila; čiščenje obutve; uporabljanje metle, krtače in sesalnika; uporabljanje pralnega stroja, sušilnika in likalnika.

Vključeno: pranje in sušenje perila; čiščenje kuhinje in pripomočkov; čiščenje bivalnega prostora; uporabljanje gospodinjskih aparatov, shranjevanje vsakodnevnih potrebščin in odnašanje odpadkov

Izključeno: zagotavljanje bivališča (d610); zagotavljanje dobrin in storitev (d620); pripravljanje obrokov (d630); skrb za dom (d650); skrb za druge (d660)

d6400 Pranje in sušenje perila

Ročno pranje perila in obešanje perila na prostem.

d6401 Čiščenje kuhinje in pripomočkov

Čiščenje po kuhanju, npr. pomivanje posode, ponev, loncev in pribora, brisanje mize in tal v kuhinji in jedilnici.

d6402 Čiščenje bivalnega prostora

Čiščenje bivalnih prostorov, npr. pospravljanje in brisanje prahu, pometanje, pomivanje tal, pomivanje oken in sten, čiščenje kopalnice in stranišča, čiščenje pohištva.

d6403 Uporabljanje gospodinjskih aparatov

Uporabljanje vsakovrstnih gospodinjskih aparatov, npr. pralnega stroja, sušilca, likalnika, sesalnika in pomivalnega stroja.

d6404 Shranjevanje vsakodnevnih potrebščin

Shranjevanje hrane, pijače, oblačil in drugih gospodinjskih predmetov, potrebnih za vsakodnevno življenje; pripravljanje hrane za shranjevanje, npr. vlaganje, soljenje ali zamrzovanje, zagotavljanje, da je hrana sveža in zunaj dosega živali.

d6405 Odnášanje odpadkov

Odnášanje gospodinjskih odpadkov, npr. zbiranje smeti in odpadkov po hiši, pripravljanje odpadkov za odnášanje, uporabljanje pripomočkov za ravnanje z odpadki; sežiganje odpadkov.

d6408 Pospravljanje, drugo opredeljeno**d6409 Pospravljanje, neopredeljeno****d649 Gospodinjska opravila, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Skrb za dom in pomoč drugim (d650-d669)*****d650 Skrb za dom**

Vzdrževanje in popravljanje predmetov za dom in osebno uporabo, vključno s hišo in njeno vsebino, vozili in pripomočki, in skrb za rastline in živali, npr. beljenje ali polaganje tapet v sobah, popravljanje pohištva, vodovodne napeljave, zagotavljanje pravilnega delovanja vozil, zalivanje rastlin, čiščenje in hranjenje hišnih ljubljencev in domačih živali.

Vključeno: izdelovanje in popravljanje oblačil; vzdrževanje bivališča, pohištva in hišnih naprav; vzdrževanje vozil; vzdrževanje tehničnih pripomočkov; skrb za rastline (znotraj in na prostem) in živali

Izključeno: zagotavljanje bivališča (d610); zagotavljanje dobrin in storitev (d620); opravljanje gospodinjskih opravil (d640); skrb za druge (d660); plačana zaposlitev (d850)

d6500 Izdelovanje in popravljanje oblačil

Izdelovanje in popravljanje oblačil, npr. šivanje, izdelovanje ali popravljanje oblačil; šivanje gumbov ali zadrž; likanje oblačil, popravljanje in loščenje obutve.

Izključeno: uporaba gospodinjskih aparatov (d6403)

d6501 Vzdrževanje bivališča in pohištva

Popravljanje in skrb za bivališče, njegovo zunanost, notranjost in vsebino, npr. beljenje, popravljanje napeljave in pohištva, uporabljanje ustreznih orodij za popravila.

d6502 Vzdrževanje hišnih naprav

Popravljanje hišnih naprav in skrb za vse hišne naprave za kuhanje, čiščenje in popravljanje, npr. nanašanje olja in popravljanje orodij ter vzdrževanje pralnega stroja.

d6503 Vzdrževanje prevoznih sredstev

Popravljanje in skrb za motorna in nemotorna vozila za osebno uporabo, vključno s kolesi, vozovi, avtomobili in čolni.

d6504 Vzdrževanje tehničnih pripomočkov

Popravljanje tehničnih pripomočkov in skrb zanje, npr. proteze, ortoze, specializirana orodja in pripomočki za dom in osebno nego; vzdrževanje in popravljanje pripomočkov za gibanje, npr. palice, hodulje, invalidski vozički in skuterji; vzdrževanje pripomočkov za komunikacijo in rekreacijo.

d6505 Skrb za rastline, sobne in vrtno

Skrb za rastline v hiši in na prostem, npr. sajenje, zalivanje in gnojenje rastlin; vrtnarjenje in pridelovanje hrane za osebno porabo.

d6506 Skrb za živali

Skrb za domače živali in hišne ljubljence, npr. hranjenje, čiščenje, krtačenje in sprehajanje hišnih ljubljencev; skrb za zdrave živali in ljubljencev; načrtovanje oskrbe za živali in ljubljence med lastnikovo odsotnostjo.

d6508 Skrb za dom, drugo opredeljeno**d6509 Skrb za dom, neopredeljeno****d660 Pomoč drugim**

Pomoč članom gospodinjstva in drugim pri učenju, sporazumevanju, osebni negi, gibanju, v hiši ali na prostem; skrb za blagostanje članov gospodinjstva in drugih oseb.

Vključeno: pomoč drugim pri skrbi zase, gibanju, sporazumevanju, medosebnih odnosih, prehrani in ohranjanju zdravja

Izključeno: plačana zaposlitev (d850)

d6600 Pomoč drugim pri skrbi zase

Pomoč članom gospodinjstva in drugim pri opravljanju osebne nege, vključno s pomočjo drugim pri hranjenju, kopanju in oblačenju; skrb za otroke ali člane gospodinjstva, ki so bolni ali imajo težave z osnovno osebno nego; pomoč drugim pri uporabi stranišča.

d6601 Pomoč drugim pri gibanju

Pomoč članom gospodinjstva in drugim pri gibanju in premikanju zunaj doma, npr. po soseski ali mestu, v šolo in iz nje, na delo in z njega ali do druge destinacije.

d6602 Pomoč drugim pri sporazumevanju

Pomoč članom gospodinjstva in drugim pri sporazumevanju, npr. pomoč pri govorjenju, pisanju ali branju.

d6603 Pomoč drugim pri medosebnih odnosih

Pomoč članom gospodinjstva in drugim pri medosebnih stikih, npr. pomoč pri začenjanju, ohranjanju in zaključevanju odnosov.

d6604 Pomoč drugim pri prehrani

Pomoč članom gospodinjstva in drugim pri prehrani, npr. pomoč pri pripravljanju obrokov in hranjenju.

d6605 Pomoč drugim pri vzdrževanju zdravja

Pomoč članom gospodinjstva in drugim s formalno in neformalno skrbjo za zdravje, npr. zagotavljanje rednih zdravstvenih pregledov otrok ali zagotavljanje, da starejši sorodnik redno jemlje zdravila.

d6608 Pomoč drugim, drugo opredeljeno**d6609 Pomoč drugim, neopredeljeno**

d669 Skrb za dom in pomoč drugim, drugo opredeljeno in neopredeljeno

d698 Življenje doma, drugo opredeljeno

d699 Življenje doma, neopredeljeno

7. poglavje

Medosebni stiki in odnosi

Poglavje govori o izvajanju nalog in dejanj, potrebnih za osnovne in kompleksne stike z ljudmi (neznanci, prijatelji, sorodniki, družinskimi člani in partnerji) na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

Splošni medosebni stiki (d710-d729)

d710 Osnovni medosebni stiki

Stiki z ljudmi na situacijsko in družbeno sprejemljiv način, npr. izražanje primerne pozornosti ali spoštovanja ali odzivanje na čustva drugih.

Vključeno: izražanje spoštovanja, topline, hvaležnosti in strpnosti v odnosih; odziv na kritike in družbene namige v odnosih; uporabljanje primerne telesnega stika v odnosih

d7100 Spoštovanje in toplota v odnosih

Izražanje in odzivanje na pozornost in spoštovanje na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

d7101 Hvaležnost v odnosih

Izražanje in odzivanje na zadovoljstvo in hvaležnost na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

d7102 Strpnost v odnosih

Izražanje in odzivanje na razumevanje in sprejemanje vedenja na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

d7103 Kritika v odnosih

Izražanje in odzivanje na implicitne in eksplicitne razlike v mnenjih ali nestrinjanje na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

d7104 Socialni namigi v odnosih

Izražanje in ustrezno odzivanje na znake in namige v družbenih stikih.

d7105 Telesni stik v odnosih

Izvajanje in odzivanje na telesni stik z drugimi na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

d7108 Osnovni medosebni stiki, drugo opredeljeno**d7109 Osnovni medosebni stiki, neopredeljeno****d720 Kompleksni medosebni stiki**

Ohranjanje in obvladovanje stikov z drugimi osebami na situacijsko in družbeno sprejemljiv način, npr. z nadziranjem čustev in impulzov, nadziranjem verbalne in telesne agresije, samostojnim nastopanjem v medosebnih stikih in upoštevanjem družbenih pravil in norm.

Vključeno: oblikovanje in zaključevanje odnosov; nadziranje vedenja med stiki; upoštevanje družbenih pravil; ohranjanje primerne razdalje v družbenih odnosih

d7200 Oblikovanje odnosov

Začenjanje in vzdrževanje stikov z drugimi za krajši ali daljši čas na situacijsko in družbeno sprejemljiv način, npr. z osebnim predstavljanjem, iskanjem in navezovanjem prijateljstev in poslovnih odnosov, začenjanjem odnosa, ki lahko postane stalen, romantičen ali intimen.

d7201 Zaključevanje odnosov

Zaključevanje stikov na situacijsko in družbeno sprejemljiv način, npr. z zaključevanjem začasnega odnosa ob koncu obiska, zaključevanjem dolgotrajnega prijateljstva ob selitvi v drug kraj ali zaključevanje odnosov s sodelavci, strokovnimi kolegi in ponudniki storitev, ter zaključevanje romantičnih ali intimnih odnosov.

d7202 Nadziranje vedenja v odnosih

Nadziranje čustev in impulzov, verbalne in telesne agresije v odnosih z drugimi na situacijsko in družbeno sprejemljiv način.

d7203 Upoštevanje družbenih pravil

Samostojno nastopanje v družbenih stikih in upoštevanje družbenih norm, ki opredeljujejo posameznikovo vlogo, pozicijo ali drug družbeni položaj v stikih z drugimi.

d7204 Vzdrževanje primerne razdalje v družbenih odnosih

Ohranjanje razdalje med seboj in drugim ter zavest o teh odnosih na način, ki ustreza okoliščinam, družbi in kulturi.

d7208 Kompleksni medosebni stiki, drugo opredeljeno

d7209 Kompleksni medosebni stiki, neopredeljeno**d729 Splošni medosebni stiki, drugo opredeljeno in neopredeljeno*****Posebni medosebni odnosi (d730-d779)*****d730 Odnosi z neznanci**

Vzpostavljanje začasnih stikov in povezav z neznanimi osebami, z določenim namenom, npr. spraševanje za pot ali nakupovanje.

d740 Uradni odnosi

Ustvarjanje in vzdrževanje specifičnih odnosov v formalnem okolju, npr. z delodajalcem, strokovnjaki ali ponudniki storitev.

Vključeno: odnosi z nadrejenimi, podrejenimi in z osebami na enakovrednem položaju

d7400 Odnosi z nadrejenimi osebami

Ustvarjanje in vzdrževanje uradnega odnosa z osebami na vodilnih položajih ali na višjem položaju ali z večjim ugledom glede na lastni družbeni položaj, npr. z delodajalcem.

d7401 Odnosi s podrejenimi osebami

Ustvarjanje in vzdrževanje uradnega odnosa z osebami na nižjem položaju ali z manjšim ugledom glede na lastni družbeni položaj, npr. z zaposlenimi ali služabnikom.

d7402 Odnosi z osebami na enakovrednem položaju

Ustvarjanje in vzdrževanje uradnega odnosa z osebami na enakem položaju po moči, hierarhiji ali ugledu glede na lastni družbeni položaj.

d7408 Uradni odnosi, drugo opredeljeno**d7409 Uradni odnosi, neopredeljeno****d750 Neuradni odnosi**

Vzpostavljanje odnosov z drugimi, npr. neuradni odnosi z osebami v isti skupnosti ali bivališču, ali s sodelavci, sošolci, vrstniki pri igri ali osebami s podobnim družbenim ozadjem ali poklicem.

Vključeno: neuradni odnosi s prijatelji, sosedi, znanci, prebivalci istega bivališča in sovrstniki

d7500 Neuradni odnosi s prijatelji

Ustvarjanje in vzdrževanje prijateljskih odnosov, za katere so značilni vzajemno spoštovanje in skupna zanimanja.

d7501 Neuradni odnosi s sosedi

Ustvarjanje in vzdrževanje neuradnih odnosov s prebivalci bližnjih bivališč ali območij.

d7502 Neuradni odnosi z znanci

Ustvarjanje in vzdrževanje neuradnih odnosov z osebami, ki jih posameznik pozna in niso bližnji prijatelji.

d7503 Neuradni odnosi s sostanovalci

Ustvarjanje in vzdrževanje neuradnih odnosov s prebivalci iste nezasebne ali zasebne hiše ali drugega bivališča zaradi kakršnihkoli namenov.

d7504 Neuradni odnosi z vrstniki

Ustvarjanje in vzdrževanje neuradnih odnosov z osebami iste starosti, zanimanj ali z drugimi skupnimi značilnostmi.

d7508 Neuradni odnosi, drugo opredeljeno**d7509 Neuradni odnosi, neopredeljeno****d760 Družinski odnosi**

Ustvarjanje in vzdrževanje sorodstvenih odnosov, npr. v ožji družini, razširjeni družini, odnosi v rejniških družinah, družinah s posvojenici, družinami z mačeho ali očimom, odnosi z daljnimi družinskimi člani, npr. mali bratranec ali zakoniti skrbnik.

Vključeno: odnos med staršem in otrokom ter otrokom in staršem, odnos med sorojenci ter odnosi v razširjeni družini

d7600 Odnosi starši – otroci

Privzemanje starševske vloge, kot biološki starši ali posvojitelji, npr. rojstvo otroka in oblikovanje starševskega odnosa do otroka, ali ustvarjanje in vzdrževanje starševskega odnosa s posvojenim otrokom ter zagotavljanje telesne, umske in čustvene vzgoje za biološkega ali posvojenega otroka.

d7601 Odnosi otroci – starši

Ustvarjanje in vzdrževanje odnosa s starši, npr. majhen otrok uboga svoje starše ali odrasel otrok poskrbi za ostarele starše.

d7602 Odnosi med sorojenci

Ustvarjanje in vzdrževanje bratskega ali sestrskega odnosa z osebami, ki imajo enega skupnega ali oba od staršev skupna po rojstvu, posvojitvi ali zakonski zvezi.

d7603 Odnosi v širši družini

Ustvarjanje in vzdrževanje odnosov s člani širše družine, npr. bratranci in sestričnami, strici in tetami ter starimi starši.

d7608 Družinski odnosi, drugo opredeljeno**d7609 Družinski odnosi, neopredeljeno****d770 Intimna razmerja**

Ustvarjanje in vzdrževanje tesnih ali romantičnih odnosov med posamezniki, npr. med zakoncema, ljubimcema ali spolnima partnerjema.

Vključeno: romantično, zakonsko in spolno razmerje

d7702 Romantično razmerje

Ustvarjanje in vzdrževanje odnosa, ki temelji na čustveni in telesni privlačnosti in lahko vodi v dolgoročno intimno razmerje.

d7701 Zakonsko razmerje

Ustvarjanje in vzdrževanje zakonskega intimnega razmerja z drugo osebo, npr. v zakonski zvezi, vključno z razmerjem med zakoncema ali med neporočenima partnerjema.

d7702 Spolno razmerje

Ustvarjanje in vzdrževanje spolnega razmerja z zakonskim ali drugim partnerjem.

d7708 Intimna razmerja, drugo opredeljeno**d7709 Intimna razmerja, neopredeljeno****d779 Posebni medosebni odnosi, drugo opredeljeno in neopredeljeno****d798 Medosebni stiki in odnosi, drugo opredeljeno****d799 Medosebni stiki in odnosi, neopredeljeno**

8. poglavje

Glavna življenjska področja

Poglavje govori o prevzemanju in izvajanju dejanj in nalog, potrebnih za uspešnost na področju izobraževanja, dela in zaposlitve ter ekonomskih poslov.

Izobraževanje (d810-d839)

d810 Neformalno izobraževanje

Učenje doma ali v drugem neuradnem okolju, npr. učenje obrti in drugih spretnosti od staršev ali družinskih članov, ali šolanje na domu.

d815 Predšolsko izobraževanje

Učenje na začetni stopnji organiziranega poučevanja, usmerjeno predvsem v vpeljavo otroka v šolsko okolje in pripravo na obvezno šolanje, npr. pridobivanje znanj v vrtcu ali podobnem okolju kot priprava na nadaljevanje šolanja.

d820 Šolsko izobraževanje

Vstop v šolo, sodelovanje pri vseh šolskih obveznostih in pravicah, osvajanje šolskega gradiva, predmetov in drugih zahtev učnega načrta v osnovnošolskem in srednješolskem programu, vključno z redno prisotnostjo pri pouku, sodelovanjem s sošolci, izpolnjevanjem učiteljevih navodil, organiziranjem, preučevanjem in dokončevanjem danih nalog in projektov, ter napredovanjem v naslednje izobraževalne stopnje.

d825 Poklicno usposabljanje

Sodelovanje v vseh dejavnostih poklicnega usposabljanja in osvajanje učnih gradiv kot priprava na zaposlitev v obrti, službi ali stroki.

d830 Visokošolsko izobraževanje

Sodelovanje v dejavnostih visokošolskih izobraževalnih programov na univerzah, fakultetah in strokovnih šolah ter osvajanje vseh vidikov učnega načrta, ki so potrebni za pridobitev diplome, potrdila in drugih pooblastil, npr. dopolnitev diplomskega ali magistrskega študija, medicinske fakultete ali druge strokovne šole.

d839 Izobraževanje, drugo opredeljeno in neopredeljeno

Delo in zaposlitev (d840-d859)

d840 Pripraviništvo (priprava na delo)

Sodelovanje v programih, ki pripravljajo na zaposlitev, npr. izvajanje nalog, ki jih vključujejo vajeniška doba, pripravništvo, obrtno usposabljanje in izobraževanje na delovnem mestu.

Izključeno: poklicno usposabljanje (d825)

d845 Pridobitev, ohranjanje in zaključevanje zaposlitve

Iskanje in izbiranje zaposlitve, pridobitev in sprejem zaposlitve, ohranjanje zaposlitve in napredovanje pri delu, v obrti, poklicu ali stroki in zaključevanje zaposlitve na ustrezen način.

Vključeno: iskanje zaposlitve; pisanje življenjepisa; vzpostavljanje stika z delodajalci in priprava na razgovore; ohranjanje zaposlitve; nadziranje lastne delovne uspešnosti; odpoved; zaključevanje zaposlitve

d8450 Iskanje zaposlitve

Iskanje in izbiranje zaposlitve v obrti, stroki ali drugi obliki zaposlitve in izvajanje potrebnih nalog za pridobitev zaposlitve, npr. obisk delodajalca ali razgovor o delu.

d8451 Ohranjanje zaposlitve

Izvajanje delovnih nalog za ohranjanje poklica, obrti, stroke ali druge oblike zaposlitve ter napredovanje.

d8452 Zaključevanje zaposlitve

Zaključevanje ali odpoved službe na ustrezen način.

d8458 Pridobivanje, ohranjanje in zaključevanje zaposlitve, drugo opredeljeno

d8459 Pridobivanje, ohranjanje in zaključevanje zaposlitve, neopredeljeno

d850 Plačana zaposlitev

Opravljanje vseh vidikov plačanega dela v poklicu, obrti, stroki ali pri drugi zaposlitvi, kot zaposleni s polnim ali polovičnim delovnim časom ali kot samozaposleni, npr. iskanje in pridobivanje zaposlitve, izvajanje potrebnih nalog, prisotnost na delu, nadziranje drugih delavcev ali sprejemanje nadzora, ter izvajanje nalog samostojno ali v skupini.

Vključeno: samozaposlitev, zaposlitev s polovičnim delovnim časom in zaposlitev s polnim delovnim časom

d8500 Samozaposlitev

Opravljanje plačanega dela, ki ga najde ali ustvarja posameznik, ali pogodbeno delo brez uradne zaposlitve, npr. sezonsko delo, samostojni kulturni delavec, pogodbeni zaposlitev, delo umetnika ali rokodelca, lastništvo in vodenje trgovine ali drugega posla.

Izključeno: zaposlitev z nepolnim ali polnim delovnim časom (d8501, d8502)

d8501 Zaposlitev z nepolnim delovnim časom

Opravljanje vseh vidikov plačanega dela z nepolnim delovnim časom, npr. iskanje in pridobivanje zaposlitve, opravljanje potrebnih delovnih nalog, prisotnost na delu, nadziranje drugih ali sprejemanje nadzora in opravljanje nalog samostojno ali v skupini.

d8502 Zaposlitev s polnim delovnim časom

Opravljanje vseh vidikov plačanega dela s polnim delovnim časom, npr. iskanje in pridobivanje zaposlitve, opravljanje potrebnih delovnih nalog, prisotnost na delu, nadziranje drugih ali sprejemanje nadzora in opravljanje nalog samostojno ali v skupini.

d8508 Plačana zaposlitev, drugo opredeljeno**d8509 Plačana zaposlitev, neopredeljeno****d855 Neplačano delo**

Opravljanje vseh vidikov neplačanega dela, s polnim ali z nepolnim delovnim časom, vključno z organiziranimi delovnimi dejavnostmi, opravljanje potrebnih delovnih nalog, prisotnost na delu, nadziranje drugih ali sprejemanje nadzora in opravljanje nalog samostojno ali v skupini, npr. prostovoljno delo, človekoljubno delo, neplačano delo za skupnost ali versko skupnost, neplačano delo doma.

Izključeno: 6. poglavje Življenje doma

d859 Delo in zaposlitev, drugo opredeljeno in neopredeljeno***Ekonomsko življenje (d860-d879)*****d860 Osnovni ekonomski posli**

Sodelovanje v kakršnikoli obliki preprostih ekonomskih poslov, npr. uporaba denarja za nakup hrane ali blagovna izmenjava, izmenjava dobrin ali storitev; varčevanje denarja.

d865 Kompleksni ekonomski posli

Sodelovanje v kakršnikoli obliki kompleksnih ekonomskih poslov, ki vključujejo izmenjavo kapitala ali lastnine in ustvarjanje dobička ali ekonomske vrednosti, npr. nakup podjetja, tovarne ali opreme, imetje bančnega računa ali trgovanje z izdelki.

d870 Ekonomska samozadostnost

Razpolaganje z ekonomskimi sredstvi iz privatnih ali javnih virov, ki zagotavljajo ekonomsko varnost za sedanje in prihodnje potrebe.

Vključeno: osebna ekonomska sredstva in pravica do javnih sredstev

d8700 Osebna ekonomska sredstva

Razpolaganje z osebnimi ali privatnimi ekonomskimi sredstvi za zagotovitev varnosti za sedanje in prihodnje potrebe.

d8701 Javna ekonomska sredstva

Razpolaganje z javnimi ekonomskimi sredstvi za zagotovitev varnosti za sedanje in prihodnje potrebe.

d8708 Ekonomska samozadostnost, drugo opredeljeno**d8708 Ekonomska samozadostnost, neopredeljeno****d879 Ekonomsko življenje, drugo opredeljeno in neopredeljeno****d898 Glavna življenjska področja, drugo opredeljeno****d899 Glavna življenjska področja, neopredeljeno**

9. poglavje

Življenje v skupnosti, družbi in državi

Poglavje govori o dejanjih in nalogah, potrebnih za sodelovanje v organiziranem družbenem življenju zunaj družine, v skupnosti in na družbenih in državljanskih področjih življenja.

d910 Življenje v skupnosti

Sodelovanje v vseh vidikih družbenega življenja skupnosti, npr. sodelovanje v dobrotelčnih organizacijah, klubih ali strokovnih družbenih organizacijah.

Vključeno: neformalna in formalna združenja; slovesnosti

Izključeno: neplačano delo (d855); rekreacija in prosti čas (d920); vera in duhovnost (d930); politično življenje in državljanstvo (d950)

d9100 Neformalna združenja

Sodelovanje v družbenih ali občinskih združenjih, ki jih organizirajo ljudje s skupnimi interesi, npr. lokalni družabni klubi ali etnične skupine.

d9101 Formalna združenja

Sodelovanje v strokovnih ali drugih ekskluzivnih družbenih skupinah, npr. v združenjih odvetnikov, zdravnikov ali visokošolskih učiteljev.

d9102 Obredi

Sodelovanje pri neverskih ali družbenih obredih, npr. porokah, pogrebih ali obredih iniciacije.

d9108 Življenje v skupnosti, drugo opredeljeno

d9109 Življenje v skupnosti, neopredeljeno

d920 Rekreacija in prosti čas

Sodelovanje pri kakršnikoli obliki igre, rekreacijske ali prostočasne dejavnosti, npr. neformalna ali organizirana igra in šport, programi za boljšo telesno pripravljenost, sprostitve, zabavo in razvedrilo, obiskovanje galerij, muzejev, kina ali gledališča; sodelovanje pri ročnih spretnostih ali pri konjičkih, branje za zabavo, igranje glasbil; ogledovanje znamenitosti, turizem in potovanje za zabavo.

Vključeno: igra, šport, umetnost in kultura, ročne spretnosti, konjički in druženje z drugimi

Izključeno: jahanje transportnih živali (d480); plačano in neplačano delo (d850 in d855); vera in duhovnost (d930); politično življenje in državljanstvo (d950)

d9200 Igra

Sodelovanje pri igrah s pravili ali pri nestrukturiranih ali neorganiziranih igrah in spontani rekreaciji, npr. igranje šaha ali kart ali otroška igra.

d9201 Šport

Sodelovanje pri tekmovalnih in neformalnih ali formalno organiziranih igrah ali športnih dogodkih, samostojno ali v skupini, npr. kegljanje, gimnastika ali nogomet.

d9202 Umetnost in kultura

Sodelovanje ali ogledovanje/obiskovanje umetnosti ali kulturnih dogodkov, npr. obiskovanje gledališča, kina, muzejev ali galerij, ali nastopanje v dramski igri, branje za užitek ali igranje glasbila.

d9203 Ročne spretnosti

Ukvarjanje z ročnimi spretnostmi, npr. lončarstvo ali pletenje.

d9204 Konjički

Ukvarjanje z razvedrilnimi dejavnostmi, npr. zbiranje znamk, kovancev ali starin.

d9205 Druženje z drugimi

Neformalna srečanja in druženja z drugimi, npr. obiskovanje prijateljev ali sorodnikov ali neformalna srečanja na javnih krajih.

d9208 Rekreacija in prosti čas, drugo opredeljeno**d9209 Rekreacija in prosti čas, neopredeljeno****d930 Vera in duhovnost**

Sodelovanje pri verskih ali duhovnih dejavnostih, organizacijah in običajih za samoizpolnitev, iskanje pomena, verskih ali duhovnih vrednot in oblikovanje odnosa z bogom, npr. udeležba pri obredu v cerkvi, templju, mošeji ali sinagogi, molitev ali versko petje, in duhovna kontemplacija.

Vključeno: organizirana religija in duhovnost

d9300 Organizirana religija

Sodelovanje pri organiziranih verskih slovesnostih, dejavnostih in dogodkih.

d9301 Duhovnost

Sodelovanje pri duhovnih dejavnostih ali dogodkih zunaj organizirane religije.

d9308 Vera in duhovnost, drugo opredeljeno**d9309 Vera in duhovnost, neopredeljeno****d940 Človekove pravice**

Uživanje vseh državno in mednarodno priznanih pravic, ki pripadajo ljudem zaradi same človeškosti, npr. človekove pravice, ki jih priznava Deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah (1948) in Standardna pravila Združenih narodov za izenačenje možnosti invalidov (1993); pravica do samoodločbe ali avtonomije; pravica do nadzora nad lastno usodo.

Izključeno: politično življenje in državljanstvo (d950)

d950 Politično življenje in državljanstvo

Sodelovanje v družbenem, političnem ali vladnem življenju državljana, posedovanje zakonitega statusa državljana in uživanje pravic, varstva, privilegijev in dolžnosti, povezanih s to vlogo, npr. volilna pravica in pravica do politične kandidature, do ustanavljanja političnih združenj; uživanje pravic in svobod povezanih z državljanstvom (npr. svoboda govora, druženja, vere, varstvo pred neutemeljenimi preiskavami in aretacijami, pravica do pravnega zastopnika, sodnega procesa in druge zakonske pravice in varstvo proti diskriminaciji); pravni položaj državljana.

Izključeno: človekove pravice (d940)

d998 Skupnost, družbeno in državljansko življenje, drugo opredeljeno**d999 Skupnost, družbeno in državljansko življenje, neopredeljeno**

OKOLJSKI DEJAVNIKI

Definicija: **Okoljski dejavniki** so fizično in družbeno okolje, v katerem živijo posamezniki, ter njegova stališča.

Kodiranje okoljskih dejavnikov

Okoljski dejavniki spadajo med spremljajoče dejavnike v klasifikaciji. Te dejavnike moramo upoštevati pri vsaki komponenti funkcioniranja in jih ustrezno kodirati (glej Prilogo 2).

Okoljske dejavnike moramo kodirati s stališča osebe, katere položaj opisujemo. Npr. pogreznjen robnik brez razbrazdanega tlakovanja je olajševalni dejavnik za uporabnika invalidskega vozička, za osebo z izgubo vida pa predstavlja oviro.

Prvi opisovalec kaže, koliko je določen dejavnik olajševalen ali pa predstavlja oviro. Je več razlogov, zakaj in koliko je dejavnik lahko olajševalen ali pa predstavlja oviro. Pri olajševalnih dejavnikih naj ocenjevalec upošteva vprašanja, kot so dostopnost in zanesljivost oziroma spremenljivost dostopa, kakovost dostopa in tako dalje. Pri oteževalcih je morda pomembno, kako pogosto dejavnik ovira posameznika, ali je ovira velika ali majhna, se ji da izogniti ali ne. Upoštevati moramo tudi, da okoljski dejavnik lahko predstavlja oviro zaradi svoje prisotnosti (npr. negativen odnos do oseb z zmanjšanimi zmoglostmi/invalidnostmi) ali svoje odsotnosti (npr. potrebne storitve ni na voljo). Učinki okolja na življenje oseb z zdravstvenimi stanji so raznoliki in kompleksni. Upamo, da bodo raziskave v prihodnosti omogočale boljše razumevanje tega področja in pokazale uporabnost drugega opisovalca za dejavnike okolja.

V nekaterih primerih je skupina različnih dejavnikov okolja povzeta z enim samim izrazom, npr. revščina, razvoj, podeželsko ali mestno okolje ali družbeni kapital. Klasifikacija teh krovnih izrazov ne vsebuje. Ocenjevalec naj loči dejavnike in jih posamezno kodira. Potrebne so nadaljnje raziskave, ki bi ugotovile, ali so skupine dejavnikov okolja, ki sestavljajo krovne pojme, jasne in dosledne.

Prvi opisovalec

Sledita pozitivna in negativna lestvica, ki označujeta, koliko je dejavnik okolja olajševalen ali pa oteževalen (predstavlja oviro). Pika označuje oviro in znak + označuje olajševalni dejavnik:

xxx.0 NI oteževalca (ovire)	(ne obstaja odsoten, zanemarljiv, ...)	0-4 %
xxx.1 MAJHEN oteževalec (ovira)	(lahek, blag, ...)	5-24 %
xxx.2 ZMEREN oteževalec (ovira)	(srednji, znaten, ...)	25-49 %
xxx.3 VELIK oteževalec (ovira)	(resen, težek, hud, ...)	50-95 %
xxx.4 POPOLEN oteževalec (ovira)	(v celoti,)	96-100 %

xxx+0 NI olajševalca	(ne obstaja, odsoten, zanemarljiv, ...)	0-4 %
xxx+1 MAJHEN olajševalec	(lahek, blag, ...)	5-24 %
xxx+2 ZMEREN olajševalec	(srednji, znaten...)	25-49 %
xxx+3 BISTVEN olajševalec	(izrazit, resen, ...)	50-95 %
xxx+4 POPOLN olajševalec	(v celoti....)	96-100 %

xxx.8 neopredeljen oteževalec (ovira)

xxx+8 neopredeljen olajševalec

xxx.9 neuporabljivo

Za primere, ko so na voljo umerjeni instrumenti za ocenjevanje ali drugi standardi za ugotavljanje oteževalcev (ovir) ali olajševalcev v okolju. Na primer, kadar ugotovimo stanje »ni oteževalca« ali »popoln oteževalec«, je možno odstopanje do 5 %. »Zmeren oteževalec (ovira)« je običajno na sredini stopenjske lestvice.

Odstotke je potrebno umeriti za vsako področje posebej, kot percentile, glede na standarde, ugotovljene za dano populacijo. Da bi to kvantifikacijsko lestvico lahko uporabljali univerzalno, bo treba z raziskovalnim delom razviti postopke ocenjevanja.

Drugi opisovalec: še ni izdelan

1. poglavje

Izdelki in tehnologija

Poglavje govori o naravnih ali umetno narejenih izdelkih ali sistemih izdelkov, opremi in tehniki v posameznikovem neposrednem okolju, ki se nabirajo, ustvarjajo, proizvajajo ali izdelujejo. Standard ISO 9999 definira rehabilitacijski pripomoček kot "izdelek, instrument, oprema ali tehnični sistem, ki ga uporablja invalid in je posebej izdelan ali splošno dostopen in preprečuje, nadomešča, nadzira, olajšuje ali nevtralizira" zmanjšano zmožnost/invalidnost. Vsak izdelek ali tehnologija je lahko podporna. (Glej ISO 9999: Tehnični pripomočki za invalide – Klasifikacija (druga izdaja); ISO/TC 173/SC2; ISO/DIS 9999 (rev.)). V pričujoči klasifikaciji okoljskih dejavnikov so podporni izdelki in tehnologija definirani ožje, kot izdelek, instrument, oprema in tehnika, prirejeni ali posebej izdelani in omogočajo boljše funkcioniranje invalida.

e110 Izdelki ali snovi za zaužitje

Naraven ali umetno narejen predmet ali snov, ki se nabere, predela ali izdelava za zaužitje.

Vključeno: hrana, pijača in zdravila

e1100 Hrana

Naraven ali umetno narejen predmet ali snov, ki se nabere, predela ali izdelava za zaužitje, npr. surova, predelana ali pripravljena hrana in tekočine različnih gostot, zelišča in rudnine (vitamini in drugi dodatki).

e1101 Zdravila

Naraven ali umetno narejen predmet ali snov, ki se nabere, predela ali izdelava v zdravilne namene, npr. alopatična in naturopatična zdravila.

e1108 Izdelki ali snovi za zaužitje, drugo opredeljeno

e1109 Izdelki ali snovi za zaužitje, neopredeljeno

e115 Izdelki in tehnologija za vsakodnevno osebno rabo

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo v vsakodnevnih dejavnostih, vključno s prirejenimi ali posebej izdelanimi in nameščenimi v, na ali blizu uporabnika.

Vključeno: splošni in podporni izdelki in tehnologija za osebno rabo

e1150 Splošni izdelki in tehnologija za vsakodnevno osebno rabo
 Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo v vsakodnevni dejavnosti in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. obleka, blago, pohištvo, aparati, izdelki za čiščenje in orodje.

e1151 Podporni izdelki in tehnologija za vsakodnevno osebno rabo
 Prirejeni ali posebej izdelani oprema, izdelki in tehnologija, ki pomagajo osebam pri vsakodnevni življenju, npr. proteze in ortoze, nevroproteze (npr. naprave s funkcionalno simulacijo, ki nadzirajo črevo, mehur, dihanje in srčni utrip) in kontrolne enote, ki posamezniku nudijo nadzor nad prostorom (optični čitalniki, sistemi na daljinsko upravljanje, kontrolni sistemi, ki delujejo na glas in časovna stikala).

e1158 Izdelki in tehnologija za vsakodnevno osebno rabo, drugo opredeljeno

e1159 Izdelki in tehnologija za vsakodnevno osebno rabo, neopredeljeno

e120 Izdelki in tehnologija za osebno gibanje in transport v prostoru in na prostem

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo za gibanje v prostoru in na prostem, vključno s prirejenimi in posebej izdelanimi ter nameščenimi v, na ali blizu uporabnika.

Vključeno: splošni in podporni izdelki in tehnologija za gibanje in transport v prostoru in na prostem

e1200 Splošni izdelki in tehnologija za osebno gibanje in transport v prostoru in na prostem

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo za gibanje v prostoru in na prostem in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. motorizirana in nemotorizirana vozila za transport oseb po kopnem, vodi in zraku (npr. avtobusi, avtomobili, kombiji, druga motorizirana ali vprežna vozila).

e1201 Podporni izdelki in tehnologija za osebno gibanje in transport v prostoru in na prostem

Prirejeni ali posebej izdelani oprema, izdelki in tehnologija, ki pomagajo pri gibanju v prostoru ali na prostem, npr. pripomočki za hojo, posebna vozila, prirejena vozila, invalidski vozički, skuterji in pripomočki za premeščanje.

e1208 Izdelki in tehnologija za osebno gibanje in transport v prostoru in na prostem, drugo opredeljeno

e1209 Izdelki in tehnologija za osebno gibanje in transport v prostoru in na prostem, neopredeljeno

e125 Izdelki in tehnologija za sporazumevanje

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo za pošiljanje in sprejemanje informacij, vključno s prirejenimi ali posebej izdelanimi ter nameščenimi v, na ali blizu uporabnika.

Vključeno: splošni in podporni izdelki in tehnologija za sporazumevanje

e1250 Splošni izdelki in tehnologija za sporazumevanje

Oprema, izdelki in tehnika, ki se uporabljajo za pošiljanje in sprejemanje informacij in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. optične ali slušne naprave, avdio sprejemniki in kasetofoni, televizija in video oprema, telefoni, sistemi za prenos zvoka in komunikacijske naprave.

e1251 Podporni izdelki in tehnologija za sporazumevanje

Prirejeni ali posebej izdelani oprema, izdelki in tehnologija za pomoč pri pošiljanju ali sprejemanju informacij, npr. specialni pripomočki za vid, elektro-optični pripomočki, specialni pripomočki za pisanje in risanje, signalni sistemi in specialna računalniška programska in strojna oprema, ušesni vsadki, slušni aparati, aparati za urjenje sluha, glasovne proteze, table za sporazumevanje, očala in kontaktne leče.

e1258 Izdelki in tehnologija za sporazumevanje, drugo opredeljeno

e1259 Izdelki in tehnologija za sporazumevanje, neopredeljeno

e130 Izdelki in tehnologija za izobraževanje

Oprema, izdelki, postopki, metode in tehnologija, ki se uporabljajo za pridobivanje znanja, strokovnega znanja ali veščine, vključno s prirejenimi ali posebej izdelanimi.

Vključeno: splošni in podporni izdelki in tehnologija za izobraževanje

e1300 Splošni izdelki in tehnologija za izobraževanje

Oprema, izdelki, postopki, metode in tehnologija, ki se uporabljajo za pridobivanje znanja, strokovnega znanja ali veščin na vseh ravneh in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. knjige, priročniki, izobraževalne igrače, programska in strojna oprema za osebne računalnike.

e1301 Podporni izdelki in tehnologija za izobraževanje

Prirejeni ali posebej izdelani oprema, izdelki, postopki, metode in tehnologija, ki se uporabljajo za pridobivanje znanja, strokovnega znanja ali veščin, npr. specialna računalniška tehnologija.

e1308 Izdelki in tehnologija za izobraževanje, drugo opredeljeno**e1309 Izdelki in tehnologija za izobraževanje, neopredeljeno****e135 Izdelki in tehnologija za zaposlovanje**

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo v zaposlovanju in olajšujejo delo.

Vključeno: splošni in podporni izdelki in tehnologija za zaposlovanje

e1350 Splošni izdelki in tehnologija za zaposlovanje

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo v zaposlovanju za olajšanje dela in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. orodje, stroji in pisarniška oprema.

e1351 Podporni izdelki in tehnologija za zaposlovanje

Posebej prirejeni ali izdelani oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo pri zaposlovanju za olajšanje dela, npr. nastavljive mize in predalniki; pisarniška vrata na daljinsko upravljanje; računalniška strojna in programska oprema, dodatki in kontrolne enote za lažje opravljanje delovanih nalog in obvladovanje posameznikovega okolja (npr. optični čitalniki, sistemi na daljinsko upravljanje, sistemi za razpoznavo govora in stikala s časovnim zamikom).

e1358 Izdelki in tehnologija za zaposlovanje, drugo opredeljeno**e1359 Izdelki in tehnologija za zaposlovanje, neopredeljeno**

e140 Izdelki in tehnologija za kulturo, rekreacijo in šport

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo za izvajanje in obogatitev kulturnih, rekreacijskih in športnih dejavnosti, vključno s posebej prirejenimi ali izdelanimi.

Vključeno: splošni in rehabilitacijski izdelki za kulturo, rekreacijo in šport

e1400 Splošni izdelki in tehnologija za kulturo, rekreacijo in šport

Oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo za izvajanje in obogatitev kulturnih, rekreacijskih ali športnih dogodkov in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. igrače, smuči, teniške žogice in glasbila.

e1401 Podporni izdelki in tehnologija za kulturo, rekreacijo in šport

Posebej prirejeni ali izdelani oprema, izdelki in tehnologija, ki se uporabljajo za izvajanje ali obogatitev kulturnih, rekreacijskih in športnih dejavnosti, npr. prirejeni gibalni pripomočki za šport, prilagoditve za glasbene ali druge umetniške dejavnosti.

e1408 Izdelki in tehnologija za kulturo, rekreacijo in šport, drugo opredeljeno**e1409 Izdelki in tehnologija za kulturo, rekreacijo in šport, neopredeljeno****e145 Izdelki in tehnologija za versko in duhovno dejavnost**

Unikatni ali masovno izdelani izdelki in tehnologija, ki imajo ali privzamejo simboličen pomen pri verskih ali duhovnih dejavnostih, vključno s posebej prirejenimi ali izdelanimi.

Vključeno: splošni in podporni izdelki in tehnologija za verske in duhovne dejavnosti

e1450 Splošni izdelki in tehnologija za versko in duhovno dejavnost

Unikatni ali masovno izdelani izdelki in tehnologija, ki imajo ali privzamejo simboličen pomen v okviru verskih ali duhovnih dejavnosti in niso posebej prirejeni ali izdelani, npr. duhovne hiše, mlaji, naglavna pokrivala, maske, razpela, menore in molilne preproge.

e1451 Podporni izdelki in tehnologija za versko in duhovno dejavnost

Posebej prirejeni ali izdelani izdelki in tehnologija, ki imajo ali privzamejo simboličen pomen v okviru verskih ali duhovnih dejavnosti, npr. verske knjige v Braillovi pisavi, tarot karte v Braillovi pisavi in posebna zaščita za kolesa na invalidskem vozičku za vstop v tempelj.

e1458 Izdelki in tehnologija za versko in duhovno dejavnost, drugo opredeljeno**e1459 Izdelki in tehnologija za versko in duhovno dejavnost, neopredeljeno****e150 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo javnih zgradb**

Izdelki in tehnologija, ki sestavljajo posameznikovo zunanje in notranje grajeno okolje, načrtovano in zgrajeno za javno rabo, vključno s prirejenim in posebej načrtovanim okoljem.

Vključeno: izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo vhodov in izhodov, prostorov in njihovih zmogljivosti ter poti

e1500 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo vhodov in izhodov v javnih zgradbah

Izdelki in tehnologija vhodov in izhodov v grajenem okolju, ki je načrtovano in zgrajeno za javno rabo, npr. načrtovanje in gradnja vhodov in izhodov v javnih zgradbah, vključno z delovnimi mesti, javnimi zgradbami, prenosnimi in nepremičnimi klančinami, avtomatskimi vrati, vzvodnimi vratnimi kljukami in ravnimi pragovi.

e1501 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo dostopnih prostorov in njihovih zmogljivost v javnih zgradbah

Izdelki in tehnologija notranjih prostorov in njihovih zmogljivosti v načrtovanju in gradnji javnih zgradb, npr. kopalnice, telefoni, avdio zanke, dvigala, tekoče stopnice, termostati (za uravnavanje temperature) in dostopni sedeži v dvoranah ali na stadionih.

e1502 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo poti, usmerjanje in označevanje lokacij v javnih zgradbah

Izdelki in tehnologija pri načrtovanju in gradnji notranjosti in okolice javnih zgradb, ki pomagajo ljudem pri iskanju poti v zgradbi in v neposredni okolici in pri iskanju prostorov, v katere so namenjeni, npr. oznake, v Braillovi ali navadni pisavi, velikost hodnikov, talne površine, dostopni kioski in druge oblike kažipotov.

e1508 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo javnih zgradb, drugo opredeljeno

e1509 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo javnih zgradb, neopredeljeno

e155 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo zasebnih zgradb

Izdelki in tehnologija, ki sestavljajo posameznikovo notranje in zunanje grajeno okolje, ki je načrtovano in zgrajeno za zasebno rabo, vključno s prirejenim in posebej načrtovanim okoljem.

Vključeno: izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo vhodov in izhodov, prostorov in njihovih zmogljivosti ter poti

e1550 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo vhodov in izhodov v zasebnih zgradbah

Izdelki in tehnologija za vhode in izhode v grajenem okolju, ki je načrtovano in zgrajeno za zasebno rabo, npr. vhodi in izhodi v zasebnih domovih, prenosne in nepremične klančine, avtomatska vrata, vzvodne vratne kljuke in ravni pragovi.

e1551 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo dostopnih prostorov v zasebnih zgradbah

Izdelki in tehnologija za načrtovanje in gradnjo notranjih prostorov v zasebnih zgradbah, npr. kopalnica, telefon, avdio zanke, kuhinjske omarice, gospodinjski aparati in elektronske nadzorne enote v zasebnih domovih.

e1552 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo poti, usmerjanje in označevanje lokacij v zasebnih zgradbah

Notranji in zunanji izdelki in tehnologija v načrtovanju in gradnji poti, za zasebno rabo, ki pomagajo ljudem pri iskanju poti v zgradbi in v njeni neposredni okolici in pri iskanju prostorov, v katere so namenjeni, npr. oznake v Braillovi ali navadni pisavi, velikost hodnikov in talne površine.

e1558 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo zasebnih zgradb, drugo opredeljeno

e1559 Izdelki in tehnologija za oblikovanje, načrtovanje in gradnjo zasebnih zgradb, neopredeljeno

e160 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj

Izdelki in tehnologija krajinskih območij, ki vplivajo na posameznikovo zunanje okolje s politiko namenske rabe prostora, z oblikovanjem, načrtovanjem in razvijanjem prostora, vključno s prirejenim ali posebej načrtovanim prostorom.

Vključeno: izdelki in tehnologija krajinskih območij, ki so organizirana na podlagi politike za namensko rabo prostora, npr. podeželska območja, predmestna območja, mestna območja, parki, zaščitena območja in naravni rezervati

e1600 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj podeželskega območja

Izdelki in tehnologija v podeželskih krajinskih območjih, ki vplivajo na posameznikovo zunanje okolje s politiko namenske rabe podeželskega prostora, z oblikovanjem, načrtovanjem in razvojem prostora, npr. kmetijske površine, poti in kažipoti.

e1601 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj predmestja

Izdelki in tehnologija v predmestnih območjih, ki vplivajo na posameznikovo zunanje okolje s politiko namenske rabe predmestnega prostora, z oblikovanjem, načrtovanjem in razvojem prostora, npr. poglobljeni robniki, poti, kažipoti in ulična osvetlitev.

e1602 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj mestnih območij

Izdelki in tehnologija v mestnih območjih, ki vplivajo na posameznikovo zunanje okolje s politiko namenske rabe mestnega prostora, z oblikovanjem, načrtovanjem in razvojem prostora, npr. poglobljeni robniki, klančine, kažipoti in ulična osvetlitev.

e1603 Izdelki in tehnologija parkov, zaščitениh območij in naravnih rezervatov

Izdelki in tehnologija v območjih, ki sestavljajo parke, zaščitena območja in naravne rezervate in vplivajo na posameznikovo zunanje okolje s politiko namenske rabe prostora, z oblikovanjem, načrtovanjem in razvojem prostora, npr. kaŕipoti v parkih in poti v naravnih rezervatih.

e1608 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj, drugo opredeljeno**e1609 Izdelki in tehnologija za prostorski razvoj, neopredeljeno****e165 Premoŕenje**

Produkti in predmeti ekonomske menjave, npr. denar, blago, nepremiĉnine in druge vredne stvari, ki so v lasti posameznika ali pa ima ta pravico do njihove uporabe.

Vkljuĉeno: materialni in nematerialni izdelki in blago, finanĉno premoŕenje

e1650 Finanĉno premoŕenje

Produkti, npr. denar in drugi finanĉni instrumenti, ki se uporabljajo kot menjalno sredstvo za delo, proizvodna sredstva in storitve.

e1651 Materialno premoŕenje

Produkti ali predmeti, npr. hiŕa ali zemlja, oblaĉila, hrana in tehniĉni izdelki, ki se uporabljajo kot menjalno sredstvo za delo, proizvodna sredstva in storitve.

e1652 Nematerialno premoŕenje

Produkti, npr. intelektualna lastnina, znanje in veŕĉine, ki se uporabljajo kot menjalno sredstvo za delo, proizvodna sredstva in storitve.

e1658 Premoŕenje, drugo opredeljeno**e1659 Premoŕenje, neopredeljeno****e198 Izdelki in tehnologija, drugo opredeljeno****e199 Izdelki in tehnologija, neopredeljeno**

2. poglavje

Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek

Poglavje obsega žive in nežive elemente naravnega ali fizičnega okolja, sestavine okolja, ki jih je spremenil človek, in značilnosti človeške populacije v tem okolju

e210 Fizična geografija

Značilnosti kopnega in vodovij.

Vključeno: geografske značilnosti, vključene v orografijo (relief, kakovost in razsežnost kopnega in njegovih oblik, vključno z višino) in hidrografijo (vodovja, npr. jezera, reke, morje)

e2100 Kopno

Značilnosti oblik kopnega, npr. gore, griči, doline in planote.

e2101 Vodovja

Značilnosti vodovja, npr. jezer, jezov, rek in potokov.

e1208 Fizična geografija, drugo opredeljeno

e1209 Fizična geografija, neopredeljeno

e215 Prebivalstvo

Skupine ljudi, ki živijo v danem okolju in imajo skupen vzorec prilagoditve na okolje.

Vključeno: demografske spremembe; gostota prebivalstva

e2150 Demografske spremembe

Spremembe v skupinah ljudi, npr. sestava ali spreminjanje števila posameznikov na določenem območju zaradi rojstev, smrti, staranja prebivalstva in preseljevanja.

e2151 Gostota prebivalstva

Število ljudi na enoto ozemlja, vključno z značilnostmi, npr. velika ali majhna gostota naseljenosti.

e2158 Prebivalstvo, drugo opredeljeno

e2159 Prebivalstvo, neopredeljeno

e220 Živalstvo in rastlinstvo

Živali in rastline.

Izključeno: hišne živali (e350); prebivalstvo (e215)

e2200 Rastline

Različni fotosintetski, evkariontski, večcelični organizmi iz kraljestva rastlin, ki proizvajajo potomce, imajo kloroplaste, celulozne celične stene in se ne premikajo, npr. drevesa, cvetlice, grmovja in plezavke.

e2201 Živali

Večcelični organizmi iz kraljestva živali, ki se od rastlin razlikujejo v določenih značilnostih, npr. sposobnost premikanja, presnova brez fotosinteze, izrazito odzivanje na dražljaje, omejena rast in stalna telesna zgradba, npr. divje ali domače živali, plazilci, ptice, ribe in sesalci.

Izključeno: premoženje (e165); hišne živali (e350)

e2208 Živalstvo in rastlinstvo, drugo opredeljeno**e2209 Živalstvo in rastlinstvo, neopredeljeno****e225 Podnebje**

Meteorološke značilnosti in dogodki, npr. vreme.

Vključeno: temperatura, vlaga, zračni tlak, padavine, veter in menjavanje letnih časov

e2250 Temperatura

Stopnja vročine ali mraza, npr. visoka ali nizka temperatura, normalna ali ekstremna temperatura.

e2251 Vlaga

Raven vlage v ozračju, npr. velik ali majhen odstotek vlažnosti.

e2252 Zračni tlak

Tlak zraka, npr. tlak, ki je odvisen od nadmorske višine ali meteoroloških razmer.

e2253 Padavine

Padavine, npr. dež, rosa, sneg, sodra in toča.

e2254 Veter

Hitro ali počasno naravno gibanje zraka, npr. rahel veter, mrzel veter ali sunki vetra.

e2255 Menjavanje letnih časov

Naravne, redne in predvidljive menjave letnih časov, npr. pomlad, poletje, jesen in zima.

e2258 Podnebje, drugo opredeljeno**e2259 Podnebje, neopredeljeno****e230 Naravni dogodki**

Geografske in atmosferske spremembe, ki povzročajo motnje v posameznikovem fizičnem okolju in se dogajajo redno ali neredno, npr. potres in slabe ali hude vremenske razmere, npr. tornado, hurikan, poplava, gozdni požar in neurje.

e235 Dogodki, ki jih povzroča človek

Spremembe in motnje naravnega okolja, ki jih povzroča človek in lahko povzročijo motnje vsakodnevnega življenja ljudi, vključno z dogodki ali stanji, povezanimi s spopadi ali vojnami, npr. evakuacija oseb, uničenje socialne infrastrukture, domov in zemlje, katastrofe in onesnaževanje zemlje, vode ali zraka (npr. izlitje strupenih snovi).

e240 Svetloba

Elektromagnetno sevanje, ki omogoča, da so stvari vidne, tako sončna svetloba kot umetna osvetlitev (npr. sveče, oljenke ali petrolejke, ogenj in elektrika) in ki nudi uporabne ali moteče informacije o okolici.

Vključeno: intenzivnost svetlobe; kakovost svetlobe; barvni kontrasti

e2400 Intenziteta svetlobe

Raven ali količina energije, ki jo oddaja naravni vir svetlobe (npr. sonce) ali umetni vir svetlobe.

e2401 Kakovost svetlobe

Vrsta svetlobe in z njo povezani barvni kontrasti, ki se ustvarijo v vidnem okolju in lahko nudijo uporabne informacije o okolici (npr. vidne informacije o prisotnosti stopnic ali vrat) ali moteče informacije (npr. preveč vidnih podob).

e2408 Svetloba, drugo opredeljeno

e2409 Svetloba, neopredeljeno**e245 Časovne spremembe**

Naravne, redne in predvidljive časovne spremembe.

Vključeno: dan/noč in lunini ciklusi

e2450 Ciklus dneva in noči

Naravno, redno in predvidljivo menjavanje dneva in noči, npr. dan, noč, zora in tema.

e2451 Lunini ciklusi

Naravne, redne in predvidljive spremembe položaja Lune glede na Zemljo.

e2458 Časovne spremembe, drugo opredeljeno**e2459 Časovne spremembe, neopredeljeno****e250 Zvok**

Pojav, ki se ga lahko sliši ali se sliši, npr. udarjanje, zvonjenje, trkanje, petje, žvižganje, kričanje ali brenčanje, s kakršnokoli jakostjo, zvenom ali tonom, ki lahko nudi uporabne ali moteče informacije o okolici.

Vključeno: intenzivnost zvoka; kakovost zvoka

e2500 Intenzivnost zvoka

Raven ali glasnost slušnih pojavov, ki jo določa količina ustvarjene energije – visoko raven energije zaznavamo kot glasen zvok in nizko raven energije kot tih zvok.

e2501 Kakovost zvoka

Narava zvoka, ki jo določa valovna dolžina in vzorec valovanja zvoka in jo zaznavamo kot zven ali ton, npr. ostrina ali melodičnost, in ki lahko nudi uporabne informacije o okolici (npr. pasji lajež proti mijavkanju) ali moteče informacije (npr. hrup iz ozadja).

e2508 Zvok, drugo opredeljeno**e2509 Zvok, neopredeljeno**

e255 Vibracija

Redno ali neredno gibanje predmeta ali posameznika naprej in nazaj, ki ga povzroča fizična motnja, kot je tresenje, drget, hitri nenadni premiki stvari, zgradb ali oseb, ki jih povzročajo majhna ali velika oprema, letala in eksplozije.

Izključeno: naravni dogodki (e230), npr. vibracija ali tresenje zemlje zaradi potresa

e260 Kakovost zraka

Značilnosti atmosfere (zunaj zgradb) ali zaprtih zračnih prostorov (v zgradbah), ki lahko nudijo uporabne ali moteče informacije o okolici.

Vključeno: kakovost zraka v prostoru in na prostem

e2600 Kakovost zraka v prostoru

Narava zraka v zgradbah ali zaprtih prostorih, ki jo določajo vonj, dim, vlažnost, nadzorovana kakovost zraka (sistem hlajenja in zračenja) ali nenadzorovana kakovost zraka in lahko nudi koristne informacije o okolici (npr. vonj uhajajočega plina) ali moteče informacije (npr. pretiran vonj po parfumu).

e2601 Kakovost zraka na prostem

Narava zraka zunaj zgradb ali zaprtih prostorov, ki jo določajo vonj, dim, vlažnost, raven ozona in druge lastnosti atmosfere in lahko nudi koristne informacije o okolici (npr. vonj po dežju) ali moteče informacije (npr. vonj po strupenih snoveh).

e2608 Kakovost zraka, drugo opredeljeno**e2609 Kakovost zraka, neopredeljeno****e298 Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek, drugo opredeljeno****e299 Naravno okolje in spremembe okolja, ki jih povzroča človek, neopredeljeno**

3. poglavje

Podpora in odnosi

Poglavje govori o osebah ali živalih, ki nudijo praktično fizično ali čustveno oporo, hranjenje, zaščito, pomoč in oblikovanje odnosov z drugimi osebami, doma, na delu, v šoli ali pri igri ali v drugih vidikih vsakodnevnih dejavnosti. Poglavje ne obsega stališč osebe ali oseb, ki nudijo podporo. Okoljski dejavnik, ki ga opisuje poglavje, ni oseba ali žival, temveč količina fizične in čustvene opore, ki jo ta oseba ali žival nudi.

e310 Ožja družina

Posamezniki, ki so povezani z rojstvom, poroko ali drugim odnosom in jih kultura priznava kot ožjo družino, npr. zakonca, partnerja, starši, sorojenci, otroci, rejniki, posvojitelji, in stari starši

Izključeno: širša družina (e315); negovalci in osebni pomočniki (e340)

e315 Širša družina

Posamezniki, ki so povezani preko družine ali poroke ali drugih odnosov in jih kultura priznava kot širšo družino, npr. tete, strici, nečaki in nečakinje.

Izključeno: ožja družina (e310)

e320 Prijatelji

Posamezniki, ki tesno in stalno sodelujejo v odnosih, ki jih odlikujeta zaupanje in medsebojna podpora.

e325 Znanci, vrstniki, sodelavci, sosedje in člani družbene skupnosti

Posamezniki, ki se poznajo kot znanci, vrstniki, sodelavci, sosedje in člani družbene skupnosti, na delu, v šoli, na rekreaciji ali v drugih vidikih življenja in ki imajo skupne demografske lastnosti, npr. starost, spol, vero ali narodnost ali pa jih zanimajo skupni interesi.

Izključeno: združenja in organizacije (e5550)

e330 Osebe na vplivnih položajih

Posamezniki, ki nosijo odgovornost za sprejemanje odločitev za druge in imajo socialno določen vpliv ali moč, ki temelji na njihovih socialnih, kulturnih ali verskih vlogah v družbi, npr. učitelji, delodajalci, verski vodje, poverjeniki, skrbniki in pooblaščenci.

e335 Osebe na podrejenih položajih

Osebe, ki v vsakodnevnem življenju doživljajo vpliv oseb na pomembnih položajih pri delu, v šoli ali drugje, npr. učenci ali študenti, delavci in člani verske skupnosti.

Izključeno: ožja družina (e310)

e340 Negovalci in osebni pomočniki

Posamezniki, ki nudijo službe za podporo posameznikom pri njihovih vsakodnevni aktivnostih in pri ohranjanju uspešnosti pri delu, v izobraževanju ali drugih življenjskih okoliščinah, ki se financirajo zasebno ali iz javnih sredstev ali pa so prostovoljci, npr. pomoč za vzdrževanje doma, osebni pomočniki, pomočniki za prevoz, plačana pomoč, varuška in drugi primarni negovalci.

Izključeno: ožja družina (e310); širša družina (e315); prijatelji (e320); splošne službe za socialno pomoč (e5750); zdravstveni strokovnjaki (e355)

e345 Neznanci

Posamezniki, ki niso poznani in niso v sorodstvu ali še niso oblikovali odnosa ali ustanovili združenja, npr. osebe, ki jih posameznik ne pozna in ki z njim delijo življenjske okoliščine, npr. nadomestni učitelji, sodelavci ali negovalci.

e350 Udomačene živali

Živali, ki nudijo fizično, čustveno ali psihološko oporo, npr. hišni ljubljenci (psi, mačke, ptiči, ribe itd.) in živali za pomoč pri gibanju in transportu.

Izključeno: živali (e2201); premoženje (e165)

e355 Zdravstveni strokovnjaki

Vsi ponudniki storitev, ki delajo v zdravstvenem sistemu, npr. zdravniki, medicinske sestre, fizioterapevti, delovni terapevti, logopedi, avdiologi, ortotiki in protetiki, zdravstveni socialni delavci in drugi ponudniki tovrstnih storitev.

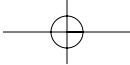
Izključeno: nezdravstveni strokovnjaki (e360)

e360 Nezdravstveni strokovnjaki

Vsi ponudniki storitev, ki delajo zunaj zdravstvenega sistema, vendar ponujajo službe, ki so povezane z zdravjem, npr. socialni delavci, učitelji, arhitekti ali oblikovalci.

Izključeno: zdravstveni strokovnjaki (e355)

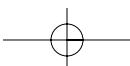
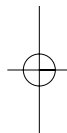
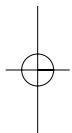
e398 Podpora in odnosi, drugo opredeljeno

MKF

Okoljski dejavniki

e399 Podpora in odnosi, neopredeljeno

4. poglavje

Stališča

Poglavje obsega stališča, ki so opazne posledice običajev, navad, ideologij, vrednot, norm, prepričanj in verskih prepričanj. Ta stališča vplivajo na ravnanje posameznika in na socialno življenje na vseh ravneh, od medsebojnih odnosov in združenj do političnih, ekonomskih in pravnih struktur; npr. individualna ali družbena stališča o posameznikovi zanesljivosti in človeški vrednosti, ki lahko motivirajo pozitivna, častna dejanja ali pa negativna in diskriminacijska dejanja (npr. stigmatiziranje, stereotipiziranje in marginalizacija ali zanemarjanje posameznika). Klasificirana so stališča drugih oseb in ne stališča posameznika, čigar situacijo opisujemo. Posamezna stališča so razvrščena glede na vrste odnosov, ki jih navaja 3. poglavje. Vrednote in prepričanja niso kodirana ločeno, ker se štejejo za gonilne sile v ozadju stališč.

e410 Individualna stališča članov ožje družine

Splošna ali specifična mnenja in prepričanja ožjih družinskih članov o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.

e415 Individualna stališča članov širše družine

Splošna ali specifična mnenja in prepričanja članov širše o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.

e420 Individualna stališča prijateljev

Splošna ali specifična mnenja in prepričanja prijateljev o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.

e425 Individualna stališča znancev, vrstnikov, sodelavcev, sosedov in članov družbene skupnosti

Splošna ali specifična mnenja in prepričanja znancev, vrstnikov, sodelavcev, sosedov in članov družbene skupnosti o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.

e430 Individualna stališča oseb na vplivnih položajih

Splošna ali specifična mnenja in prepričanja oseb na vplivnih položajih o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.

- e435 Individualna stališča oseb na podrejenih položajih**
Splošna ali specifična mnenja in prepričanja oseb na podrejenih položajih o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.
- e440 Individualna stališča negovalcev in osebnih pomočnikov**
Splošna ali specifična mnenja in prepričanja negovalcev in osebnih pomočnikov o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.
- e445 Individualna stališča neznancev**
Splošna ali specifična mnenja in prepričanja neznancev o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.
- e450 Individualna stališča zdravstvenih strokovnjakov**
Splošna ali specifična mnenja in prepričanja zdravstvenih strokovnjakov o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.
- e455 Individualna stališča nezdravstvenih strokovnjakov**
Splošna ali specifična mnenja in prepričanja strokovnjakov z zdravjem povezanih in drugih področjih, o posamezniku ali o drugih zadevah (npr. socialnih, političnih ali ekonomskih vprašanjih), ki vplivajo na posameznikovo vedenje in dejanja.
- e460 Družbena stališča**
Splošna ali specifična mnenja in prepričanja oseb določene kulture, družbe, subkulture ali druge družbene skupine o drugih posameznikih ali socialnih, političnih in ekonomskih vprašanjih, ki vplivajo na skupinsko ali individualno vedenje in dejanja.
- e465 Družbene norme, običaji in ideologije**
Običaji, navade, pravila in abstraktni sistemi vrednot in normativnih prepričanj (npr. ideologije, normativni pogledi na svet in moralna filozofija), ki nastanejo v družbenem kontekstu in ki vplivajo na družbene in individualne navade in vedenja ali jih ustvarjajo, npr. družbene norme o morali, bontonu in verskem vedenju; verske doktrine in verske norme ter običaji; norme o obredih ali družbenih shodih.
- e498 Stališča, drugo opredeljeno**
- e499 Stališča, neopredeljeno**

5. poglavje

Službe, sistemi in politika

Poglavje govori o:

1. *službah*, ki zagotavljajo koristi, strukturirane programe in operacije v različnih družbenih sektorjih z namenom zadovoljevanja posameznikovih potreb (vključno s posamezniki, ki zagotavljajo storitve teh služb). Službe so lahko javne, zasebne ali prostovoljne in jih lahko ustanovijo posamezniki, združenja, organizacije, uradi ali vlade na lokalni, občinski, regionalni, državni ali mednarodni ravni. Dobrine, ki jih služba ponuja, so lahko splošne ali prirejene in posebej izdelane.

2. *sistemih*, ki so upravni nadzor in organizacijski mehanizmi in jih ustanovijo lokalne, regionalne, državne ali mednarodne vlade oziroma drugi pooblaščen organi oblasti. Sistemi organizirajo in nadzirajo službe, ki zagotavljajo koristi, strukturirane programe in operacije v različnih družbenih sektorjih.

3. *politiki*, ki vključuje pravila, predpise, sporazume in standarde, ki jih sprejmejo lokalne, regionalne, državne in mednarodne vlade ali drugi pooblaščen organi oblasti. Politike uravnavajo in urejajo sistem, ki organizira in nadzira službe, strukturirane programe in operacije v različnih družbenih sektorjih.

e510 Službe, sistemi in politika na področju proizvodnje izdelkov za široko porabo

Službe, sistemi in politika, ki urejajo in zagotavljajo proizvodnjo predmetov in izdelkov, ki jih potrošijo ali uporabijo ljudje.

e5100 Službe na področju proizvodnje izdelkov za široko porabo

Službe in programi za zbiranje, ustvarjanje, proizvodnjo in izdelavo izdelkov za široko porabo, npr. izdelki in tehnika, ki se uporabljajo za gibanje, sporazumevanje, izobraževanje, transport, zaposlovanje in gospodinjstvo, vključno s sistemi, ki izvajajo storitve služb.

Izključeno: službe izobraževanja in usposabljanja (e5850); komunikacijske službe (e5350); 1. poglavje

e5101 Sistemi na področju proizvodnje izdelkov za široko porabo

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, npr. regionalne, državne in mednarodne organizacije, ki določajo standarde (npr. Mednarodna organizacija za standardizacijo) in potrošniški organi, ki urejajo zbiranje, ustvarjanje, proizvodnjo in izdelavo izdelkov za široko porabo.

- e5102 Politika na področju proizvodnje za široko porabo**
Strategije za določanje standardov o zbiranju, ustvarjanju, proizvodnji in izdelavi izdelkov za široko porabo, npr. odločanje o sprejemu standardov.
- e5108 Službe, sistemi in politika na področju proizvodnje izdelkov za široko porabo, drugo opredeljeno**
- e5109 Službe, sistemi in politika na področju proizvodnje izdelkov za široko porabo, neopredeljeno**
- e515 Službe, sistemi in politika na področjih arhitekture in gradnje**
Službe, sistemi in strategije za načrtovanje in gradnjo javnih in zasebnih zgradb.
- Izključeno: službe, sistemi in politika prostorskega načrtovanja (e520)*
- e5150 Službe na področjih arhitekture in gradnje**
Službe in programi za načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje stanovanjskih, komercialnih, industrijskih in javnih zgradb, npr. gradnja hiš, zagotavljanje operativnosti načel načrtovanja, gradbenih zakonov, predpisov in standardov, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.
- e5151 Sistemi na področjih arhitekture in gradnje**
Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje stanovanjskih, komercialnih, industrijskih in javnih zgradb, npr. za izvajanje in nadziranje gradbenih zakonov in standardov in standardov protipožarne varnosti in splošne varnosti.
- e5152 Politika na področjih arhitekture in gradnje**
Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje stanovanjskih, komercialnih, industrijskih in javnih zgradb, npr. strategije za gradbene zakone in standarde, ter standarde za protipožarno varnost.
- e5158 Službe, sistemi in politika na področjih arhitekture in gradnje, drugo opredeljeno**
- e5159 Službe, sistemi in politika na področjih arhitekture in gradnje, neopredeljeno**

e520 Službe, sistemi in politika na področju prostorskega načrtovanja

Službe, sistemi in strategije za načrtovanje, razvoj in vzdrževanje javnih površin (npr. parki, gozdovi, obale, močvirja) in zasebnih površin na podeželju, v predmestju in v mestih.

Izključeno: službe, sistemi in politika na področjih arhitekture in gradnje (e515)

e5200 Službe na področju prostorskega načrtovanja

Službe in programi za načrtovanje, ustvarjanje in vzdrževanje mestnega, predmestnega, podeželskega, rekreacijskega in naravovarstveno zaščenega prostora, prostora za shode in komercialnega prostora (npr. trgi) ter transportnih poti za pešce in vozila z namensko rabo, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

Izključeno: izdelki za načrtovanje in gradnjo javnih (e150) in zasebnih (e155) zgradb; izdelki za prostorski razvoj (e160)

e5201 Sistemi na področju prostorskega načrtovanja

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, npr. za izvajanje lokalnih, regionalnih ali državnih zakonov načrtovanja, strategij za varstvo naravne in kulturne dediščine, ki urejajo načrtovanje, razvoj in vzdrževanje prostora, vključno s podeželjem, predmestjem in mesti, parki, zaščenimi območji in naravnimi rezervati.

e5202 Politika na področju prostorskega načrtovanja

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo načrtovanje, razvoj in vzdrževanje prostora, vključno s podeželjem, predmestjem in mesti, parki, zaščenimi območji in naravnimi rezervati, npr. lokalni, regionalni ali državni zakoni in predpisi, strategije za varstvo naravne in kulturne dediščine.

e5208 Službe, sistemi in politika na področju prostorskega načrtovanja, drugo opredeljeno**e5209 Službe, sistemi in politika na področju prostorskega načrtovanja, neopredeljeno****e525 Stanovanjske službe, sistemi in politika**

Službe, sistemi in strategije za zagotavljanje zatočišč, bivališč ali nastanitev za ljudi.

e5250 Stanovanjske službe

Službe in programi, ki so usmerjeni v iskanje, zagotavljanje ali vzdrževanje hiš ali bivališč, npr. podjetja za poslovanje z nepremičninami, stanovanjske organizacije, zatočišča za brezdomce, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

e5251 Stanovanjski sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo stanovanja ali zavetišča za ljudi, npr. sistemi za izvajanje in nadzor stanovanjske politike.

e5252 Stanovanjska politika

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo stanovanja in zatočišča za ljudi, npr. zakonodaja in politika za ugotavljanje pogojev za pridobitev stanovanja ali zatočišča, politika glede vpletenosti vlade v razvoj in vzdrževanje stanovanj in strategije za določanje načina in prostora za stanovanjski razvoj.

e5258 Stanovanjske službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**e5259 Stanovanjske službe, sistemi in politika, neopredeljeno****e530 Komunalne službe, sistemi in politika**

Službe, sistemi in politika na področju javne komunale, npr. preskrba z vodo, gorivom, elektriko, odvažanje smeti, javni prevoz in osnovne storitve.

Izključeno: službe, sistemi in politika civilne zaščite (e545)

e5300 Komunalne službe

Službe in programi, ki preskrbujejo prebivalstvo z osnovnimi energetske viri (npr. gorivom in elektriko), odvažanjem smeti, vodo in drugimi osnovnimi storitvami (npr. službe za nujna popravila) za stanovanjsko in komercialno porabo, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

e5301 Komunalni sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo preskrbo s komunalnimi storitvami, npr. komisije za zdravstvo in varnost ter svet potrošnikov.

- e5302 Komunalna politika**
 Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo preskrbo s komunalnimi storitvami, npr. zdravstveni in varnostni standardi, ki urejajo preskrbo z vodo in gorivom, sanitarno ureditev, strategije za druge osnovne službe in preskrbo med pomanjkanjem ali naravnimi katastrofami.
- e5308 Komunalne službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**
- e5309 Komunalne službe, sistemi in politika, neopredeljeno**
- e535 Komunikacijske službe, sistemi in politika**
 Službe, sistemi in strategije za prenos in izmenjavo informacij.
- e5350 Komunikacijske službe**
 Službe in programi, ki so usmerjeni v prenos informacij z različnimi metodami, vključno s telefoni, faksi, pošto, elektronsko pošto in drugimi računalniškimi sistemi, npr. telefonske relejne službe, teleskriptor, teletekst in ponudniki internetnih storitev, vključno s tistimi, ki zagotavljajo te službe.
- Izključeno: službe sredstev javnega obveščanja (e5600)*
- e5351 Komunikacijski sistemi**
 Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, npr. organi oblasti, ki urejajo predpise za telekomunikacije in drugi tovrstni organi, ki urejajo prenos informacij na različne načine, vključno s telefonom, faksom, poštnimi uradi, elektronsko pošto in računalniškimi sistemi.
- e5352 Komunikacijska politika**
 Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo prenos informacij na različne načine, vključno s telefonom, faksom, poštnimi uradi, elektronsko pošto in računalniškimi sistemi, npr. izpolnjevanje pogojev za dostop do komunikacijskih storitev, prošnje za pridobitev poštne naslova in standardi za zagotavljanje telekomunikacij.
- e5358 Komunikacijske službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**
- e5359 Komunikacijske službe, sistemi in politika, neopredeljeno**
- e540 Transportne službe, sistemi in politika**
 Službe, sistemi in politika, ki omogočajo gibanje ljudi ali izdelkov ali njihovo premikanje z ene lokacije na drugo.

e5400 Transportne službe

Službe in programi, usmerjeni v transport oseb ali stvari po cesti, poteh, železnici, zraku ali vodi z javnim ali zasebnim prevozom, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

Izključeno: izdelki za gibanje in transport (e120)

e5401 Transportni sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo transport predmetov in oseb po cestah, poteh, železnici, zraku in vodi, npr. sistemi, ki ugotavljajo izpolnjevanje pogojev za upravljanje vozila, izvajanje in nadzorovanje zdravstvenih in varnostnih standardov za uporabo različnih prevoznih sredstev.

Izključeno: službe, sistemi in politika na področju socialne varnosti (e570)

e5402 Transportna politika

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo transport predmetov ali oseb po cestah, poteh, železnici, zraku in vodi, npr. zakoni in strategije za načrtovanje transporta, strategije za zagotavljanje in dostopnost javnega transporta.

e5408 Transportne službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**e5409 Transportne službe, sistemi in politika, neopredeljeno****e545 Službe, sistemi in politika civilne zaščite**

Službe, sistemi in politika, usmerjeni v zaščito ljudi in lastnine.

Izključeno: komunalne službe, sistemi in politika (e530)

e5450 Službe civilne zaščite

Službe in programi, ki jih organizirajo družbene skupnosti in so namenjene varovanju ljudi in lastnine, npr. gasilci, policija, reševalci in rešilna vozila, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

e5451 Sistemi civilne zaščite

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo varovanje ljudi in lastnine, npr. sistemi, ki zagotavljajo organizacijo gasilcev, policije, reševalcev in reševalnih vozil.

e5452 Politika civilne zaščite

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo varovanje ljudi in lastnine, npr. strategije, ki urejajo zagotavljanje storitev gasilcev, policije, reševalcev in rešilnih vozil.

e5458 Službe, sistemi in politika civilne zaščite, drugo opredeljeno**e5459 Službe, sistemi in politika civilne zaščite, neopredeljeno****e550 Pravne službe, sistemi in politika**

Službe, sistemi in politika, ki zadevajo državno zakonodajo.

e5500 Pravne službe

Službe in programi, ki so usmerjeni v zagotavljanje državne oblasti, kot je definirano v zakonu, npr. sodišča, razsodišča in drugi organi za obravnave in poravnave civilnih sporov in kazenskih procesov, pravno zastopanje, notarske službe, posredovanje, arbitraža ter popravne ali kazenske ustanove, vključno s tistimi, ki te službe opravljajo.

e5501 Pravni sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo pravosodje, npr. sistemi za izvajanje in nadziranje uradnih predpisov (npr. zakoni, predpisi, običajno pravo, versko pravo, mednarodno pravo in konvencije).

e5502 Pravna politika

Zakonodaja, predpisi in standardi, npr. zakoni, običajno pravo, versko pravo, mednarodno pravo in konvencije, ki urejajo pravosodje.

e5508 Pravne službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**e5509 Pravne službe, sistemi in politika, neopredeljeno****e555 Združenja in organizacijske službe, sistemi in politika**

Službe, sistemi in politika, ki zadevajo skupine oseb, združenih zaradi skupnih, nekomercialnih interesov, pogosto na podlagi članstva.

e5550 Združenja in organizacijske službe

Službe in programi, ki jih zagotavljajo osebe, ki jih združujejo skupni, nekomercialni interesi. Zagotavljanje storitev teh služb je lahko povezano s članstvom, npr. združenja in organizacije, ki nudijo rekreacijo in službe za preživljanje prostega časa, športne, kulturne in verske službe ter službe za medsebojno pomoč.

e5551 Združenja in organizacijski sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo odnose in aktivnosti oseb, ki se združujejo zaradi skupnih, nekomercialnih interesov, in urejajo ustanavljanje ter vodenje združenj in organizacij, npr. organizacije za medsebojno pomoč, organizacije za šport in rekreacijo, kulturna in verska združenja in neprofitne organizacije.

e5552 Združenja in organizacijska politika

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo odnose in aktivnosti oseb, ki se združujejo zaradi skupnih, nekomercialnih interesov, npr. politika, ki ureja ustanavljanje in vodenje združenj in organizacij, vključno z organizacijami za medsebojno pomoč, organizacijami za šport in rekreacijo, kulturnimi in verskimi združenji ter neprofitnimi organizacijami.

e5558 Združenja in organizacijske službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**e5559 Združenja in organizacijske službe, sistemi in politika, neopredeljeno****e560 Službe, sistemi in politika javnega obveščanja**

Službe, sistemi in politika za zagotavljanje množičnega javnega obveščanja preko radia, televizije, časopisov in interneta.

e5600 Službe javnega obveščanja

Službe in programi, ki so usmerjeni v zagotavljanje množičnega javnega obveščanja, npr. radio, televizija, službe podnaslavljanja, poročevalske ulužbe, časopisi, službe s storitvami v Braillovi pisavi in računalniška sredstva množičnega obveščanja (svetovni splet, internet), vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

Izključeno: komunikacijske službe (e5350)

e5601 Sistemi javnega obveščanja

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo zagotavljanje novic in informacij za javnost, npr. standardi, ki urejajo vsebino, distribucijo, širjenje, dostopnost in metode komunikacije preko radia, televizije, poročevalcev, časopisov in računalniških sredstev množičnega obveščanja (svetovni splet, internet).

Vključeno: podnaslovitev televizijskih oddaj, časopisi in druge publikacije v Braillovi pisavi, oddaja teleteksta po radiu

Izključeno: komunikacijski sistemi (e5351)

e5602 Politika na področju javnega obveščanja

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo zagotavljanje novic in informacij za javnost, npr. politika glede vsebine, distribucije, širjenja, dostopa in metod komunikacije preko radia, televizije, poročevalcev, časopisov in računalniških sredstev obveščanja (svetovni splet, internet).

Izključeno: komunikacijska politika (e5352)

e5608 Službe, sistemi in politika javnega obveščanja, drugo opredeljeno**e5409 Službe, sistemi in politika javnega obveščanja, neopredeljeno****e565 Gospodarske službe, sistemi in politika**

Službe, sistemi in politika, ki zadevajo celoten sistem proizvodnje, distribucije, potrošnje in uporabe izdelkov in storitev.

Izključeno: službe, sistemi in politika socialne varnosti (e570)

e5650 Gospodarske službe

Službe in programi, ki so usmerjeni v celotno proizvodnjo, distribucijo, potrošnjo in uporabo izdelkov in storitev, npr. zasebni komercialni sektor (podjetja, korporacije, zasebni profitni posli), javni sektor (javne, komercialne službe, npr. zadruga in korporacije), finančne organizacije (npr. banke in zavarovalnice), vključno s tistimi, ki opravljajo te službe.

Izključeno: komunalne službe (e5300); službe dela in zaposlovanja (e5900)

e5651 Gospodarski sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo proizvodnjo, distribucijo, potrošnjo in uporabo izdelkov in storitev, npr. sistemi za izvajanje in nadziranje gospodarske politike.

Izključeno: komunalni sistemi (5301); sistemi dela in zaposlovanja (e5901)

e5652 Gospodarska politika

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo proizvodnjo, distribucijo, potrošnjo in uporabo izdelkov in storitev, npr. gospodarske doktrine, ki jih sprejmejo in izvajajo vlade.

Izključeno: komunalna politika (e5302); politika dela in zaposlovanja (e5902)

e5658 Gospodarske službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**e5659 Gospodarske službe, sistemi in politika, neopredeljeno****e570 Službe, sistemi in politika socialne varnosti**

Službe, sistemi in politika, ki so usmerjeni v zagotavljanje denarne podpore osebam, ki zaradi starosti, revščine, brezposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti, potrebujejo socialno podporo, ki jo financirajo prihodki iz davkov ali sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Izključeno: gospodarske službe, sistemi in politika (e565)

e5700 Službe socialne varnosti

Službe in programi, ki so usmerjeni v zagotavljanje denarne podpore osebam, ki zaradi starosti, revščine, brezposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti potrebujejo socialno podporo, ki jo financirajo prihodki iz davkov ali sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, npr. službe za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev, izročanje ali distribucijo denarne pomoči za naslednje programe: programi socialne podpore (npr. podpora, ki ne temelji na sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, podpora zaradi revščine ali drugih potreb), programi socialnega zavarovanja (npr. nezgodno zavarovanje ali zavarovanje za primer brezposelnosti) ter invalidsko in pokojninsko zavarovanje (npr. nadomestilo plače), vključno s tistimi, ki zagotavljajo te službe.

Izključeno: zdravstvene službe (e5800)

e5701 Sistemi socialne varnosti

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo programe za zagotavljanje denarne podpore osebam, ki zaradi starosti, revščine, brezposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti potrebujejo socialno podporo, npr. sistemi za izvajanje pravil in predpisov, ki urejajo pogoje za upravičenost do socialne podpore, nadomestila brezposelnost, pokojnine in invalidnine.

e5702 Politika socialne varnosti

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo programe za zagotavljanje denarne podpore osebam, ki zaradi starosti, revščine, nezaposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti potrebujejo socialno podporo, npr. zakonodaja in predpisi, ki urejajo pogoje za upravičenost do socialne podpore, nadomestila za brezposelnost, pokojnine in invalidnine.

e5708 Službe, sistemi in politika socialne varnosti, drugo opredeljeno**e5709 Službe, sistemi in politika socialne varnosti, neopredeljeno****e575 Službe, sistemi in politika splošne socialne pomoči**

Službe, sistemi in politika, ki so usmerjeni v zagotavljanje pomoči na področjih kot so nakupovanje, gospodinjska opravila, prevoz, osebna nega in nega drugih oseb, kar omogoča polnejše družbeno delovanje.

Izključeno: službe, sistemi in politika socialne varnosti (e570); osebni negovalci in pomočniki (e340); zdravstvene službe, sistemi in politika (e580)

e5750 Službe splošne socialne pomoči

Službe in programi, usmerjeni v zagotavljanje socialne pomoči osebam, ki zaradi starosti, revščine, brezposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti potrebujejo socialno pomoč pri nakupih, gospodinjskih opravilih, prevozu, skrbi zase in za druge, kar jim omogoča polnejše družbeno delovanje.

e5751 Sistemi splošne socialne pomoči

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo programe za zagotavljanje socialne pomoči osebam, ki zaradi starosti, revščine, brezposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti potrebujejo socialno pomoč, vključno s sistemi za izvajanje pravil in predpisov, ki urejajo pogoje za upravičenost do storitev socialne pomoči in zagotavljanje teh služb.

e5752 Politika splošne socialne pomoči

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo programe za zagotavljanje socialne pomoči osebam, ki zaradi starosti, revščine, brezposelnosti, bolezni ali zmanjšane zmožnosti/invalidnosti potrebujejo socialno pomoč, vključno z zakonodajo in predpisi, ki urejajo pogoje za upravičenost do socialne pomoči.

e5758 Službe, sistemi in politika splošne socialne pomoči, drugo opredeljeno**e5759 Službe, sistemi in politika splošne socialne pomoči, neo-predeljeno****e580 Zdravstvene službe, sistemi in politika**

Službe, sistemi in politika za preprečevanje in zdravljenje zdravstvenih problemov, za zagotavljanje medicinske rehabilitacije in promocijo zdravega življenja.

Izključeno: službe, sistemi in politika splošne socialne pomoči (e575)

e5800 Zdravstvene službe

Službe in programi na lokalni, občinski, regionalni ali državni ravni, ki so usmerjene v zagotavljanje pomoči posameznikom zaradi njihove telesne, psihološke in socialne blaginje, npr. službe za promocijo zdravja in preprečevanje bolezni, službe primarne zdravstvene oskrbe, akutna nega, rehabilitacija in službe dolgoročne zdravstvene nege; službe, ki so financirane javno ali zasebno, zagotovljene za kratkotrajno, dolgotrajno, periodično ali enkratno obdobje, v različnih ustanovah, npr. občinske ustanove, na domu, v šoli in na delu, splošne bolnišnice, specializirane bolnišnice, klinike in stacionarne ali nestacionarne negovalne ustanove, vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

e5801 Zdravstveni sistemi

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo vrsto storitev, ki so zagotovljene posameznikom zaradi njihove telesne, psihološke in socialne blaginje v različnih ustanovah, npr. občinske ustanove, na domu, v šoli in na delu, splošne bolnišnice, specializirane bolnišnice, klinike in stanovanjske ali nestanovanjske negovalne ustanove, npr. sistemi za izvajanje predpisov in standardov, ki določajo pogoje za upravičenost do storitev, pripomočkov, podporne tehnike ali druge prirejene opreme, in zakonodaja, npr. zdravstveni zakoni, ki urejajo značilnosti zdravstvenega sistema, kot so dostopnost, univerzalnost, prenosnost, javno financiranje in obširnost.

e5802 Zdravstvena politika

Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo vrsto storitev, ki so zagotovljene posameznikom zaradi njihove telesne, psihološke in socialne blaginje, v različnih ustanovah, npr. občinske ustanove, na domu, v šoli in na delu, splošne bolnišnice, specializirane bolnišnice, klinike in stanovanjske ali nestanovanjske negovalne ustanove, npr. politika in standardi, ki določajo pogoje za upravičenost do storitev, pripomočkov, podporne tehnike ali druge prirejene opreme, in zakonodaja, npr. zdravstveni zakoni, ki urejajo značilnosti zdravstvenega sistema kot so dostopnost, univerzalnost, prenosnost, javno financiranje in celovitost.

e5808 Zdravstvene službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**e5809 Zdravstvene službe, sistemi in politika, neopredeljeno****e585 Službe, sistemi in politika na področjih izobraževanja in usposabljanja**

Službe, sistemi in politika za pridobitev, ohranjanje in izpopolnjevanje znanja, strokovnega znanja in poklicnih ali umetniških veščin. Glej Mednarodno standardno klasifikacijo izobraževanja UNESCO (ISCED –1997).

e5850 Službe na področjih izobraževanja in usposabljanja

Službe in programi, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in pridobitvijo, ohranjanjem in izpopolnjevanjem znanja, strokovnega znanja in poklicnih ali umetniških veščin, npr. službe in programi na različnih stopnjah izobraževanja (npr. predšolsko izobraževanje, osnovna šola, srednja šola, ustanove za višje in visokošolsko izobraževanje, strokovni programi, programi usposabljanja in pridobivanja veščin, pripravništvo in vseživljenjsko izobraževanje), vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

e5851 Sistemi na področjih izobraževanja in usposabljanja

Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo zagotavljanje izobraževalnih programov, npr. sistemi za izvajanje politike in standardov, ki določajo pogoje za upravičenost do javnega ali zasebnega izobraževanja in programov na podlagi posebnih potreb; lokalni, regionalni in državni izobraževalni odbori ali drugi organi oblasti, ki urejajo značilnosti izobraževalnih sistemov, vključno z velikostjo razredov, številom šol v regiji, šolninami in subvencijami, zagotavljanjem posebnih obrokov in storitvami za oskrbo po pouku.

e5852 Politika na področjih izobraževanja in usposabljanja
Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo zagotavljanje izobraževalnih programov, npr. politika in standardi, ki določajo pogoje za upravičenost do javnega ali zasebnega izobraževanja in programov na podlagi posebnih potreb, ki narekujejo sestavo lokalnih, regionalnih in državnih izobraževalnih odborov ali drugih organov oblasti, ki urejajo značilnosti izobraževalnih sistemov, vključno z velikostjo razredov, številom šol v regiji, šolninami in subvencijami, zagotavljanjem posebnih obrokov in storitvami za oskrbo po pouku.

e5858 Službe, sistemi in politika na področjih izobraževanja in usposabljanja, drugo opredeljeno

e5859 Službe, sistemi in politika na področjih izobraževanja in usposabljanja, neopredeljeno

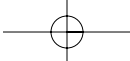
e590 Službe, sistemi in politika na področjih dela in zaposlovanja
Službe, sistemi in politika v zvezi z iskanjem ustreznega dela za brezposelne ali iskalce drugačne zaposlitve, ali s podporo zaposlenim, ki želijo napredovati.

Izključeno: gospodarske službe, sistemi in politika (e565)

e5900 Službe na področjih dela in zaposlovanja
Službe in programi, ki jih zagotavlja lokalna, regionalna ali državna vlada ali zasebne organizacije, za iskanje ustreznega dela za brezposelne ali iskalce drugačne zaposlitve, ali za podporo že zaposlenim, npr. službe za iskanje in pripravo na zaposlitev, za vrnitev na delo, za posredovanje dela, pomoč pri iskanju nove zaposlitve, poklicno spremljanje, službe za varnost in zdravje pri delu in službe za delovno okolje (npr. ergonomija, kadrovske službe in kadrovski menedžment, storitve s področja delovnih razmerij, službe strokovnih združenj), vključno s tistimi, ki izvajajo storitve služb.

e5901 Sistemi na področjih dela in zaposlovanja
Upravni nadzor in mehanizmi nadziranja, ki urejajo distribucijo poklicev in drugih oblik plačanega dela v gospodarstvu, npr. sistemi za izvajanje politike in standardov za kreiranje zaposlovanja, varnost zaposlitve, regulirano in konkurenčno zaposlovanje, delovno pravo in standardi, sindikati.

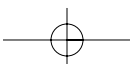
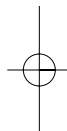
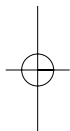
- e5902 Politika na področjih dela in zaposlovanja**
Zakonodaja, predpisi in standardi, ki urejajo distribucijo poklicev in drugih oblik plačanega dela v gospodarstvu, npr. standardi in politika za kreiranje zaposlovanja, varnost zaposlitve, regulirano in konkurenčno zaposlovanje, delovno pravo in standardi, sindikati.
- e5908 Službe, sistemi in politika na področjih dela in zaposlovanja, drugo opredeljeno**
- e5909 Službe, sistemi in politika na področjih dela in zaposlovanja, neopredeljeno**
- e595 Politичne službe, sistemi in strategije**
Službe, sistemi in strategije v zvezi z glasovanjem, volitvami in upravljanjem držav, regij in skupnosti, ter mednarodne organizacije.
- e5950 Politичne službe**
Službe in strukture, kot so lokalne, regionalne in državne vlade, mednarodne organizacije in osebe, ki so izvoljene na položaje v teh strukturah, npr. Združeni narodi, Evropska unija, vlade, regionalne oblasti, lokalne vaške oblasti, tradicionalni voditelji.
- e5951 Politичni sistemi**
Strukture in procesi, ki organizirajo politično in gospodarsko moč družbe, npr. izvršilna in zakonodajna vladna telesa, in ustavni ter drugi pravni viri, iz katerih izhajajo njihova pooblastila, npr. politične doktrine organizacij, ustave, izvršni in zakonodajni vladni uradi, vojska.
- e5952 Politичne strategije**
Zakoni in strategije, ki se oblikujejo in uveljavljajo preko političnih sistemov, npr. strategije, ki urejajo volilne kampanje, registracijo političnih strank in glasovanje; strategije za oblikovanje zakonov in predpisov.
- e5958 Politичne službe, sistemi in strategije, drugo opredeljeno**
- e5959 Politичne službe, sistemi in strategije, neopredeljeno**
- e598 Službe, sistemi in politika, drugo opredeljeno**

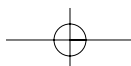
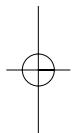
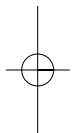
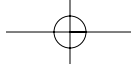

MKF

Okoljski dejavniki

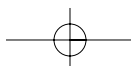
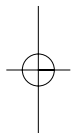
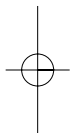
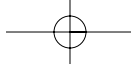
e599 Službe, sistemi in politika, neopredeljeno

MIKE

Priloge

Priloga 1

Taksonomska in terminološka vprašanja

Klasifikacija MKF je urejena hierarhično in upošteva naslednja standardna načela taksonomije:

- Razdelki Telesne funkcije in zgradbe, Dejavnosti in sodelovanje in Okoljski dejavniki so klasificirani neodvisno. Zato se termin, ki je vključen v en razdelek, ne ponavlja v nobenem drugem.
- Znotraj vsakega razdelka so kategorije razvrščene po načelu deblo-veja-list, tako da kategorija nižje ravni vsebuje lastnosti kategorij višje ravni, ki jih pripada.
- Kategorije se vzajemno izključujejo, kar pomeni, da niti dve kategoriji na isti ravni nimata popolnoma enakih lastnosti. Vendar pa tega ne smemo zamenjevati z uporabo več kot ene kategorije pri klasifikaciji posameznikovega funkcioniranja. Taka uporaba je, kadar je potrebna, dovoljena in celo priporočena.

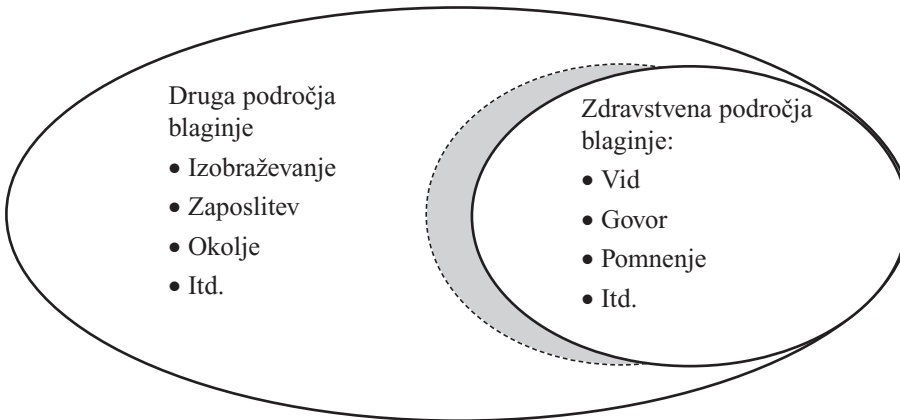
1. Termini za kategorije v MKF

Termin je poimenovanje definirane pojma z jezikovnim izrazom, npr. besedo ali besedno zvezo. Največ zmede povzročajo termini, ki se v vsakdanjem jeziku uporabljajo z drugačnim, splošnejšim pomenom. Na primer, *okvara*, *prizadetost* in *oviranost* se v vsakdanjem jeziku pogosto uporabljajo kot sopomenke, čeprav so bile z MKOPOv 1980 opredeljene kot strokovni termini vsaka s svojim specifičnim pomenom. Med revidiranjem smo opustili "oviranost" (angl. "handicap") in uvedli "zmanjšana zmožnost/invalidnost" (angl. "disability") kot nov, krovni termin za vse tri vidike prizadetega funkcioniranja – telesnega, posameznikovega in družbenega.* Seveda morajo biti opredelitve različnih pojmov jasne in natančne, tako da lahko izberemo ustrezne termine za nedvoumno izražanje pojmov. To je posebej pomembno, ker bo MKF kot klasifikacija v pisni obliki prevedena v mnogo jezikov. Poleg enotnega razumevanja pojmov je pomembno, da dosežemo soglasje o tem, kateri termin najbolj izraža vsebino določenega pojma v vsakem jeziku. Marsikdaj lahko izbiramo med več možnostmi, odločitev za najustreznejšo pa mora temeljiti na točnosti, sprejemljivosti in splošni uporabnosti termina. Upamo, da bo MKF istočasno uporabna in jasna.

Za večjo jasnost navajamo nekaj pojasnil o ključnih terminih, uporabljenih v MKF.

Blaginja je splošni termin, ki zajema celotno vsebino področij človeškega življenja, vključno s telesnimi, duševnimi in družbenimi vidiki, ki sestavljajo to, kar lahko imenujemo »dobro življenje«. Področja zdravja so podskupina področij, ki tvorijo celotno vsebino človeškega življenja. Razmerje med temi prvinami blaginje lahko ponazorimo z naslednjim diagramom:

*glej opombo k slovenski izdaji v Uvodu (stran 3)

Slika 1: Vsebina blaginje

Zdravstveni statusi in področja zdravja: Zdravstveni status je raven funkcioniranja znotraj določenega področja zdravja iz MKF. Področja zdravja so življenjska področja, ki jih uvrščamo v okvire pojma »zdravje«, kot na primer tista, ki jih za potrebe organizacije zdravstvenih sistemov lahko opredelimo kot primarne odgovornosti zdravstvenega sistema. MKF ne narekuje natančne meje med področji zdravja in z zdravjem povezanimi področji. Med njimi lahko obstaja sivo območje, odvisno od različnih pojmovanj prvin zdravja in z zdravjem povezanih prvin, ki se odražajo tudi v razumevanju področij MKF.

Z zdravjem povezani statusi in z zdravjem povezana področja: Z zdravjem povezan status je raven funkcioniranja na določenem, z zdravjem povezanim področjem MKF. Z zdravjem povezana področja so tista področja funkcioniranja, ki kljub svoji veliki povezavi z določenim zdravstvenim stanjem niso primarna odgovornost zdravstvenega sistema, temveč drugih sistemov, ki prispevajo k splošni blaginji. MKF pokriva le tista področja blaginje, ki so povezana z zdravjem.

Zdravstveno stanje je krovni termin za bolezen (akutno ali kronično), okvaro, poškodbo ali travmo. Zdravstveno stanje lahko vključuje tudi druge okoliščine, npr. nosečnost, staranje, stres, prirojeno anomalijo ali gensko predispozicijo. Zdravstvena stanja kodiramo po MKB-10.

Funkcioniranje je krovni termin za telesne funkcije, telesne zgradbe, dejavnosti in sodelovanje. Označuje pozitivne vidike interakcije med posameznikom (z nekim zdravstvenim stanjem) in spremljajočimi dejavniki tega posameznika (okoljskimi in osebnimi).

Zmanjšana zmožnost/invalidnost je krovni termin za okvare, omejitve dejavnosti in omejitve sodelovanja. Označuje negativne vidike interakcije med posameznikom (z zdravstvenim stanjem) in spremljajočimi dejavniki tega posameznika (okoljskimi in osebnimi).*

Telesne funkcije so fiziološke funkcije telesnih sistemov, vključno s psihološkimi funkcijami. "Telo" se nanaša na človeški organizem kot celoto in tako vključuje tudi možgane. Zato telesne funkcije vključujejo tudi duševne (ali psihološke) funkcije. Kot standardi za telesne funkcije veljajo statistično ugotovljene norme človeške vrste.

Telesne zgradbe so strukturni ali anatomske deli telesa, npr. organi, udi in njihovi sestavni deli, klasificirani glede na telesne sisteme. Kot standardi za telesne zgradbe veljajo statistično ugotovljene norme človeške vrste.

Okvara je izguba ali nepravilnost v telesni strukturi ali fiziološki funkciji (vključno z duševnimi funkcijami). Izraz nepravilnost pomeni izključno odklon od veljavnih statističnih norm (to je kot odklon od srednje vrednosti standardnih norm za določeno populacijo) in se sme uporabljati le s tem pomenom.

Dejavnost je posameznikovo izvajanje opravila ali dejanja. Predstavlja individualni vidik funkcioniranja.

Omejitve dejavnosti¹⁸ so težave, ki jih lahko ima posameznik pri opravljanju dejavnosti. Omejitve dejavnosti lahko sega od manjšega do izrazitega odstopanja v kakovosti ali količini opravljanja dejavnosti, bodisi v načinu ali obsegu, ki ga pričakujemo od osebe brez določenega zdravstvenega stanja.

Sodelovanje je posameznikovo vključevanje v življenjsko situacijo. Predstavlja družbeni vidik funkcioniranja.

Omejitve sodelovanja¹⁹ so težave, ki jih lahko doživlja posameznik pri vključevanju v življenjsko situacijo. Ugotavljamo jih tako, da primerjamo posameznikovo sodelovanje s sodelovanjem, ki ga v njegovi kulturi ali družbi pričakujemo od posameznika z normalno zmožnostjo.

Spremljajoči dejavniki so dejavniki, ki skupaj tvorijo celotni kontekst posameznikovega življenja, še zlasti okoliščine, na katerih temelji klasifikacija zdravstvenih statusov v MKF. Spremljajoči dejavniki se delijo na dva razdelka: Okoljski dejavniki in Osebnosti dejavniki.

Okoljski dejavniki tvorijo razdelek MKF in vključujejo vse vidike zunanjega sveta, ki tvorijo kontekst posameznikovega življenja in kot taki vplivajo na njegovo funkcioniranje. Okoljski dejavniki vključujejo naravno fizično

*glej opombo k slovenski izdaji v Uvodu (stran 3).

¹⁸ "Omejitve dejavnosti" nadomešča izraz "prizadetost", uporabljen v MKOPOv iz leta 1980.

¹⁹ "Omejitve sodelovanja" nadomešča izraz "oviranost", uporabljen v MKOPOv iz leta 1980.

okolje in njegove lastnosti, fizično okolje, ki ga ustvarja človek, druge osebe v različnih odnosih in vlogah, stališča in vrednote, družbene sisteme in storitve, ukrepe, predpise in zakone.

Osební dejavniki so spremljajoči dejavniki, ki opredeljujejo posameznika, npr. starost, spol, družbeni status, življenjske izkušnje itd. MKF jih trenutno ne klasificira, uporabniki pa jih lahko vključijo v klasifikacijo za svoje konkretne potrebe.

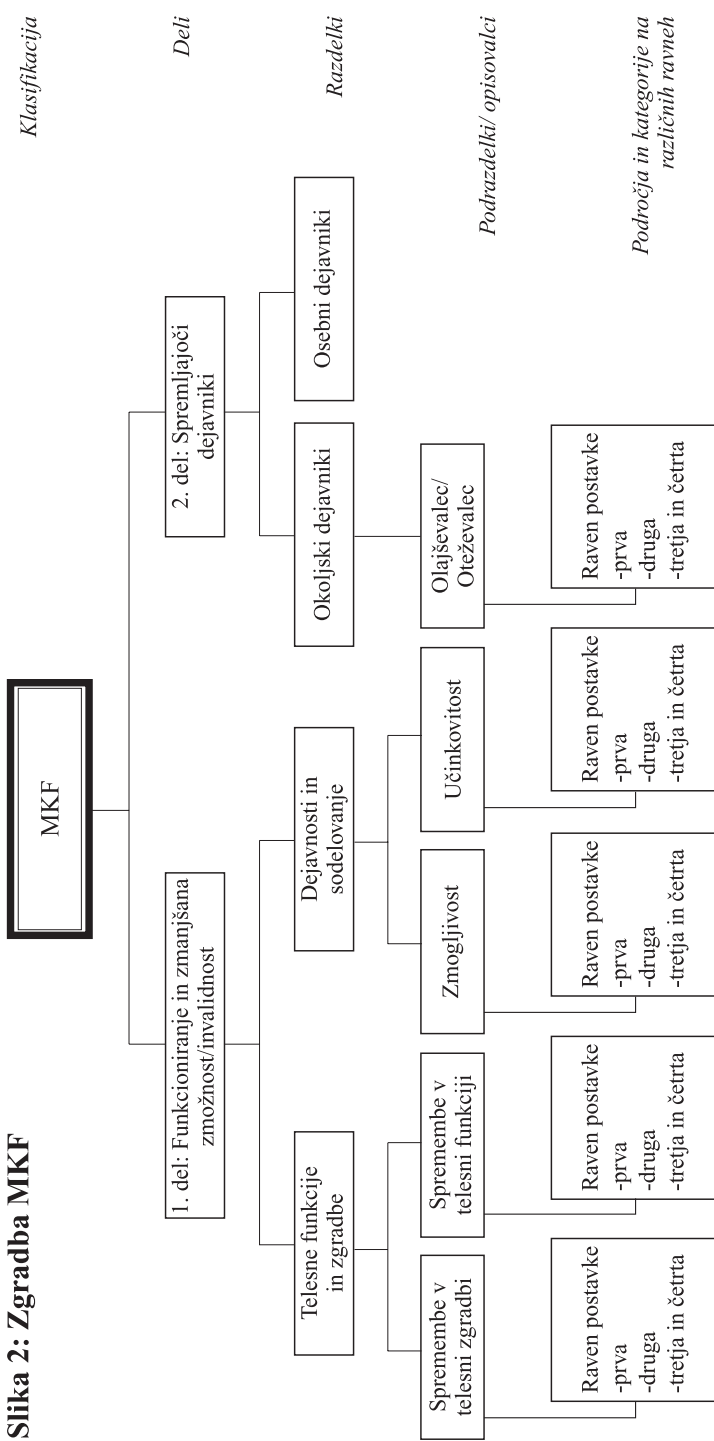
Olajševalci so dejavniki v posameznikovem okolju, ki s svojo prisotnostjo ali odsotnostjo izboljšujejo funkcioniranje in zmanjšujejo zmanjšano zmožnost/invalidnost. Vključujejo na primer dostopno fizično okolje, razpoložljivost potrebne podporne tehnologije, pozitivna stališča ljudi do zmanjšane zmožnosti/invalidnosti, pa tudi službe, sisteme in družbeno politiko, ki si prizadevajo povečati vključenost vseh oseb s kakršnimkoli zdravstvenim stanjem v vsa področja življenja. Olajševalec je lahko tudi odsotnost kakega dejavnika, npr. odsotnost stigmatizacije ali negativnih stališč. Olajševalci lahko preprečijo, da bi okvara ali omejitev dejavnosti postala omejitev sodelovanja, saj omogočajo boljše dejansko opravljanje dejavnosti kljub posameznikovi zmanjšani zmogljivosti.

Oteževalci ali ovire so dejavniki v posameznikovem okolju, ki s svojo prisotnostjo ali odsotnostjo omejujejo funkcioniranje in ustvarjajo zmanjšano zmožnost/invalidnost. Vključujejo na primer nedostopno fizično okolje, pomanjkanje potrebne podporne tehnologije, negativen odnos ljudi do prizadetosti, pa tudi službe, sisteme in družbene politike, ki ne obstajajo ali pa ovirajo vključevanje oseb z različnimi zdravstvenimi stanji v vsa področja.

Zmogljivost je opisovalec, ki izraža najvišjo možno raven funkcioniranja, ki jo lahko v danem trenutku doseže posameznik na določenem področju s seznama Dejavnosti in sodelovanje. Zmogljivost merimo v poenotenem ali standardnem okolju in tako odraža okolju prilagojeno zmogljivost posameznika. Razdelek Okoljski dejavniki lahko uporabimo za opis lastnosti tega poenotene ali standardnega okolja.

Učinkovitost je opisovalec, s katerim lahko zapisujemo, kaj posameznik dela v svojem trenutnem okolju. Z njim torej lahko izrazimo posameznikovo vključenost v življenjske situacije. Trenutno okolje pa prav tako opišemo s kategorijami razdelka Okoljski dejavniki.

Slika 2: Zgradba MKF

2. MKF kot klasifikacija

Da bi razumeli celotno klasifikacijo MKF, moramo razumeti njeno zgradbo. Ta se odraža v definicijah naslednjih terminov, ponazarja pa jo Slika 2.

Klasifikacija je celotna zgradba in vsebina MKF. Klasifikacija je hierarhično najvišji termin.

Dela klasifikacije sta glavna pododdelka klasifikacije.

- 1. del obsega Funkcioniranje in zmanjšano zmožnost/invalidnost
- 2. del obsega Spremljajoče dejavnike

Razdelki so glavne podrazdelitve delov klasifikacije. V vsakem delu klasifikacije sta dva razdelka.

Razdelka prvega dela:

- Telesne funkcije in zgradbe
- Dejavnosti in sodelovanje

Razdelka drugega dela:

- Okoljski dejavniki
- Osební dejavniki (teh MKF ne klasificira)

Podrazdelki so definirani z uporabo opisovalcev v obliki ustreznih kod.

Prvi del ima štiri, drugi pa en podrazdelek.

Podrazdelki prvega dela:

- Spremembe v telesni funkciji
- Spremembe v telesni zgradbi
- Zmogljivost
- Učinkovitost

Podrazdelek drugega dela:

- Olajševalci ali oteževalci pri okoljskih dejavnikih

Področja so praktična in smiselna skupina sorodnih fizioloških funkcij, anatomskih zgradb, dejanj, opravil ali področij življenja. Področja se v vsakem razdelku povezujejo v različna poglavja in sklope.

Kategorije so razredi in podrazredi znotraj področja posameznega razdelka, torej so klasifikacijske enote.

Ravni tvorijo hierarhično zaporedje in povedo, kako podrobna je kategorizacija (to je zrnatost področij in kategorij). Prva raven vsebuje vse postavke druge ravni in tako dalje.

3. Definicije za kategorije MKF

Definicije so izjave, ki določajo osnovne lastnosti (to je kakovosti, značilnosti ali odnose) pojma, ki je vsebina kategorije. Definicija navaja, katero stvar ali pojav označuje termin, na operativni ravni pa določa, kako se opredeljena stvar ali pojav razlikuje od ostalih sorodnih stvari ali pojavov.

Pri oblikovanju definicij za kategorije MKF smo upoštevali naslednje idealne lastnosti operativnih definicij, med katerimi so tudi vključene in izključene prvine:

- Definicije morajo biti smiselne in logično dosledne.
- Edinstveno morajo določati pojem, ki ga kategorija opredeljuje.
- Predstaviti morajo bistvene lastnosti pojma – tako osnovne (kaj pojem v svojem bistvu pomeni) kot razširjene (na katere stvari ali pojave se nanaša).
- Biti morajo natančne, nedvoumne in pokrivati morajo celotni pomen termina.
- Izražene naj bodo z operativnimi izrazi (npr. z opisom stopnje, trajanja, relativne pomembnosti in možnih povezav z drugimi prvinami).
- Ne smejo biti krožne, kar pomeni, da se sam termin ali njegova sopomenka ne sme pojaviti v definiciji in da definicija ne sme vključevati termina, ki je drugje definiran s pomočjo tega termina.
- Kadar je to potrebno, naj omenijo tudi možne etiološke ali interaktivne dejavnike.
- Usklajene morajo biti z lastnostmi terminov na višji ravni (npr. termin na tretji ravni mora vključevati splošne značilnosti kategorije druge ravni, kateri pripada).
- Usklajene morajo biti z lastnostmi podrejenih terminov (npr. lastnosti termina na drugi ravni ne smejo biti v nasprotju z lastnostmi terminov na tretji ravni pod njim).
- Ne smejo biti prispodobne ali metaforične, temveč operativne.

- Izražati morajo empirične trditve, ki jih lahko opazujemo, preverimo ali izpeljemo posredno.
- Izražene naj bodo s karseda nevtralnimi termini, brez nepotrebnih negativnih prizvokov.
- Biti morajo kratke in se, kjer je to možno, izogibati strokovnim terminom (z izjemo nekaterih terminov v razdelku Telesne funkcije in zgradbe).
- Kot *vključeno* naj navajajo sopomenke in primere, ki upoštevajo kulturne razlike in spremembe med življenjem.
- Kot *izključeno* naj opozarjajo uporabnike na možne nepravilne zamenjave s sorodnimi termini.

4. Dodatna opomba o terminologiji

Pri terminologiji katerekoli klasifikacije je pomembno, da razlikujemo med pojavi, ki jih klasificiramo, in zgradbo same klasifikacije. Nasploh je pomembno, da razlikujemo med svetom in termini, ki jih uporabljamo za opisovanje sveta. Na primer, termina 'dimenzija' ali 'področje' bi lahko natančno definirali v povezavi s svetom, termina 'razdelek' in 'kategorija' pa bi lahko bila definirana izključno v povezavi s klasifikacijo.

Obenem pa med svetom in klasifikacijo obstaja vzporednost (medsebojna ustreznost postavk) in možno je, da so različni uporabniki pri rabi izrazja nedosledni. Za bolj specializirane zahteve, npr. za oblikovanje podatkovne baze ali raziskovalnih modelov, je bistveno, da ločeno in z jasno in razločevalno terminologijo določimo prvine pojmovnega modela ter prvine klasifikacijske zgradbe. Kljub vsemu pa menimo, da natančnost in čistost, ki jo zagotavlja tak pristop, ne odtehtata sedanje stopnje abstraktnosti in da bi take spremembe lahko ogrozile uporabnost MKF ali, kar je še pomembneje, omejile razpon potencialnih uporabnikov klasifikacije.

Priloga 2

Navodila za kodiranje v MKF

MKF je namenjena kodiranju različnih zdravstvenih in z zdravjem povezanih stanj.²⁰ Uporabnikom priporočamo, da najprej preberejo uvodno poglavje in se šele nato lotijo pravil in navodil za kodiranje. Svetujemo tudi, da se usposobijo za uporabo klasifikacije preko SZO in njene mreže sodelovalnih centrov.

V nadaljevanju navajamo značilnosti klasifikacije, ki vplivajo na njeno uporabo.

1. Organizacija in zgradba

Deli klasifikacije

MKF je razdeljena na dva dela.

Prvi del sestavljata naslednja razdelka:

- Telesne funkcije in zgradbe
- Dejavnosti in sodelovanje

Drugi del sestavljata naslednja razdelka:

- Okoljski dejavniki
- Osební dejavniki (teh MKF trenutno ne klasificira)

Razdelki so v vsaki kodi označeni z značilno črko.

- *b* za telesne funkcije (angl. **b**ody functions)
- *s* za telesne zgradbe (angl. **b**ody **s**tructures)
- *d* za dejavnosti in sodelovanje (angl. **d**omains of activities and participation – glej spodaj)
- *e* za okoljske dejavnike (angl. **e**nvironmental factors)

Značilna črka *d* označuje področja (angl. **d**omains) v razdelku Dejavnosti in sodelovanje. Uporabnik lahko po lastnem preudarku zamenja črko *d* z *a* ali *p*, ki ločeno označujeta dejavnost (*a* – angl. activities) ali sodelovanje (*p* – angl. participation).

²⁰ Bolezni same ne kodiramo. To lahko storimo z uporabo Mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene, deseta izdaja (MKB-10), ki je klasifikacija za sistematično beleženje, analizo, interpretacijo in primerjavo podatkov o umrljivosti in obolevnosti na podlagi diagnoz bolezni in drugih zdravstvenih problemov. MKF uporabljamo skupaj z MKB-10 (glede prekrivanja med klasifikacijami glej stran 3 v Uvodu).

Črkam *b*, *s*, *d* in *e* sledijo številске kode, ki se začnejo s številko poglavja (ena številka), nato sledijo druga raven (dve številki) ter tretja in četrta raven²¹ (vsaka s po eno številko). Na primer, v klasifikaciji Telesne funkcije so naslednje kode:

b2	Funkcije čutil in bolečina	(prva stopnja)
b210	Funkcije vida	(druga stopnja)
b2102	Kakovost vida	(tretja stopnja)
b21022	Občutljivost za kontrast	(četrta stopnja)

Odvisno od potreb uporabnika lahko na vsaki ravni uporabimo poljubno število ustreznih kod. Pri opisu posameznikove situacije lahko na vsaki ravni uporabimo več kot eno kodo. Te so lahko med seboj povezane ali pa neodvisne.

V MKF lahko posameznikov zdravstveni status opišemo z večjim številom kod na vsakem področju v vsakem razdelku klasifikacije. Največje možno število kod je 34 na ravni poglavja (8 kod za telesne funkcije, 8 za telesne zgradbe, 9 za učinkovitost in 9 za zmogljivosti) in 362 na drugi ravni. Na tretji in četrta ravni je na voljo do 1424 kod, ki skupaj tvorijo polno verzijo klasifikacije. Pri praktični uporabi lahko zadošča sklop 3 do 18 kod, če želimo primer opisati dvostopenjsko (tri številke). Običajno se podrobnejše, štiristopenjsko kodiranje uporablja v specialistične namene (npr. ocenjevanje rezultatov rehabilitacije, geriatrija ali duševno zdravje), medtem ko lahko dvostopenjsko klasifikacijo uporabljamo v raziskavah in pri ocenjevanju zdravstvenih izidov.

Področja kodiramo ustrezno stanju v določenem trenutku (kot fotografski posnetek srečanja s posameznikom), kar je nato privzeta koda. Če pa kodiranje izvedemo večkrat, lahko tako opišemo potek dogajanja ali razvoj procesa v danem obdobju. V takem primeru moramo navesti, kako kodiramo in za katero časovno obdobje.

Poglavja

Vsak razdelek klasifikacije je razdeljen na poglavja in naslove področij, pod katerimi so splošne kategorije ali specifične postavke. Na primer, v klasifikaciji Telesne funkcije prvo poglavje obravnava vse duševne funkcije.

Sklopi

Poglavja so pogosto nadalje razdeljena na "sklope" kategorij. Na primer, v tretjem poglavju klasifikacije Dejavnosti in sodelovanje (Sporazumevanje) so trije sklopi: Sporazumevanje – sprejemanje sporočil (d310 – d329), Sporazumevanje – tvorjenje sporočil (d330 – d349) in Pogovor in uporaba pripomočkov in tehnik za sporazumevanje (d350 – d369). Sklopi naj bi zgolj olajšali uporabo. Strogo gledano niso del zgradbe klasifikacije in se običajno pri kodiranju ne uporabljajo.

²¹ Samo klasifikaciji Telesne funkcije in Telesne zgradbe vsebujeta vse štiri ravni.

Kategorije

V vsakem poglavju so posamične dvo-, tri- ali štiristopenjske kategorije, vsaka s kratko definicijo in navedenimi izključenimi in vključenimi prvina-mi, ki pomagajo pri izbiranju ustrezne kode.

Definicije

MKF podaja operativne definicije kategorij zdravja in z zdravjem povezanih kategorij, ki so drugačne od “ljudskih” ali laičnih definicij. Definicije opisuje bistvene lastnosti vsakega področja (npr. kakovosti, značilnosti in odnosi) in vsebujejo informacije o tem, kaj je v definicijo vključeno ali iz nje izključeno. Vsebujejo tudi splošno uporabljene oporne točke za ocenjevanje stanj, za uporabo v raziskavah in anketah ali pa za rezultate, dobljene s pripomočki za ocenjevanje, ki temeljijo na kodiranju po MKF. Na primer, funkcije ostrine vida so definirane z opredelitvijo monokularne in binokularne ostrine na blizu in daleč, tako da lahko stopnjo težav z ostrino vida kodiramo kot neobstoječo, majhno, zmerno, težko ali popolno.

Vključeno

Mnogim definicijam kategorij sledi navedba, kaj definicija vključuje. Vključene prvine služijo kot vodilo pri določanju vsebine določene kategorije in ne obsegajo vseh možnosti. Vključene prvine postavk na dvostopenjski ravni zajemajo vse vključene prvine pripadajočih postavk na tristopenjski ravni.

Izključeno

Kadar domnevamo, da bi se pri neki kategoriji zaradi podobnosti izrazov lahko pojavile težave, navajamo, česa ta kategorija ne vključuje. Na primer, domnevali bi lahko, da kategorija “Opravljanje toalete” vključuje kategorijo “Skrb za telesne dele”. Zaradi razlikovanja pa je “Opravljanje toalete” izključeno iz kategorije d520, “Skrb za telesne dele”, in ima lastno kodo, d530.

Drugo opredeljeno

Predzadnja kategorija vsake podrazdelitve na tri- ali štiristopenjski ravni in vsakega poglavja je kategorija “drugo opredeljeno” (ki ima edina kodno številko 8). Ta omogoča kodiranje vidikov funkcioniranja, ki niso vključeni v nobeno od drugih specifičnih kategorij. Kadar uporabimo kategorijo “drugo opredeljeno”, moramo novo postavko, ki jo z njo kodiramo, opredeliti v dodatnem seznamu.

Neopredeljeno

Zadnja kategorija vsake podrazdelitve na tri- ali štiristopenjski ravni in vsakega poglavja je “neopredeljeno”. Omogoča kodiranje funkcij, ki spadajo v dano skupino, nimamo pa dovolj podatkov, da bi jim natančneje določili kategorijo. Ta koda ima enak pomen kot postavka na dvo- ali tristopenjski ravni tik nad njo, brez dodatnih informacij (za sklope sta kategoriji “drugo opredeljeno” in “neopredeljeno” združeni v eno postavko, vedno pa imata zadnjo kodno številko 9).

Opisovalci

Ob kodah v MKF je obvezen še en ali več opisovalcev, ki označujejo npr. stopnjo ravni zdravja ali resnost problema. Opisovalci so kodirani z eno, dvema ali več števki za piko. Pri uporabi mora vsaka koda imeti vsaj en opisovalec. Brez opisovalcev so kode brez pomena (SZO avtomatično razlaga nepopolne kode kot odsotnost problema – xxx.00).

Prvi opisovalec za Telesne funkcije in zgradbe, opisovalca učinkovitosti in zmogljivosti za Dejavnosti in sodelovanje in prvi opisovalec za Okoljske dejavnike vsi opisujejo stopnjo problema v določenem razdelku.

Za vse razdelke uporabljamo isto splošno kvantifikacijsko lestvico. Problem lahko pomeni okvaro, omejitev dejavnosti, omejitev sodelovanja ali oviro, odvisno od podrazdelka. Izbrati moramo ustrezne opisne besede, kot je spodaj prikazano v oklepajih, glede na določeno klasifikacijsko področje (xxx pomeni številko področja na dvostopenjski ravni):

xxx.0	NI problema	(ne obstaja, odsoten, zanemarljiv, ...)	0-4 %
xxx.1	MAJHEN problem	(lahek, blag, ...)	5-24 %
xxx.2	ZMEREN problem	(srednji, znaten, ...)	25-49 %
xxx.3	VELIK problem	(težek, resen, hud, ...)	50-95 %
xxx.4	POPOLN problem	(v celoti, ...)	96-100 %
xxx.8	neopredeljeno		
xxx.9	neuporabljivo		

Za primere, ko so na voljo umerjeni instrumenti za ocenjevanje ali drugi standardi za ugotavljanje okvare, omejitve zmogljivosti in težav ali ovir pri učinkovitosti, so intervali odstotkov v tej lestvici precej široki. Na primer, kadar ugotovimo stanje »ni problema« ali »popoln problem«, je možno odstopanje do 5 %. »Zmeren problem« je običajno na sredini stopenjske lestvice. Odstotke je potrebno umeriti za vsako področje posebej kot percentile glede na standarde, ugotovljene za dano populacijo. Da bi to kvantifikacijsko lestvico lahko uporabljali univerzalno, bo treba z raziskovalnim delom razviti postopke ocenjevanja.

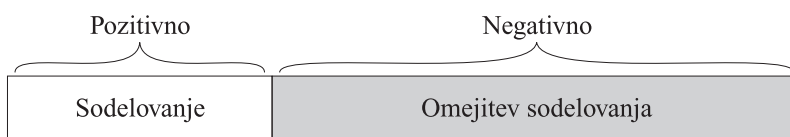
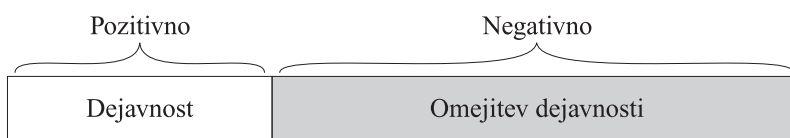
Pri razdelku Okoljski dejavniki lahko prvi opisovalec uporabimo za določanje pozitivnih vidikov okolja (olajševalcev). Pri opredeljevanju olajševalcev uporabimo enako lestvico od 0 do 4, vendar namesto pike uporabimo znak plus, npr. e110+2. Okoljske dejavnike lahko kodiramo: (i) v povezavi z vsakim od razdelkov samostojno ali (ii) za splošno stanje, brez povezave s kakim posamičnim razdelkom (glej točko 3 v nadaljevanju - Postopki kodiranja za razdelek Okoljski dejavniki). Prvi način je bolj zaželen, saj jasneje pokaže vpliv in prispevek različnih razdelkov.

Dodatni opisovalci

Različnim uporabnikom se bo morda zdelo ustrezno in koristno, da kodam dodajo še druge informacije. Obstaja vrsta dodatnih koristnih opisovalcev. Nekaj primerov navajamo v nadaljevanju te priloge.

Kodiranje pozitivnih vidikov

Uporabnik lahko po lastni presoji oblikuje kodirne lestvice, ki merijo pozitivne vidike funkcioniranja:

2. Splošna pravila kodiranja

Naslednja navodila so bistvena za natančno pridobivanje informacij pri različnih uporabah klasifikacije.

Izberite skupino kod, ki sestavlja posameznikov profil

MKF klasificira zdravstvena in z zdravjem povezana stanja in zato zahteva določitev serije kod, ki najbolje opisuje profil posameznikovega funkcioniranja. MKF ni "klasifikacija dogodka", kot je MKB-10, kjer določeno zdravstveno stanje klasificiramo z eno samo kodo. Ker je posameznikovo funkcioniranje lahko prizadeto na telesni, osebni ali družbeni ravni, naj uporabnik vedno upošteva vse razdelke klasifikacije, torej Telesne funkcije in zgradbe, Dejavnosti in sodelovanje in Okoljski dejavniki. Čeprav je nepraktično pričakovati, da bomo za vsako srečanje s posameznikom uporabili vse možne kode, pa naj uporabnik glede na srečanje izbere najpomembnejše kode, ki opisujejo določeno zdravstveno izkušnjo.

Kodirajte pomembne informacije

Kodirane informacije so vedno v kontekstu nekega zdravstvenega stanja. Čeprav za uporabo kod ni potrebno iskati povezav med zdravstvenim stanjem in vidiki funkcioniranja in prizadetosti, ki jih kodiramo, je MKF zdravstvena klasifikacija in zato predpostavlja prisotnost določenega zdravstvenega stanja. Zato informacije o tem, kako se posameznik odloča, kaj stori in česa ne, niso povezane s problemom funkcioniranja na podlagi zdravstvenega stanja in jih zato ne kodiramo. Na primer, če se oseba odloči, da ne bo vzpostavila odnosov s sosedi iz razlogov, ki niso povezani z zdravjem, je uporaba kategorije d7200, ki vključuje oblikovanje odnosov, neustrezna. V obratnem primeru pa, ko je posameznikova odločitev vezana na zdravstveno stanje (npr. depresijo), kodo uporabimo.

MKF trenutno ne klasificira informacij, ki odražajo posameznikova občutja vključenosti ali zadovoljstva z ravniyo funkcioniranja. Z nadaljnjimi raziskavami bomo morda dobili dodatne opisovalce za kodiranje tovrstnih informacij.

Kodiramo samo tiste vidike posameznikovega funkcioniranja, ki so vezani na vnaprej določen časovni okvir. Funkcij, ki so vezane na prejšnja srečanja in nimajo vpliva na trenutno situacijo, ne zapisujemo.

Kodirajte eksplicitne informacije

Pri določanju kod naj uporabnik ne sklepa o medsebojni povezanosti med okvaro telesne funkcije ali zgradbe in omejitvijo dejavnosti ali sodelovanja. Na primer, če ima oseba omejitev funkcioniranja pri gibanju v prostoru, ni upravičeno sklepati, da ima okvaro gibalnih funkcij. Podobno dejstvo, da ima oseba omejeno zmogljivost pri gibanju v prostoru, še ne pomeni, da je pri gibanju v prostoru neučinkovita. Uporabnik mora pridobiti jasne in

ločene informacije o telesnih funkcijah in zgradbah ter o zmogljivosti in učinkovitosti (v nekaterih primerih, na primer pri duševnih funkcijah, je vseeno potrebno sklepanje iz drugih, saj telesne funkcije ne opazujemo neposredno).

Kodirajte specifične informacije

Zdravstvena in z zdravjem povezana stanja morajo biti kodirana kolikor je le mogoče specifično z izbiro najustreznejše kategorije v MKF. Na primer, najbolj specifična koda za osebo z nočno slepoto je b21020 "Občutljivost za svetlobo". Če iz kateregakoli razloga ne moremo uporabiti tako natančne stopnje kodiranja, uporabimo ustrezno "nadrejeno" kodo v hierarhiji (v tem primeru, b2102 "Kakovost vida, b210 Funkcije vida ali b2 Funkcije čutil in bolečina).

Za hitro in enostavno iskanje ustrezne kode priporočamo uporabo MKF iskalnika²² z elektronskim kazalom popolne verzije klasifikacije. Uporabimo lahko tudi abecedno kazalo.

3. Postopki kodiranja za razdelek Okoljski dejavniki

Pri kodiranju okoljskih dejavnikov lahko uporabljamo tri postopke:

Postopek 1

Okoljske dejavnike kodiramo same in jih ne povezujemo s telesnimi funkcijami, telesnimi zgradbami, dejavnostmi in sodelovanjem.

Telesne funkcije	_____
Telesne zgradbe	_____
Dejavnosti in sodelovanje	_____
Okolje	_____

Postopek 2

Okoljske dejavnike kodiramo za vsak razdelek.

Telesne funkcije	_____	E koda	_____
Telesne zgradbe	_____	E koda	_____
Dejavnosti in sodelovanje	_____	E koda	_____

²² MKF iskalnik v različnih jezikih lahko naložimo s spletne strani MKF:
<http://www.who.int/classification/icf>

Postopek 3

Okoljske dejavnike kodiramo za opisovalca zmogljivosti in učinkovitosti pri vsaki postavki v razdelku Dejavnosti in sodelovanje.

Opisovalec učinkovitosti	_____	E koda	_____
Opisovalec zmogljivosti	_____	E koda	_____

4. Pravila kodiranja za posamezne razdelke**4.1. Kodiranje telesnih funkcij***Definicije*

Telesne funkcije so fiziološke funkcije telesnih sistemov (vključno s psihološkimi funkcijami). *Okvare* so motnje v telesnih funkcijah ali zgradbi, ki se izražajo kot nepravilnost ali izguba.

Uporaba opisovalca za telesne funkcije

Telesne funkcije kodiramo z enim opisovalcem, ki izraža obseg ali stopnjo okvare. Okvara je lahko izguba ali pomanjkanje, zmanjšanje, dodatek oziroma presežek ali nepravilnost.

Obseg okvare (prvi opisovalec)

b7302._____

Stopnjo okvare ocenimo po lestvici s splošnim opisovalcem, ki označuje obseg ali težo okvare. Na primer

- b7302.1 MAJHNA okvara mišične moči na eni strani telesa (5-24 %)
- b7302.2 ZMERNNA okvara mišične moči na eni strani telesa (25-49 %)
- b7302.3 VELIKA okvara mišične moči na eni strani telesa (50-95 %)
- b7302.4 POPOLNA okvara mišične moči na eni strani telesa (96-100 %)

Pri odsotnosti okvare (glede na vnaprej določen prag) je vrednost tega generičnega opisovalca "0". Na primer:

b7302.0 NI okvare mišične moči na eni strani telesa

Kadar nimamo dovolj informacij, da bi natančno opredelili težo okvare, uporabimo vrednost "8". Na primer, če je v posameznikovem zdravstvenem kartonu navedeno zgolj, da ima šibko desno stran telesa, brez dodatnih podrobnosti, lahko kodiramo takole:

b7302.8 Okvara mišične moči na eni strani telesa, neopredeljeno

V nekaterih okoliščinah bi bila uporaba določene kode neustrezna. Na primer, koda b650 Menstruacijske funkcije ni uporabljiva pri ženskah pred določeno starostjo ali po njej (pred menarho ali po menopavzi). V tem primeru uporabimo vrednost "9":

b650.9 Menstruacijske funkcije, neuporabljivo

Medsebojna povezanost telesnih zgradb in funkcij

Klasifikaciji Telesne zgradbe in Telesne funkcije sta oblikovani vzporedno. Kadar uporabimo kodo za telesno funkcijo, preverimo, ali je uporabljiva tudi ustrezna koda za telesno zgradbo. Na primer, med telesnimi funkcijami so osnovni človeški čuti, npr. b210-b229 Vid in sorodne funkcije. Vzporedne telesne zgradbe so kategorije med s210 in s230, Oko in sorodne zgradbe.

Medsebojna povezanost okvar

Okvare lahko vodijo v druge okvare; na primer okvara mišične moči lahko povzroči okvaro funkcije gibanja, srčne funkcije so lahko povezane z dihalnimi funkcijami, zaznavanje je lahko povezano s funkcijami mišljenja.

Prepoznavanje okvar v telesnih funkcijah

O okvarah, ki jih ne moremo vedno opazovati neposredno (npr. duševne funkcije), lahko sklepamo na podlagi opazovanja vedenja. Na primer, v kliničnem okolju lahko ocenimo spomin s standardnimi testi in čeprav ne moremo dejansko "opazovati" funkcije možganov, lahko na podlagi rezultatov testa utemeljeno domnevamo, da so duševne funkcije spomina okvarjene.

4.2. Kodiranje telesnih zgradb

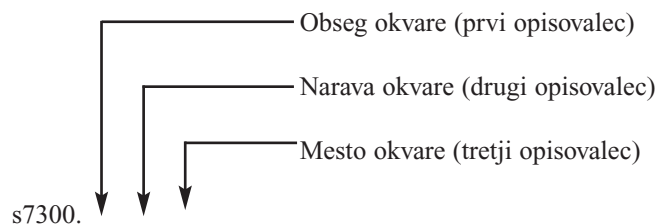
Definicije

Telesne zgradbe so anatomske deli telesa, npr. organi, udi in njihovi sestavni deli.

Okvare so motnje v telesnih funkcijah ali zgradbah, ki se izražajo kot nepravilnost ali izguba.

Uporaba opisovalcev za kodiranje telesnih zgradb

Telesne zgradbe kodiramo s tremi opisovalci. Prvi opisovalec označuje obseg ali težo okvare, drugi naravo spremembe in tretji mesto okvare.

Opisni podrazdelki za tri opisovalce so navedeni v preglednici 1.

Preglednica 1. Lestvica opisovalcev za telesne zgradbe

Prvi opisovalec Obseg okvare	Drugi opisovalec Narava okvare	Tretji opisovalec (predlog) Mesto okvare
0 NI okvare	0 ni spremembe v zgradbi	0 več kot eno področje
1 MAJHNA okvara	1 popolna odsotnost	1 desno
2 ZMERA okvara	2 delna odsotnost	2 levo
3 VELIKA okvara	3 dodaten del	3 obe strani
4 POPOLNA okvara	4 nenormalne dimenzije	4 spredaj
8 neopredeljeno	5 prekinjenost	5 zadaj
9 neuporabljivo	6 nepravilna lega	6 proksimalno
	7 kakovostne spremembe zgradbe, vključno z nabiranjem tekočine	7 distalno
	8 neopredeljeno	8 neopredeljeno
	9 neuporabljivo	9 neuporabljivo

4.3. Kodiranje razdelka Dejavnosti in sodelovanje

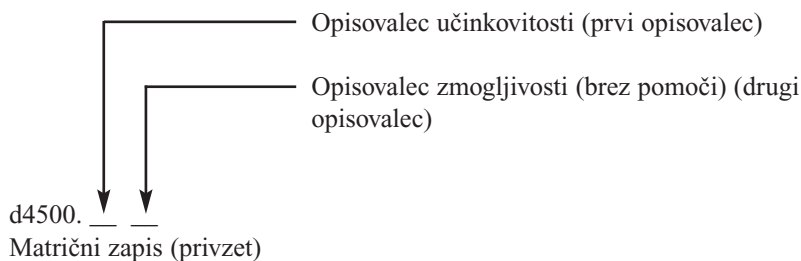
Definicije

Dejavnost je posameznikova izvedba opravila ali dejanja. **Sodelovanje** je vključevanje v življenjske situacije. **Omejitve dejavnosti** so težave, ki jih lahko ima posameznik pri izvajanju dejavnosti. **Omejitve sodelovanja** so težave, ki jih lahko posameznik doživlja pri vključevanju v življenjske situacije.

Razdelek Dejavnosti in sodelovanje je klasificiran kot en sam seznam področij.

Uporaba opisovalcev zmogljivosti in učinkovitosti

Dejavnosti in sodelovanje kodiramo z dvema opisovalcema: opisovalcem *učinkovitosti*, ki ga vpišemo na prvo mesto za piko, in opisovalcem *zmogljivosti*, ki ga vnesemo na drugo mesto za piko. Koda, ki določa kategorijo s seznama Dejavnosti in sodelovanje, in oba opisovalca tvorijo privzeti matrični zapis.

Opisovalec učinkovitosti opisuje, kaj posameznik dela v svojem trenutnem okolju. Ker trenutno okolje predstavlja družbeni kontekst, lahko učinkovitost, ki jo označimo s prvim opisovalcem, razumemo kot “vključenost v življenjsko situacijo” ali “doživeto izkušnjo” oseb v dejanskem okolju, kjer živijo. To vključuje okoljske dejavnike – torej vse vidike fizičnega in družbenega sveta ter njegovih stališč. Značilnosti trenutnega okolja lahko kodiramo s klasifikacijo Okoljski dejavniki.

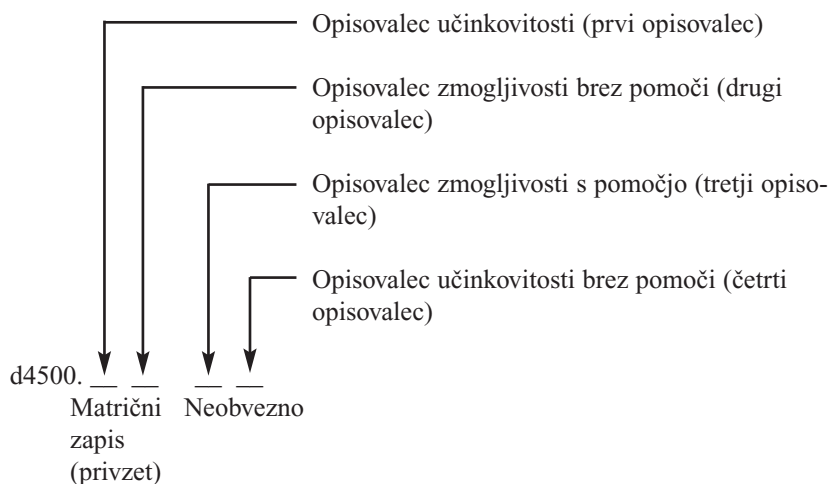
Opisovalec zmogljivosti opisuje posameznikovo sposobnost izvajanja opravila ali dejanja. Podrazdelek Zmogljivost nakazuje najvišjo verjetno raven funkcioniranja, ki jo lahko oseba doseže na danem področju v danem trenutku. Za ocenjevanje popolne zmožnosti posameznika bi potrebovali “standardizirano” okolje, da bi nevtralizirali spremenljive vplive različnih okolij na posameznikovo zmožnost. To standardizirano okolje je lahko: (a) dejansko okolje, ki ga običajno uporabljamo pri testiranju za ocenjevanje zmogljivosti; (b) kadar to ni možno, okolje, za katerega predvidevamo, da približno enak vpliv. To okolje lahko imenujemo “poenoteno” ali “standard-

no" okolje. Podrazdelek zmogljivost tako odraža posameznikovo okolju prilagojeno zmožnost. Da bi bile mogoče mednarodne primerjave, mora biti prilagoditev okolju enaka za vse osebe v vseh deželah. Natančneje povedano, značilnosti poenotnega ali standardnega okolja lahko kodiramo z razdelkom Okoljski dejavniki. Vrzel med zmogljivostjo in učinkovitostjo odraža razlike med trenutnim in poenotenim okoljem in je tako koristno vodilo pri odločanju, kako bi spremenili okolje, da bi izboljšali posameznikovo učinkovitost.

Opisovalec *zmogljivost brez pomoči* uporabimo za opisovanje posameznikove resnične zmogljivosti, ki je ne izboljšuje pripomoček ali osebna pomoč. Ker se opisovalec učinkovitosti nanaša na posameznikovo trenutno okolje, lahko neposredno opazujemo prisotnost pripomočkov, osebne pomoči ali ovir. Naravo olajševalca ali ovire lahko opišemo s klasifikacijo Okoljski dejavniki.

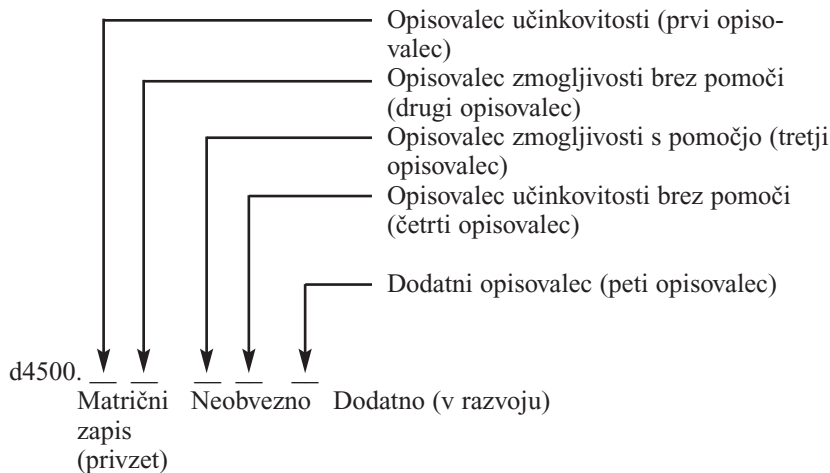
Neobvezna opisovalca

Tretji in četrti opisovalec (ki sta oba neobvezna) omogočata kodiranje zmogljivosti s pomočjo in učinkovitosti brez pomoči.

Dodatni opisovalci

Peto mesto za piko je rezervirano za opisovalce, ki jih bomo morda razvili v prihodnosti, npr. opisovalec vključenosti ali osebnega zadovoljstva.

Tako opisovalec zmogljivosti kot učinkovitosti lahko uporabimo s pripomočki ali osebno pomočjo ali brez njiju in v skladu z naslednjo lestvico (xxx. predstavlja področja na dvostopenjski ravni).

- xxx.0 NI težave
xxx.1 MAJHNA težava
xxx.2 ZMERNA težava
xxx.3 VELIKA težava
xxx.4 POPOLNA težava
xxx.8 neopredeljeno
xxx.9 neuporabljivo

Kdaj uporabimo opisovalec učinkovitosti in opisovalec zmogljivosti

Za vsako navedeno kategorijo lahko uporabimo en ali drug opisovalec. Vendar pa so informacije, ki jih v obeh primerih podajamo, različne. Kadar uporabimo oba opisovalca, je rezultat spojitev dveh podrazdelkov:

d4500.2 1 $\longrightarrow$ d4500.2 _
d4500._ 1

Kadar uporabimo le en opisovalec, neuporabljene ga pustimo praznega, kajti 8 in 9 sta dejanski oceni stanja in bi pomenili, da smo uporabili opisovalec.

*Primeri uporabe obeh opisovalcev***d4500 Hoja na kratke razdalje**

Za opisovalec učinkovitosti se to področje nanaša na gibanje v prostoru s pomočjo hoje, in to v posameznikovem trenutnem okolju, na različnih podlagah in v različnih razmerah, z uporabo palice, hodulje ali drugega pripomočka, na razdalji manj kot 1 km. Na primer, učinkovitost osebe, ki je v nesreči pri delu izgubila nogo in od takrat uporablja palico in ima zmerne težave pri hoji zaradi strmih in spolzkih pločnikov v soseski, lahko kodiramo:

d4500.3 _ zmerna omejitev učinkovitosti pri hoji na kratke razdalje

Pri *opisovalcu zmogljivosti* se področje nanaša na posameznikovo sposobnost, da hodi brez pomoči. Vplive različnih okolij lahko nevtraliziramo tako, da zmožnosti ocenjujemo v "standardiziranem" okolju. Standardizirano okolje je lahko: (a) dejansko okolje, ki ga uporabljamo za testiranje pri ocenjevanju zmogljivosti; ali (b) kadar to ni možno, okolje, za katerega predvidevamo, da ima vedno približno enak vpliv. Na primer, za zgoraj omenjeno osebo je dejanska zmogljivost za hojo brez palice v standardiziranem okolju (npr. okolje z ravnimi in nehrsečimi površinami) zelo omejena. Zato lahko zmogljivost te osebe kodiramo kot:

d4500._3 resna omejitev zmogljivosti pri hoji na kratke razdalje

Uporabniki, ki želijo natančno določiti trenutno ali standardizirano okolje pri uporabi opisovalcev zmogljivosti in učinkovitosti, naj uporabijo klasifikacijo Okoljski dejavniki (glej 3. Načela kodiranja za razdelek Okoljski dejavniki).

4.4. Kodiranje okoljskih dejavnikov*Definicije*

Okoljski dejavniki so fizično in družbeno okolje, v katerem živijo posamezniki, ter njegova stališča.

Uporaba Okoljskih dejavnikov

Okoljski dejavniki so razdelek drugega dela klasifikacije (spremljajoči dejavniki). Opredeliti jih moramo za vsak razdelek funkcioniranja in jih kodirati po enem izmed postopkov, opisanih pod točko 3 zgoraj.

Okoljske dejavnike kodiramo z vidika posameznika, čigar situacijo opisujemo. Npr. pogreznjen robnik brez razbrazdanega tlakovanja je olajševalen dejavnik za uporabnike invalidskih vozičkov, za slepe osebe pa predstavlja oviro.

Opisovalec prikazuje, v kolikšni meri je določen dejavnik olajševalen ali oteževalen. Obstaja več razlogov, zakaj in v kolikšni meri je dejavnik lahko

olajševalen ali oteževalen. Pri olajševalcih naj ocenjevalec upošteva vidike, kot so dostopnost in zanesljivost oziroma spremenljivost dostopa, kakovost dostopa in tako dalje. V primeru ovir je morda pomembno, kako pogosto dejavnik ovira posameznika, ali je ovira velika ali majhna, ali se ji je mogoče izogniti ali ne. Upoštevati moramo tudi, da okoljski dejavnik lahko predstavlja oviro zaradi svoje prisotnosti (npr. negativen odnos do oseb s prizadetostmi) ali odsotnosti (npr. potrebna storitev ni na voljo). Učinki okolja na življenje oseb s prizadetostmi so raznoliki in kompleksni. Upamo, da nam bodo prihodnje raziskave omogočile boljše razumevanje tega področja in pokazale uporabnost drugega opisovalca za okoljske dejavnike.

V nekaterih primerih je skupina različnih okoljskih dejavnikov povzeta z enim samim pojmom, npr. revščina, razvoj, podeželsko ali mestno okolje ali družbeni kapital. Klasifikacija teh povzemalnih pojmov ne vsebuje. Ocenjevalec naj tak pojem razdeli na sestavne dejavnike in jih kodira posamezno. Potrebne so nadaljnje raziskave, ki bi pokazale, ali so skupine okoljskih dejavnikov, ki sestavljajo povzemalne pojme, jasne in dosledne.

Prvi opisovalec

Sledita pozitivna in negativna lestvica, ki označujeta, koliko je okoljski dejavnik olajševalen ali oteževalen. Decimalna pika označuje oviro in znak + označuje olajševalni dejavnik:

xxx.0 NI oteževalca	xxx+0 NI olajševalca
xxx.1 MAJHEN oteževalec	xxx+1 MAJHEN olajševalec
xxx.2 ZMEREN oteževalec	xxx+2 ZMEREN olajševalec
xxx.3 VELIK oteževalec	xxx+3 VELIK olajševalec
xxx.4 POPOLN oteževalec	xxx+4 POPOLN olajševalec
xxx.8 neopredeljen oteževalec	xxx+8 neopredeljen olajševalec
xxx.9 neuporabljivo	xxx.9 neuporabljivo

Priloga 3

Možne uporabe seznama Dejavnosti in sodelovanje

Razdelek Dejavnosti in sodelovanje je nevtralen seznam področij, ki prikazujejo različne dejavnosti in področja življenja. Vsako področje vsebuje kategorije na različnih ravneh od splošnih do podrobnih (npr. področje 4. poglavja Gibanje vsebuje kategorije, kot npr. d450 Hoja, pod to kategorijo pa podrobnejšo d4500 Hoja na kratke razdalje). Seznam področij dejavnosti in sodelovanja obsega celoten razpon funkcioniranja, ki ga lahko kodiramo tako na individualni kot družbeni ravni.

Kot smo pojasnili v Uvodu, lahko seznam uporabimo na različne načine za prikazovanje specifičnih pojmov “dejavnosti” in “sodelovanje”.

MKF ju v kontekstu zdravja definira takole:

Dejavnost je posameznikova izvedba opravila ali dejanja;

Sodelovanje je vključenost v življenjsko situacijo.

Odnos med dejavnostmi (a) in sodelovanjem (p) lahko glede področij strukturiramo na štiri različne načine:

(1) Ločeni skupini za področja dejavnosti in področja sodelovanja (ni prekrivanja)

Določeno skupino kategorij kodiramo izključno kot dejavnosti (to so opravila ali dejanja, ki jih posameznik opravlja), drugo skupino pa izključno kot sodelovanje (to je vključenost v življenjske situacije). Obe skupini se medsebojno izključujeta.

V tem primeru skupini kategorij dejavnosti in kategorij sodelovanja določi uporabnik. Vsaka kategorija je lahko dejavnost ali sodelovanje, ne pa oboje. Področja lahko na primer razdelimo takole:

a1 Učenje in uporaba znanja
a2 Splošna opravila in zahteve
a3 Sporazumevanje
a4 Gibanje

p5 Skrb zase
p6 Življenje doma
p7 Medosebni odnosi
p8 Glavna področja življenja
p9 Življenje v skupnosti, družbi
in državi

Kodiranje te zgradbe

koda kategorije a. $o_u o_z$ (kategorija, ki jo obravnavamo kot dejavnost)

koda kategorije p. $o_u o_z$ (kategorija, ki jo obravnavamo kot sodelovanje)

Opisovalec učinkovitosti = o_u in opisovalec zmogljivosti = o_z . Če uporabimo opisovalec učinkovitosti, pa naj bo določen kot dejavnost ali sodelovanje, interpretiramo kategorijo glede na podrazdelek učinkovitosti; če uporabimo opisovalec zmogljivosti, interpretiramo kategorijo s podrazdelkom zmogljivosti, in spet je ta lahko določen kot dejavnost ali sodelovanje.

Na ta način nam možnost (1) nudi matrični zapis s popolno informacijo brez odvečnih podatkov ali prekrivanja kategorij.

(2) Delno prekrivanje med skupinami področij dejavnosti in področij sodelovanja

Pri tej možnosti lahko skupine kategorij obravnavamo kot dejavnosti in kot sodelovanje. To pomeni, da lahko isto kategorijo interpretiramo na ravni posameznika (kot opravilo ali dejanje, ki ga posameznik izvaja) in na ravni družbe (vključenost v življenjsko situacijo).

Na primer:

a1 Učenje in uporaba znanja	
a2 Splošna opravila in zahteve	
a3 Sporazumevanje	p3 Sporazumevanje
a4 Gibanje	p4 Gibanje
a5 Skrb zase	p5 Skrb zase
a6 Življenje doma	p6 Življenje doma
	p7 Medosebni stiki
	p8 Glavna področja življenja
	p9 Življenje v skupnosti, družbi in državi

Kodiranje te zgradbe

V tem primeru obstajajo določene omejitve kodiranja. Kategorija, ki se prekriva z drugo, ne more imeti različnih vrednosti za isti opisovalec (bodisi prvega za učinkovitost ali drugega za zmogljivost), npr:

a kategorija. 1 _ ali	a kategorija. _ 1
p kategorija. 2 _	p kategorija. _ 2

Uporabnik, ki kodira tako, meni, da imajo kode pri kategorijah, ki se prekrivajo, lahko različen pomen, kadar jih kodiramo kot dejavnosti in ne kot sodelovanje ter obratno. Vendar pa moramo v matričnem zapisu v stolpec, ki pripada določenemu opisovalcu, vnesti samo eno kodo.

(3) Podrobne kategorije kot dejavnosti in širše kategorije kot sodelovanje, s prekrivanjem ali brez prekrivanja področij

Pri naslednjem pristopu, s katerim področja povezujemo z definicijami dejavnosti in sodelovanja, je sodelovanje omejeno na splošnejše ali širše kategorije kakega področja (npr. kategorije prve ravni, kot so naslovi poglavij), medtem ko so podrobnejše kategorije opredeljene kot dejavnosti (npr. kategorije tretje ali četrte ravni). Kategorije so v nekaterih ali vseh področjih razdeljene na podrobne in splošne. Uporabnik lahko nekatera področja v celoti (na vseh ravneh) obravnava kot dejavnosti ali pa v celoti kot sodelovanje.

Na primer, d4550 Plazenje lahko interpretiramo kot dejavnost, medtem ko d455 Gibanje v prostoru lahko interpretiramo kot sodelovanje.

Ta pristop lahko uporabimo na dva načina: (a) brez prekrivanja, torej če je ena kategorija dejavnost, ni obenem sodelovanje; ali (b) s prekrivanjem, kajti nekateri uporabniki lahko uporabijo celoten seznam za dejavnosti in le širše naslove za sodelovanje.

Kodiranje te zgradbe

Podobno kot pri možnostih (1) in (2).

(4) Uporaba istih področij za dejavnosti in sodelovanje s popolnim prekrivanjem področij

Pri tej možnosti lahko vsa področja na seznamu Dejavnosti in sodelovanje obravnavamo kot dejavnosti in kot sodelovanje. Vsako kategorijo lahko interpretiramo kot funkcioniranje posameznika (dejavnost) in obenem kot družbeno funkcioniranje (sodelovanje).

Na primer, d330 Govor lahko interpretiramo kot dejavnost in kot sodelovanje. Oseba brez glasilk lahko govori s pomočjo pripomočka. Če uporabimo opisovalce učinkovitosti in zmogljivosti, ima ta oseba:

Prvi opisovalec

Zmerne težave pri učinkovitosti (morda zaradi spremljajočih dejavnikov, kot npr. osebni stres ali stališča in odnos drugih oseb) →2

Drugi opisovalec

Velike težave pri zmogljivosti brez pripomočka →3

Tretji opisovalec

Majhne težave pri zmogljivosti s pripomočkom →1

V skladu z matričnim zapisom MKF položaj te osebe kodiramo takole:

d330.231

Po načelih možnosti (4) jo lahko kodiramo tudi kot:

a330.231
p330.2

Kadar pri možnosti (4) uporabimo tako opisovalec učinkovitosti kot opisovalec zmogljivosti, v eno polje matričnega zapisa MKF vnesemo dve vrednosti: eno za dejavnosti in drugo za sodelovanje. Če sta vrednosti enaki, ne predstavljata konflikta, temveč le presežne informacije. Če so vrednosti različne, morajo uporabniki oblikovati pravila za kodiranje v matričnem zapisu, saj je uradni slog kodiranja SZO naslednji:

d kategorija o_u o_z

Presežku informacij se lahko izognemo tako, da štejemo opisovalec zmogljivosti za dejavnost in opisovalec učinkovitosti za sodelovanje.

Druga možnost je oblikovanje dodatnih opisovalcev za sodelovanje, ki zajemajo "vključenost v življenjske situacije".

Pričakujemo, da se bo z uporabo MKF in zbiranjem empiričnih podatkov pokazalo, kateri od zgoraj naštetih možnosti dajejo uporabniki prednost. Empirične raziskave bodo izboljšale jasnost in operativnost pojmov dejavnost in sodelovanje. Mogoče bo zbrati podatke o tem, kako se ta dva pojma uporabljata v različnih okoljih, v različnih državah in za različne namene, in jih nato uporabiti pri kasnejših revizijah sheme.

Priloga 4

Praktični primeri

Primeri v nadaljevanju prikazujejo praktično uporabo MKF. Upamo, da bodo uporabnikom pomagali pri razumevanju namena in uporabe osnovnih klasifikacijskih pojmov in opisov stanj v podrazdelkih. Podrobnejše informacije dobite v priročnikih in na tečajih SZO.

Okvara, ki ne vodi v omejitev zmogljivosti ali v težave pri učinkovitosti

Otrok se rodi z manjkajočim nohtom na roki. Deformacija je okvara zgradbe, vendar ta ne vpliva na funkcijo otrokove roke ali na to, kaj lahko otrok s to roko opravlja, zato njegova zmogljivost ni omejena. Podobno tudi pri učinkovitosti morda ni težav – npr. igranje z drugimi otroki, ki ga zaradi te deformacije ne dražijo ali ne izključijo iz igre. Otrok torej nima omejitev zmogljivosti ali težav pri učinkovitosti.

Okvara, ki ne vodi v omejitev zmogljivosti, vendar povzroča težave pri učinkovitosti

Otrok s sladkorno boleznijo ima okvaro funkcije: trebušna slinavka pri proizvodnji inzulina ne funkcioniira ustrezno. Sladkorno bolezen lahko nadziramo z zdravljenjem, namreč z inzulinom. Kadar so telesne funkcije (raven inzulina) pod nadzorom, otrok nima omejitev zmogljivosti v povezavi z okvaro. Vendar pa ima otrok s sladkorno boleznijo lahko težave učinkovitosti pri socializaciji, kadar je druženje s prijatelji ali vrstniki povezano s hrano, saj mora omejevati uživanje sladkorja. Pomanjkanje ustrezne hrane lahko ustvari oviro. Tako ima lahko otrok kljub temu, da nima omejitev zmogljivosti, primanjkljaj pri socializacijskem vključevanju v trenutnem okolju, če ni poskrbljeno, da je na voljo ustrezna hrana.

Drug primer je oseba z levkodermo na obrazu. Drugih telesnih okvar nima. Kozmetična težava ne povzroča omejitev zmogljivosti. Vendar pa lahko ta posameznik živi v okolju, kjer levkodermo zamenjujejo z gobavostjo in jo zato štejejo za nalezljivo bolezen. V posameznikovem trenutnem okolju je torej to negativno stališče okoljska ovira, ki vodi v resne težave pri učinkovitosti v medosebnih stikih.

Okvara, ki vodi v omejitev zmogljivosti in – odvisno od okolščin – v težave pri učinkovitosti

Izrazito odstopanje v intelektualnem razvoju je duševna okvara. Vodi lahko v omejitev različnih zmogljivosti posameznika. Okoljski dejavniki pa lahko vplivajo na obseg posameznikove učinkovitosti na različnih področjih življenja. Na primer, otrok s to duševno okvaro lahko doživlja le malo neprijetnosti v okolju, kjer splošna pričakovanja niso velika in kjer opravlja vrsto preprostih, ponavljajočih se, vendar potrebnih opravil. V tem okolju je otrok uspešen v različnih življenjskih situacijah.

Podoben otrok, ki odrašča v okolju, ki je tekmovalno in ima velika pričakovanja glede šolske uspešnosti, lahko doživlja več težav pri učinkovitosti v različnih življenjskih situacijah kot prvi otrok.

Primer poudarja dvoje. Prvič, populacijska norma ali standard, na podlagi katerega ocenjujemo posameznikovo funkcioniranje, mora ustrezati trenutnemu okolju. In drugič, prisotnost ali odsotnost okoljskih dejavnikov lahko bodisi ovira ali olajšuje to funkcioniranje.

Nekdanja okvara, ki ne vodi v omejitev zmogljivosti, še vedno pa povzroča težave pri učinkovitosti

Oseba, ki je sicer ozdravela po akutni psihozi, vendar je ožigosana kot "duševni bolnik", lahko doživlja težave pri učinkovitosti na področju zaposlovanja ali medosebnih stikov zaradi negativnih stališč ljudi v njenem okolju. Torej je vključenost te osebe v zaposlovanje in družbeno življenje ovirano.

Različne okvare in omejitve zmogljivosti, ki vodijo v podobne težave pri učinkovitosti

Oseba morda ne dobi zaposlitve, ker teža njene okvare (tetraplegija) onemogoča izvajanje nekaterih opravil na delovnem mestu (npr. uporabo osebnega računalnika s tipkovnico). Delovno mesto ni ustrezno prilagojeno, da bi osebi olajšalo izvajanje delovnih zahtev (npr. programska oprema za prepoznavanje glasu namesto tipkovnice).

Druga oseba z manjšo stopnjo tetraplegije morda ima zmogljivosti za opravljanje zahtevanih delovnih opravil, vendar zaposlitve ne dobi, ker je delež zaposlenih z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi v tem podjetju že izpolnjen.

Tretja oseba, ki je sposobna opravljati zahtevane dejavnosti, ne dobi zaposlitve, ker ima omejitve dejavnosti, ki jo sicer olajšuje uporaba invalidskega vozička, vendar pa delovno mesto ni dostopno za invalidske vozičke.

In končno, oseba na invalidskem vozičku morda dobi zaposlitev, je sposobna izvajati delovna opravila in jih tudi izvaja. Vendar pa ima še vedno lahko težave pri učinkovitosti na področju medosebnih stikov s sodelavci, kajti prostori, ki so namenjeni za odmor med delom, zanj niso dostopni. Težava pri učinkovitosti na področju socializacije na delovnem mestu lahko prepreči dostop do priložnosti za napredovanje.

Vse štiri osebe doživljajo težave pri učinkovitosti na področju zaposlovanja zaradi različnih okoljskih dejavnikov, ki vzajemno delujejo z njihovim zdravstvenim stanjem ali okvaro. Pri prvi osebi okoljske ovire vključujejo delovno mesto, ki ni ustrezno prirejeno, in verjetno negativna stališča. Druga oseba se sooča z negativnim stališčem do zaposlovanja invalidov. Tretja oseba se sooča z nedostopnostjo grajenega okolja in zadnja oseba se sooča s splošnim negativnim stališčem do zmanjšane zmogljivosti/invalidnosti.

Domnevna okvara, ki vodi do izrazitih težav pri učinkovitosti brez omejitev zmogljivosti

Oseba dela z bolniki, ki imajo AIDS. Oseba je sicer zdrava, vendar se mora redno testirati za ugotavljanje prisotnosti virusa HIV. Nima nikakršnih omejitev zmogljivosti. Kljub temu znanci sumijo, da se je oseba morda nalezla virusa in se je zato izogibajo. To vodi v izrazite težave pri učinkovitosti na področju družbenih stikov ter življenja v skupnosti, družbi in državi. Njena vključenost je omejena zaradi negativnega stališča oseb v njenem okolju.

Okvare, ki jih MKF trenutno ne klasificira in ki povzročajo težave pri učinkovitosti

Mati neke osebe je umrla zaradi raka dojke. Ta oseba ima 45 let in je opravila prostovoljno testiranje, pri katerem so ugotovili, da nosi dedni zapis, ki predstavlja tveganje za raka dojke. Nima motenj v telesnih funkcijah ali zgradbi ali omejitev zmogljivosti, vendar pa ji zavarovalna družba zaradi povečanega tveganja zavrne zdravstveno zavarovanje. Njena vključenost na področju skrbi za lastno zdravje je omejena zaradi politike v ustanovi za zdravstveno zavarovanje.

Dodatni primeri

Desetletni fant je napoten k logopedu zaradi diagnoze “jecljanje”. Med pregledom ugotovijo težave z ohranjanjem kontinuitete govora, inter- in intra- verbalnimi pospeški, težave pri časovnem usklajevanju govornih gibov in neustrezen govorni ritem (okvare). Deček ima v šoli težave pri glasnem branju in v pogovorih (omejitve zmogljivosti). V skupinske pogovore se ne vključuje, čeprav si to želi (težava pri učinkovitosti na področju pogovora z več osebami). Vključitev dečka v skupinske pogovore je omejena zaradi družbenih norm in običajev glede gladkega poteka pogovorov.

Štiridesetletna ženska si je pred štirimi meseci poškodovala vrat. Še vedno se pritožuje zaradi bolečine v vratu, hudih glavobolov, omotičnosti, zmanjšane mišične moči in občutkov tesnobe (okvare). Njene zmogljivosti pri hoji, kuhanju, pospravljanju, delu z osebnim računalnikom in vožnji so omejene (omejitve zmogljivosti). S splošnim zdravnikom sta se dogovorila, da se ne bo vrnila na delo s polnim delovnim časom, dokler se njene težave ne zmanjšajo (težave pri učinkovitosti na področju zaposlitve). Če bi imela na trenutnem delovnem mestu možnost prilagodljivega delovnega časa, če bi lahko bila odstotna, kadar bi bili simptomi posebej hudi, in bi lahko delo opravljala tudi na svojem domu, bi se njena vključenost na področju zaposlitve izboljšala.

Priloga 5

MKF in osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi

Pri prenovi MKF so od samega začetka veliko prispevale osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi in invalidske organizacije. Veliko časa in energije je temu delu posvetila predvsem Mednarodna organizacija invalidov (Disabled Peoples' International) in pomembno prispevala h končni obliki MKF.

SZO se zaveda, kako pomembno je polno sodelovanje oseb z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi in njihovih organizacij pri prenovi klasifikacije funkcioniranja in zmanjšane zmožnosti/invalidnosti. MKF bo služila kot osnova za ocenjevanje in za merjenje zmanjšane zmožnosti/invalidnosti na številnih znanstvenih, kliničnih in upravnih področjih in na področju socialne politike. Zato je pomembno, da se MKF ne uporablja na napačen način, ki bi škodoval osebam z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi (glej Etična navodila v Prilogi 6).

SZO se še posebej zaveda, da lahko prav izrazi, uporabljeni v klasifikaciji, kljub najboljšim prizadevanjem vseh, stigmatizirajo ali etiketirajo. Zaradi te skrbi smo že na začetku prenove sprejeli odločitev, da izraz "hendikep" popolnoma opustimo – zaradi slabšalnega pomena – in z izrazom "zmanjšana zmožnost/invalidnost" ne poimenujemo razdelkov, temveč ga obdržimo le kot splošen, krovni izraz.

Vendar pa ostaja težko vprašanje, kako najustrezneje poimenovati posameznike z določeno stopnjo omejitve funkcioniranja. V MKF z izrazom "zmanjšana zmožnost/invalidnost" poimenujemo večdimenzionalni pojav, ki je posledica odnosa med osebami in njihovim fizičnim in družbenim okoljem. Zaradi različnih razlogov nekateri za take osebe raje uporabljajo izraz "osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi", drugi pa "invalidi". Zaradi razlik v uporabi SZO ni sprejela enega samega načina poimenovanja in zato tudi ni primerno, da bi MKF dajala prednost kateremu izmed pristopov ali uporabljala izključno enega. SZO priznava pomembno načelo, da imajo ljudje pravico biti poimenovani tako, kot želijo sami.

Pomembno je tudi poudariti, da MKF nikakor ni klasifikacija oseb. Je klasifikacija zdravstvenih značilnosti oseb v okviru njihovih individualnih življenjskih okoliščin in vplivov okolja. Je odnos med zdravstvenimi značilnostmi in spremljajočimi dejavniki, ki povzroči zmanjšano zmožnost/invalidnost. Zaradi tega posameznikov ne smemo dojemati zgolj kot njihove okvare, omejitve dejavnosti in sodelovanja. Na primer, namesto "duševno prizadeta oseba" je v klasifikaciji uporabljen izraz "oseba s težavami pri učenju".

MKF se izogiba poimenovanjem oseb z izrazi, ki opozarjajo na njihovo zdravstveno stanje ali zmanjšano zmožnost/invalidnost in vseskozi uporablja nevtralen ali pozitiven jezik.

Zaradi upravičene skrbi o sistematičnem etiketiranju oseb so kategorije MKF izražene na način, ki se izogiba podcenjevanju, stigmatizaciji in neustreznim sopomenom. Vendar pa ta pristop prinaša težavo, ki bi jo lahko poimenovali "čiščenje izrazov". Negativne značilnosti zdravstvenega stanja posameznika in odzivi drugih oseb nanj so neodvisni od izrazov, s katerimi to stanje definiramo. Zmanjšana zmožnost/invalidnost obstaja ne glede na to, kako jo poimenujemo. Težava ni le jezikovne narave, temveč je predvsem vprašanje odnosa drugih posameznikov in družbe kot celote do zmanjšane zmožnosti/invalidnosti. Potrebna je pravilna vsebina in uporaba izrazov in klasifikacije.

SZO si neprestano prizadeva, da bi klasifikacija in ocenjevanje osebam z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi koristila in jim ne bi jemala pravic ali jih diskriminirala.

Upamo, da bodo invalidi sami prispevali k uporabi in razvoju MKF na vseh področjih. Kot raziskovalci, menedžerji in oblikovalci politike bodo invalidi pomagali pri razvoju protokolov in instrumentov na podlagi klasifikacije MKF. MKF je lahko tudi učinkovit pripomoček za zagovorništvo na podlagi dokazov. Omogoča zbiranje zanesljivih in primerljivih podatkov, s katerimi utemeljujemo zahteve za spremembe. Politično stališče, da je zmanjšana zmožnost/invalidnost v enaki meri posledica okoljskih ovir kot posledica zdravstvenega stanja ali okvar, mora voditi do raziskovalnega dela, to pa do veljavnih in zanesljivih dokazov. Ti dokazi lahko prinesejo resnične družbene spremembe za osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi po svetu.

Uporaba MKF lahko bistveno izboljša zagovorništvo zmanjšane zmožnosti/invalidnosti. Ker je osnovni cilj zagovorništva opredeliti ukrepe, ki lahko izboljšajo sodelovanje oseb z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi, lahko MKF pomaga ugotavljati, kje leži glavni "problem" zmanjšane zmožnosti/invalidnosti: ali v okolju zaradi prisotnosti ovire ali odsotnosti olajševalnega dejavnika, v omejeni zmogljivosti posameznika samega ali v določeni kombinaciji dejavnikov. Na podlagi te razjasnitve lahko ukrepe ustrezno ciljno usmerimo ter spremljamo in merimo njihove vplive na raven sodelovanja. Tako lahko dosežemo konkretne cilje, zastavljene na podlagi dokazov, in zastavimo višje splošne cilje za zagovorništvo zmanjšane zmožnosti/invalidnosti.

Priloga 6

Etične smernice za uporabo MKF

Vsako znanstveno orodje lahko napačno uporabimo in zlorabimo. Naivno bi bilo pričakovati, da klasifikacijski sistem, kot je MKF, ne bo nikoli uporabljen v škodo ljudem. Kot smo razložili v Prilogi 5, so bile v prenovi MKOPOv od samega začetka vključene osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi in njihove zagovorniške organizacije. Prispevale so k pomembnim spremembam v izrazju, vsebini in zgradbi MKF. V tej prilogi podajamo osnovne smernice za etično uporabo MKF. Seveda v nobenih napotkih ne moremo predvideti vseh oblik napačne uporabe neke klasifikacije ali znanstvenega orodja ali pričakovati, da bodo zgolj smernice preprečile napačno uporabo. Tudi pričujoča priloga ni izjema. Upamo, da se bo z upoštevanjem naslednjih navodil zmanjšala možnost, da bi bila MKF uporabljena nespoštljivo ali škodljivo za osebe z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi.

Spoštovanje in zaupnost

- (1) Z uporabo MKF ne smemo nikoli prizadeti človeške vrednosti in avtonomije posameznika.
- (2) MKF se ne sme nikoli uporabiti za etiketiranje oseb ali za njihovo identifikacijo izključno na podlagi ene ali več kategorij zmanjšanih zmožnosti/invalidnosti.
- (3) Kadar MKF uporabimo v kliničnem okolju, morajo biti osebe, katerih raven funkcioniranja klasificiramo, vedno polno seznanjene s postopkom, privoliti v njegovo uporabo in v postopku sodelovati. Če oseba zaradi omejitev svojih spoznavnih sposobnosti v postopku ne more sodelovati, mora dejavno sodelovati njen zagovornik.
- (4) Informacije, ki so kodirane na podlagi MKF, so osebni podatki in zanje veljajo splošna pravila o zaupnosti, ki ustrezajo načinu in namenu uporabe pridobljenih podatkov.

Klinična uporaba MKF

- (5) Kadarkoli je možno, naj klinični delavec posamezniku ali njegovemu zagovorniku razloži namen uporabe MKF in naj spodbuja vprašanja o ustreznosti uporabe MKF za klasificiranje posameznikove ravni funkcioniranja.
- (6) Kadarkoli je možno, mora imeti oseba, katere raven funkcioniranja klasificiramo (ali zagovornik te osebe), možnost, da v postopku sodelu-

je in še zlasti da izrazi dvom ali potrdi ustreznost uporabljenе kategorije in ocenjevalnega postopka.

- (7) Ker je primanjkljaj, ki ga klasificiramo, posledica tako posameznikovega zdravstvenega stanja kot tudi fizičnega in družbenega okolja, v katerem posameznik živi, se mora MKF uporabljati celovito.

Družbena uporaba informacij MKF

- (8) MKF naj bo v največji možni meri uporabljena v sodelovanju s posamezniki, kar izboljšuje njihove odločitve in nadzor nad življenjem.
- (9) Informacije, zbrane z MKF, naj bodo uporabljene za razvoj družbene politike in političnih sprememb, katerih cilj je izboljšati in podpirati sodelovanje posameznikov.
- (10) MKF in vse informacije, ki izhajajo iz njene uporabe, ne smejo biti uporabljene tako, da bi zanikale uveljavljene pravice ali kako drugače omejevale zakonito upravičenost do določenih ugodnosti za posameznike ali skupine.
- (11) Posamezniki, ki jih MKF klasificira v skupino, se lahko med seboj razlikujejo na mnogo načinov. Zakoni in pravilniki, pri katerih je uporabljena klasifikacija MKF, ne smejo predvidevati večje homogenosti in zagotavljati morajo, da bodo osebe, katerih raven funkcioniranja klasificiramo, obravnavane kot posamezniki.

Priloga 7

Povzetek procesa revizije

Razvoj MKOPOv*

Leta 1972 je SZO izdelala preliminarno shemo za področje posledic bolezni. V nekajmesečni razpravi je bilo predlagano, da bi shema lahko bila obsežnejša. Predloge je bilo mogoče povzeti v dve pomembni načeli: da je potrebno razlikovati med okvarami in njihovo pomembnostjo, torej njihovimi funkcionalnimi in družbenimi posledicami, in da je smiselno te različne vidike ali osi podatkov klasificirati ločeno na različnih številskih poljih. V bistvu je pristop tako vključeval več različnih, vendar vzporednih klasifikacij. To je bila novost v primerjavi s tradicijo MKB, v kateri je več osi (etiologija, anatomija, patologija itd.) združenih v hierarhični sistem, ki zaseda le eno mesto v številskem polju. Lotili smo se preučevanja, ali bi bilo mogoče izdelati shemo, ki bi upoštevala te predloge, a še vedno ostala skladna z načeli, na katerih temelji zgradba MKB. Istočasno so se začeli preliminarni poskusi, da bi sistemizirali terminologijo za posledice bolezni. V letu 1973 smo te predloge neuradno poslali možnim uporabnikom, zlasti skupinam, ki jih področje rehabilitacije posebej zanima.

Leta 1974 smo razposlali v oceno ločeni klasifikaciji za okvare in oviranosti in razprave so se nadaljevale. Zbrali smo pripombe in oblikovali dokončne predloge klasifikacij. Besedilo je bilo predloženo v obravnavo Mednarodni konferenci za deveto revizijo Mednarodne klasifikacije bolezni oktobra 1975. Po razpravi o klasifikacijah je bilo na konferenci sprejeto priporočilo, naj se izdajo za poskusno uporabo. Maja 1976 je 29. Svetovna zdravstvena skupščina to priporočilo upoštevala in sprejela resolucijo WHA29.35, s katero je odobrila, da se za poskusno uporabo izda dopolnilna klasifikacija okvar in oviranosti, in sicer kot dodatek in ne kot sestavni del Mednarodne klasifikacije bolezni. Tako je leta 1983 izšla prva izdaja MKOPOv. Leta 1993 je bila ponatisnjena z dodatnim predgovorom.

Začetni koraki pri reviziji MKOPOv

Leta 1993 je bila sprejeta odločitev, da se začne revizija MKOPOv. Revidirana izdaja, ki smo jo poimenovali MKOPOv-2, naj bi izpolnjevala naslednje cilje:

- služi naj mnogovrstnim potrebam različnih dežel, sektorjev in zdravstvenih področij;
- naj bo dovolj preprosta, da bo za uporabnike smiseln opis posledic zdravstvenih stanj;

*Naslov in leto prve slovenske izdaje: Mednarodna klasifikacija okvar, prizadetosti in oviranosti, Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije in Inštitut Republike Slovenije za rehabilitacijo, 1977

- naj bo uporabna v praksi – torej pri prepoznavanju potreb v zdravstvenem varstvu in oblikovanju programov ukrepanja (npr. preventiva, rehabilitacija, družbeni ukrepi);
- podaja naj usklajen pogled na vse procese, ki so vpleteni v posledice zdravstvenega stanja, tako da bo mogoče objektivno ocenjevati, zapisovati in se odzivati na celotni proces nastajanja zmanjšane zmožnosti/invalidnosti in ne le na dimenzijo bolezni/motnje;
- občutljiva naj bo na kulturno različnost (naj bo prevedljiva in uporabna v različnih kulturah in sistemih zdravstvenega varstva);
- naj jo bo mogoče uporabljati v povezavi z družino klasifikacij SZO.

Prvotno je bil francoski sodelovalni center zadolžen, da pripravi predloge za poglavje Okvare in za področja jezika, govora in čutil. Nizozemski sodelovalni center naj bi predlagal revizijo poglavja Prizadetost in področja gibal ter pripravil pregled literature, medtem ko naj bi severnoameriški center pripravil predloge za poglavje Oviranost. Poleg tega naj bi dve delovni skupini oblikovali predloge za področji duševnosti in otrok. Pomemben napredek je bil dosežen na sestanku o reviziji MKOPOv-2 v Ženevi 1996. Iz različnih predlogov smo sestavili osnutek Alfa in izvedli prvo poskusno testiranje. Na sestanku leta 1996 je bilo sklenjeno, da se bo odtlej vsak sodelovalni center ukvarjal s celotnim osnutkom in ne več s prvotno dodeljenimi posameznimi področji revizije. Od maja 1996 do februarja 1997 smo osnutek Alfa posredovali sodelovalnim centrom in delovnim skupinam, pripombe in predloge pa smo zbirali in usklajevali na sedežu SZO. Razposlali smo tudi seznam osnovnih vprašanj, povezanih z revizijo, ki naj bi olajšal zbiranje pripomb.

Med revizijo smo obravnavali naslednje teme:

- Klasifikacija na tristopenjski ravni, torej Okvare, Prizadetosti in Oviranosti, je bila uporabna in naj bi ostala. Razmislili naj bi o vključitvi spremljajočih/ okoljskih dejavnikov, čeprav je treba reči, da je bila večina predlogov takih, da bi jih bilo potrebno teoretično dograditi in empirično preveriti.
- Medsebojni odnos in ustrezni odnosi med O/P/Ov: Mnogo kritik je letelo na vzročni model, ki je bil osnova različice MKOPOv iz leta 1980, na premajhne spremembe v času od prve izdaje ter na enosmerni potek od okvare do prizadetosti in od te do oviranosti. V procesu revidiranja smo predlagali nove grafične ponazoritve.
- Uporaba MKOPOv-1980 je bila zapletena. Klasifikacijo je treba poenostaviti, da bo preprostejša za uporabo. Z revizijo naj bi jo poenostavili, ne pa ji dodajali nove podrobnosti.
- Spremljajoči dejavniki (zunani – okoljski/notranji – osebni): Ti dejavniki, ki so bili pomembni sestavni del procesa oviranosti (po modelu MKOPOv

iz leta 1980), naj bodo oblikovani kot dodatne sheme v MKOPOv. Ker pa so dejavniki družbenega in fizičnega okolja ter stališč okolja do okvar, prizadetosti in oviranosti močno odvisni od kulture, ne smejo biti posebna dimenzija klasifikacije. Vseeno smo menili, da bi bila klasifikacija okoljskih dejavnikov koristna za analize stanja v posameznih državah in za iskanje rešitev na državni ravni.

- Na področju okvar naj bo viden napredek v poznavanju osnovnih bioloških mehanizmov.
- Glavni cilj morata biti uporabnost v različnih kulturah in univerzalnost.
- Eden glavnih ciljev revizije je tudi priprava gradiv za usposabljanje uporabnikov in predstavitev njene uporabnosti.

Osnutka Beta-1 in Beta-2

Marca 1997 je bil pripravljen osnutek Beta-1, v katerem so bili vključeni predlogi, zbrani v predhodnih letih. Osnutek je bil predstavljen na sestanku o reviziji aprila 1997. V besedilo so bile vključene še odločitve, sprejete na tem sestanku, in junija 1997 je bilo objavljeno kot Osnutek Beta-1 MKOPOv-2 za poskusno uporabo. Med januarjem in aprilom 1999 smo na podlagi vseh podatkov in drugih povratnih informacij, zbranih ob poskusni uporabi Beta-1, oblikovali osnutek Beta-2. Ta osnutek je bil obravnavan na letnem sestanku o MKOPOv-2 v Londonu aprila 1999. V besedilo so bile vključene še odločitve, sprejete na tem sestanku, in julija 1999 smo natisnili in za poskusno uporabo izdali osnutek Beta-2.

Poskusna uporaba

Poskusna uporaba osnutka Beta-1 je potekala od junija 1997 do decembra 1998, osnutka Beta-2 pa od julija 1999 do septembra 2000.

Povabilu za sodelovanje pri poskusni uporabi so se odzvale številne države članice SZO, in to na zelo različnih področjih, kot so zdravstveno zavarovanje, socialno varstvo, zaposlovanje, izobraževanje in druga, ki se ukvarjajo s klasifikacijo zdravstvenih stanj (z uporabo Mednarodne klasifikacije bolezni, Klasifikacije za medicinske sestre in Mednarodne standardne klasifikacije izobraževanja). S poskusno uporabo smo želeli doseči soglasje o uporabljenih kategorijah, zato so bile definicije jasne in operativne. Med poskusno uporabo smo klasifikacijo ves čas razvijali, se posvetovali s sodelujočimi, zbirali povratne informacije, dopolnjevali shemo in spremembe znova preverjali v praksi.

V okviru poskusne uporabe osnutkov Beta-1 in Beta-2 so bile izvedene naslednje študije:

- prevodi in jezikovne ocene;
- ocena uporabljenih postavk;

- odzivi strokovnih konferenc in posameznikov na osnovna vprašanja;
- povratne informacije organizacij in posameznikov;
- testiranje različnih možnosti;
- uporabljivost in zanesljivost pri ocenjevanju primerov (v živo ali iz dokumentacije);
- drugo (npr. študijske skupine za določeno področje).

Pri preskušanju upravnosti klasifikacije je bil velik poudarek na primernosti za različne kulture in različna področja uporabe. Sodelovalo je več kot 50 držav in 1800 strokovnjakov. O poteku teh preskušanj so bila pripravljena samostojna poročila.

Predzadnja verzija MKOPOv-2

Na podlagi podatkov iz poskusne uporabe osnutka Beta-2 in po posvetovanju s sodelovalnimi centri in strokovnim odborom za meritve in klasifikacije pri SZO smo oktobra 2000 pripravili osnutek predzadnje verzije MKOPOv-2. Osnutek je bil obravnavan na sestanku o reviziji novembra 2000. V besedilo smo vključili priporočila, sprejeta na tem sestanku, in ga kot Predzadnjo različico MKOPOv-2 (december 2000) januarja 2001 predložili izvršnemu odboru SZO. Končni osnutek MKOPOv-2 je bil nato predstavljen na 54. zasedanju Svetovne zdravstvene skupščine maja 2001.

Podpora končni različici

Končni osnutek besedila pod naslovom Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja je obravnavala Svetovna zdravstvena skupščina na zasedanju 22. maja 2001 in podprla novo klasifikacijo v resoluciji WHA54.21, ki se glasi:

Svetovna zdravstvena skupščina na 54. zasedanju

1. PODPIRA drugo izdajo Mednarodne klasifikacije okvar, prizadetosti in oviranosti (MKOPOv) z naslovom Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja (odslej s kratico MKF);
2. POZIVA države članice, naj ustrezno uporabljajo MKF v raziskavah, spremljanju stanja in poročilih ter pri tem upoštevajo svoje specifične razmere, zlasti v luči možnih prihodnjih izpopolnjenih izdaj;
3. PROSI generalnega direktorja, naj državam članicam na njihovo prošnjo nudi podporo pri uporabi MKF.

Priloga 8

MKF v prihodnosti

Uporaba MKF bo precej odvisna od njene praktične uporabnosti: od tega, koliko lahko služi kot merilo za ugotavljanje uspešnosti zdravstvene službe s pomočjo pokazateljev, ki temeljijo na izidih zdravstvenih storitev, in od tega, koliko je uporabna v različnih kulturah, tako da omogoča mednarodne primerjave pri ugotavljanju potreb in virov za načrtovanje in raziskovanje. MKF ni neposredno orodje zdravstvene politike. Vendar pa lahko njena uporaba pozitivno prispeva k oblikovanju te politike, saj zagotavlja informacije, koristne za njeno snovanje, za spodbujanje politike enakih možnosti za vse ljudi in v podporo boju proti diskriminaciji zaradi zmanjšane zmožnosti/invalidnosti.

Različice MKF

Zaradi različnih potreb različnih uporabnikov bo MKF na voljo v različnih oblikah in različicah:

Glavna klasifikacija

Oba dela MKF in njuni razdelki so za potrebe različnih uporabnikov pripravljeni v dveh različicah, ki se razlikujeta v stopnji podrobnosti:

Prva različica je *popolna (podrobna)*. Obsega vse ravni klasifikacije in za vsak razdelek omogoča 9999 kategorij. Vendar pa je bilo doslej uporabljenih mnogo manj kategorij. Kadar potrebujemo strnjene podatke, lahko kategorije popolne različice združimo v skrajšano različico.

Druga različica je *skrajšana (zgoščena)*. Ta ima za vsak razdelek in področje po dve ravni kategorij. Vključuje tudi definicije terminov ter vključene in izključene prvine pri posameznih kategorijah.

Specifične prilagoditve

- (a) Različice za klinično uporabo: te različice bodo odvisne od uporabe MKF na različnih kliničnih področjih (npr. delovna terapija). Kodiranje in terminologija teh različic bosta temeljila na glavni klasifikaciji in obenem vsebovala dodatne podrobne informacije, npr. navodila za ocenjevanje in klinične opise. Možno je pripraviti tudi različice za specifična področja (npr. rehabilitacija, duševno zdravje).
- (b) Različice za raziskovalno delo: podobno kot različice za klinično uporabo bodo tudi te prilagojene specifičnim raziskovalnim potrebam in bodo vsebovale natančne, operativne definicije za ocenjevanje stanja.

Delo v prihodnosti

Pomembno je poudariti, da SZO in njeni sodelovalni centri zaradi mnogovrstnih uporab in potreb po MKF nadaljujejo z delom.

MKF je last vseh uporabnikov. Je edino tovrstno orodje, ki je sprejeto na mednarodni ravni. Z njo naj bi pridobivali boljše informacije o oblikah zmanjšane zmožnosti/invalidnosti in funkcioniranju in dosegli široko mednarodno soglasje. Da bi to klasifikacijo priznale različne državne in mednarodne skupnosti, so se strokovnjaki SZO zelo potrudili, da je MKF uporabnikom prijazna in usklajena s procesi standardizacije, kot jih določa Mednarodna organizacija za standardizacijo ISO.

Možne prihodnje usmeritve za razvoj in uporabo MKF lahko povzamemo v naslednjih točkah:

- promovirati uporabo MKF na ravni držav za razvoj nacionalnih podatkovnih baz;
- izdelati mednarodno podatkovno bazo in okvir za mednarodne primerjave;
- določiti algoritme za upravičenost do socialnih prejemkov in pokojnine;
- preučevati zmanjšano zmožnost/invalidnost in funkcioniranje družinskih članov (npr. zmanjšana zmožnost/invalidnost tretjih oseb zaradi zdravstvenega stanja koga, ki jim je blizu);
- razvijati razdelek Osebni dejavniki;
- razvijati natančne operativne definicije kategorij za raziskovalne namene;
- razvijati ocenjevalne instrumente za prepoznavanje in merjenje²³;
- nuditi računalniško podporo in obrazce za popis primera;
- vzpostavljati povezave s pojmi s področja kakovosti življenja in ocenjevanjem subjektivne blaginje;²⁴
- raziskovati ustreznost zdravljenja in posegov;

²³ SZO razvija ocenjevalne instrumente v povezavi z MKF, ki bodo uporabni v različnih kulturah. Trenutno preverjajo njihovo zanesljivost in veljavnost. Instrumenti za ocenjevanje bodo imeli tri oblike: kratka verzija za presejalno ocenjevanje/iskanje primera; verzija za vsakodnevno uporabo negovalcev in daljša verzija za podrobne raziskovalne namene. Na voljo bodo pri SZO.

²⁴ Povezave s kakovostjo življenja: shemi "kakovost življenja" in zmanjšana zmožnost/invalidnost morata biti pojmovno združljivi. Vendar pa kakovost življenja odraža, kako se osebe "počutijo" glede svojega zdravstvenega stanja in njegovih posledic; zato je to shema "subjektivne blaginje". Na drugi strani pa se shemi bolezen/zmanjšana zmožnost nanašata na objektivne in zunanje znake posameznika.

- promovirati uporabo v znanstvenih raziskavah za primerjavo med različnimi zdravstvenimi stanji;
- razvijati učne materiale za uporabo MKF;
- ustanavljati centre za usposabljanje in referenčne centre MKF po svetu;
- nadaljevati z raziskavami okoljskih dejavnikov, ki bodo dale potrebne podatke za uporabo pri opisovanju tako standardnega kot trenutnega okolja.

Priloga 9

Predlogi idealnega in minimalnega nabora podatkov MKF za zdravstvene informacijske sisteme ali za raziskave prebivalstva

Telesne funkcije in zgradbe	Poglavje in koda	Klasifikacijski blok ali kategorija
Vid	2 b210-b220	Vid in sorodne funkcije
Sluh	2 b230-b240	Sluh in vestibularne funkcije
Govor	3 b310-b340	Glasovne in govorne funkcije
Prebavljanje	5 b510-b535	Funkcije, povezane s prebavnim sistemom
Izločanje	6 b610-b630	Funkcije sečil
Plodnost	6 b640-b670	Genitalne in reproduktivne funkcije
Spolna dejavnost	6 b640	Spolne funkcije
Koža in spremembe	8 b810-b830	Funkcije kože
Dihanje	4 b440-b460	Funkcije dihalnega sistema
Bolečina	2 b280	Bolečina
Čustvovanje	1 b152-b180	Funkcije čustev
Spanje	1 b134	Funkcije spanja
Energija/vitalnost	1 b130	Funkcije energije in zagona
Mišljenje	1 b140,b144,b164	Specifične duševne funkcije
Dejavnosti in sodelovanje	3 d310-d345	Sporazumevanje – sprejemanje sporočil
Gibljivost	4 d450-d465	Hoja in premikanje
Ročnost	4 d430-d445	Prenašanje, premikanje in ravnanje s predmeti
Skrb zase	5 d510-d570	Skrb zase
Običajne dejavnosti	6 do 8	Življenje doma, Glavna življenjska področja
Medosebni odnosi	7 d730-d770	Posebni medosebni odnosi
Družbeno funkcioniranje	9 d910-d930	Življenje v skupnosti, družbi in državi

* Predlogi za minimalni nabor

Priloga 10

Zahvale

MKF ne bi bilo mogoče pripraviti brez obsežne pomoči ljudi iz različnih delov sveta, ki so vložili veliko časa in truda ter organizirali potrebne vire v mednarodni mreži. Na tem mestu se ne moremo zahvaliti vsem. Navajamo zgolj centre, organizacije in posameznike, ki so pri delu opravili vodilno vlogo.

Sodelovalni centri SZO za MKF

Avstralija	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Oseba za stike: Ros Madden.
Francija	Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Oseba za stike: Marc Maudinet.
Japonska	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Oseba za stike: Hisao Sato.
Kanada	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Oseba za stike: Helen Whittome.
Nizozemska	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Osebi za stike: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.
Nordijske države	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Oseba za stike: Björn Smedby.
ZDA	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Oseba za stike: Paul J. Placek.
Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE112TG, United Kingdom. Osebi za stike: Ann Harding, Jane Millar.

Delovne skupine

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Vodja: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. Pomočnik vodje: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Vodja: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Pomočnik vodje: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Vodja: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Pomočnik vodje: Janice Miller.

Mreži

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (španska mreža).
Koordinator: José Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigacion en Psiquiatria Clinical y Social Hospital Universitario "Marques de Valdecilla", Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spain.

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Oseba za stike: Lauri Sivonen.

Nevladne organizacije

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Osebi za stike: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Oseba za stike: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Oseba za stike: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Oseba za stike: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Oseba za stike: Nancy Breitenbach.

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Oseba za stike: Judith Hollenweger, predsednica, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Svetovalci

Pri reviziji klasifikacije je z dragocenimi nasveti sodelovala vrsta svetovalcev SZO in sicer:

Elizabeth Badley
Jerome E. Bickenbach
Nick Glozier
Judith Hollenweger
Cille Kennedy
Jane Millar
Janice Miller
Jürgen Rehm
Robin Room
Angela Roberts
Michael F. Schuntermann
Robert Trotter II
David Thompson (uredniški svetovalec)

Prevod MKF v uradne jezike SZO

Revizija MKF je potekala v več jezikih in angleščina je bila zgolj delovni jezik. Prevodi in jezikovne analize so bile sestavni del revizijskega postopka. Naslednje sodelavci SZO so vodili prevajanje, jezikovno analizo in redakcijo v uradnih jezikih SZO. Drugi prevodi so dostopni na spletni strani SZO: <http://www.who.int/classification/icf>.

Arabski jezik

Prevod in jezikovna analiza:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji,
Mohamed Daly,
Jamil Taktak, Saida Douki
Redakcija WHO/EMRO:
Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Kitajski jezik

Prevod in jezikovna analiza:

Qiu Zhuoying (koordinator), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang
Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan
Redakcija Sodelovalni center SZO na Kitajskem in WHO/WPRO:
Dong Jingwu, Zhou Xiaonan in Y.C. Chong

Francoski jezik

Prevod in jezikovna analiza SZO WHO Ženeva:

Pierre Lewalle

Redakcija Sodelovalna centra SZO v Franciji in Kanadi:

Catherine Barral in Janice Miller

Ruski jezik

Prevod in jezikovna analiza:

G. Šostka (koordinator), Vladimir J. Rjasnjanski, Aleksander V. Kvašin,

Sergej A. Matveev, Aleksej A. Galianov

Redakcija Sodelovalni center SZO v Rusiji:

Vladimir K. Ovčarov

Španski jezik

Prevod, jezikovna analiza in redakcija Sodelovalni center SZO v Španiji v sodelovanju z La Red de Habla Hispana en Discapacidades (španska mreža) in WHO/PAHO:

J. L. Vázquez-Barquero (koordinator), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituino, Elena Vázquez Bourgon Armando Vázquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Munoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Posamezniki, ki so sodelovali pri reviziji**Argentina**

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Armenija

Armen Sargsijan

Avstralija

Gavin Andrews
Robyne Burridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Avstrija

Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-Bornsen

Belgija

Françoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Brazilija

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Čile

Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum

Luis Flores

Roxane Moncayo de
Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

Danska

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensborg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbolle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Moller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schioler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhammer
Thonnings
Eva Wahrens
Brita Ohlenschlager

Egipt

Mohammed El-Banna

Ekvador

María del Consuelo
Crespo
Walter Torres Izquierdo

Etiopija

Rene Rakotobe

Filipini

L. Ladrigio-Ignacio
Patria Medina

Finska

Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka
Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

Francija

Charles Aussilloux

Bernard Azema

Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre
Jean-Paul Boissin
François Chapireau
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbé
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Deveau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne-Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonqueres
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Joëlle Loste-Berdot
Maryse Marriere
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux
Pierre Minaire (†)
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gérard Pavillon
André Philip
Nicole Quemada
Jean-François Ravaut
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine
Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jésus Sanchez
Marie-José Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Henri-Jacques Stiker
Annie Triomphe
Catherine Vaslin
Paul Veit
Dominique Velche
Jean-Pierre Vignat
Vivian Waltz

Grčija

Venos Mavreas

Hrvaška

Ana Bobinac-Georgievski

Indija

Javed Abidi
 Samir Guha-Roy
 K.S. Jacob
 Sunanda Koli
 S. Murthy
 D.M. Naidu
 Hemraj Pal
 K. Sekar
 K.S. Shaji
 Shobha Srinath
 T.N. Srinivasan
 R. Thara

Indonezija

Augustina Hendriarti

Iran (Iranska
 islamska republika)

Mohamed M.R. Mourad

Italija

Emilio Alari
 Alberto Albanese
 Renzo Andrich
 A.Andrigo
 Andrea Arrigo
 Marco Barbolini
 Maurizio Bejor
 Giulio Borgnolo
 Gabriella Borri
 Carlo Caltagirone
 Felicia Carletto
 Carla Colombo
 Francesca Cretti
 Maria Cufersin
 Marta Dao
 Mario D'Amico
 Simona Della Bianca
 Paolo Di Benedetto
 Angela Di Lorenzo
 Nadia Di Monte
 Vittoria Dieni
 Antonio Federico
 Francesco Fera
 Carlo Francescutti
 Francesca Fratello
 Franco Galletti
 Federica Galli
 Rosalia Gasparotto
 Maria Teresa Gattesco
 Alessandro Giacomazzi
 Tullio Giorgini

Elena Giraudo
 Lucia Granzini
 Elena Grosso
 V. Groppo
 Vincenzo Guidetti
 Paolo Guzzon
 Leo Giulio Iona
 Vladimir Kosic
 Matilde Leonardi
 Fulvia Loik
 Mariangela Macan
 Alessandra Manassero
 Domenico Manco
 Santina Mancuso
 Roberto Marcovich
 Andrea Martinuzzi
 Anna Rosa Melodia
 Rosetta Mussari
 Cristiana Muzzi
 Ugo Nocentini
 Emanuela Nogherotto
 Roberta Oretti
 Lorenzo Panella
 Maria Procopio
 Leandro Provinciali
 Alda Pellegri
 Barbara Reggiori
 Marina Sala
 Giorgio Sandrini
 Antonio Schindler
 Elena Sinforiani
 Stefano Schierano
 Roberto Sicurelli
 Francesco Talarico
 Gariella Tavoschi
 Cristiana Tiddia
 Walter Tomazzoli
 Corrado Tosetto
 Sergio Ujcich
 Maria Rosa Valsecchi
 Irene Vernerio

Izrael

Joseph Yahav

Jamajka

Monica Bartley

Japonska

Tsunechiko Akamatsu
 Masataka Arima
 Hidenobu Fujisono
 Katsunori Fujita
 Shinichiro Furuno
 Toshiko Futaki
 Hajime Hagiwara
 Yuichiro Haruna
 Hideaki Hyoudou
 Takashi Iseda

Atsuko Ito
 Shinya Iwasaki
 Shizuko Kawabata
 Yasu Kiryu
 Akira Kodama
 Ryouzuke Matsui
 Ryo Matsutomo
 Yasushi Mochizuki
 Kazuyo Nakai
 Kenji Nakamura
 Yoshukuni Nakane
 Yukiko Nakanishi
 Toshiko Niki
 Hidetoshi Nishijima
 Shiniti Niwa
 Kensaku Ohashi
 Mari Oho
 Yayoi Okawa
 Shuhei Ota
 Fumiko Rinko
 Junko Sakano
 Yoshihiko Sasagawa
 Hisao Sato
 Yoshiyuki Suzuki
 Junko Taguchi
 Eiichi Takada
 Yuji Takagi
 Masako Tateishi
 Hikaru Tauchi
 Miyako Tazaki
 Mutsuo Torai
 Satoshi Ueda
 Kousuke Yamazaki
 Yoshio Yazaki

Jordanija

Abdulla S.T. El-Naggar
 Ziad Subeih

Južna Afrika

David Boonzaier
 Gugulethu Gule
 Sebenzile Matsebula
 Pam McLaren
 Siphokazi Gciza
 Phillip Thompson

Kanada

Hugh Anton
 J. Arboleda-Florez
 Denise Avar
 Elizabeth Badley
 Caroline Bergeron
 Hélène Bergeron
 Jerome E. Bickenbach
 Andra Blanchet
 Maurice Blouin
 Mario Bolduc (†)
 Lucie Brosseau

T.S. Callanan
 Lindsay Campbell
 Anne Carswell
 Jacques Cats
 L.S. Cherry
 René Cloutier
 Albert Cook
 Jacques Côté
 Marcel Côté
 Cheryl Cott
 Aileen Davis
 Henry Enns
 Gail Finkel
 Christine Fitzgerald
 Patrick Fougeyrollas
 Adele Furrie
 Linda Garcia
 Yhetta Gold
 Betty Havens
 Anne Hébert
 Peter Henderson
 Lynn Jongbloed
 Faith Kaplan
 Ronald Kaplan
 Lee Kirby
 Catherine Lachance
 Jocelyne Lacroix
 Renée Langlois
 Mary Law
 Lucie Lemieux-Brassard
 Annette Majnemer
 Rose Martini
 Raoul Martin-Blouin
 Mary Ann McColl
 Joan McComas
 Barbara McElgunn
 Janice Miller
 Louise Ogilvie
 Luc Noreau
 Diane Richler
 Laurie Ringaert
 Kathia Roy
 Patricia Sisco
 Denise Smith
 Ginette St Michel
 Debra Stewart
 Luz Elvira Vallejo
 Echeverri
 Michael Wolfson
 Sharon Wood-Dauphinee
 Nancy Young
 Peter Wass
 Colleen Watters

Kitajska

Zhang Aimin
 Mary Chu Manlai
 Hong Dong
 Leung Kwokfai

Karen Ngai Ling
 Wu Xuanguong
 Qiu Zhuoying
 Zhao Shuying
 Li Jing
 Tang Xiaoquan
 Li Jianjun
 Ding Buotan
 Zhuo Dahong
 Nan Dengkun
 Zhou Xiaonan

Kolumbija

Martha Aristabal Gomez

Kuba

Pedro Valdés Sosa
 Jesús Saiz Sánchez
 Frank Morales Aguilera

Kuvajt

Adnan Al Eidan
 Abdul Aziz Khalaf Karam

Latvija

Valda Biedrina
 Aldis Dudins
 Lolita Cibule
 Janis Misins
 Jautrite Karashkevica
 Mara Ozola
 Aivars Vetra

Libanon

Elie Karam

Litva

Albinas Bagdonas

Luksemburg

Charles Pull
 M. De Smedt
 Pascale Straus

Madagaskar

Caromene Ratomahenina
 Raymond

Madžarska

Lajos Kullmann

Malezija

Sandiyao Sebastian

Malta

Joe M. Pace

Mehika

Juan Alberto Alcantara

Jorge Caraveo Anduaga
 María Eugenia Antunez
 Fernando R. Jiménez
 Albarran
 Gloria Martinez Carrera
 María-Elena Medina
 Mora
 Carmen E. Lara Munoz

Maroko

Aziza Bennani

Nemčija

Helmi Böse-Younes
 Horst Dilling
 Thomas Ewert
 Kurt Maurer
 Jürgen Rehm
 H.M. Schian
 Michael F.
 Schuntermann
 Ute Siebel
 Gerold Stucki

Nikaragva

Elizabeth Aguilar
 Angel Bonilla Serrano
 Ivette Castillo
 Héctor Collado
 Hernández
 Josefa Conrado
 Brenda Espinoza
 María Félix Gontol
 Mirian Gutiérrez
 Rosa Gutiérrez
 Carlos Guzmán
 Luis Jara
 Raúl Jarquin
 Norman Lanzas
 José R. Leiva
 Rafaela Marengo
 María Alejandra
 Martínez
 Marlon Méndez
 Mercedes Mendoza
 María José Moreno
 Alejandra Narváez
 Amilkar Obando
 Dulce María Olivas
 Rosa E. Orellana
 Yelba Rosa Orozco
 Mirian Ortiz Alvarado
 Amanda Pastrana
 Marbely Picado
 Susana Rappacioli
 Esterlina Reyes
 Franklin Rivera
 Leda María Rodríguez
 Humberto Román

Yemira Sequeira
Ivonne Tijerino
Ena Liz Torrez
Rene Urbina
Luis Velásquez

Nigerija

Sola Akinbiyi
John Morakinyo
A. O. Odejide
Olayinka Omigbodun

Nizozemska

T. van Achterberg
Jaap van den Berg
A. Bloemhof
Y.M. van der Brug
R.D. de Boer
J.T.P. Bonte
J.W. Brandsma
W.H.E. Buntinx
J.P.M. Diederiks
M. J. Driesse
Silvia van Duuren-
Kristen
C.M.A. Frederiks
J.C. Gerritse
José Geurts
G. Gladines
K.A. Gorter
R.J. de Haan
J. Halbertsma
E.J. van der Haring
F.G. Hellema
C.H. Hens-Versteeg
Y. F. Heerkens
Y. Heijnen
W.M. Hirs
H. W. Hoek
D. van Hoeken
N. Hoeymans
C. van Hof
G.R.M. van Hoof
M. Hopman-Rock
A. Kap
E.J. Karel
Zoltan E. Kenessey
M.C.O. Kersten
M.W. de Kleijn-de
Vrankrijker
M.M.Y. de Klerk
M. Koenen
J.W. Koten
D.W.Kraijer
T. Kraakman
Guuss Lankhorst
W.A.L. van Leeuwen
P. Looijestein

H. Meinardi
W. van Minnen
A.E. Monteny
I. Oen
Wil Ooijendijk
W.J. den Ouden
R.J.M. Perenboom
A. Persoon
J.J. v.d. Plaats
M. Poolmans
F.J. Prinsze
C.D. van Ravensberg
K. Reynders
K. Riet-van Hoof
G. Roodbol
G.L. Schut
B. Stoelinga
M.M.L. Swart
L. Taal
H. Ten Napel
B. Treffers
J. Verhoef
A. Vermeer
J.J.G.M. Verwer
W. Vink
M. Welle Donker
Dirk Wiersma
J.P. Wilken
P.A. van Woudenberg
P.H.M. Wouters
P. Zanstra

Norveška

Kjetil Bjorlo
Torbjorg Hostad
Kjersti Vik
Nina Vollestad
Margret Grotle Soukup
Sigrid Ostensjo

Pakistan

S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed

Peru

María Esther Araujo
Bazon
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes
Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia
Fernández
Rosa Zavalllos Piedra

Republika Koreja

Ack-Seop Lee

Romunija

Radu Vrasti

Rusija

Vladimir N. Blondin
Sergej Cirkin
Aleksej A. Galianov
I.J. Gurovič
Mikhail V. Korobov
Juri M. Ksomarov
Aleksander V. Kva'in
Pavel A. Makavejski
Sergej A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K. Ovčarov
S.V. Polubinskaja
Ana G. Rjabokon
Vladimir Y. Rjasnjanski
Aleksander V. Šabrov
Georgij D. Šostka
Aleksander J.
Zemčenkov

Salvador

Jorge Alberto Alcarón
Patricia Tovar de
Canizalez

Slonokoščena obala

B. Claver

Slovenija

Andrejka Fatur Videtič

Španija

Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnación Blanco
Egido
Rosa Bravo Rodriguez
María José Cabo
González
Marta Cano Fernández
Laura Cardenal Villalba
Ana Diez Ruiz
Luis Gaite Pindado
María García José
Ana Gómez Silió
Andres Herran Gómez
Sara Herrera Castanedo
Ismael Lastra Martinez
Marta Uriarte Ituino
Elena Vázquez Bourgon
Antonio León Aguado
Díaz
Carmen Albeza Contreras
María Angeles Aldana

Berberana
 Federico Alonso Trujillo
 Carmen Alvarez Arbesú
 Jesus Artal Simon
 Enrique Baca Baldomero
 Julio Bobes García
 Antonio Bueno Alcántara
 Tomás Castillo Arenal
 Valentín Corces Pando
 María Teresa Crespo
 Abelleira
 Roberto Cruz Hernández
 José Armando De Vierna
 Amigo
 Manuel Desviat Munoz
 Ana María Díaz García
 María José Eizmendi
 Apellaniz
 Antonio Fernández
 Moral
 Manuel A. Franco Martín
 Luis Gaite Pinadado
 María Mar García Amigo
 José Giner-Ubago
 Gregorio Gómez-Jarabo
 José Manuel Gorospe
 Arocena
 Juana María Hernández
 Rodríguez
 Carmen Leal Cercos
 Marcelino López Alvarez
 Juan José Lopez-Ibor
 Ana María López Trencó
 Francisco Margallo Polo
 Monica Martín Gil
 Miguel Martín
 Zurimendi
 Manuel J. Martínez
 Cardena
 Juan Carlos Miangolarra
 Page
 Rosa M. Montoliu Valls
 Teresa Orihuela
 Villameriel
 Sandra Ortega Mera
 Gracia Parquina
 Fernández
 Rafael Penalver
 Castellano
 Jesusa Pertejo
 María Francisca Peydro
 de Moya
 Juan Rafael Prieto
 Lucena
 Miguel Querejeta
 González
 Miquel Roca Bennasar
 Francisco Rodríguez
 Pulido

Luis Salvador Carulla
 María Vicenta Sánchez
 de la Cruz
 Francisco Torres
 González
 María Triquell Manuel
 José Luis Vázquez-
 Barquero
 Miguel A. Verdugo
 Alonso
 Carlos Villaro Díaz-
 Jiménez

Švedska

Lars Berg
 Eva Björck-Akesson
 Mats Granlund
 Gunnar Grimby
 Arvid Linden
 Anna Christina Nilson (†)
 Anita Nilsson
 Louise Nilunger
 Lennart Nordenfelt
 Adolf Ratzka
 Gunnar Sanner
 Olle Sjögren
 Björn Smedby
 Sonja Calais van
 Stokkom
 Gabor Tiroler

Švica

André Assimacopoulos
 Christoph Heinz
 Judith Hollenweger
 Hans Peter Rentsch
 Thomas Spuhler
 Werner Steiner
 John Strome
 John-Paul Vader
 Peter Wehrli
 Rudolf Widmer

Tajska

Poonpit Amataukul
 Pattariya Jarutat
 C. Panpreecha
 K. Roongruangmaairat
 Pichai Tangsin

Tunizija

Adel Chaker
 Hayet Baachaoui
 A. Ben Salem
 Najeh Daly
 Saida Douki
 Ridha Limam
 Mhalla Nejia
 Jamil Taktak

Turčija

Ahmet Göğüş
 Elif Iyriboz
 Kultegin Ogel
 Berna Ulug

Urugvaj

Paulo Alterway
 Marta Barera
 Margot Barrios
 Daniela Bilbao
 Gladys Curbelo
 Ana M. Frappola
 Ana M. Fosatti Pons
 Angélica Etchenique
 Rosa Gervasio
 Mariela Irigoín
 Fernando Lavie
 Silvia Núñez
 Rossana Pipplol
 Silvana Toledo

Vietnam

Nguyen Duc Truyen

Združene države

Amerike

Harvey Abrams
 Myron J. Adams
 Michelle Adler
 Sergio A. Aguilor-Gaxiola
 Barbara Altman
 Alicia Amate
 William Anthony
 Susan Spear Basset
 Frederica Barrows
 Mark Battista
 Robert Battjes
 Barbara Beck
 Karin Behe
 Cynthia D. Belar
 J.G. Benedict
 Stanley Berent
 Linas Bieliauskas
 Karen Blair
 F. Bloch
 Felicia Hill Briggs
 Edward P. Burke
 Larry Burt
 Shane S. Bush
 Glorisa Canino
 Jean Campbell
 Scott Campbell Brown
 John A. Carpenter
 Christine H. Carrington
 Judi Chamberlin
 LeeAnne Carrothers
 Mary Chamie
 Cecelia B. Collier

William Connors
 John Corrigan
 Dale Cox
 M. Doreen Croser
 Eugene D'Angelo
 Gerben DeJong
 Jeffrey E. Evans
 Timothy G. Evans
 Debbie J. Farmer
 Michael Feil
 Manning Feinleib
 Risa Fox
 Carol Frattali
 Bill Frey
 E. Fuller
 Cheryl Gagne
 J. Luis Garcia Segura
 David W. Gately
 Carol George
 Olinda Gonzales
 Barbara Gottfried
 Bridget Grant
 Craig Gray
 David Gray
 Marjorie Greenberg
 Arlene Greenspan
 Frederick Guggenheim
 Neil Hadder
 Harlan Hahn
 Robert Haines
 Laura Lee Hall
 Heather Hancock
 Nandini Hawley
 Gregory W. Heath
 Gerry Hendershot
 Sarah Hershfeld
 Sarah Hertfelder
 Alexis Henry
 Howard Hoffman
 Audrey Holland
 Joseph G. Hollowell Jr
 Andrew Imperato
 John Jacobson
 Judith Jaeger
 Alan Jette
 J. Rock Johnson
 Gisele Kamanou-Goune
 Charles Kaelber
 Cille Kennedy
 Donald G. Kewman
 Michael Kita (†)
 Edward Knight
 Pataricia Kricos
 Susan Langmore
 Mitchell LaPlante
 Itzak Levav
 Renee Levinson
 Robert Liberman
 Don Lollar

Peter Love
 David Lozovsky
 Perianne Lurie
 Jayne B. Lux
 Reid Lyon
 Anis Maitra
 Bob MacBride
 Kim MacDonald-Wilson
 Peggy Maher
 Ronald Manderscheid
 Kofi Marfo
 Ana Maria Margueytio
 William C. Marrin
 John Mather
 Maria Christina
 Mathiason
 John McGinley
 Theresa McKenna
 Christine McKibbin
 Christopher J.
 McLaughlin
 Laurie McQueen
 Douglas Moul
 Peter E. Nathan
 Russ Newman
 Els R. Nieuwenhuijsen
 Joan F. van Nostrand
 Jean Novak
 Patricia Owens
 Alcida Perez de
 Velasquez
 D. Jesse Peters
 David B. Peterson
 Harold Pincus
 Paul Placek
 Thomas E. Preston
 Maxwell Prince
 Jeffrey Pyne
 Louis Quatrano
 Juan Ramos
 Geoffrey M. Reed
 Anne Riley
 Gilberto Romero
 Patricia Roberts-Rose
 Mark A. Sandberg
 Judy Sangl
 Marian Scheinholtz
 Karin Schumacher
 Katherine D. Seelman
 Raymond Seltser
 Rune J. Simeonsson
 Debra Smith
 Gretchen Swanson
 Susan Stark
 Denise G. Tate
 Travis Threats
 Cynthia Trask
 Robert Trotter II
 R. Alexander Vachon

Maureen Valente
 Paolo del Vecchio
 Lois Verbrugge
 Katherine Verdolini
 Candace Vickers
 Gloriajean Wallace
 Robert Walsh
 Seth A. Warshausky
 Paul Weaver
 Patricia Welch
 Gale Whiteneck
 Tyler Whitney
 Brian Williams
 Jan Williams
 Linda Wornall
 J. Scott Yaruss
 Ilene Zeitzer
 Louise Zingesser

Združeni arabski emirati
 Sheika Jamila Bint Al-
 Qassimi

**Združeno kraljestvo
 Velike Britanije in
 Severne Irske**
 Simone Aspis
 Allan Colver
 Edna Conlan
 John E. Cooper
 A. John Fox
 Nick Glozier
 Ann Harding
 Rachel Hurst
 Rachel Jenkins
 Howard Meltzer
 Jane Millar
 Peter Mittler
 Martin Prince
 Angela Roberts
 G. Stewart
 Wendy Thorne
 Andrew Walker
 Brian Williams

Zimbabwe
 Jennifer Jelsma
 Dorcas Madzivire
 Gillian Marks
 Jennifer Muderredzi
 Useh Ushotanefe

Organizacije v okviru Združenih narodov

Mednarodna organizacija dela (ILO)
 Susan Parker
 Sklad Združenih narodov za otroke (UNICEF)
 Habibi Gulbadan
 Statistična služba Združenih narodov
 Margarit Mbogoni
 Joann Vanek
 Statistični urad Združenih narodov za Azijo in Pacifik
 Lau Kak En
 Gospodarski in socialni odbor Združenih narodov za Azijo in Pacifik
 Bijoy Chaudhari

Svetovna zdravstvena organizacija

Področni uradi

Afrika: C. Mandlhate

Amerike (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado,
 Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez

Evropa: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

Jugovzhodna Azija: Than Sein, Myint Htwe

Vzhodno Sredozemlje: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M.
 Haytham Al Khayat

Zahodni Pacifik: R. Nesbit, Y.C. Chong

Sedež SZO

Pri reviziji so delovali različni oddelki sedeža SZO. Navajamo imena posameznikov, skupaj z oddelkom, za katerega delajo.

M. Argandona, prej Oddelek za zlorabo substanc (Department of Substance Abuse)

Z. Bankowski, Svet za mednarodne organizacije medicinskih znanosti
 (Council for International Organizations of Medical Sciences)

J.A. Costa e Silva, prej Odsek za duševno zdravje in preprečevanje zlorabe
 substanc (Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse)

S. Clark, Oddelek za zdravstveno statistiko (Department of Health
 Information, Management and Dissemination)

C. Djeddah, Oddelek za preprečevanje poškodb in nasilja (Department of
 Injuries and Violence Prevention)

A. Goerd, prej Oddelek za promocijo zdravja (Department of Health
 Promotion)

M. Goracci, prej Oddelek za preprečevanje poškodb in nasilja (Department of Injuries and Violence Prevention)

M. A. Jansen, prej Oddelek za duševno zdravje in odvisnost od substanc (Department of Mental Health and Substance Dependence)

A. L'Hours, Globalni program za dokazno gradivo za zdravstveno politiko (Global Programme on Evidence for Health Policy)

A. Lopez, Globalni program za dokazno gradivo za zdravstveno politiko (Global Programme on Evidence for Health Policy)

J. Matsumoto, Oddelek za zunanje sodelovanje in partnersko sodelovanje (Department of External Cooperation and Partnerships)

C. Mathers, Globalni program za dokazno gradivo za zdravstveno politiko (Global Programme on Evidence for Health Policy)

C. Murray, Globalni program za dokazno gradivo za zdravstveno politiko (Global Programme on Evidence for Health Policy)

H. Nabulsi, prej IMPACT

E. Pupulin, Oddelek za vodenje nenalezljivih bolezni (Department of Management of Noncommunicable Diseases)

C. Romer, Oddelek za preprečevanje poškodb in nasilja (Department of Injuries and Violence Prevention)

R. Sadana, Globalni program za dokazno gradivo za zdravstveno politiko (Global Programme on Evidence for Health Policy)

B. Saraceno, Oddelek za duševno zdravje in odvisnost od substanc (Department of Mental Health and Substance Dependence)

A. Smith, Oddelek za vodenje nenalezljivih bolezni (Department of Management of Noncommunicable Diseases)

J. Salomon, Globalni program za dokazno gradivo za zdravstveno politiko (Global Programme on Evidence for Health Policy)

M. Subramanian, prej Služba za poročanje SZO (World Health Reporting)

M. Thuriaux, prej Odsek za nove pojavljajoče se in druge prenosljive bolezni (Division of Emerging and other Communicable Diseases)

B. Thylefors, prej Oddelek za preprečevanje invalidnosti in poškodb ter rehabilitacijo (Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation)

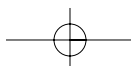
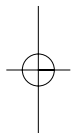
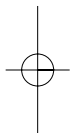
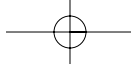
M. Weber, Oddelek za zdravje in razvoj otrok in mladostnikov (Department of Child and Adolescent Health and Development)

Sibel Volkan in Grazia Motturi sta opravljali administrativna in tajniška dela.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa in Luis Prieto so poskrbeli za konkretna opravila pri revizijskem delu.

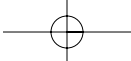
Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek in Margie Schneider so opravili revizijo na prilogi vseh zbranih pripomb in predlogov.

T. Bedirhan Üstün je vodil in usklajeval revizijski postopek in celotni projekt MKF.

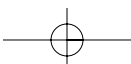
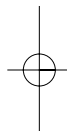
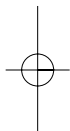
MIKE

Indeks

Indeks

MKF

- absorpcija
 (v želodcu), slaba, 82
 hranil, 82, 83
 abstraktno razmišljanje in abstrakcija, 57
 aerobna kapaciteta, 80
 aerofagija, 81
 afazija
 Brocajeva, 58
 konduktivna, 58
 afekt, 55, 180
 afektacija, 54
 afonija, 71
 agalaktoreja, 92
 agevzija, 67
 agitiranost, 54
 agresija
 verbalna in telesna, nadziranje, 160
 AIDS, 240
 akinetični mutizem, 96, 97
 alaktacija, 92
 alergije, 78
 alodinija, 68
 alopatična zdravila, 173
 alopecija, 104
 ambitendenca, 54
 amenoreja, 91
 amnezija
 disociativna, 53
 selektivna, 53
 anabolizem, 85
 anaesthesia dolorosa, 68
 analgezija, 68
 analni sfinkter, inkompetenca, 83
 anatrija, 71
 anatomski deli, 10, 12, 213
 anestezija, 67
 ankete, uporaba MKF, 221
 anomalije, prirojene, 212
 anopsija, 63
 anosmija, 67
 antisocialno vedenje, 51
 anurija, 89
 aparati
 gospodinjski, 155, 156, 157, 174, 179
 slušni, 175
 za urjenje sluha, 175
 apetit, 51
 apneja, 78
 apraksija
 govora, 60
 ideomotorike, 60
 mišljenja, 60
 oblačenja, 60
 okulomotorike, 60
 arhitekti, 188
 arhitektura, 19
 arhitektura in gradnja
 politika, 193
 sistemi, 193
 službe, 193
 službe, sistemi in politika, 193
 aritmije, 74
 arterije, 113
 funkcije, 75
 krčenje, 75
 širjenje, 75
 arterioskleroza, 75
 asimetrična hoja, 102
 asimilacija, funkcije, 83
 aspiracija hrane, 81
 ataktična disartrijska, 71
 ateroskleroza, 75
 atetoza, 101
 gibi pri, 101
 atrofija, mišična, 19
 avdio sprejemniki in kasetofoni, 175
 avdio zanke, 178
 avdiologi, 188
 avtizem, 49
 avtobus, 174
 avtobus, uporaba, 147
 avtomobili, 174
 vožnja, 147
 popravljanje, 157
 azoospermija, 92
 bančni račun, 167
 banke, 200
 bazalni gangliji, 107
 bazalni metabolizem, 85
 beločnica, 109
 bezgavke, 113
 funkcije, 78
 bicepsov refleks, 99
 binavralna sinteza, 65
 biomedicinski status, standardi, 12
 bivališče
 najem, 153
 nakup, 153

- bivališče in pohištvo, vzdrževanje, 157
 blaginja, 211-2
 subjektivna, in MKF, 251
 blago, 174
 blagovna izmenjava, 166
 blato
 izločanje, 83
 konsistenca, 83-4
 blebetanje, 72
 blodnje, 57
 bolečina, 68-70
 pekoča v dermatomu, 70
 pekoča v segmentu ali področju, 70
 splošna, 68
 v delu telesa, 68
 v glavi in vratu, 69
 v gornjem udu, 69
 v hrbtu, 69
 v kolku, 69
 v križu, 69
 v področju medenice, 69
 v prsnem košu, 69
 v rami, 69
 v spodnjem udu, 69
 v trupu, 69
 v udih, 69
 v več delih telesa, 69
 v želodcu ali trebuhu, 69
 bolezen, 3, 4, 8, 13, 15, 16, 19, 20, 212, 219
 posledice, 4
 bolnišnice, 203, 204
 bonton, 191
 bradikardija, 74
 bradilalija, 72
 bradipneja, 78
 brahioradialni refleks, 99
 Braillov pisalni stroj, uporaba, 136
 Braillova pisava
 branje, 125
 pisava, časopis, 200
 pisanje, 125
 sporazumevanje, 134
 branje, 127
 z ustnic, 136
 za zabavo, 168, 169
 bratje, 163
 brazgotine, nastajanje, 103
 brcanje, 142
 brezposelnost, zavarovanje za primer, 201, 202, 203
 brisanje telesa, 149
 britje, 150
 Brocajeva afazija, 58
 bronhialni spazem, 78
 bronhialno drevo, 114
 bruhanje, 81, 82
 bruksizem, 101
 brundanje (pesmi), 72, 73
 budnost, budno stanje, 48, 52
 burze, 121
 cauda equina, 108
 cerkev, udeležba pri obredih, 169
 ciklusi, lunini, 185
 cirkadijski ritem, 52
 civilna zaščita
 politika, 198
 zaščita, sistemi, 197
 službe, 197
 službe, sistemi in politika, 197
 civilni spor, 198
 čas
 doživljanje, 61
 namenjanje količine časa dogodkom, 58
 obvladovanje, 58
 razporejanje, 130
 časopisi, 127, 199, 200
 v Braillovi pisavi, 200
 časovne spremembe, 185
 čebljanje, 72, 73
 čelo, gubanje, 134
 čepeči položaj, 139
 česanje, 150
 čiščenje
 bivalnega prostora, 155
 hiše, 155
 izdelki za, 174
 kopalnice in stranišča, 155
 kuhinje in pripomočkov, 155
 miz in tal, 155
 oken in sten, 155
 pohištva, 155
 črevesje
 paraliza, 82
 pretirano gibanje, 82
 zapora, 82
 črke, prepoznavanje, 125

- črkovanje, 125
 čustva
 funkcije, 55
 nadzor, 55, 160
 razpon, 55
 ustreznost, 55
 čustvena neizraznost, 50
 čutila, namensko uporabljanje, 125
 daljinski upravljalci, za vstopanje in izstopanje, 174, 176
 davljenje, 80
 debelo črevo, 115
 debelost, 84
 definicije, operativne v MKF, 21, 217, 221, 251
 definicije, v klasifikacijah, 217
 definicije, v MKF, 221
 dehidracija, 86
 déja vu, 61
 dejavnost, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14-7, 21, 24, 123, 213, 223, 229, 234, 236, 237
 dejavnost, omejitve, 3, 8, 10-1, 14, 15, 19, 123, 213, 229
 dejavnosti in sodelovanje, možni načini strukturiranja, 234-7
 dejavnosti in sodelovanje, razdelek, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14-17, 21, 22, 24, 123, 211, 214, 216, 219, 220, 222, 224, 226, 229-33, 234-7
 dejavnosti in sodelovanje, uporabe seznama, 234-7
 Deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah (1948), 170
 delavnost, 50
 delirij, 48
 delo
 in zaposlitev, 165-6
 kot samostojni kulturni delavec, 166
 kot umetnik ali rokodelc, 166
 neplačano, 166
 prostovoljno, 166
 delo in zaposlovanje
 politika, 5, 206
 sistemi, 205
 službe, 205
 službe, sistemi in politika, 205
 delodajalci, 161, 165, 187
 delovna razmerja, službe, 205
 delovna uspešnost, nadziranje lastne delovne uspešnosti, 165
 delovni terapevti, 188
 delovno okolje, službe, 205
 delovno pravo in standardi, 205, 206
 dementnost, 49
 demografska sprememba, 182
 denar, 154, 166, 181
 denar, varčevanje, 166
 denarna podpora, službe za zagotavljanje, 201, 202
 depersonalizacija, 60
 derealizacija, 60
 determinante zdravja, 4
 dež, 183
 diagnoza, 3, 4
 diagrami, izdelovanje, 134
 diareja, 83
 diencefalon, 107
 dihalne funkcije, 78
 dihalne mišice, funkcije, 79
 dihalne mišice, pomožne, funkcije, 79
 dihalni sistem
 funkcije, 78-9
 zgradbe, 113
 dihanje
 globina, 79
 hitrost, 78
 nepravilno, 78
 paradokсно, 78
 površno ali plitvo, 79
 ritem in globina, 78
 skozi usta, 79
 dim, 186
 disartrija
 flakidna, 71
 spastična, 71
 disdiadohokinezija, 100
 disfagija, 81, 82
 oralna, 82
 požiralnika, 82
 žrela, 82
 disfonija, 71
 diskinezija, 101
 diskriminacija, družbena, 16, 19
 dismenoreja, 92
 disparevnija, 92
 dispneja, 80
 distonije, 98
 fokalne, 97

- dlesni, 111
 dobro življenje, 211
 dobrotelne organizacije, sodelovanje, 168
 dogodki
 (v okolju), ki jih povzroča človek, 184
 naravni, 184
 urejanje v kronološko zaporedje, 58
 dojemanje
 funkcije, 55
 okušalno, 56
 tipno, 56
 vohalno, 56
 dojenje, 152
 dojka, 116
 rak, 240
 dolgoživnost, 56, 57
 dom, zagotavljanje, 153
 domišljija, 50
 dostop (do), 15, 16
 dostopnost, 171, 179, 203, 204, 233, 240
 dotik, funkcija, 67
 doživljanje sebe in časa, 60
 drsanje, 146
 družabni klubi, sodelovanje, 168
 družabnost, 50
 družba, spreminjanje stališč in ideologije, 20
 družbena pravila, upoštevanje v
 družbenih stikih, 160
 družbena skupnost, člani, 187, 190
 družbene norme, ki opredeljujejo posameznikovo vlogo, upoštevanje, 160
 družbene norme, običaji in ideologije, 191
 družbene slovesnosti ali neverski obredi, sodelovanje, 168
 družbeni ali pravni položaj, 160, 170, 214
 družbeni kapital, 171, 233
 družbeni odnosi
 vzdrževanje primerne razdalje, 160
 vzpostavljanje neuradnih odnosov, 161
 družbeni pogled na zmanjšano zmogljivost/invalidnost, 6, 7, 15, 16, 27, 213
 družbeni ukrepi, 5
 družbeno ekonomske značilnosti, 7
 družbeno ozadje, 17
 družbeno življenje državljana, sodelovanje, 170
 druženje z drugimi, 169
 družina klasifikacij SZO, 247
 družina
 ožja, 187
 širša, 163, 187
 družinski odnosi, ustvarjanje in vzdrževanje, 162
 državljan, posedovanje zakonitega statusa, 170
 državljske pravice, uživanje, 170
 duhovnost, sodelovanje, 170
 dušenje, 80
 duševna bolezen, 19
 duševna manjrazvitost, 49
 duševna prožnost, 57
 duševne (ali psihološke) funkcije, 12, 48-61, 213
 duševno zdravje, 220, 247, 250
 in uporaba MKF, 220
 dvigala in tekoče stopnice, 178
 dviganje predmetov, 141
 dvorane ali stadioni, dostopni sedeži, 178
 eholalija, 54
 ehopraksija, 54
 ejakulacija, 90
 prezgodnja, 90
 zapoznela, 90
 ekonomska samozadostnost, 167
 ekonomska sredstva, javna, razpolaganje, 167
 ekonomska sredstva, razpolaganje, 167
 ekonomski posli
 kompleksni, 167
 osnovni, 166
 ekonomsko življenje, 166-7
 ekstrasuskularne aponevroze, 121
 ekstrovertiranost, 50
 elektrika, 184, 195
 elektroliti, ravnotežje, 86
 elektronska pošta, 196
 emfizem, pljučni, 78
 encimi, nastajanje in dejavnost, 82
 endokrine žleze, 115
 funkcije, 87
 energija, psihološka, 51
 ergonomija, 205
 Evropska unija, 206

- fantomski ud, 61
 fekalna kontinenca, 83-4
 finančne organizacije, 200
 fiziološke funkcije, 3, 10, 12
 fizioterapevti, 188
 flatulenca 83-4
 fonacija, 71
 fonemi
 izgovorjava, 71
 oblikovanje, 71
 formalna združenja, sodelovanje, 168
 formalni odnosi, ustvarjanje, 161
 fotofobija, 63
 frigidnost, 90
 fuge, 48
 funkcije
 čutil, dodatne, 67-8
 čutil, in bolečina, 62-70
 čutil, povezane s temperaturo, 67
 glasovne in govorne, 71-3
 mišičja, 96-9
 orientacije, 48
 vohalne, 67
 živčevja, mišičja in okostja ter z
 gibanjem povezane funkcije,
 94-102
 funkcionalna stimulacija, naprave, 174
 funkcioniranje in zmanjšana
 zmožnost/invalidnost,
 individualni pogledi 3, 7, 8, 10, 13,
 14, 15, 16, 17, 20, 213
 funkcioniranje, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 15,
 18, 19, 20, 21, 212, 216
 galaktoreja, 92
 galerije, obiskovanje, 168
 genitalne in reproduktivne funkcije, 90-93
 genito-urinarne in reproduktivne zgradbe,
 116-7
 genska nepravilnost, 13
 genska predispozicija, 16, 212
 geografija, fizična, 182
 geriatrija, 23, 220
 gibalne funkcije, 99-102
 gibanje in transport, splošni izdelki in
 tehnologija, 174
 gibi
 distonični, 101
 kompleksni, zaporedno urejanje, 60
 motnje, povezane s spanjem, 101
 pri horei, 101
 gibljivost, 138-48
 enega sklepa, 94
 gleženjskih kosti, 95
 kosti, 95
 lopatice, 95
 medenice, 95
 sklepa, 94
 sklepov, splošna, 94
 več sklepov, 94
 zapestnih kosti, 95
 glas
 in govor, zgradbe, povezane z njima,
 111-2
 hripavost, 71
 kakovost, 71
 tvorba, 71, 73
 glasbilo, igranje, 168, 169
 glasilki, 112
 glasovanje, 170, 206
 glasovi, ritmično ponavljanje, 72, 73
 glasovne funkcije, 71
 glasovno izražanje, drugačno, 72
 glava in vrat, 118
 glavobol, 241
 gledališče, obiskovanje ali sodelovanje,
 168, 169
 gledanje, 125
 gleženj, 120
 refleks, 99
 gleženjske kosti, gibljivost, 95
 gleženjski sklep in sklepi stopal in
 prstov, 120
 gluten, neprenašanje, 83
 gobavost, 19
 golen, 120
 gorivo, oskrba, 154
 gospodarska politika, 201
 gospodarske doktrine, 201
 gospodarske službe, 200
 gospodarske službe, sistemi in politika,
 200
 gospodarski sistemi, 201
 gospodinjska opravila, 154-6
 gospodinjski predmeti, nakupovanje, 154
 govor, 59, 134
 artikulacija, 71
 hitrost, 72
 melodija, 72

- modulacija tonskih višin, 72
- monoton, 72
- nepovezanost, 72
- neprekinjen tok, 72
- razločevanje, 65
- ritem, 72
- sistemi na upravljanje z njim, 174, 176
- zatkanje, 72
- govorna kadenca
 - ponavljajoča se, 72
 - stereotipična, 72
- govorni tok, 72
- gradbeni zakoni, 193
- gradnja hiš, 193
- grizenje, 81
- grlo, 112
 - funkcije, 71
- hemipareza, 96, 97, 99, 226
- hemiplegija, 96, 97, 99
- hidramnij, 92
- hidroneforza, 89
- hipalgezija, 68
- hiperadrenalizem, 87
- hiperestezija, 67, 68
- hipergonadizem, 87
- hiperkalcemija, 86
- hiperkaliemija, 86
- hipermenoreja, 91
- hipermobilnost sklepov, 94
- hipernatremija, 86
- hipernazalnost, 71
- hiperparatiroidizem, 87
- hiperpatija, 68
- hiperpituitarizem, 87
- hipersenzitivne reakcije, 78
- hipersomnija, 52
- hipertenzija, 76
- hipertermija, 87
- hipertiroidizem, 85, 87
- hipertonija, 97
- hiperventilacija, 78
- hipestezija, 68
- hipoadrenalizem, 87
- hipofiza, 115
- hipogevzija, 67
- hipogonadizem, 87
- hipokalcemija, 86
- hipokaliemija, 86
- hipomenoreja, 91
- hiponatremija, 86
- hiponazalnost, 71
- hipoparatiroidizem, 87
- hipopituitarizem, 87
- hiposmija, 67
- hipotenzija, 76
 - posturalna, 76
- hipotermija, 87
- hipotiroidizem, 85, 87
- hiranje, 84
- hišne naprave, vzdrževanje, 157
- hišni ljubljenci, 156, 157, 188
- HIV pozitivnost, 16, 19
- hlajenje in zračenje, sistem, 186
- hlepenje, 51
- hoja, 54, 100, 102, 144
 - asimetrična, 102
 - gibalni vzorci, 102
 - hemiplegična, 102
 - in premikanje, 144-6
 - na dolge razdalje, 144
 - na kratke razdalje, 144
 - okoli ovir, 144
 - paraplegična, 102
 - po ladijski palubi, v vlaku ali drugih vozilih, 144
 - po ledu in snegu, 144
 - po nagnjenih površinah, 144
 - po premikajočih se površinah, 144
 - po različnih površinah, 144
 - po ulici v soseski, mestu, 146
 - pripomočki, 174
 - v prostoru doma, 145
 - vzorci, 102
- hojica, 146
- horea, 101
- hormonsko ravnotežje, 87
- hotni gibi
 - koordinacija, 100
 - nadzor, 100
- hotno nadziranje (miselnega procesa), 57
- hrana, 173
 - kuhanje in pogrevanje, 90, 154
 - lupljenje, 155
 - nakupovanje, 154
 - ohranjanje sveže hrane, 156
 - premikanje v ustih, 81
 - prenos skozi želodec in črevesje, 83

- razgradnja, 83
 rezanje ali lomljenje na koščke, 151
 strežba, 155
 toleranca, 83
 hranjenje, 151
 hrbtenica, 120
 križnična, 121
 ledvena, 121
 prsna, 120
 hrbtenjača, 107
 ledveno-križnična, 108
 podaljšana, 107
 prsna, 107
 vratna, 107
 hrbtenjačni živci, 108
 hujšanje, 84
 hurikan, 184
 ICF - gl. MKB
 ICIDH - gl. MKOPOv
 ideologije, 17, 190, 191
 igra, sodelovanje, 169
 igrače, izobraževalne, 176
 igre, rekreacijske ali prostočasne, sodelo-
 vanje, 168
 impotenca, 90
 impulzi, obvladovanje, 51
 imunski odziv, 77
 imunski sistem, 113
 funkcije, 77
 indeks telesne mase, 84
 informacijski sistemi, 5
 inkontinenca
 popolna, 89
 prelivna, 89
 refleksna, 89
 stresna, 89
 urgentna, 89
 institucionalizacija, 19
 insuficienca, renalna, 89
 internet, 196, 199, 200
 intimna razmerja, vzdrževanje, 163
 intonacija, 72
 introvertiranost, 50
 invalidnina, 201, 202
 invalidnost - glej zmanjšana
 zmožnost/invalidnost
 invalidska pokojnina, 201-2
 invalidski voziček, 174-5, 239
 vzdrževanje, 157
 premikanje z njim, 146
 izbiranje med različnimi možnostmi, 128
 izdelki
 naravni, 173
 podporni, vzdrževanje, 157
 umetno narejeni, 173
 izdelki in tehnologija
 za izobraževanje, 175-6
 za kulturo, rekreacijo in šport, 177
 za sporazumevanje, 175
 izdelki za široko porabo
 službe na področju proizvodnje, 192
 politika na področju proizvodnje, 193
 sistemi za proizvodnjo, 192
 službe, sistemi in politika na področju
 proizvodnje, 192
 izgovarjanje, besed, pravilno, 125
 izgovorjava, 71
 izločevalne funkcije, 89
 izmenjava dobrin ali storitev, 166
 izmenjava kapitala ali lastnine, 167
 iznakaženost, 19
 izobraževanje, 164, 176, 204-5
 izdelki in tehnologija, 175
 na delovnem mestu, 165
 na medicinskih fakultetah in drugih
 strokovnih šolah, 164
 na strokovnih šolah, 164
 na univerzi, 164
 na višjih in visokošolskih ustanovah,
 204
 neformalno, 164
 podporna tehnologija in pripomočki,
 176
 predšolsko, 164, 204
 preučevanje in dokončevanje danih
 nalog in projektov, 164
 redna prisotnost pri pouku, 164
 sodelovanje s sošolci, 164
 šolske obveznosti in pravice, 164
 šolsko, 164
 ustanove za višješolsko in
 visokošolsko, 204
 visokošolsko, 164
 vseživljenjsko, 204
 vstop v šolo, 164
 izobraževanje in usposabljanje
 politika, 205
 sistemi, 204

- službe, 204
 službe, sistemi in politika, 204
 izpah
 rame, 94
 sklepa, 94
 izrazi
 čiščenje, 243
 v MKF, 3,6,7, 10, 13,21, 49, 171, 211, 216, 217, 235
 izražanje
 govorno jezikovno, 59
 jezikovno, 59
 pisno jezikovno, 59
 s telesnimi gibi, 134
 z besedami, 134
 z obrazom, 134
 z risbami in fotografijami, 123
 z uradnim znakovnim jezikom, 135
 z znaki in simboli, 134
 izrekanje običajnih pozdravov, 135
 izvršilne funkcije, psihološke, 57
 jahanje
 konj, 148
 transportnih živali, 148
 jajcevoda, 116
 jajčnika, 116
 jamais vu, 61
 javna prevozna sredstva, uporaba, 147
 javne službe, 200
 javno obveščanje
 politika, 200
 sistemi, 200
 službe, 199
 službe, sistemi in politika, 199-200
 jecljanje, 72, 241
 jedilni pribor, uporaba, 151
 jetra, 115
 jeza, 55
 jezik, 111
 duševne funkcije, 58
 integracijske funkcije, 59
 pisni, razumevanje, 127
 slovnične zgradbe, 59
 sprejemanje govornega jezika, 59
 sprejemanje znakovnega jezika, 59
 sprejemanje, 58
 spremanje pisnega jezika, 59
 uradni znakovni, 134, 135
 jok, glasen, 72
 kadrovske službe in kadrovski menedžment, 205
 kaheksija, 84
 kakovost življenja, 5, 251
 kapilare, 113
 funkcije, 75
 kardiomiopatija, 74
 karte, igranje, 169
 kašljanje, 79
 katabolizem, 85
 katastrofe, okoljske, 184
 katatonija, 54
 kategorije v MKF, 8, 10, 13, 16, 21, 211, 217, 220-1, 225, 229, 231, 234-5, 237,251
 kažipoti, 180
 keloid, nastajanje, 103
 kihanje, 79
 kinestezija, 67
 kino, obiskovanje ali sodelovanje, 168, 169
 klančine, prenosne ali nepremične, 178, 179
 klasifikacija
 deli MKF, 216, 219
 dogodkov, 224
 enota MKF, 7-8, 10, 217
 kategorije, 217
 obseg MKF, 3, 7, 13
 ravni, 217
 razdelki MKF, 216
 vsebina MKF, 7
 zrnatost, 217
 klavdikacija, intermitentna, 75
 klečeči položaj, 140
 klinična uporaba MKF, 5, 250-1
 etične smernice, 244-5
 klinike, 203, 204
 kljubovalnost, 50
 kljuge, vratne, 179
 kmetijske površine, 180
 knjige, 176
 kodiranje v MKF, 3, 5, 11, 12, 15, 21-3, 21-2, 23, 219-33
 koda "8", 226
 možnosti za kodiranje dejavnosti in sodelovanja, 235-6
 okoljskih dejavnikov, 225, 232
 pomembnost informacij za

- zdravstveno stanje, 224
 splošna lestvica, 22
 telesnih funkcij, 226
 telesnih zgradb, 228
 kognitivne funkcije, 49, 53, 56, 57
 višje, 57
 kolčni sklep, 120
 kolegi in sodelavci, 160, 187, 190
 kolenski sklep, 120
 kolo,
 popravljanje, 157
 vožnja, 147
 koma, 48
 komercialne službe, 200
 komisije za zdravstvo in varnost, 195
 komolčni sklep, 118
 komunalna politika, 196
 komunalne službe, 195
 komunalne službe, sistemi in politika,
 195
 komunalne storitve, 195
 komunalni sistemi, 195
 komunikacijska politika, 196
 komunikacijske službe, 196
 komunikacijske službe, sistemi in politi-
 ka, 196
 komunikacijski sistemi, 196
 koncentracija, 53
 konjički, 169
 kontemplacija, sodelovanje, 169
 koordinacija
 hotnih gibov, 100
 med levo in desno stranjo, 100
 med očesom in roko, 54, 100
 med očesom in stopalom, 100
 kopanje ali tuširanje, 149
 kopno, značilnosti oblik, 182
 koproalija, 101
 koronarna insuficienca, 74
 koronarna ishemija, 75
 korporacija, 200
 kosti
 gleženjske in stopalne, 120
 golenske, 120
 obrazne, 118
 podlaktne, 119
 področja medenice, 119
 področja rame, 118
 področja vratu, 118
 roke, 119
 zapestne, 95
 kostni mozeg, 113
 koža, 70, 103, 122
 fotosenzitivnost, 103
 funkcije obnavljanja, 103
 in sorodne zgradbe, funkcije, 1 03-4
 izolacijska funkcija, 103
 kakovost, 103
 otrdelost, 103
 področja glave in vratu, 122
 področja medenice, 122
 področja rame, 122
 skrb zanj, 149
 spodnjega uda, 122
 tanjšanje, 103
 trupa in hrbta, 122
 zaščitne funkcije, 103
 zgornjega uda, 122
 žlezne funkcije, 103
 kraste, nastajanje, 103
 krčne žile, 75
 kri
 funkcije za prenos kisika, 77
 funkcije za prenos metabolitov, 77
 oskrba srca s krvjo, 75
 proizvodnja, 74, 76
 strjevanje, 77
 kričanje, 72
 kritika v odnosih, odzivanje na, 159
 krize, obvladovanje, 131
 kronološko zaporedje, urejanje dogod-
 kov, 58
 krvni in imunski sistem, funkcije, 76-8
 krvni tlak
 funkcije, 76
 vzdrževanje, 76
 znižan, 76
 zvišan, 76
 kseroftalmija, 64
 kuhanje, 154
 kultura, rekreacija in šport, splošna
 tehnologija in izdelki, 177
 kulturne organizacije, 8, 169, 177, 187,
 198, 199, 249
 kulturni dogodki, sodelovanje, 169
 lakt
 obračanje ali zvijanje pri uporabi
 orodij, 143

- uporaba, 143
- laktacija, 92
- lasje, 122
 - funkcije, 103, 104, 149
 - rast, 104
- lažnivost, 51
- leča, očesna, 109
- ledvice, 116
 - funkcije, 89
- leganje, 138
- lenoba, 50
- letalno
 - potovanje, 147
 - upravljanje, 147
- letni časi, menjavanje, 184
- levkoderma, 238
- ležeči položaj, 139
- likanje oblačil, 156
- limfno ožilje, 113
 - funkcije, 78
- ljubezen, 55
- lobanja, 118
- logopedi, 188
- lojnice, 122
- lopatica
 - lateralna rotacija, 95
 - medialna rotacija, 95
 - negibljiva, 95
- lovljenje predmetov, 143
- mali možgani, 107
- manirizem, 101
- maščobe, presnova, 86
- matematična načela, uporaba, 127
- matematične operacije, uporaba, 126
- matematični znaki, uporaba, 126
- matematika
 - izvajanje, 126-7
 - pretvorba besednih problemov v računske postopke, 60
- maternica, 116
- maternični vrat, 116
- matrični zapis podatkov, 14, 15, 229, 235, 236, 237
- medenica, 119
 - gibljivost, 95
 - negibljiva, 95
- medenično dno, 116
- medicinska oskrba, 20
- medicinska rehabilitacija, službe za zagotavljanje, 203
- Mednarodna organizacija invalidov, 242
- Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO), 173, 192, 251
- Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja UNESCO (ISCED -1997), 204
- mednarodne klasifikacije, družina SZO, 3, 4
- mednarodne politične organizacije, 192, 206
- medosebni stiki, 160
 - kompleksni, 160
 - nadziranje čustev in impulzov, 160
 - osnovni, 159
 - posebni, 161-3
 - splošni, 159-61
 - upoštevanju družbenih pravil, 160
 - in odnosi, 159-63
- medsebojna pomoč, organizacije, 198, 199
- mehur
 - funkcije, 89
 - hipotonični, 89
 - občutek polnega mehurja, 90
 - praznjenje, 89
 - samodejni, 89
 - sečni, 116
- menarha, 91, 227
- menjavanje dneva in noči, 185
- menopavza, 91, 92, 93, 227
 - nočno potenje, 92
- menoragija, 91
- menstruacija
 - časovni presledek, 91
 - retrogradna, 91
- menstruacijska krvavitev, obseg, 91
- menstruacijska nega, 150
- menstruacijske funkcije, 91, 227
- menstruacijski cikel
 - nelagodje, 93
 - rednost, 91
- menstruacijski iztok, 91
- mestni prostor, politika uporabe, 180
- mešanje (pri pripravi jedi), 155
- metabolični in endokrini sistem, funkcije, 85-7
- metanje (predmetov), 143
- metodičnost, 50
- mežikanje, 134
- miastenija gravis, 98

- miokarditis, 74
 mirnost, 50
 misli, vstavljanje, 57
 mišice
 dihalne, 114
 gleženjske in stopalne, 120
 golenske, 120
 medrebrne, 114
 moč izoliranih mišic in mišičnih skupin, 96
 moč mišic ene strani telesa, 96, 226
 moč mišic enega uda, 96
 moč mišic spodnjega dela telesa, 96
 moč mišic trupa, 97
 moč mišic vseh udov, 96
 moč, 96-7
 nadlaktne, 118
 nehotno krčenje, 99, 101
 nenamensko nehotno krčenje, 101
 nenamerno krčenje, 101
 podlaktne, 119
 področja glave in vratu, 118
 področja medenice, 119
 področja rame, 118
 roke, 119
 stegenske, 120
 šibkost, 96
 trupa, 121
 velike, nehotno krčenje, 100
 mišičje in okostje, povezano z gibanjem, dodatne zgradbe, 121
 mišična moč - gl. mišice, moč mišične ovojnice, 121
 mišični krč, 102
 mišljenje, 56, 126
 hitrost, 56
 nadzor, 57
 oblike, 57
 premiki, 58
 razpršeno, 57
 vsebina, 57
 mize in predalniki, 176
 nastavljive, 176
 MKB
 številsko kodiranje, 220
 MKB-10, 4, 13, 219, 246
 MKF
 cilji, 5
 definicije, 221
 etične smernice za družbeno uporabo podatkov, 245
 etične smernice za uporabo, 244-5
 in kulturne razlike, 218, 247
 in primerljivost podatkov, 5
 iskalnik, 225
 kategorija 'izključeno', 221
 kategorija 'vključeno', 221
 kategorija 'drugo opredeljeno', 221
 klasificiranje zadovoljstva ali občutka vključenosti, 224
 kot izobraževalno orodje, 5
 kot okvir, 3, 4, 6, 7, 16, 251
 kot orodje za zagovorništvo, 243-4
 kratka (zgoščena) različica, 9, 21, 250
 lastnosti, 7
 minimalni nabor podatkov, 253
 nevtralni izrazi, 218
 obrazci za popis primerov, 251
 operativne definicije, 21, 217, 221, 251
 podatkovne baze, 251
 podrazdelki, 3, 8, 11, 14-17, 18, 19, 22-24, 213-214, 216, 222, 229-232, 235, 237, 251
 popolna (podrobna) različica, 9, 12, 21, 250
 praktični primeri uporabe, 238-41
 raba za raziskovanje ustreznosti posegov, 251
 računalniška podpora, 251
 različice za klinično uporabo, 250
 različice za raziskovalno delo, 250
 različici, 8
 učni materiali, 252
 uporaba, 5, 21
 uporaba v geriatriji, 220
 uporaba za vprašalnike, 221
 v prihodnosti, 250
 vsesplošna uporabnost (univerzalnost), 7, 22, 248
 zgradba, 21
 MKOPOV, 1980, 3, 5, 7, 12, 18, 211, 213, 244, 246, 247, 248, 249
 francoski sodelovalni center, 247
 nizozemski sodelovalni center, 247
 poskusna uporaba med revizijo, 2, 3, 248
 revizija, 246-9
 severnoameriški sodelovalni center, 247

- uporabnost v različnih kulturah, 248
 mnenja in prepričanja, 190
 moda, 117
 model zmanjšane zmožnosti/invalidnosti
 biopsihosocialni, 20
 interaktivni, 8, 17, 18, 19
 medicinski, 19, 20
 MKF, 18
 socialni, 19, 20
 modulacija tonskih višin v govoru, 72
 mokrenje, nuja, 89
 monopareza, 96, 97, 99
 monoplegija, 96, 97, 99
 moški spolni ud, 117
 glavica, 117
 moteči vplivi, obvladovanje, 131
 motiviranost, 51
 motnje, 4, 8, 13, 212
 motorična perseveracija, 101
 motorični refleksi, 99
 na nateg, 99
 motorika, fina ročna, 142
 motorni čoln, upravljanje, 147
 motorno kolo, upravljanje, 147
 možgani
 čelni reženj, 57, 107
 funkcije, 12, 48, 57, 107, 213, 227
 senčni reženj, 107
 srednji, 107
 temenski reženj, 107
 zatilni reženj, 107
 možganske ovojnice, 108
 mraz, prenašanje, 87
 mrežnica, 109
 muhavost, 50
 muzej ali galerija, obiskovanje, 168
 načrti, izvedba, 57
 načrtovanje, 5, 57, 130, 155, 157, 180, 194
 dnevni dejavnosti, 130
 in razvijanje prostora, 180
 nadlaket, 118
 nadlaktica, 118
 nadledvična žleza, 115
 nadomestila, sistem, 5
 nakupovanje, 154
 napetost
 duševna, 54, 55
 mišična, 97
 napihnjenost, 84
 naravne katastrofe, osnovne službe, 196
 naravno okolje, in spremembe okolja, ki jih povzroča človek, 182-6
 narkolepsija, 52
 nasprotovalnost, 50
 nastopanje
 samostojno, v družbenih stikih, 160
 v dramski igri, 169
 v medosebnih stikih v skladu z družbenimi pravili, 160
 nasveti, zdravstveni in drugi o zdravju, upoštevanje, 152
 navade, 17
 nebo (v ustih), 111
 mehko, 111
 trdo, 111
 nečaki, 187
 neformalna srečanja in druženja z drugimi, 169
 neformalna združenja, sodelovanje, 168
 negativizem, psihološki, 54
 negovalci, 188
 negovalne ustanove, stanovanjske in nestanovanjske, 203, 204
 nehotni gibi, 100, 101
 nehotni odzivi z gibom, 100
 nemir, 54
 neodgovornost, 50
 'neopredeljeno', uporaba v MKF, 221
 nepolni delovni čas, zaposlitev za, 166
 nepozornost, 50
 nepravilnost, 213
 nepremičnine, podjetja za poslovanje z nepremičninami, 195
 nespečnost, 52
 neurje, 184
 nezanesljivost, 50
 neznanci, 188
 nistagmus, 64
 noga, 120
 nohti, 122
 nohti
 funkcije, 103, 104, 122
 prstov na nogah, 122
 prstov na roki, 122
 skrb zanje, 149
 norme, 191
 nos, 111
 nosečnost, 92, 212

- zunajmaternična, 92
 notarji, 198
 nožnica, 116
 nožnični kanal, 116
 nujna popravila, služba za, 195
 občutek
 bolečine, 68
 čezmerne debelosti ali suhosti, 61
 draženja v očesu, 66
 kurje polti, 103
 manjkajočega utripa srca, 80
 mišičnega krča, 102
 mravljiničenja, 103
 napetosti mišic, 102
 napetosti želodca, 84
 navzeje, 84
 nepopolnega praznjenja mehurja, 90
 omotice, 66
 padanja, 66
 pekoč v očesu, 64
 pritiska za očesom, 64
 rigidnih mišic, 102
 stiskanja v prsih, 80
 težkih mišic, 102
 tujka v očesu, 64
 utrujenega očesa, 64
 vrtenja, zibanja ali nagibanja, 66
 občutja, 55, 64
 občutki
 povezani s funkcijami sečil, 90
 povezani s funkcijami srčno-žilnega
 in dihalnega sistema, 80
 povezani s kožo, 103
 povezani s prebavnim sistemom, 84
 povezani s sluhom in vestibularno
 funkcijo, 66
 povezani z genitalnimi in reproduk-
 tivnimi funkcijami, 92
 povezani z mišičjem in gibalnimi
 funkcijami, 102
 povezani z očesom in bližnjimi zgrad-
 bami, 64
 občutljivost
 za pritisk, 68
 za svetlobo, 63, 225
 za škodljiv dražljaj, 68
 za temperaturo, 67
 za vibracijo, 68
 običaji, 190
 obiskovanje prijateljev ali sorodnikov,
 169
 oblačenje, 151
 upoštevanje klimatskih razmer, 151
 upoštevanje norm, 151
 oblačila, 151, 155, 156, 174
 izbira, 151
 izdelovanje in popravljanje, 156
 nakupovanje, 154
 oblačenje, 151
 slačenje, 151
 oblikovalci, 188
 obolevnost, podatki, 4, 13
 obrambne reakcije, 100
 obredi
 inicijacije, sodelovanje, 168
 sodelovanje, 168
 organiziranje, 154
 obroki (hrane)
 priprava, 154
 uživanje, 151
 obrv, 109
 obsedenost, 48
 obščitnica, 115
 obupovanje, 50
 obutev
 obuvanje, 151
 popravljanje in loščenje, 156
 sezuvanje, 151
 obžalovanje, 55
 ocenjevanje
 instrumenti, 15, 19, 21-2, 47, 105,
 124, 172, 221-2, 251
 možnosti, 58
 postopek in lestvice, 22, 47, 105, 124,
 172, 222, 229, 231-2, 242, 243-4,
 250, 251
 očala in kontaktne leče, 175
 očesna jamica, 109
 očesna veznica, 109
 očesne mišice, zunanje, 109
 funkcije, 64
 odgovornosti, obvladovanje, 131
 odločanje, 4, 57, 128
 odločitve, sprejemanje, 128
 odločnost, 51
 odnos do sebe in drugih, zavedanje in
 določanje, 48

- odnosi
 izražanje hvaležnosti, 159
 izražanje spoštovanja in topline, 159
 izražanje strpnosti, 159
 odzivanje na kritike, 159
 otroci-starši, 162
 s podrejenimi osebami, 161
 s prijatelji, 162
 s sosedi, 162
 s sostanovalci, 162
 ustvarjanje, 160
 z delodajalci, 161
 z nadrejenimi osebami, 161
 z neznanci, 161
 z osebami na enakovrednem položaju, 161
 z vrstniki, 162
 z zaposlenimi, 161
 z znanci, 162
 zaključevanje, 160
 odpadki, odnašanje, 156
 odpiranje steklenic in pločevink, 151, 152
 odvajanje blata, 83
 obvladovanje, 150
 pogostnost, 84
 odvisnost, snovi, ki jo povzročajo, 51
 ogljikovi hidrati, presnova, 85
 oko, 109
 fiksacija, 64
 napenjanje, 64
 notranje mišice, funkcije, 64
 razdraženost, 64
 sledilni gibi, 64
 okolje
 dejansko, 15, 229, 232
 družbeno, 10, 16, 20
 kontrolne enote za nadzor, 174
 neposredno, 173
 poenoteno - gl. standardno
 prilagajanje, 5
 spremembe, ki jih povzroča človek, 182-6
 standardno ali poenoteno, 3, 11, 15, 47, 105, 123, 124, 172, 214, 229, 230, 232, 252
 trenutno, 7, 11, 15, 19, 24, 123, 214, 229, 230, 232, 238, 239, 241, 252
 okoljski dejavnik
 kot olajševalec, 6, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 243
 kot opisovalec, 171
 kot oteževalec, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 238, 243
 okoljski dejavniki, 3, 4, 5, 8, 10, 13, 15, 16-9, 21, 22, 24, 123, 171, 213-4, 216, 219, 222, 224, 225, 226, 229, 230, 232-3, 239, 233, 238, 243, 248
 okoljski dejavniki, kodiranje, 171
 okus, funkcija, 67
 okusi, 56
 okušanje, 67, 125
 okvara, 3-4, 8, 10, 11-13, 15, 16, 19, 22, 24, 47, 105, 213
 lestvica za ocenjevanje stopnje, 226
 prepoznavanje, 226-7
 okvare, medsebojna povezanost, 227
 olajševalec, okoljski, 6, 11, 17, 22, 24, 171, 172, 214, 222, 230, 232, 233, 243
 oligospermija, 92
 oligurija, 89
 omotica, 66
 onesnaževanje zemlje, vode ali zraka, 184
 opisovalci
 dejavnosti in sodelovanje, 123
 izražanje obsega težave, 222
 neobvezni za dejavnosti in sodelovanje, 230
 opisovalec, 8, 11, 12-6, 21, 22, 24, 216, 221-2
 okoljski dejavniki, 171, 233
 telesne funkcije in zgradbe, 47
 telesne zgradbe, 105, 106, 228
 oponašanje, 125
 oporne funkcije roke ali noge, 100
 opravila in zahteve, splošna, 129-132
 opravila, posamezna ali več skupaj, opravljanje, 129, 130
 opravilo, 7, 10, 11, 14, 15, 123, 216, 229, 243, 239
 dokončevanje več opravil, 130
 izvajanje več opravil v skupini, 130
 izvajanje več opravil, 130
 kompleksno, izvajanje, 129
 posamezno, izvajanje v skupini, 129
 posamezno, izvajanje, 129

- posamezno, samostojno izvajanje, 129
 samostojno izvajanje več opravil, 130
 oprema, pisarniška, 176
 optični čitalniki, 174, 176
 optimističnost, 50
 organi, telesni, 10, 12
 Organizacija združenih narodov, 5, 6, 170, 206
 organizacije
 finančne, 200
 mednarodne politične, 192, 206
 neprofitne, 199
 športne, 125, 177, 19
 organizirana religija, sodelovanje, 169
 orgazem, 90, 91, 92
 orientacija
 časovna, 49
 o osebah, 49
 orodje, 126, 143, 153, 157, 174, 176
 vzdrževanje in popravljanje, 157
 ortotiki, 188
 osebe
 na vplivnih položajih, 187
 z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi, 5, 7
 z zmanjšanimi zmožnostmi/invalidnostmi in MKF, 242
 osebni dejavniki, 8, 10, 11, 16, 17, 19, 213-4, 216, 219, 251
 osebni pomočniki, 188
 osebnost, 50, 55
 osnovne potrebe, nabiranje, 154
 osnovno učenje, 125-6
 osveščanje, 5
 osvetlitev, umetna, 184
 oteževalci, okoljski, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 238, 243
 otiščanci, nastajanje, 103
 otroci, 73, 125, 131, 158, 169, 187
 otrok, odnos do staršev, 162
 otroška igra, 169
 otrplost, 67, 68
 oviranost, 3, 211, 213, 242
 ovire gl. oteževalci
 oznake, poti in prostorov, 179, 180, 181
 ozon, raven, 186
 ožigosanost, 16, 19, 239
 padavine, 183
 palpitacija, 80
 paraliza
 mišična, 96
 splošna, 98
 parapareza, 96, 98, 99
 paraplegija, 96, 98, 99
 parestezija, 67, 68
 pareza, 96, 98, 99
 parki, zaščitena območja in naravni rezervati, izdelki in tehnologija, 181
 Parkinsonova bolezen, 98
 partnerji, 187
 patologija, 12
 peristaltika, 82
 perseveracija, 57, 101
 petje, 72, 73, 185
 pigmentacija, 103
 pihanje, 79
 pijače, nalivanje, 152
 pisalni stroj, uporaba, 136
 pisanje, 59, 127
 naprave, 136
 specialni pripomočki, 175
 pitje, 152
 po slamici, 152
 tekoče vode, 152
 plašnost, 51
 plavanje, 145
 plazenje, 145
 plezanje, 145
 pljuča, 114
 pljučni mešički, 114
 plodnost, 92
 plovilo, uporaba zasebnega plovila, 147
 pobiranje predmetov, 142
 počepanje, 138
 podatki, primerljivost in MKF, 5
 podlaket, 119
 podnebje, 183
 podplutba, 103
 podpora in odnosi, 187-9
 podrazdelki v MKF - gl. MKF, podrazdelki
 področja
 zdravja, 3, 7, 22, 211-2
 z zdravjem povezana, 3, 7, 8, 21-2, 212
 področje zmanjšane zmožnosti/invalidnosti, 3, 7, 8, 10, 14, 15, 21, 22, 216

- pogovor, 135, 136
 in uporaba pripomočkov in tehnik za
 sporazumevanje, 135-7
 nadaljevanje, 135
 z eno osebo, 135
 z več osebami, 136
 začenjanje, 135
 zaključevanje, 135
 pogrebi, sodelovanje, 168
 pohištvo, 129, 153, 156, 174
 poklekanje, 138
 poklicno spremljanje, službe, 205
 poklicno usposabljanje, 164
 pokojnina, invalidska, 201-2
 pokojnine, 202, 251
 policija, 198
 polimenoreja, 91
 politična kandidatura, 170
 politične službe, 206
 politične službe, sistemi in strategije, 206
 politične strategije, 206
 politični sistemi, 206
 politično življenje in državljanstvo, sode-
 lovanje, 170
 poliurija, 89
 položaj leže na trebuhu, 138
 polž (ušesni), 110
 pometanje, 155
 pomivanje posode, 155
 pomoč drugim, 157
 pri gibanju zunaj doma, 158
 pri gibanju, 158
 pri medosebnih odnosih, 158
 pri prehrani, 158
 pri skrbi zase, 158
 pri sporazumevanju, 158
 pri vzdrževanju zdravja, 158
 pomočniki, za prevoz, 188
 ponavljanje glasov, 72
 pooblašenci, 187
 popačena slika, 63
 poplave, 184
 popravljanje napeljave in pohištva, 157
 popravne ali kazenske ustanove, 198
 populacije
 raziskave o zdravstvenem stanju, 5, 6
 zdravje, 4
 poročevalske službe, 199, 200
 porod, 92
 prezgodnji, 92
 zakasnel, 92
 poroke, sodelovanje, 168
 poslušanje, 125
 posnemanje, 125
 posredovanje dela, službe za, 205
 posturalne reakcije, 100
 posvojitelji, 187
 poškodba, 4, 8, 212
 poštni uradi, 196
 poti
 označevanje, 179, 180
 v naravnih rezervatih, 181
 potiskanje predmetov, 143
 s spodnjimi udi, 142
 potrebe, ocenjevanje, 5
 potresi, 184
 potrošniški organi, 192
 potrnost, 50
 poverjeniki, 187
 površnost (mišljenja), 56, 57
 pozornost, 48, 53
 deljenje, 53
 osredotočanje, 126
 preusmeritev, 53
 razporeditev, 53
 vzdrževanje, 53
 požari, gozdni, 184
 požiralnik, 115
 požiranje, 82
 v požiralniku, 82
 v ustih, 82
 v žrelu, 82
 prah, brisanje, 155
 pralni stroji, uporaba, 156
 pranje in sušenje oblačil, 155
 praskanje, 104
 pravica do samoodločbe ali avtonomije, 170
 pravice, človekove, 6, 20, 170
 pravila, upoštevanje, 126
 pravna politika, 198
 pravne službe, 198
 pravne službe, sistemi in politika, 198
 pravno zastopanje, 198
 prebavni sistem
 funkcije, 81-5
 ter metabolični in endokrini sistem, funkcije, 81-88

- prebivalstvo, 182
 gostota, 182
 predmeti
 dviganje, 141
 lovljenje, 143
 metanje, 143
 odlaganje, 141
 pobiranje, 142
 potiskanje, 143
 prenašanje, 141, 142
 prijemanje, 142
 seganje po njih, 142
 vlečenje, 143
 predstavljanje, osebno, 135, 160
 predstavna komponenta (duševnosti), 56, 57
 prehrana
 vzdrževanje uravnotežene prehrane, 152
 prehranjevanje in telesna pripravljenost, 152
 preležanine, 103
 premeščanje
 pripomočki, 174
 samega sebe med ležanjem, 140
 samega sebe med sedenjem, 140
 premikanje, 144
 doma, 145
 iz nadstropja v nadstropje, 145
 predmetov, s spodnjimi udi, 142
 s prevoznimi sredstvi, 146-8
 v stavbah, okoli njih in na prostem, 146
 v zgradbah zunaj doma, 146
 z uporabo opreme, 146
 zunaj doma in drugih stavb, 146
 premoženje, 181
 finančno, 181
 nematerialno, 181
 prenašanje
 na glavi, 141
 na ramenih, bokih in hrbtu, 141
 predmetov, 141, 142
 premikanje in ravnanje s predmeti, 141-3
 z laktmi ali rokami, 141
 z rokami, 141
 preprečevanje, 6, 13
 preseljevanje, 182
 presnova beljakovin, 85
 presojanje, 58
 pretin, nosni, 111
 prevoz
 javni, 197
 zagotavljanje socialne pomoči, 202
 prevozna sredstva
 uporaba, 147
 vzdrževanje, 157
 z živalsko vprego, 147
 priapizem, 90
 prijatelji, 162, 187
 prijateljstvo, 160, 162
 iskanje in navezovanje, 160
 prijaznost, 50
 prijemanje predmetov, 142
 priljudnost, 50
 primarna zdravstvena oskrba, 203
 pripomočki
 elektro-optični, 175
 podporni, ali osebna pomoč, 15, 17, 19, 24, 173-7, 203, 204, 214, 232
 pripravištvo
 in priprava na delo, 165
 programi, 204
 priželjce, 113
 problemi, reševanje, 58
 procesi, kazenski, 198
 proizvodna sredstva in storitve, 181
 proizvodnja in izdelava, službe, sistemi, politika, 193
 proizvodnja izdelkov za široko porabo, službe, sistemi in politika, 192
 prokreacijske funkcije, 92
 promocija zdravja, službe, 203
 proprioceptivna funkcija, 67
 prostata, 117
 prostorski razvoj, izdelki in tehnologija, 180
 prostorsko načrtovanje
 politika, 194
 sistemi, 194
 službe, 194
 službe, sistemi in politika, 194
 zakoni, 194
 protetiki, 188
 proteze in ortoze, 157, 174
 proteze,
 glasovne, 175

- nevrnalne, 174
 protipožarna varnost, standardi, 193
 prozodija, 72
 prsna bradavica, 116
 prsne dihalne mišice, funkcije, 79
 prsni koš, 114
 psihična stabilnost, 50
 psihološke funkcije, 10, 12, 48-61, 213
 psihološke lastnosti posameznika, 17
 psihološke zahteve in stres, obvladovanja, 131
 psihomotorična manjrazvitost, 54
 psihomotorične funkcije, 54
 psihomotorični nadzor, 54
 psihomotorično vznburjenje, 54
 psihosocialne funkcije, splošne, 49
 ptoza, 64
 pulz, nepravilni, 74
 raba prostora, politika, 180
 računalniki
 strojna in programska oprema, 175, 176
 uporaba, 136
 računalniška sredstva množičnega obveščanja, 199, 200
 računalniška tehnologija, prilagojena, 176
 računanje, 60, 127
 kompleksno, 60
 preprosto, 60
 radio, 125, 199, 200
 radost, 55
 radovednost, 50
 rak, dojke, 240
 rama, 118
 ramenski sklep, negibljiv, 94
 rastline, 183
 skrb za sobne in vrtne, 157
 ravnanje s predmeti, 142
 ravnotežne reakcije, 100
 razdražljivost, 50
 raziskovanje, v zdravstvu, 4, 5
 razjeda, 103
 razlikovanje zvokov, 55
 razprava, 36
 nadaljevanje, 136
 z eno osebo, 136
 z več osebami, 136
 začenjanje, 136
 zaključevanje, 136
 razširjena družina, 163
 razumevanje
 besed, 125
 dobesednih in prenesenih pomenov, 133
 sebe, 58
 razvoj, 171
 reakcije
 prilagoditve položaja telesa, 100
 oporne, 100
 refleksi
 Ahilov, 99
 bicepsov, 99
 kvadricepsov, 99
 patelarni, 99
 zenice, 64
 refleksi
 ki jih izzovejo eksteroceptivni dražljaji, 99
 ki jih izzovejo škodljivi dražljaji, 99
 regurgitacija, 82
 rehabilitacija, službe, 5, 23, 203, 220, 246, 247, 250
 rehidracija, 86
 rekreacija in prosti čas, sodelovanje, 168
 rekreacija in šport, oprema, 177
 reproduktivni sistem, 116
 reševalci in rešilna vozila, 198
 reševanje, problemov, 127
 rešitve za probleme, iskanje, 127
 retinakuli, 121
 revščina, 171, 233
 programi za pomoč, 201, 202
 rezanje (živil), 155
 reznji, kortikalni, 107
 riganje, 81
 risba, 81, 134
 risbe in fotografije, izražanje in sporočanje pomena, 134
 robniki, poglobljeni (na cesti), 171, 180, 232
 ročne spretnosti ali konjički, 168-9
 roka, 119
 obračanje ali zvijanje pri uporabi orodij, 143
 uporaba, 143
 romantično razmerje, ustvarjanje in vzdrževanje, 163

- roženica, 109
 rudnine, ravnotežje, 86
 ruminacija, 57
 rutinska dejanja, organiziranje, 129
 samodejni lokalni refleks sklepov, 99
 samodejni mehur, 89
 samozaposlitev, 166
 samozavest, 51
 sanitarna ureditev, 196
 sapnik, 113
 sečevod, 116
 funkcije, 89
 zapora, 89
 sečila, 116
 funkcije, 89-90
 kontinenca, 90
 sečnica, 116
 sedeči položaj, 140
 sedenje, 139
 seganje po predmetih, 143
 semantični in simbolični pomen, ureja-
 nje, 59
 septi, 121
 sesalnik, uporaba, 156
 sesanje, 81
 sestre, 163
 sheme, 134
 shranjevanje hrane in pijače, 156
 shranjevanje vsakodnevnih potrebščin,
 156
 simboli
 sistemi, 134
 znanstveni, 134
 simpatično živčevje, 108
 simptomi in znaki, 13
 sindikati, 205, 206
 sistematizacija, 57
 sistemi, 192
 signalni, 175
 telesni - gl. telesni sistemi
 skakanje, 145
 skiciranje, 134
 sklepi in kosti, funkcije, 94-5
 sklepi
 mobilnost, 94
 negibljivi, 94
 obseg in lahkota gibanja, 94
 področja glave in vratu, 118
 področja medenice, 119
 področja rame, 118
 roke in prstov, 119
 sklopi MKF, funkcija, 220
 skotom, 62, 63
 skrb
 za dom in pomoč drugim, 156-8
 za dom, 156
 za kožo, 149
 za lase, 150
 za nohte, 150
 za telesne dele, 149
 za zobe, 150
 zase in za druge, službe za pomoč,
 202
 zase, 149-52
 skrbnik, 162, 187
 skromnost, 51
 skuterji, 174
 slabost, 66
 sladkorna bolezen, 238
 slepota, nočna, 62, 63, 225
 slikanje, 134, 157
 slina, nastajanje, 81
 slinavke, 115
 slinjenje, 81
 sluh in vestibularne funkcije, 65-7
 sluh, funkcije, 65
 slušno dojetanje, 55
 službe, sistemi in politika, 192- 207
 smehljanje, 134
 smučanje, 146
 sneg, 183
 sobe, dekoracija, 153
 socialna podpora, programi, 201, 202
 socialna politika, 5
 socialna pomoč
 politika, 203
 programi, 202
 sistemi, 202
 službe, 202
 službe, sistemi in politika, 202
 socialna varnost, 5, 6, 201, 202
 sistemi, 202
 službe, 201
 službe, sistemi in politika, 201
 socialni delavci, 188
 zdravstveni, 188
 socialni prejemki, programi, 251
 socialno zavarovanje, programi, 201

- sodelovalnost, 50
 sodelovanje, 3, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 16,
 18, 20, 123, 213, 229, 234, 237
 omejitve, 3, 7, 8, 14, 15, 19, 123,
 213, 229
 sodišča, razsodišča in drugi organi, 198
 solzna žleza, 109
 funkcije, 64
 solzne žleze in kanalčki, funkcije, 64
 somatizacija, 57
 soočanje s težavami, načini, 17
 sopenje, 80
 sorojenci, 163, 187
 sosedje, 161, 162, 187, 190, 224
 sostanovalci, 162
 sošolci, 161
 sovražstvo, 55
 spanje, 52
 cikel, 52
 kakovost, 52
 količina, 52
 REM, 52
 vzdrževanje, 52
 začetek, 52
 spastičnost, mišična, 97
 splav, spontani, 92
 splošna opravila in zahteve, 129-132
 spol, 7, 17, 214
 spolne funkcije, 90
 spolni odnos, 90, 92
 nelagodje, 92
 spolni organi, 116
 zunanji, 116
 spolni ud, erekcija, 90
 spolno prenosljive bolezni, izogibanje,
 152
 spolno razmerje, vzdrževanje, 163
 spolno vznburjenje, 90, 92
 spolnost, zanimanje za, 90
 spomin, 53
 avtobiografski, 54
 dolgoročni, 54
 kratkoročni, 54
 priklic, 54
 semantični, 54
 spominjanje, 53, 54
 sporazumevanje, 14, 133-7, 196, 234,
 235, 253
 izdelki in tehnologija, 175
 sprejemanje govornih sporočil, 133
 sprejemanje negovornih sporočil, 133
 sprejemanje pisnih sporočil, 134
 sprejemanje risb in fotografij, 133
 sprejemanje splošnih znakov in sim-
 bolov, 133
 sprejemanje sporočil s telesnimi gibi,
 133
 sprejemanje sporočil v znakovnem
 jeziku, 134
 table za, 175
 tvorjenje sporočil, 133-5
 uporaba pripomočkov in tehnik, 136
 sporočanje, 133-7
 pisno, 135
 sporočila, razbiranje sporočil, 58, 59
 spoznavna prožnost, 58
 spremljajoči dejavniki, 7, 8, 10-1, 16,
 19, 213, 216, 247
 sprostitve, sodelovanje pri dejavnostih za
 sprostitve, 168
 spuščanje predmetov, 142
 sramežljivost, 50
 sramne ustne
 male, 116
 velike, 116
 srce, 113
 funkcije, 74
 odpoved, 74
 preddvori, 113
 prekati, 113
 ritem, 74
 utrip, 74
 zmanjšan iztisni volumen, 74
 srčne zaklopke, funkcije, 74
 srčni utrip, nepravilen, 80
 srčno-žilni in dihalni sistem, dodatne
 funkcije in zaznave, 79-80
 srčno-žilni sistem, funkcije, 74-6
 srčno-žilni, imunski in dihalni sistem,
 113-4
 srčno-žilni, krvni, imunski in dihalni sis-
 tem, funkcije, 74-80
 stabilnost
 enega sklepa, 95
 sklepa, 94
 sklepov, splošna, 95
 več sklepov, 95
 stališča, 17, 19, 190-1, 239

- članov ožje družine, 190
 članov širše družine, 190
 družbena, 191
 negovalcev in osebnih pomočnikov, 191
 nezdravstvenih strokovnjakov, 191
 neznancev, 191
 oseb na podrejenih položajih, 191
 oseb na vplivnih položajih, 190
 prijatelj, 190
 zdravstvenih strokovnjakov, 191
 znancev, vrstnikov, sodelavcev, sosedov in članov družbene skupnosti, 190
 standardi, gradbeni, 193
 Standardna pravila Združenih narodov za izenačenje možnosti invalidov (1993), 6, 170
 stanja
 z zdravjem povezana, 3, 5, 7, 8, 10, 16, 22, 212
 zdravstvena, 3, 4, 5, 7, 8, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 212, 220
 stanovanjska politika, 195
 stanovanjske organizacije, 195
 stanovanjske službe, 195
 stanovanjske službe, sistemi in politika, 194
 stanovanjski sistemi, 195
 stari starši, 163, 187
 starost in staranje, 17, 212-4
 starševstvo, 162
 starši, 162, 163, 164, 187
 statestezija, 67
 statistične norme, 213
 statistika, zdravstvena, 5
 stavbe, izdelki in tehnologija
 za dostop do stavb, 178, 179
 za načrtovanje in gradnjo stavb, 179
 za usmerjanje pri iskanju poti, 179
 staž, 165
 stegenica, 120
 stegno, 119
 steklenice in pločevinke, odpiranje, 151, 152
 stereotipi, 101
 sterilnost, 92
 stikala, s časovnim zamikom, 174, 176
 stoječi položaj, 140
 stolica, vodena, 83
 stopalo, 120
 strah, 55
 strategije, za varovanje naravne dediščine, 194
 stres, 212
 obvladovanje, 129, 131
 strežba obrokov hrane, 154, 155
 strici, 163, 187
 strjevanje krvi, funkcije, 77
 strnjene ocene zdravja populacij, 4
 strokovne družbene organizacije, sodelovanje, 168
 strokovnjaki
 nezdravstveni, 188
 zdravstveni, 188
 strpnost v odnosih, izražanje, 159
 stupor, 48
 subfertilnost, 92
 svet potrošnikov, 195
 svetloba, 184
 hipersenzitivnost, 63
 hiposenzitivnost, 63
 intenzivnost, 184
 kakovost, 184
 sončna, 184
 Svetovna zdravstvena skupščina, 3, 25, 246, 249
 šah, igranje, 169
 šarenica, 64, 109
 ščegetavček, 116
 erekcija, 90
 ščemenje, 67, 68, 103
 ščitnica, 115
 šepanje, 102
 šivanje, 156
 šola
 osnovna, 204
 srednja, 204
 šport, sodelovanje, 169
 športne organizacije, 125, 177, 199
 številke, ravnanje z njimi, 60, 126
 tahikardija, 74
 tahilalija, 72
 tahipneja, 78
 taksi, uporaba, 147
 taksonomija, načela, 211
 taksonomska in terminološka vprašanja, 211-18
 tanko črevo, 115

- tek, gibalni vzorci, 102
 tekanje, 145
 telefon, 175, 196
 uporaba, 136
 telefonske relejne službe, 196
 telekomunikacijske naprave, uporaba, 136
 teleskriptor, 196
 telesna aktivnost, zagotavljanje ustrezne količine, 152
 telesna podoba, 61
 telesna pripravljenost
 skrb zanjo, 152
 sodelovanje v programih, 168
 telesna temperatura, 87
 vzdrževanje, 87
 telesna teža
 nezadostna, 84
 prevelika, 84
 vzdrževanje, 84
 telesna vzdržljivost, 80
 telesna zgradba, 4, 7, 10-3, 17, 21-4, 105, 213, 219, 224, 227
 telesne funkcije, 8, 1-3, 17, 21, 22, 24, 47, 211, 213, 216, 218-9, 220, 222, 224, 227
 telesne funkcije, standardi, 213
 telesni gibi, sporočanje z njimi, 134
 telesni položaj, spreminjanje in vzdrževanje, 138-41
 telesni sistemi, 4, 7, 10, 12
 telesni stik, v medosebnih odnosih, 159
 telesno težišče, spreminjanje, 139
 teletekst, 196, 199, 200
 televizija in video oprema, 175
 televizija, 175, 199, 200
 tema, prilagajanje, 63
 temperament, 50
 temperatura, 183
 termoregulacija, funkcije, 87
 tesnoba, 55
 tete, 163, 187
 tetrapareza, 96, 98, 99
 tetraplegija, 96, 98, 99, 239
 tiki, 101
 glasovni, 101
 tinitus, 66
 tip, 56, 67, 68
 tla, pomivanje tal, 155
 toaleta, opravljanje, 150
 tonus
 izoliranih mišic in mišičnih skupin, 97
 mišic ene strani telesa, 97
 mišic enega uda, 97
 mišic spodnjega dela telesa, 98
 mišic trupa, 98
 mišic vseh udov, 98
 mišični, 97-8
 vseh mišic v telesu, 98
 tortikolis, 97
 trans, 48
 transport, načrtovanje, 197
 transportna politika, 197
 transportne poti, 194
 transportne službe, 197
 transportne službe, sistemi in politika, 196
 transportni sistemi, 197
 travma, 8, 212
 trebušna prepona, 114
 funkcija, 79,
 trebušna slinavka, 115
 trebušni krči, 85
 tremor, 101
 trgovanje, z izdelki, 167
 trgovina ali drugi posli, lastništvo in vodenje, 166
 trombembolizem, 75
 trtica, 121
 trup, 120
 turizem in potovanje za zabavo, sodelovanje, 168
 učenci in študenti, 188
 učenje in uporaba znanja, 125-8
 učenje
 branja, 125
 doma, 164
 osnovno, 125-6
 pisanja, 125
 računanja, 126
 učinkovitost
 kot opisovalec, 123, 226, 229, 230, 231, 232, 235, 237
 kot podrazdelek, 8, 11, 14-5, 17, 19, 22, 23, 24, 123-4, 216, 229-32, 235, 237
 učitelji, 164, 187, 188

- ud, spodnji, 119
 ugodje, zagotavljanje lastnega ugodja, 152
 uho, 109
 bobnič, 109
 Evstahijeva cev, 109
 notranje, 110
 notranje, funkcije, 66
 polkrožni kanalčki, 110
 slušne koščice, 109
 srednje, 109
 tlak, 66
 vestibularni labirint, 110
 zunanje, 109
 ulična osvetlitev, 180
 umetnost, izvajanje ali ogledovanje, 169
 umik, refleks, 99
 umivanje, 149
 delov telesa, 149
 umrljivost, podatki, 4
 umska manjrazvitost, 49
 umske funkcije, 49
 umski razvoj, 49
 upogibanje, 139
 upravni nadzor, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205
 uravnoteženost, 50
 urgentna inkontinenca, 89
 urin
 filtriranje, 89
 funkcije odvajanja, 89
 obvladovanje odvajanja, 150
 pogostnost odvajanja, 89
 retencija, 89
 zbiranje, 89
 usmerjanje, v javnih stavbah, načrtovanje, izdelki in tehnologija, 179
 usposabljanje
 programi, 204
 službe, 204
 usta, 111
 ustnice, 111
 utrudljivost, 80
 uživanje hrane, funkcije, 81
 uživanje hranljive prehrane, 152
 vadbena vzdržljivost, funkcija, 80
 vaginalna lubrikacija, 90
 vaginizem, 90
 vaja s ponavljanjem, 125
 varnost in zdravje pri delu, službe, 205
 Varolijev most, 107
 varstvo naravne in kulturne dediščine, politika, 194
 varuške, 188
 vazomotorika, funkcija, 75
 vedenje, ciljno usmerjeno, 57
 vedenjski vzorec, 17
 vedoželjnost, 50
 vegetativna stanja, 48
 veka, 109
 funkcije, 64
 zaščitni refleks, 64
 vene, 113
 funkcije, 75
 krčenje, 75
 ventrikularne mišice, kontrakcijska sila, 74
 vera in duhovnost, sodelovanje pri dejavnostih, 169
 verske doktrine, 191
 verska prepričanja, 190
 verska združenja, 199
 verski obredi, dejavnosti in dogodki, sodelovanje, 169
 verski voditelji, 187
 veselost, 50
 vestibularne funkcije, 65-7
 vestibularne funkcije, povezane s položajem, ravnotežjem in gibanjem, 66
 vestnost, 50
 večšine
 kompleksne, pridobivanje, 126
 osnovne, pridobivanje, 126
 pridobivanje, 126
 veter, 184
 vezi in mišične ovojnice
 gleženjske in stopalne, 120
 golenske 120
 nadlaktne, 118
 podlaktne, 119
 področja glave in vratu, 118
 področja medenice, 119
 področja rame, 118
 roke, 119
 stegenske, 120
 trupa, 121
 vibracija, 186

- vid in sorodne funkcije, 62-4
 vid
 barvni, 56, 62, 63, 184
 binokularna ostrina na blizu, 62
 binokularna ostrina na daleč, 62
 funkcije, 62, 63, 220, 225
 kakovost, 63,220,225
 lise v vidu ali mrežasta slika, 63
 občutljivost za kontrast, 63, 220
 ostrina, 62
 tunelski, 62, 63
 vidna slika, kakovost, 63
 vidno dojetanje, 56
 vidno polje, funkcije, 63
 vidno-prostorsko dojetanje, 56
 vitalnost, 51, 80
 vitamini in drugi dodatki, 173
 vključevanje v življenjske situacije, 10,
 14, 15, 123, 213, 214, 229, 234, 237
 vlade, lokalne, regionalne in državne,
 206
 vladno življenje državljana, sodelovanje,
 170
 vlaga, 183, 186
 vlak, prevažanje z njim, 147
 vlečenje predmetov, 143
 voda (kot geografski pojem), 182
 voda
 in gorivo, preskrba, 196
 prinašanje, 154
 uravnavanje ravni v telesu, 86
 zadrževanje, 86
 vodenje
 lastne ravni dejavnosti, 131
 vsakodnevnih opravil, 130
 voh, funkcija, 67
 vohanje, 125
 vojne, 184
 vonji, 56, 67
 votlina, nosna, 111
 voz s konjsko vprego, upravljanje, 147
 vozila, motorizirana in nemotorizirana,
 174
 vožnja
 motornih prevoznih sredstev, 147
 prevoznih sredstev na človeški pogon,
 147
 prevoznih sredstev z živalsko vprego,
 147
 vozila, 147, 147
 vpogled, 58
 vranica, 113
 vrata, avtomatska, 178, 179
 vratna hrbtenica, 120
 vrednote, 190, 214, 237
 vročina, prenašanje, 87
 vročinski valovi med menopavzo, 92
 vrstniki, 162, 187, 190
 vrtoglavica, 66
 vsadki, ušesni, 175
 vsakodnevna raba, izdelki in tehnologija,
 174
 vsakodnevna rutina
 dokončevanje, 131
 opravljanje, 130
 vodenje, 131
 vstajanje, 139
 vstopanje in izstopanje s daljinskimi
 upravljalci, 174, 176
 vzdržljivost, 51
 mišična, 98-9
 mišičnih skupin, 99
 posameznih mišic, 98
 vseh telesnih mišic, 99
 vzgoja, 17
 vzrok in etiologija okvare, 13
 Wernickejeva afazija, 58
 zabava in razvedrilo, sodelovanje, 168
 zadihanost, 80
 zadruge, 200
 zagon, psihološki, 50-4
 zagotavljanje
 dobrin in storitev, 153
 osnovnih potreb, 153-4
 zagovorništvo, MKF kot orodje zanj,
 243-4
 zakonec, 163
 zakonodaja in zakoni, 19, 195, 198, 202,
 203, 204
 zakonodaja, predpisi in standardi, 193,
 194, 195, 197, 198, 199, 200, 201,
 202, 203, 204, 205,206
 zakonodaja, reforma in MKF, 5, 6
 zakonsko razmerje, ustvarjanje in
 vzdrževanje, 163
 zanesljivost, 51, 171
 zapestni sklep, 119
 zapis, notni, 134

- zaposlitev
 iskanje in izbiranje, 165
 izvajanje potrebnih opravil za pridobitev, 165
 nadziranje drugih delavcev, 165, 166
 napredovanje na delovnem mestu, 165
 odpoved, 165
 ohranjanje, 165
 plačana, 165
 pogodbeno delo, 166
 pridobitev in sprejem, 165
 prisotnost na delu, 165, 166
 s polnim delovnim časom, 165, 166, 241
 sodelovanje v pripravljalnih programih, 165
 sprejemanje nadzora, 165, 166
 z nepolnim delovnim časom, 166
 zaključevanje, 165
 zaposlitvene možnosti, ocenjevanje, 5
 zaposlovanje, izdelki in tehnologija za, 176
 zaprtje, 83
 zatočišča za brezdomce, 195
 zaupnost, etične smernice za uporabo MKF, 244
 zavarovalnice, 200
 zavedanje, 48, 49, 58
 lastne identitete, 48, 60
 lastnega telesa, 60
 zavest, 48
 izguba, 48
 kakovost, 48
 neprekinjenost, 48
 skaljenost, 48
 spremembe zaradi jemanja psihoaktivnih snovi, 48
 zavrtoost, 50
 zaznavanje
 grenkega okusa, 67
 kislega okusa, 67
 mraza in vročine, 67
 površin in njihove teksture, 67
 prisotnosti zvoka, 65
 pritiska ob ali na kožo, 68
 pritiska, 68
 relativnega položaja telesnih delov, 67
 sladkega okusa, 67
 slanega okusa, 67
 škodljivih dražljajev, 67
 temperature, 67
 tresenja ali oscilacije, 68
 vibracij, 67
 vonjev, 67
 zdravila, 173
 naturopatična, 173
 determinante, 4
 izogibanje tveganjem, 152
 promocija, 6, 203
 prvine, 4
 skrb za lastno zdravje, 152
 zdravniki, 188
 zdravstvena nega, dolgotrajna, službe, 203
 zdravstvena politika, 5, 204
 zdravstvene službe, sistemi in politika, 203
 zdravstvene službe, vzroki za stik z njimi, 4
 zdravstveni delavci, 5
 zdravstveni informacijski sistemi, 5
 zdravstveni izid, 4, 5, 23, 220
 ocenjevanje, 5, 23, 220
 zdravstveni profil posameznika, kodiranje, 224
 zdravstveni sistem, 203, 212
 zdravstveni strokovnjaki, 188
 zdravstveno stanje, 3, 4, 7, 8, 13, 16, 17, 19, 212, 224
 zdravstveno stanje, etiologija, 4, 13
 zdravstveno varstvo, sistemi, 5, 6
 zdravstveno zavarovanje, 5, 201
 združenja
 in organizacijska politika, 199
 in organizacijske službe, 199
 in organizacijske službe, sistemi in politika 199
 in organizacijski sistemi, 198
 odvetnikov, zdravnikov ali visokošolskih učiteljev, sodelovanje, 168
 sodelovanje, 168
 ustanavljanje političnih združenj, 170
 verska, 199
 zehanje, 79
 zelenjava in sadje, nabiranje, 154
 zelišča, 173
 zgaga, 84

- zgornji ud, 118
 zgradba, telesna - gl. telesna zgradba
 zgradbe
 povezane z gibanjem, 118-21
 stanovanjske, komercialne, industrij-
 ske in javne, 193
 telesne, standardi, 213
 zmanjšana zmožnost/invalidnost,
 3, 4, 7, 8, 10, 11, 17, 18, 19-21, 201-
 203, 211, 213, 216, 242
 doživete izkušnje, 15, 123, 229
 kot politično vprašanje, 20
 kot zdravstveno vprašanje, 20
 oporne točke za ocenjevanje, 21
 zmožljivost
 kot opisovalec, 123, 226, 229, 231,
 232, 235, 237
 kot opisovalec 'brez pomoči', 230
 podrazdelek 8, 11, 14-6, 19, 22-4,
 214, 216
 prilagojena okolju, 214
 značaj, 17
 znakovni jezik, izražanje z njim in tvor-
 jenje, 59, 134-55
 znamenitosti, ogledovanje, 168
 znanci, 162, 187
 znanje, uporaba, 126-8
 znojenje, 103
 znojnice, 122
 zobje, 111
 skrb za zanje, 149
 ščetkanje, 150
 zobna higiena, 150
 zobna proteza, skrb zanjo, 150
 zračni tlak, 183
 zrak
 na prostem, kakovost, 186
 hlastanje, 80
 kakovost v prostoru, 186
 kakovost, 186
 zrklo, 109
 steklovina, 109
 zunajsklepne vezi, 121
 zvoj, razlikovanje, 65
 zvok, 185
 intenzivnost, 185
 kakovost, 185
 lateralizacija, 65
 ločevanje in združevanje zvoka in
 ozadja, 65
 lokalizacija izvora, 65
 moteč, 185
 sistemi za prenos, 175
 zaznavanje, 65
 glasbeni vokalni, tvorjenje, 73
 v ozadju, razlikovanje, 65
 žalost, 50
 železo, pomanjkanje, 86
 želodec, 115
 hiperacidnost, 82
 krči, 84
 plini, 84
 tiščanje, 84
 žilje, fukcije, 75
 žilnica 109
 živahnost, 50
 živali, 183
 domače, 183
 skrb zanje, 157
 udomačene, 188
 za pomoč pri gibanju, 188
 živalstvo in rastlinstvo, 183
 živci, lobanjski, 107
 živčevje, 107-8
 parasimpatično, 108
 življenje
 doma, 153-8
 v skupnosti, 168
 v skupnosti, družbi in državi, 168-70
 življenjska področja, 14, 123, 234, 235
 glavna, 164-7
 življenjski slog, 17
 žleze, kožne, 122
 žolč, zmanjšana proizvodnja, 82
 žolčnik in žolčevoda, 115
 žrelo, 111
 nosni del, 111
 ustni del, 111
 žvečenje, 81
 žvižganje, 79, 185